

Suomalainen tv-tarjonta 2004

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji	
Minna Aslama, Jaana Wallenius		Selvitys	
		Toimeksiantaja	
		Liikenne- ja viestintäministeriö	
Julkaisun nimi			
Suomalainen tv-tarjonta 2004			
Tiivistelmä			
<p>Selvityksessä kuvataan sekä valtakunnallisten analogisten kanavien (Yleisradion TV1 ja TV2 sekä MTV3 ja Nelonen) että digitaalisten kanavien (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava) vuoden 2004 tarjontaa kokonaisuudessaan ja kanavittain. Samoin tarkastellaan ohjelmiston monipuolisuutta. Lisäksi tarkastellaan erikseen mm. julkisen palvelun tv-ohjelmistoja ja kotimaista tarjontaa sekä vertaillaan Suomen ja Ruotsin tilannetta.</p> <p>Päätulokset ovat</p> <ol style="list-style-type: none">1) Suomen valtakunnalliset analogiset televisiokanavat lähettivät vuonna 2004 yhteensä 398 viikkotuntia eli keskimäärin 57 tuntia ohjelmaa päivässä. Suurin ohjelmaluokka oli ulkomainen fiktio ja sitä seurasi järjestyksessä ajankohtais- ja asiaohjelmat sekä viihde. Edellisvuoteen verrattuna TV1 ja TV2 olivat edelleen eriytyneet toisistaan ja YLE:n parhaan katseluajan tarjonta oli informatisoitunut.2) Digitaaliset kanavat lähettivät keskimäärin 310 viikkotuntia ohjelmaa. Vaikka kanavat FST-D:tä lukuun ottamatta erikoistuiivat tiettyihin ohjelmatyyppeihin, niiden yhteenlaskettu tarjonta muistutti analogisten täyden palvelun kanavien profiilia.3) Kanavat asettuivat edellisvuosien tapaan selvään jatkumoon informatiivisten ja viihteellisten ohjelmien tarjoajina. YLE24:n ja YLE Teeman ohjelmistoista valtaosa ja TV1:nkin tarjonnasta 70 prosenttia oli informatiivisia ohjelmia; FST-D:n ja TV2:n ohjelmistot jakautuivat melko tasaisesti; MTV3:n tarjonnasta noin kolmannes, Subtv:n tarjonnasta viidennes ja Nelosen tarjonnasta kuudes koostui informatiivisista ohjelmista. Urheilukanavan ohjelmistossa ei ollut käytännössä lainkaan informatiivisia ohjelmia. Kanavien eriytyminen muistuttaa osin tilannetta Ruotsissa.4) Neljän analogisen kanavan järjestelmä tarjosi vuonna 2004 erittäin monipuolisen ohjelmiston. TV2 oli edellisvuoden tapaan kanavista monipuolisin. Digitaalinen tarjonta oli kuitenkin ensi kertaa (vuodesta 2002 lukien) monipuolisempaa kuin analoginen – tämä kuvaa pääosin erikoistuneiden kanavien tehokasta työnjakoa. Yksittäisistä kanavista kaikkein monipuolisin oli FST-D.5) Yli puolet yhdeksän kanavan muodostamasta kokonaistarjonnasta on kotimaista, ja suomalaisia ohjelmia löytyi käytännössä kaikista ohjelmaluokista. YLE on suurin kotimaisen tarjonnan tuottaja, mutta suomalaisessa tv-järjestelmässä on tilaa lukuisille itsenäisille tuotantoyhtiöille, eikä yksikään niistä varsinaisesti hallitse markkinoita.			
Avainsanat (asiasanat)			
televisio, ohjelmisto, monipuolisuus			
Muut tiedot			
Yhteyshenkilö liikenne- ja viestintäministeriössä on Elina Normo			
Sarjan nimi ja numero		ISSN	ISBN
Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 47/2005		1457-7488 (painotuote) 1795-4045 (verkkajulkaisu)	952-201-394-3 (painotuote) 952-201-395-1 (verkkajulkaisu)
Kokonaissivumäärä	Kieli	Hinta	Luottamuksellisuus
142	suomi	25 €	julkinen
Jakaja		Kustantaja	
Edita Publishing Oy		Liikenne- ja viestintäministeriö	

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation	
Minna Aslama, Jaana Wallenius		Utredning	
		Uppdragsgivare	
		Kommunikationsministeriet	
Publikation (även den finska titeln)			
Finländskt tv-utbud 2004 (Suomalainen tv-tarjonta 2004)			
Referat			
<p>I utredningen beskrivs såväl de nationella analoga kanalernas (Rundradions TV1 och TV2 samt MTV3 och Nelonen) som de digitala kanalernas (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv och Urheilukanava) utbud år 2004 både som helhet och kanalvis. På samma sätt granskas programutbudets diversitet. Dessutom granskas bl.a. public service tv-utbudet, det inhemska utbudet och tv-utbudet i Finland i jämförelse med tv-utbudet i Sverige.</p> <p>De huvudsakliga resultaten av utredningen är:</p> <ol style="list-style-type: none">1) De finländska nationella analoga tv-kanalerna sände år 2004 totalt 398 timmar per vecka eller i medeltal 57 timmar per dag. Den största programklassen var utländsk fiktion följt av aktualitets- och faktaprogram samt underhållning. Jämfört med året innan hade TV1 och TV2 fortsatt att differentiera sig från varandra samtidigt som YLE:s utbud under bästa sändningstid hade blivit mer informativ.2) De digitala kanalerna sände i medeltal 310 timmar program per vecka. Även om alla kanaler förutom FST-D specialiserade sig på vissa programtyper, liknade deras sammanslagna utbud de analoga fullservicekanalernas profil.3) När det gäller utbudet av informativa och underhållande program följer kanalerna samma linje som tidigare år. Största delen av programmen på YLE 24 och YLE Teema, och också 70 procent av programmen på TV1, var informativa. FST-D:s och TV2:s programutbud fördelades jämt mellan information och underhållning. Ungefär en tredjedel av MTV3:s, en femtedel av Subtv:s och en sjättedel av Nelonens program var informativa. I Urheilukanavas programutbud ingick i praktiken inte alls informativa program. Kanalernas differentiering påminner delvis om situationen i Sverige.4) Systemet med fyra analoga kanaler erbjöd på det hela taget ett mycket mångskiftande programutbud år 2004. Precis som år 2003 var TV2 den mångsidigaste kanalen. Det digitala utbudet var dock för första gången, räknat sedan år 2002, mångsidigare än det analoga: detta illustrerar den effektiva arbetsfördelningen mellan de kanaler som i huvudsak specialiserat sig. Av de enskilda kanalerna var FST-D mångsidigast.5) Över hälften av de nio kanalernas totala utbud var inhemskt. Finländska program återfanns i praktiken i alla programklasser. YLE är den största producenten av inhemskt program. I det finländska tv-systemet finns rum för många oberoende produktionsbolag, av vilka ingen dock ensam dominerar marknaden.			
Nyckelord			
television, program, mångfald			
Övriga uppgifter			
Kontaktperson vid kommunikationsministeriet är Elina Normo.			
Seriens namn och nummer		ISSN	ISBN
Kommunikationsministeriets publikationer 47/2005		1457-7488 (trycksak) 1795-4045 (nätpublikation)	952-201-394-3 (trycksak) 952-201-395-1 (nätpublikation)
Sidoantal	Språk	Pris	Sekretessgrad
142	finska	25 €	offentlig
Distribution		Förlag	
Edita Publishing Ab		Kommunikationsministeriet	

Authors (from body; name, chairman and secretary of the body) Minna Aslama, Jaana Wallenius		Type of publication Report	
		Assigned by Ministry of Transport and Communications	
Name of the publication Finnish Television Programming 2004			
Abstract <p>The report depicts the programme structure profiles as well as the programme diversity of the year 2004 of the four main Finnish nation-wide analogue channels: the public service TV1 and TV2 and the commercial channels MTV3 and Nelonen. Also, the profiles and diversity of the five digital terrestrial channels – YLE24 (news channel), YLE Teema (emphasis on culture-education-science), FST-D (full service Swedish-language channel), Subtv (entertainment and fiction oriented channel) and Urheilukanava (sports channel) – are examined.</p> <p>The main results are:</p> <ol style="list-style-type: none">1) The Finnish analogue television output amounted to 57 hours/day, or some 398 hours/week. Foreign fiction was the largest single programme category. It was followed by current affairs, other factual programming and entertainment programmes. The public service TV1 and TV2 followed the tendency of the past few years and engaged in a division of labour. Also, the overall share of information-oriented programming in YLE's output had increased, especially during prime time hours.2) The five digital channels offered in total some 310 weekly hours of programming. Although most of them are specialized, their overall profile resembled that of the four full-service analogue channels.3) The Finnish channels form a continuum on the information–entertainment axis: YLE24 and YLE Teema focused on information-oriented programmes. TV1's profile entailed 70% of informational content and FST-D and TV2 were in the middle. MTV3's profile was comprised of one third and Subtv's of one fifth of informational programmes whereas Nelonen's informational supply amounted to one sixth of its total output. Urheilukanava built its programming solely on entertainment-focused genres. This diversification between channels resembles the situation in Sweden.4) The Finnish analogue supply as a whole was very diverse. Yet, for the first time since their existence (2001–) the digital channels together offered more diverse programming than their analogue counterparts together. FST-D was the most diverse channel of all and TV2 the most diverse analogue channel.5) Over 50% of all analogue and digital supply is of Finnish origin. The public service YLE is the biggest domestic producer, but a great variety of independent producers make programmes for both the public and the commercial channels.			
Keywords Television, programming, diversity			
Miscellaneous Contact person at the Ministry is Ms Elina Normo			
Serial name and number Publications of the Ministry of Transport and Communications 47/2005		ISSN 1457-7488 (printed version) 1795-4045 (electronic version)	ISBN 952-201-394-3 (printed version) 952-201-395-1 (electronic version)
Pages, total 142	Language Finnish	Price € 25	Confidence status Public
Distributed by Edita Publishing Ltd		Published by Ministry of Transport and Communications	

ESIPUHE

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaan valtioneuvoston tulee pyrkiä toimilupapolitiikassaan sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus ja yleisön erityisryhmien tarpeet. Suomessa televisio-ohjelmia tarjotaan neljän valtakunnallisen analogisen kanavan lisäksi digitaalisesti. Digitaalinen ohjelmatarjonta sisältää analogisten kanavien digitaalisten versioiden lisäksi viisi valtakunnallista kanavaa.

Tässä tutkimuksessa on selvitetty, miten televisiotarjonnan monipuolisuus toteutui käytännössä vuonna 2004. Selvityksessä kuvataan sekä valtakunnallisten analogisten (TV1, TV2, MTV3 ja Nelonen) että digitaalisten kanavien (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava) vuoden 2004 ohjelmistotarjontaa kokonaisuudessaan ja kanavittain. Tutkimuksessa tarkastellaan kanavien monipuolisuutta, kotimaista tarjontaa sekä julkisen palvelun ohjelmatarjontaa. Lisäksi tutkimuksessa vertaillaan suomalaista ja ruotsalaista televisiotarjontaa toisiinsa. Vastaavanlaiset selvitykset on tehty vuodesta 2000 lähtien.

Tutkimuksen on toteuttanut liikenne- ja viestintäministeriön toimeksiannosta tutkija Minna Aslama tutkimusavustajanaan Jaana Wallenius Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolanissa. Suunnittelua ja toteutusta ohjanneet asiantuntijat ovat valtiotieteen tohtori Heikki Hellman, professori Ullamaija Kivikuru sekä erikoistutkija Tuomo Sauri. Liikenne- ja viestintäministeriön edustajina työtä ovat ohjanneet viestintäneuvos Ismo Kosonen ja neuvotteleva virkamies Elina Normo.

Helsingissä 16. päivänä kesäkuuta 2005

Ismo Kosonen
viestintäneuvos

SISÄLLYS

YHTEENVETO	5
SAMMANFATTNING	9
ENGLISH SUMMARY	13
JOHDANTO	17
1 YLEISKATSAUS 2004	19
1.1 ANALOGINEN JA DIGITAALINEN OHJELMA-AIKA	19
<i>Taulukko 1.1.1. Viikoittainen ohjelma-aika kanavittain: analogiset ja digitaaliset kanavat (h/vko)</i>	19
<i>Taulukko 1.1.2. Varsinainen tarjonta ja muu tarjonta (h/vko)</i>	20
1.2 ANALOGINEN KOKONAISTARJONTA JA PARAS KATSELUAIKA.....	21
<i>Kuvio 1.2. Valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	22
<i>Taulukko 1.2. Valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2003 ja 2004 (%)</i>	23
1.3 ANALOGISEN OHJELMISTON KAUSI- JA VIIKKOVAIHELUKUT	24
<i>Taulukko 1.3.1. Viikoittainen ohjelma-aika kanavittain eri kausina 2004 (h/vko)</i>	24
<i>Taulukko 1.3.2. Kanavien ohjelmarakenne arkisin ja viikonloppuisin 2004 (%)</i>	25
1.4 ANALOGINEN OHJELMISTO ALKUPERÄMAITTAIN	26
<i>Taulukko 1.4.1. Kanavien ohjelmatarjonta alkuperän mukaan 2004 (%)</i>	27
<i>Taulukko 1.4.2. Ohjelmien alkuperä ohjelmaluokittain 2004 (%)</i>	27
1.5 ANALOGISEN OHJELMISTON ENSILÄHETYKSET JA UUSINNAT	28
<i>Kuvio 1.5. Ensilähetysten ja uusintojen osuus kanavittain 2004 (%)</i>	28
<i>Taulukko 1.5. Uusintojen määrä kanavittain 2004 (h/vko)</i>	28
1.6 ANALOGISEN OHJELMISTON SARJOITTUMINEN.....	29
<i>Kuvio 1.6. Sarjamoitoisten ja pisteohjelmien osuus kanavittain 2004 (%)</i>	29
<i>Taulukko 1.6. Sarjamoitoisten ohjelmien määrä kanavittain 2004 (h/vko)</i>	29
2 KANAVAPROFIILIT	30
2.1 PROFIILI: TV1.....	30
<i>Taulukko 2.1.1. TV1:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	30
<i>Kuvio 2.1. TV1:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	32
<i>Taulukko 2.1.2. TV1:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	32
2.2 PROFIILI: TV2.....	33
<i>Taulukko 2.2.1. TV2:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	33
<i>Kuvio 2.2. TV2:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	34
<i>Taulukko 2.2.2. TV2:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	35
2.3 PROFIILI: MTV3	36
<i>Taulukko 2.3.1. MTV3:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	36
<i>Kuvio 2.3. MTV3:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	37
<i>Taulukko 2.3.2. MTV3:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	38
2.4 PROFIILI: NELONEN	39
<i>Taulukko 2.4.1. Nelosen ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	39
<i>Kuvio 2.4. Nelosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	40
<i>Taulukko 2.4.2. Nelosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	41
2.5 KANAVAVERTAILU	42
<i>Kuvio 2.5.1. Kanavat informatiivisuus-vihteellisyys-akselilla 2004 (koko tarjonta ja paras katseluaika, % informatiivisia ohjelmia)</i>	43
<i>Kuvio 2.5.2. Kanavien vertailu ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	46
<i>Kuvio 2.5.3. Kanavien parhaan katseluaajan tarjonta esimerkkipäivänä 22.10.2004</i>	50
2.6 MUUTOKSET 2003–2004.....	51
<i>Taulukko 2.6. Ohjelmatarjonnan muutokset kanavittain 2003–2004 (h/vko)</i>	52
3 DIGITAALISET TELEVISIOKANAVAT 2004	53
3.1 UUSIEN KANAVIEN KOKONAISTARJONTA	53
<i>Taulukko 3.1.1. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonta 2004 (h/vko)</i>	54

<i>Kuvio 3.1.1. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonta 2004 (%)</i>	54
<i>Kuvio 3.1.2. Vertailu: digitaalisten ja analogisten kanavien koko ohjelmatarjonta 2004 (%)</i>	55
<i>Kuvio 3.1.3. Vertailu: digitaalisten ja analogisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjonta 2004 (%)</i>	56
<i>Taulukko 3.1.2. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonnan alkuperä 2004 (%)</i>	57
<i>Kuvio 3.1.4 Uusien digitaalisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjonta esimerkkipäivänä</i> <i>22.10.2004</i>	58
3.2 PROFIIILI: YLE24	59
<i>Taulukko 3.2.1. YLE24:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	59
<i>Kuvio 3.2. YLE24:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	60
<i>Taulukko 3.2.2. YLE24:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	60
3.3 PROFIIILI: YLE TEEMA.....	61
<i>Taulukko 3.3.1. YLE Teeman ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	61
<i>Kuvio 3.3. YLE Teeman ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	62
<i>Taulukko 3.3.2. YLE Teeman ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	62
3.4 PROFIIILI: FST-D	63
<i>Taulukko 3.4.1. FST-D:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	63
<i>Kuvio 3.4. FST-D:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	64
<i>Taulukko 3.4.2. FST-D:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	65
3.5 PROFIIILI: SUBTV	66
<i>Taulukko 3.5.1. Subtv:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	66
<i>Kuvio 3.5. Subtv:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	67
<i>Taulukko 3.5.2. Subtv:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	67
3.6 PROFIIILI: URHEILUKANAVA.....	68
<i>Taulukko 3.6.1. Urheilukanavan ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	68
<i>Kuvio 3.6. Urheilukanavan ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	69
<i>Taulukko 3.6.2. Urheilukanavan ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	69
3.7 PÄÄKANAVIEN DIGITAALINEN LISÄTARJONTA	70
<i>Taulukko 3.7. Pääkanavien digitaalinen lisätarjonta 2004 (h/vko)</i>	70
4 MONIPUOLISUUS 2004	71
<i>Kuvio 4.1. Koko ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 2004</i>	72
<i>Kuvio 4.2. Parhaan katseluajan ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 2004</i>	73
<i>Kuvio 4.3. Analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1997–2004</i>	74
<i>Kuvio 4.4. Parhaan katseluajan analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1997–2004</i>	75
<i>Kuvio 4.5. Analogisen ohjelmiston monipuolisuus yli kanavien 1997–2004</i>	76
<i>Kuvio 4.6. Parhaan katseluajan analogisen ohjelmiston monipuolisuus yli kanavien 1997–2004</i>	77
<i>Taulukko 4. Kanavien erilaisuus 1997–2004</i>	78
5 JULKISEN PALVELUN OHJELMATARJONNAN OMINAISUUKSIA 2004	79
5.1 YLEISRADION KANAVAT	79
<i>Taulukko 5.1.1. Yleisradion ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	80
<i>Kuvio 5.1.1. Yleisradion koko ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	80
<i>Taulukko 5.1.2. Yleisradion koko ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	81
<i>Taulukko 5.1.3. Yleisradion ohjelmatarjonnan ominaisuuksia analogisilla ja digitaalisilla kanavilla 2004</i> <i>(%)</i>	82
<i>Kuvio 5.1.2. Yleisradion analoginen ja digitaalinen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004, koko tarjonta (%)</i>	83
<i>Kuvio 5.1.3. Yleisradion analoginen ja digitaalinen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004, paras katselu aika</i> <i>(%)</i>	83
<i>Kuvio 5.1.4. Informatiiviset ohjelmat Yleisradion analogisilla kanavilla koko tarjonnassa ja parhaaseen</i> <i>katselu aikaan 1997–2004 (%)</i>	85
<i>Kuvio 5.1.5. Viihteelliset ohjelmat Yleisradion analogisilla kanavilla koko tarjonnassa ja parhaaseen</i> <i>katselu aikaan 1997–2004 (%)</i>	85
5.2 JULKISEN PALVELUN ERITYISYLEISÖJEN OHJELMAT: RUOTSINKIELINEN TARJONTA.....	86
<i>Taulukko 5.2. FST:n analogisen ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)</i>	86
<i>Kuvio 5.2.1. FST:n analoginen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	87
<i>Kuvio 5.2.2. Vertailu: analoginen FST- ja FST-D-ohjelmisto 2004, koko tarjonta (%)</i>	88

<i>Kuvio 5.2.3. Vertailu: analoginen FST- ja FST-D-ohjelmisto, paras katseluaika 2004 (%)</i>	88
5.3 JULKISEN PALVELUN ERITYISYLEISÖJEN OHJELMAT: LASTENOHJELMAT.....	89
<i>Kuvio 5.3. Lastenohjelmien analogisen tarjonnan jakautuminen kanavittain 2004 (%)</i>	89
<i>Taulukko 5.3.1. Lastenohjelmien osuus kanavittain 2004 (% ja h/vko)</i>	90
<i>Taulukko 5.3.2. Lastenohjelmien alkuperä kanavittain 2004 (%)</i>	90
6 VERTAILU RUOTSALAISEEN TELEVISIOTARJONTAAN 2004	91
<i>Taulukko 6. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien määrä Suomen ja Ruotsin kanavilla 2004 (h/vko)</i>	92
<i>Kuvio 6.1. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuudet Suomen ja Ruotsin kanavilla 2004 (%)</i>	93
<i>Kuvio 6.2. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuudet ruotsalaisilla ja suomalaisilla kanavilla parhaaseen katseluaikaan 2004 (%)</i>	94
7 KOTIMAINEN OHJELMISTO 2004	95
<i>Taulukko 7.1. Analogisen kotimaisen ohjelmiston tuottajat esimerkkiviikolla 43/2004 (h/vko ja %)</i>	95
<i>Taulukko 7.2. Analogisten kotimaisten ohjelmien tuottajat kanavittain esimerkkiviikolla 43/2004 (%)</i>	96
<i>Taulukko 7.3. Digitaalisen kotimaisen ohjelmiston tuottajat esimerkkiviikolla 43/2004 (h/vko ja %)</i>	97
<i>Taulukko 7.4. Digitaalisten kotimaisten ohjelmien tuottajat kanavittain esimerkkiviikolla 43/2004 (%)</i>	97
<i>Taulukko 7.5. 15 eniten ohjelmia tuottanutta itsenäistä tuotantoyhtiötä esimerkkiviikolla 43/2004 (%)</i>	97
<i>Kuvio 7.1. Analoginen kotimainen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin ja kanavittain 2004 (% koko tarjonnasta)</i>	99
<i>Kuvio 7.2. Digitaalinen kotimainen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin ja kanavittain 2004 (% koko tarjonnasta)</i>	99
<i>Kuvio 7.3. Kotimainen analoginen ohjelmatarjonta 1997–2004 (% kokonaistarjonnasta)</i>	101
<i>Taulukko 7.6. Kotimaisen analogisen ohjelmatarjonnan osuudet ohjelmatyypeittäin 1998 ja 2004 (%)</i>	101
8 LOPUKSI	102
<i>Kuvio 8. Analogiset ja digitaaliset kanavat informatiivisuus–viihteellisyys-akselilla 2004 (% informatiivisia ohjelmia)</i>	103
<i>Taulukko 8. Hybridiohjelmien osuudet ja alaluokat kanavittain 2004 (%)</i>	106
LÄHTEET	107
LIITE 1: OHJELMALUOKITUS	109
LIITE 2: MONIPUOLISUUSMITTARI	113
LIITE 3: OHJELMAT OHJELMATYYPEITTÄIN ERI KANAVILLA ESIMERKKIVIIKOLLA 43/2004	114
<i>Taulukko A. Analogisten kanavien esimerkkiviikolla 43/2004 esiintyneet ohjelmanimikkeet ohjelmatyypeittäin</i>	114
<i>Taulukko B. Digitaalisten kanavien esimerkkiviikolla 43/2004 esiintyneet ohjelmanimikkeet ohjelmatyypeittäin</i>	120
LIITE 4: RUOTSALAISTEN TV-KANAVIEN KUVAUKSET	126
LIITE 5: LIITEKUVIOT	127
<i>Kuvio A. Parhaan katseluaajan kanavavertailu ohjelmatyypeittäin 2004 (%)</i>	127
<i>Kuvio B. Informatiivisten ohjelmien osuus kanavittain 1993–2004 (%)</i>	130
<i>Kuvio C. Viihteellisten ohjelmien osuus kanavittain 1993–2004 (%)</i>	131
<i>Kuvio D. Koko analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1993–2004</i>	131
<i>Kuvio E. Analogisten kanavien erilaisuus 1993–2004</i>	132

Yhteenveto

Suomen valtakunnalliset tv-kanavat, neljä analogista ja viisi digitaalista kanavaa, tarjosivat vuonna 2004 keskimäärin 709 viikkotuntia eli yli 100 ohjelmatuntia vuorokaudessa. Varsinaisen ohjelmatarjonnan lisäksi kanavilla oli myös muita tv-palveluja, kuten *Uutisikkunaa*, ostos-ohjelmia, mobiilipelejä ja tv-chatteja, keskimäärin 49 tuntia vuorokaudessa. Analogisten televisiokanavien – TV1:n, TV2:n, MTV3:n ja Nelosen – yhteenlaskettu tarjonta oli viikoittain keskimäärin yhteensä 398 tuntia eli päivittäin 57 tuntia ohjelmaa. Digitaaliset kanavat – YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava – lähettivät kolmantena täytenä toimintavuotenaan 311 viikkotuntia ohjelmaa.

Analoginen tarjonta

Valtakunnallisen analogisen tv-tarjonnan suurin yksittäinen ohjelmatyyppi oli viidenneksen osuudella ulkomainen fiktio. Ajankohtaisohjelmat muodostivat 13 prosenttia sekä asiaohjelmat ja viihde kumpikin noin kymmenneksen kokonaistarjonnasta. Ohjelma-ajaltaan pienimmät ohjelmatyypit olivat järjestyksessä opetus-, palvelu- ja kulttuuriohjelmat sekä kotimainen fiktio. Parhaaseen katseluaikaan eli nk. prime time -aikaan¹ suurimmaksi ohjelmaluokaksi nousi viihde. Myös uutiset kasvattivat huomattavasti osuuttaan iltaisin.

Vuonna 2004 yli puolet neljän kanavan yhteenlasketusta ohjelmistosta oli kotimaista tuotantoa. Suomalaista tarjontaa löytyi käytännössä kaikista ohjelmatyypeistä, mutta sitä leimasivat erityisesti ajankohtais- ja urheiluohjelmat sekä viihde. Sarjamuotoiset ohjelmat hallitsivat tarjontaa: niitä oli lähes 80 prosenttia koko ohjelmistosta. Uusintoja oli vuoden 2004 tv-tarjonnasta kolmannes.

Kanavavertailu

TV1 oli edellisvuosien tapaan kanavista informaatiopainotteisin: sen koko tarjonnasta miltei 70 prosenttia ja parhaasta katseluajasta 60 prosenttia oli informatiivisia ohjelmia. Kanava panosti erityisesti ajankohtaistarjontaan, asia- ja opetusohjelmiin sekä uutisiin. Toisaalta ulkomainen fiktio sai kuudenneksen ohjelma-ajasta. TV1 lähetti kanavista kotimaisinta ohjelmaa: 67 prosenttia sen tarjonnasta muodostui kotimaisesta tuotannosta. Kanavalla korostui myös eurooppalainen ohjelmisto, jota oli viidennes tarjonnasta. TV1 lähetti suhteessa enemmän sarjaohjelmia ja uusintoja kuin muut analogiset kanavat.

TV2:n ohjelmisto jakautui suhteellisen tasaisesti informatiivisiin ja viihteellisiin ohjelmiin. Kanavan informatiivisuusaste oli noin 40 prosenttia koko tarjonnasta, ja se kasvoi iltaisin yli 50 prosenttiin. Yksikään ohjelmatyyppi ei hallinnut TV2:n tarjontaa. Lasten- ja urheiluohjelmat muodostivat kuudenneksen osuuksillaan suurimmat ohjelmaluokat. Niitä seurasi asiaohjelmat, ulkomainen fiktio ja ajankohtaistarjonta. TV2:n kotimaisuusaste oli yli 60 prosenttia, ja se lähetti analogisista kanavista eniten pisteohjelmia.

¹ Tässä tutkimuksessa: ohjelmat, jotka alkoivat klo 18.05–22.05.

MTV3-kanava tarjosi hieman yli kaksi kolmasosaa viihteellisiä ja alle 30 prosenttia informatiivisia ohjelmia. Sen iltahjelmisto ei merkittävästi poikennut koko tarjonnasta. Tarjonnan alkuperä jakautui selvästi kahtaalle: 57 prosenttia ohjelmista oli kotimaista, 37 prosenttia oli pohjoisamerikkalaista tuotantoa. MTV3 tarjosi analogisista kanavista selvästi eniten muita tv-palveluja.

Nelosella painottui ulkomaisen fiktion osuus, jota oli kuitenkin hieman aiempia vuosia vähemmän eli kolmannes kanavan tarjonnasta. Elokuvat ja viihde saivat kummatkin noin kuudenneksen ja urheilu kymmenisen prosenttia kanavan ohjelma-ajasta. Täten kanavalla nähtiin suomalaisen analogisen tv-tarjonnan viihteellisintä ohjelmistoa: sen osuus oli kolme neljänestä Nelosen kokonaistarjonnasta. Miltei puolet kanavan ohjelmista oli pohjoisamerikkalaista tuotantoa ja alle kolmannes kotimaisia ohjelmia. Eurooppalaisen tarjonnan osuus oli kuitenkin kuudennes kanavan tarjonnasta.

Vuonna 2004 suomalaiset tv-kanavat asettuivat edellisvuosien tapaan selvään jatkumoon informatiivisten ja viihteellisten ohjelmien tarjoajina: TV1:n tarjonnasta 70 prosenttia ja TV2:n ohjelmistosta melkein 40 prosenttia oli informatiivisia ohjelmia; MTV3:n ohjelmista enää vajaa kolmannes ja Nelosen tarjonnasta hieman yli kuudennes muodostui informatiivisista ohjelmista. Parhaaseen katseluaikaan kaupalliset kanavat eivät juurikaan muuttaneet profiilejaan, mutta TV1 ja TV2 lähestyivät toisiaan: edellinen lisäsi iltaisin viihteellisen tarjonnan, jälkimmäinen informatiivisen ohjelmiston osuutta.

Muutokset 2003–2004

Vuoden 2004 suomalainen tv-tarjonta havainnollistaa tilannetta, joka on kehittynyt vuodesta 2000 lukien. Valtakunnalliset täyden palvelun analogiset kanavat ovat eriytyneet toisistaan ja ottaneet entistä selvemmin omat paikkansa informatiivisen ja viihteellisen tarjonnan jatkumolla. Keskeistä onkin ollut kanavien selkiytynyt työnjako, sillä kokonaistarjonnassa ei ole juurikaan tapahtunut muutoksia. Analogisten kanavien tarjonnan määrä ei muuttunut vuodesta 2003. TV1 ja MTV3 tosin vähensivät hieman tarjontaansa, mutta TV2 ja Nelonen vastaavasti lähettivät muutaman viikkotunnin enemmän ohjelmaa kuin vuotta aiemmin. Näkyvin muutos onkin TV2:n informatiivisuuden lasku vuodesta 2003 vuoteen 2004, mikä selittyy suurelta osin lastenohjelmien osuuden kasvuna kanavan profiilissa.

Digitaalinen tarjonta

Vuoden 2004 digitaalinen tarjonta muistutti vuosien 2002 ja 2003 tarjontaa, vaikkakin YLE24:n, YLE Teeman, FST-D:n, Subtv:n ja Urheilukanavan yhteenlaskettu profiili oli hieman viihteellistynyt vuodesta 2003. Digiohjelmistosta 51 prosenttia oli informatiivisia ja 47 prosenttia viihteellisiä ohjelmia: täten FST-D:tä lukuun ottamatta selvästi erikoistuneet digikanavat tarjosivat yhdessä jonkin verran informatiivisempaa ohjelmaa kuin analogiset kanavat yhdessä. Pääosin analogisen ja digitaalisen kokonaistarjonnan profiilit olivat kuitenkin hyvin samankaltaiset. Prime time -aikana ei kokonaisprofiilissa tapahtunut juurikaan muutosta koko tarjontaan verrattuna.

Monipuolisuus

Vuonna 2004 analogisten täyden palvelun tv-kanavien tarjonta oli ohjelmatyypivalikoimaltaan hyvin monipuolista. Sekä TV1 että TV2 olivat hivenen kaventaneet tarjontaansa, mutta Yleisradion kummatkin kanavat osoittautuivat edelleen kaupallisia kilpailijoitaan selvästi monipuolisemmiksi, niin kokonaistarjonnassa kuin parhaana katseluaikanakin. Kaupalliset kanavat taas olivat hieman kasvattaneet monipuolisuuttaan edellisvuodesta. Yhteenlasketun analogisen tarjonnan monipuolisuudessa ei kuitenkaan ollut tapahtunut mitään muutosta vuoteen 2003 verrattuna.

Muutosta oli kuitenkin havaittavissa digitarjonnassa, sillä – toisin kuin vuosina 2002 ja 2003 – se oli analogista ohjelmistoa monipuolisempaa. Tämä kuvastaa digijärjestelmän tehokasta sisäistä työnjakoa: kanavat, jotka FST-D:tä lukuun ottamatta ovat ohjelmistoiltaan hyvinkin erikoistuneita, voivat yhdessä tarjota laavamman ohjelmiston kuin neljä täyden palvelun analogista kanavaa yhdessä.

Analogiset ja digitaaliset kanavat yhdessä tarjosivat hieman laiveempaa ohjelmistoa kuin kumpikaan kanavajärjestelmä erikseen. Kaikkien kanavien monipuolisuus olikin selvästi noussut vuodesta 2003 ja ylsi nyt suuremmaksi kuin koskaan eli indeksilukuun 0,96. Kaikista kanavista monipuolisin oli digitaalinen FST-D, ja sitä seurasi analoginen TV2.

Julkinen palvelu

YLE lähetti vuonna 2004 TV1-, TV2-, YLE24-, YLE Teema- ja FST-D-kanavillaan yhteensä noin 380 tuntia ohjelmaa viikossa eli 54 tuntia vuorokaudessa. YLE tarjosi osapuulle kymmenen viikkotuntia enemmän ohjelmaa kuin vuotta aiemmin; ainoastaan TV1 oli hieman supistanut tarjontaansa edellisvuodesta. YLE panostaa informatiivisiin ohjelmistoihin, ja viiden kanavan yhteenlasketusta kokonaisprofiilista 66 prosenttia voidaan luokitella informatiiviseksi tarjonnaksi. Yksikään ohjelmaluokka ei hallinnut kokonaisuutta, vaan suurimmat osuudet ohjelma-ajasta saivat järjestyksessä ajankohtais- ja asiaohjelmat sekä uutiset.

FST:n ohjelmia lähetettiin vuonna 2004 analogisilla kanavilla noin 19 tuntia viikossa eli keskimäärin kolme tuntia päivässä. Digitaalisen FST-kanavan tarjonta koostui 41 viikkotunnista. FST-D oli erittäin monipuolinen täyden palvelun kanava, mutta myös analoginen FST tarjosi kaikkia ohjelmatyyppejä paitsi elokuvia.

Suomalaisen television lastenohjelmien tarjonta ei ole ainoastaan julkisen palvelun varassa, sillä lastenohjelmia löytyy myös kaupallisilta analogisilta kanavilta. Yleisradion kanavat lähettivät kuitenkin enemmistön eli 60 prosenttia tarjonnasta. Samoin lastenohjelmien korkea kotimaisuusaste oli YLE:n kanavien ominaispiirre.

Kotimainen ohjelmisto

Suomalainen tv-tarjonta on hyvin kotimaista: kaiken kaikkiaan suomalaisia ohjelmia tarjottiin vuonna 2004 yhteensä 369 viikkotuntia eli 52 prosenttia yhdeksän kanavan yhteenlasketusta

tarjonnasta. Kotimaisten ohjelmistojen tarkastelu vuosina 1997–2004 osoittaa, että kotimaisessa ohjelmatarjonnassa oli havaittavissa notkahdus Nelosen tultua markkinoille. Vuonna 2004 Suomessa tuotetun ohjelmiston osuus oli kuitenkin taas käytännössä yhtä korkea kuin vuonna 1997.

Havaittavissa on kuitenkin kanavakohtaista kehitystä. TV1 ja varsinkin TV2 olivat kahdeksassa vuodessa lisänneet kotimaassa tuotettujen ohjelmien osuutta. Nelonen oli taas vähentänyt kotimaista ohjelmistoa selvästi. MTV3:n suomalainen tarjonta notkahti vuosina 2002 ja 2003 mutta oli taas kasvanut vuoteen 2004 mennessä. TV2:n ja Nelosen vastakkaiset kehityssuuntaukset ”tasapainottavat” toisensa, ja siksi kotimaisuusaste onkin pysynyt suhteellisen tasaisena ja korkeana tarkasteltujen kahdeksan vuoden ajan.

Vertailu Ruotsiin

Ruotsalainen tv-kenttä on osin suomalaisen kaltainen, sillä siellä toimii kaksi julkisen palvelun kanavaa. Toisaalta Ruotsissa toimii vain yksi maanpäällinen kaupallinen kanava, TV4. Vertailun viisi kaupallista satelliitti- ja kaapelikanavaa ovat osin hyvinkin eriytyneitä kohderyhmäkanavia.

YLE osoittautui edellisvuosien tapaan tarjonnaltaan kymmenen prosenttiyksikön verran informatiivisemmaksi kuin Ruotsin julkisen palvelun SVT. Vaikka ruotsalainen tv-järjestelmä pitää sisällään puolet enemmän kanavia kuin suomalainen, ja vaikka moni ruotsalaisista kanavista on selvästi erikoistunut, muistuttavat YLE:n ja SVT:n profiilit toisiaan, ja toisaalta MTV3 ja sen ruotsalainen vastine TV4 toisiaan. Samankaltaistuminen on tapahtunut erityisesti vuosina 2003 ja 2004.

Sammanfattning

De nationella finländska tv-kanalerna, fyra analoga och fem digitala, sände år 2004 i medeltal 709 timmar per vecka, dvs. mer än 100 timmar per dygn. Förutom det egentliga programutbudet erbjöd kanalerna även andra tv-tjänster, såsom text-tv-nyheter (Uutisikkuna), köpprogram, mobilspel och tv-chattar, i medeltal 49 timmar per dygn. De analoga tv-kanalerna – TV1, TV2, MTV3 och Nelonen – erbjöd tillsammans i medeltal 398 timmar program per vecka, dvs. 57 timmar per dag. De digitala kanalerna – YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv och Urheilukanava – sände under sitt tredje hela verksamhetsår i medeltal 311 veckotimmar.

Det analoga utbudet

Den största enskilda programtypen i det nationella analoga tv-utbudet var utländsk fiktion, som utgjorde en femtedel av programmen. Aktualitetsprogrammen stod för 13 procent samt faktaprogrammen och underhållningen för ca en tiondel av det totala utbudet vardera. De minsta programtyperna när det gäller programtid var i storleksordning undervisnings-, service- och kulturprogrammen samt inhemsk fiktion. Under bästa sändningstid, dvs. s.k. prime time² steg underhållningen till den största programklassen. Även nyheterna ökade märkbart sin andel under kvällarna.

År 2004 var mer än hälften av de fyra kanalernas sammanlagda program producerade i Finland. Inhemsk produktion återfinns i praktiken i alla programtyper, men särskilt bland aktualitets- och sportprogrammen och underhållningen. Program av serietype dominerade utbudet och utgjorde nästan 80 procent av det totala programutbudet. År 2004 utgjordes en knapp tredjedel av tv-utbudet av reprisar.

Kanaljämförelse

Precis som under tidigare år var TV1 den mest informationsbaserade av kanalerna, nästan 70 procent av dess totala utbud och 60 procent av bästa sändningstid utgjordes av informativa program. Kanalen satsade i synnerhet på aktualitetsutbudet, fakta- och utbildningsprogrammen samt på nyheterna. Å andra sidan fick den utländska fiktionen en sjättedel av programtiden. TV1 hade det mest inhemska utbudet; 67 procent av programmen var av inhemsk produktion. På kanalen betonades också det europeiska programmet, som utgjorde en femtedel av utbudet. TV1 sände i proportion mer serieprogram och reprisar än de övriga analoga kanalerna.

TV2:s program fördelades förhållandevis jämnt i informativa och underhållande program. Kanalens informativitetsgrad var ca 40 procent av hela utbudet och det växte om kvällarna till över 50 procent. Ingen programtyp behärskade TV2:s utbud. Barn- och idrottsprogrammen var de största programklasserna med en sjättedels andel vardera. De följdes av fakta-

² I den här undersökningen: program, som började kl. 18.05–22.05.

program, utländsk fiktion och aktualiteter. TV2:s inhemskehetsgrad var över 60 procent och kanalen sände fler punktprogram än de övriga analoga kanalerna.

MTV3-kanalen erbjöd något mer än två tredjedelar underhållande och mindre än 30 procent informativa program och kvällsprogrammet blev inte egentligen mer underhållande. Utbudets ursprung var klart tudelat: 57 procent av programmen var inhemska och nästan 37 procent nordamerikanska. Av de analoga kanalerna erbjöd MTV3 klart mest andra tv-tjänster.

På Nelonen betonades klarare den utländska fiktionens andel, som dock var något lägre än under tidigare år, dvs. en tredjedel av kanalens utbud. Film och underhållning fick vardera ungefär en sjättedel och sport ungefär tio procent av kanalens programtid. På kanalen kunde man således se det finländska analoga tv-utbudets mest underhållande program: de underhållande programmen utgjorde tre fjärdedelar av Nelonens totala utbud. Nästan hälften av kanalens program var producerade i Nordamerika och mindre än en tredjedel var inhemska program. Det europeiska utbudets andel var dock en sjättedel av kanalens utbud.

När det gäller utbudet av informativa och underhållande program fortsatte de finländska tv-kanalerna år 2004 på samma linje som tidigare. Av TV1:s programutbud var 70 procent och TV2:s program nästan 40 procent informativa program, medan en knapp tredjedel av MTV3:s och en sjättedel av Nelonens utbud utgjordes av informativa program. Under bästa sändningstid ändrade de kommersiella kanalerna egentligen inte alls sina profiler, men TV1 och TV2 närmar sig varandra: den förra ökade sitt underhållande utbud om kvällarna och den senare de informativa programmen.

Förändringar 2003–2004

Det finländska tv-utbudet 2004 visar den situation som har utvecklats sedan år 2000. De nationella analoga, fullservicekanalerna har särskiljt sig från varandra och klarare än hittills tagit sin plats i förhållande till det informativa och underhållande utbudet. Det centrala har varit kanalernas klarare arbetsfördelning, eftersom det egentligen inte har skett förändringar i det totala utbudet. Omfattningen på de analoga kanalernas utbud har inte förändrats från år 2003. TV1 och MTV3 minskade dock sitt utbud något, men TV2 och Nelonen sände några veckotimmar mer program än året innan. Den synligaste förändringen var minskningen i andelen informativa program på TV2 från år 2003 till 2004, vilket till stor del förklaras av att barnprogrammets andel har ökat i kanalens profil.

Det digitala utbudet

Det digitala utbudet år 2004 påminde om utbudet åren 2002 och 2003, även om den sammanlagda profilen för YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv och Urheilukanava hade blivit något mer underhållande från år 2003. Av det digitala utbudet var 51 procent informativa och 47 procent underhållande program: sålunda erbjöd de digitala kanalerna, av vilka alla utom FST-D är klart specialiserade, tillsammans något mer informativt program än de analoga kanalerna totalt. Huvudsakligen är dock profilerna för de analoga och digitala utbuderna rätt liknande. Det skedde inte några större förändringar i den totala profilen under prime time jämfört med hela utbudet.

Diversitet

År 2004 var de analoga fullservicekanalernas utbud mycket mångsidigt då man ser på programtypsutbudet. Såväl TV1 som TV2 hade ett något smalare utbud än tidigare, men Rundradions båda kanaler visade sig fortfarande vara klart mångsidigare än sina kommersiella konkurrenter, både när det gällde det totala utbudet och bästa tittartid. De kommersiella kanalerna hade igen ökat sin mångsidighet från året innan. Det hade dock inte skett några förändringar i det sammanlagda analoga utbudets mångsidighet jämfört med år 2003.

En förändring kunde dock ses i det digitala utbudet, eftersom det till skillnad från åren 2002 och 2003 var mångsidigare än det analoga utbudet. Det här beskriver den effektiva interna arbetsfördelningen mellan de digitala: kanalerna som, förutom FST-D, erbjuder mycket specialiserat programinnehåll, tillsammans kan erbjuda ett bredare utbud än de fyra analoga fullservicekanalerna tillsammans.

De analoga och digitala kanalerna erbjöd tillsammans ett något bredare utbud än någotdera kanalsystemet skilt. Alla kanalers mångsidighet hade stigit klart från år 2003 och uppnådde nu ett högre indexvärde, 0,96, än någonsin. Den mångsidigaste kanalen av alla var FST-D, som följdes av analoga TV2.

Public service

Rundradion sände år 2004 hela 380 timmar program per vecka, dvs. 54 timmar per dygn, på sina kanaler TV1, TV2, YLE24, YLE Teema och FST-D. YLE erbjöd ungefär tio timmar mer program per vecka än ett år tidigare; bara TV1 hade minskat sitt utbud från året innan. YLE satsar på informativa program och av de fem kanalernas sammanräknade profil kan 66 procent klassificeras som informativt utbud. Ingen av programklasserna behärskade helheten utan de största andelarna av programtiden fick aktualitets- och faktaprogrammen följda av nyheterna.

År 2004 sändes ca 19 timmar FST-program per vecka på de analoga kanalerna, dvs. i medeltal tre timmar per dag. Den digitala FST-kanalens utbud var 41 veckotimmar. FST-D var en mycket mångsidig fullservicekanal, men också det analoga FST erbjöd alla programtyper utom filmer.

Den finländska televisionens barnprogramutbud är inte enbart beroende av public service, eftersom det också sänds barnprogram på de kommersiella analoga kanalerna. Rundradions kanaler sände dock största delen, dvs. 60 procent, av utbudet. Kännetecknande för Rundradions kanaler var också att en stor del av barnprogrammen var inhemska.

Inhemska program

Det finländska tv-utbudet är mycket inhemskt. Allt som allt sändes 369 veckotimmar finländska program, dvs. 52 procent av de nio kanalernas sammanlagda utbud, år 2004. En granskning av de inhemska programutbudena åren 1997–2004 visar att man kunde se en ned-

gång i det inhemska programutbudet då Nelonen kom med på marknaden. År 2004 var andelen program som producerats i Finland praktiskt taget lika stor som år 1997.

Man kan ändå se en utveckling på de enskilda kanalerna. TV1 och i synnerhet TV2 har på åtta år ökat de inhemska programmens andel. Nelonen hade för sin del klart minskat de inhemska programmens andel. MTV3:s finländska utbud sjönk åren 2002 och 2003 men hade igen stigit till år 2004. TV2:s och Nelonens motsatta utvecklingsriktningar ”balanserar” varandra och därför har inhemskhetsgraden hållits förhållandevis jämn och hög under de granskade åtta åren.

Jämförelse med Sverige

Det svenska tv-fältet är delvis likadant som det finländska, eftersom där verkar två public service-kanaler. I Sverige verkar å andra sidan bara en markburen kommersiell kanal, TV4. De fem kommersiella satellit- och kabelkanalerna är delvis mycket specialiserade målgruppskanaler.

Precis som under tidigare år visade sig Rundradion vara tio procentenheter mer informativ än den svenska public service-producenten SVT. Även om det svenska tv-systemet innefattar dubbelt fler kanaler än det finländska och även om många av de svenska kanalerna är klart specialiserade, påminner Rundradions och SVT:s profiler om varandra, precis som MTV3:s och Nelonens påminner om deras svenska motsvarighet TV4:s. Likriktningen har skett i synnerhet under åren 2003 och 2004.

English Summary

In 2004, the total programme supply of Finland's nine nation-wide analogue channels – four analogue and five terrestrial digital channels – amounted 709 hours per week, equalling some 100 hours per day. In addition to programme supply, almost all channels offered other services such as mobile chats and games as well as teleshopping. On average, such services amounted to 49 hours per day.

The analogue channels – the public service channels TV1 and TV2 of YLE (the Finnish Broadcasting Company), and the commercial channels MTV3 and Nelonen (Channel Four Finland) – sent 397 hours of programmes per week. This equals some 57 hours of daily programming. The digital channels – the public service YLE24, YLE Teema and FST-D as well as the commercial Subtv and Urheilukanava – offered together 311 hours of programmes per week.

Analogue supply

The largest single programme category in Finnish analogue television was foreign fiction: it comprised one fifth of all programming. It was followed by current affairs and other factual programmes as well as entertainment programmes. Smallest shares of programme time were allocated to educational, hobby and personal interest, and cultural programmes, as well as domestic fiction. Finnish prime time³ programming, too, entailed a large share of foreign fiction but the largest programme category was entertainment. Also the share of news increased in the evening hours.

Although foreign fiction plays a significant role in Finnish television supply, in 2004, domestic productions still comprised over one half of the programme output. Serial programming dominated the supply. One third of all programming consisted of reruns.

As in the past years, the public service TV1 of YLE offered the most information-oriented programming (some 70% of total output) of the four nation-wide analogue channels. TV1 emphasized the supply of current affairs, factual and educational programmes, as well as the news genre. The channel offered the highest share of domestic programmes of the four channels, i.e., some 67% of the channel's total supply was of Finnish origin.

TV2's programme profile was not clearly dominated by any genre. Children's programmes and sports formed the largest single programme categories, each with a share of some one sixth of the channel's output. Also TV2 excelled in domestic programming: over 60% of its supply was produced in Finland.

MTV3's profile was comprised of two thirds of entertainment-oriented and almost one third of information-oriented programmes. The origin of programmes was clearly polarised: almost 60% of the channel's output was of domestic origin and almost 40% of the supply were pro-

³ In this study: programmes that began between 18:05 and 22:05 hours.

ductions from North America. MTV3 offered more TV-related services – mobile games and chats as well as teleshopping – than other analogue channels.

Nelonen was clearly focused on entertainment-oriented programme types: they comprised almost 75% of the channel's output. The channel built its profile on foreign fiction and allocated the genre a share of one third of its total programme supply. Also feature films, entertainment and sports had relatively large proportions in Nelonen's programming time. Nelonen was the only one of the four channels that favoured foreign productions over Finnish programmes. Almost one half of the channel's programmes came from North America and only one third consisted of domestic productions.

Changes 2003–2004

The Finnish television supply in 2004 confirms the trend that emerged around the year 2000. Although there have been only few changes in the system-wide supply, the analogue channels have engaged in a division of labour and found their own, distinctive places in the information–entertainment axis. Especially the public service channels have clearly continued to differentiate themselves.

Digital Supply

Digital terrestrial broadcasting began in Finland in August 2001. In April 2005, some one fourth of Finnish households had digital accessory devices.

There are five new channels operating digitally: The public service YLE provides for YLE 24, a 24-hour news and current affairs service; YLE Teema, a channel on culture, education and science; as well as FST-D, a full service channel for the Swedish-speaking minority. The two commercial players specialize in entertainment-oriented genres: Urheilukanava broadcasts only sports programmes and Subtv targets the youth by American sitcoms, game programmes and televised mobile chat shows. The two commercial channels can also be viewed on cable.

Although only FST-D offers a generalist programme supply while the other digital channels are highly specialized, the total digital supply was divided equally to informative and entertainment-oriented programming and the overall profile of digital broadcasting resembled that of the four full-service analogue channels. Apart from Subtv, the digital channels focused very much on domestic productions.

Diversity

In 2004, the Finnish analogue television supply as a whole scored for a very high diversity. Both public service channels TV1 and TV2 had slightly decreased their diversity, due to their mutual division of labour, whereas the commercial analogue channels had become more diverse. Still, the two public service channels were significantly more diverse than their commercial counterparts, in total programming as well as during prime time hours. For the first

time during the existence of digital broadcasting (2001–), the digital channels, most of them specialized, offered even more diverse programming together than their analogue counterparts together.

The output of the analogue and digital channels together scored for a very high diversity (0.96). In fact, the combination of the analogue and digital system present to the viewers more varied programming than the systems separately. The Swedish-language public service FST-D proved to be the most diverse of all channels, followed by the analogue public service channel TV2.

Public Service Television

The programme supply of the Finnish public service television, Finnish Broadcasting Company (YLE), was information-oriented (66% of the total supply). The largest programme categories were current affairs, factual programmes and news. Yet, YLE's programming was not dominated by any single genre. The Finnish Broadcasting Company was also the main provider of cultural and educational programming as well as of domestic children's programmes.

Finlands Svenska Television (FST) is YLE's analogue service for the Swedish speaking population. Its programming can be seen in the FST-D digital channel as well as in the two analogue channels TV1 and TV2. In 2004, the analogue output of FST amounted to some three hours per day and the digital FST-D offered some six hours of programming per day. Both FST's analogue supply and the digital FST-D channel have a "balanced", full service programme profile.

Domestic programmes

Over 50% of Finnish television programmes are produced in Finland. An overview of the years 1997-2004 in analogue channels shows that at first, the birth of Nelonen caused a decline in the supply of domestic productions, but that the share of programmes originating in Finland grew again in the 2000s. Especially the public service TV1 and TV2 have notably increased their domestic supply, whereas an opposite trend can be seen in Nelonen's programming.

Comparison: Finland and Sweden

The television landscape in Sweden resembles that of Finland: in both countries, there are two public service channels – in Finland by YLE, in Sweden by SVT – that engage in a division of labour of programme output regarding information and entertainment orientation. On the other hand, in Sweden there is only one terrestrial analogue commercial channel, TV4. Its profile is similar to that of both MTV3 and Nelonen of Finland. Other Swedish commercial channels are mostly highly specialized ones and transmitted via satellite.

The comparison between Finland and Sweden indicates that in 2004 (as in previous years), YLE's total output was more information-oriented than the supply of its Swedish public ser-

vice counterpart. However, the overall differentiation tendency of the Finnish analogue channels resembles the development in Sweden.

Johdanto

Tämä selvitys kuvaa suomalaista analogista ja digitaalista televisiotarjontaa vuonna 2004. Se on järjestyksessä viides vuotuinen selvitys, jossa tarkastellaan televisiotarjonnan yleistä ja kanavakohtaista rakentumista sekä monipuolisuutta.⁴ Raportissa on erikseen julkista palvelua käsittelevä osio, jossa tarkastellaan erityisyleisöjen ohjelmistoja. Lisäksi analogisten kanavien tarjontaa verrataan edellisvuosien tapaan ruotsalaiseen tv-tarjontaan. Tämän raportin erityis-osio käsittelee kotimaista ohjelmistoa.

Aineisto

Sekä analogisten (TV1, TV2, MTV3 ja Nelonen) että digitaalisten kanavien (YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava)⁵ aineistot koostuvat yhteensä seitsemästä otosviikosta eli viikoista 5–7, 27–28 ja 42–43. Aineistojen valinta on yhdenmukainen aiempien raporttien kanssa. Vuoden 2004 analoginen aineisto koostuu yhteensä 5469 havainnosta eli ohjelmasta. Digitaalisessa aineistossa on 5103 havaintoa.⁶ Aineistot perustuvat kanavien omiin ohjelmastietokantoihin sekä Finnpanel Oy:n tv-mittaritutkimusta varten tv-yhtiöiltä saamiin lähetyspäiväkirjoihin. Aineistojen tietoja on myös tarkistettu mm. lehtien tv-ohjelmastiedoista ja kanavien internet-sivustoilta.

Selvityksen erityisosiossa vertaillaan ruotsalaista ja suomalaista televisiotarjontaa. Ruotsalainen aineisto on saatu Ruotsin Granskningsnämnden för radio och TV:n teettämästä selvityksestä *Svenskt TV-utbud 2004* (GRN 2004).⁷ Vaikka ruotsalaisen ja tämän selvityksen otannat poikkeavat toisistaan, on vertailu karkealla tasolla mahdollista (ks. tarkemmin luku 6 sekä Aslama & Karlsson 2002 ja Aslama & Wallenius 2003, 2004).

Tässä selvityksessä aineistojen raportointi ei perustu ohjelmanimikkeiden määrään vaan lähetyskeston. Tulokset esitetään useimmiten joko prosenttiosuuksina tai viikoittaisina tuntimäärinä. Aineisto kertoo siitä, millainen ohjelmatarjonta on katsojien kannalta; millaiset ohjelmat saavat eniten tilaa lähetysvirrassa. Tämä on yleinen käytäntö ohjelmistotutkimuksissa, myös Ruotsin vastaavissa selvityksissä. Kuulutuksiin, mainoksiin, yms. käytettyä aikaa sen sijaan ei ole laskettu mukaan.

⁴ *Suomalainen tv-tarjonta 2000* (Aslama & Karlsson 2001), *Suomalainen tv-tarjonta 2001* (Aslama & Karlsson 2002), *Suomalainen tv-tarjonta 2002* (Aslama & Wallenius 2003) ja *Suomalainen tv-tarjonta 2003* (Aslama & Wallenius 2004).

⁵ Selvityksessä kuvataan edellisvuosien tapaan viiden maksuttoman digitaalisen kanavan tarjontaa. Vuonna 2004 aloittaneet uudet maksulliset digikanavat jäävät raportin ulkopuolelle.

⁶ *Suomalainen tv-tarjonta 2001-, 2002- ja 2003 -selvitysten tapaan aineistosta on raportointia varten poistettu havainnot, jotka eivät ole ”perinteisiä ohjelmia”*. Näitä ohjelmia ovat mm. *Uutisikkuna* (TV1), MTV3:n, Nelosen, Subtv:n ja Urheilukanavan nk. tv-chatit sekä kaikilla muilla kanavilla paitsi TV1:llä ja YLE:n digitaalisilla kanavilla tarjotut mobiilipelit. Lisäksi tällaiseen tarjontaa kuuluvat tuotteita markkinoivat *Ostoskanava* (MTV3) ja *Ostosruutu* (Nelonen). Osa chateista ja peleistä on viime vuosina lähentynyt perinteisempää ohjelmaformaattia, mutta niiden sisällyttäminen varsinaiseen ohjelmatarjontaan olisi vinouttanut huomattavasti tarjonnan profiilia tietyissä ohjelmaluokissa ja vaikeuttanut vertailtavuutta edellisvuosiin. Tarkemmin, ks. luku 1.

⁷ Ks. www.grn.se.

Menetelmä

Selvityksessä kuvataan kvantitatiivisesti tv-ohjelmiston rakennetta seuraavilla muuttujilla, jotka ovat yhtenevät aiempien vuosien raporttien kanssa:

1. Kanava (analogiset kanavat: TV1, TV2, MTV3, Nelonen, myös FST:n ohjelmat on koodattu erikseen; digitaaliset kanavat: YLE24, YLE Teema, FST-D, Subtv ja Urheilukanava)
2. Lähetyspäivä
3. Lähetysaika
4. Kesto (minuuteissa ja tunneissa)
5. Ohjelmaluokka: uutiset, ajankohtaisohjelmat, asiaohjelmat, kulttuuriohjelmat, palvelu- ja harrasteohjelmat, urheilu, kotimainen fiktio, ulkomainen fiktio, elokuvat, lastenohjelmat, opetusohjelmat, viihde ja muut ohjelmat
6. Alkuperä: Suomi, Pohjoismaat, Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja muu maailma
7. Jatkuvuus: piste- vai sarjamuotoinen ohjelma (tässä: kolme tai useampia osia)
8. Uusinnat: ensilähetys vai uusinta (tässä tarkoitetaan kanavakohtaista tilannetta, eikä lasketa uusinnaksi esimerkiksi analogisella kanavalla esitettävää aiemmin digikanavalla lähetettyä ohjelmaa)

Muuttujat on rakennettu vastaamaan pitkälti tv-yhtiöiden ja Finnpanel Oy:n syksyllä 1999 käyttöön ottamaa yhtenäistä tv-ohjelmaluokitusta, jotta vertailut ja mahdolliset jatkotutkimukset voitaisiin toteuttaa mahdollisimman helposti. Ohjelmaluokitusta on kuitenkin hieman muokattu tuottamaan tarkempaa tietoa ohjelmistoista. 13-kohtaista luokitusta tiivistetään soveltuvien osien informatiivisuus–viihteellisyys-tarkastelua varten (erit. luvut 1–3 ja 6) sekä parhaan katseluaajan esimerkki-illan havainnollistamista varten (luvut 2 ja 3).

Lisäksi tätä raporttia varten on koodattu erikseen ne ohjelmat, joiden voi tulkita olevan kahden tai useamman lajityypin piirteitä yhdistäviä nk. hybridiohjelmaa. Luokitusrunko perustuu aiempiin kansainvälisiin tutkimuksiin (vrt. esim. Hill 2005) mutta on aineistolähtöinen eli testattu ja muokattu tätä selvitystä varten. Tässä yhteydessä käytetyt hybridit ohjelmatyypit ovat: kevyt ajankohtais- ja asiaohjelmisto, kevytdokumentit, kevytkeskustelut, talk showt, kevyt arki eli nk. *lifestyle*-ohjelmisto, tosi-tv, sekä muut hybridiohjelmat (ks. luku 8).

Ohjelmatyypilukittelu on kuvattu tarkemmin liitteessä 1. Lisäksi se on havainnollistettu liitteessä 3: siinä luetellaan eri analogisilla ja digitaalisilla kanavilla esiintyneet ohjelmnimikkeet esimerkkiviikolla 43 (ks. liitteen 3 taulukot A ja B).

1 YLEISKATSAUS 2004

Selvityksen ensimmäinen luku tarkastelee yleisesti vuoden 2004 suomalaista analogista tv-tarjontaa ohjelma-ajan, kokonaistarjonnan ja parhaan katseluajan tarjonnan, arki- ja viikonlopputarjonnan, ohjelmien alkuperän, uusintojen sekä sarjoittumisen kannalta. Aiemmistä raporteista poiketen esitetään luvussa 1.1 analogisen tarjonnan rinnalla myös digitaalisten kanavien ohjelma-ajat. Näin muodostuu kokonaiskuva suomalaisen tv-tarjonnan laajuudesta. Muutoin luku keskittyy neljän analogisen pääkanavan ohjelmistoihin.

1.1 Analoginen ja digitaalinen ohjelma-aika

Suomen valtakunnallinen televisiotarjonta, neljä analogista ja viisi digitaalista televisiokanavaa mukaan lukien, oli vuonna 2004 keskimäärin 709 viikkotuntia eli yli 100 ohjelmatuntia vuorokaudessa. Lukuun ei sisälly kanavien muu tarjonta kuten uutisikkunat, chatit ja mobiilipelit. Yhdeksän kanavan ohjelma- ja muu tarjonta yhteensä oli 1050 viikkotuntia eli 150 tuntia päivittäin.

Taulukko 1.1.1 havainnollistaa tarjonnan määrää kanavittain. Analogiset kanavat TV1, TV2, MTV3 ja Nelonen tarjosivat katsojille vuonna 2004 viikoittain yhteensä keskimäärin 398 tuntia eli päivittäin noin 57 tuntia ohjelmaa. Tarjonnan määrä ei ollut juuri muuttunut edellisvuodesta. Eniten ohjelmia lähetti TV1 ja sitä seurasi järjestyksessä MTV3. TV2 ja Nelonen tarjosivat miltei saman verran ohjelmia; samoin ne olivat kasvattaneet tarjontaansa, kummatkin vajaalla kolmella viikkotunnilla. Suuntaus on sama kuin vuonna 2003, jolloin kanavat lisäsivät tarjontaansa jopa viidellä tunnilla viikossa. TV1:n ja MTV3:n tarjonnan tuntimäärä laski hieman, mutta se viittaa pikemminkin tilastolliseen vuotuisen vaihteluun kuin merkittäviin ohjelmarakenteen muutoksiin.

Digitaalisista kanavista eniten ohjelmaa lähettivät Subtv ja YLE24, kumpikin yli 80 tuntia viikossa. YLE Teeman ja Urheilukanavan tarjonta oli selvästi vähäisempää, osapuilleen 50 tuntia viikossa. FST-D:llä nähtiin nelisenkymmentä tuntia ohjelmaa viikossa. Teema ja FST-D olivat kasvattaneet ohjelmistojaan suhteessa eniten edellisvuodesta.

Taulukko 1.1.1. Viikoittainen ohjelma-aika kanavittain: analogiset ja digitaaliset kanavat (h/vko)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	YLE24	YLE Teema	FST-D	Subtv	Urheilukanava
2003	115,4	89,2	104,1	88,3	80,0	47,0	36,8	80,4	48,9
2004	114,0	91,7	101,7	90,8	82,0	52,3	40,7	85,6	50,0
Muutos 2003–2004 %	-1,3	+2,8	-2,4	+2,8	+2,5	+11,2	+10,6	+6,4	+2,2

Tässä raportissa käsitellään kanavien varsinaista ohjelmatarjontaa. Kuten **taulukko 1.1.2** kuitenkin osoittaa, kaikki analogiset ja kaupalliset digitaaliset kanavat lähettävät runsaasti muita tv-palveluja: pelejä, chattejä, sekä uutis- ja ostospalveluja. Eniten muuta tarjontaa löytyi Subtv:n ohjelmistosta, jossa sitä oli käytännössä yhtä paljon kuin varsinaista ohjelmatarjontaa: reilut 80 viikkotuntia eli 11 tuntia vuorokaudessa. Käytännössä muu tarjonta jakautui melko tasaisesti mobiilipeleihin ja chatteihin. Urheilukanava ja MTV3 ylsivät puolestaan lähes 70 viikkotuntiin. Edellinen panosti juonnettuihin chatteihin sekä peleihin, joiden tuntimäärä jopa ylitti kanavan ohjelmatarjonnan määrän. Juonnetut chatit (esim. *Make & Mirkku Show*) sekä myös juonnetut pelit (esim. *MAALI!*) olivat myös MTV3:lle tyypillisiä. Lisäksi MTV3 lähetti myös 15 viikkotuntia *Ostoskanavaa*. TV1:ssä muu tarjonta koostui nk. *Uutisikkunasta*, jota kanavalla näytettiin 49 viikkotuntia eli miltei seitsemän tuntia vuorokaudessa. TV2:n muu tarjonta, nelisenkymmentä viikkotuntia, keskittyi peleihin (*Mikämikä*, *Muistatko missä*, *Traffic*). Miltei yhtä paljon muuta tarjontaa löytyi myös Neloselta. Chatit ja ostos-tv muodostivat siitä valtaosan eli noin 33 viikkotuntia.

Muuta tarjontaa kuvattiin analogisten kanavien osalta myös vuoden 2003 *Suomalainen tv-tarjonta*-raportissa (Aslama & Wallenius 2004, 20). Vertailu osoittaa, että niin TV1:llä kuin MTV3-kanavallakin muun tarjonnan määrä oli vuodessa kasvanut parilla viikkotunnilla. TV2 oli puolestaan kasvattanut muuta tarjontaa selvästi, edellisvuoden 32 viikkotunnista 39 viikkotuntiin. Ainoastaan Nelosen muun tarjonnan määrässä ei käytännössä ollut tapahtunut muutoksia. Luokittelussa esiin nousut ”laadullinen” huomio oli, että chat- ja pelitarjonta on viime vuosina osin lähentynyt toteutukseltaan perinteisiä ohjelmia: monissa ohjelmissa käytetään esimerkiksi juontajia. Perinteisen ja muun tarjonnan välimaastossa on esimerkiksi MTV3:n interaktiivinen peli *Ring-a-ling*, joka kuitenkin on tässä yhteydessä tulkittu viihdeohjelmaksi.

Taulukko 1.1.2. Varsinainen tarjonta ja muu tarjonta (h/vko)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	YLE24	YLE Teema	FST-D	Subtv	Urheilukanava
Varsinainen tarjonta h/vko	114,0	91,7	101,7	90,8	82,0	52,3	40,7	85,6	50,0
Muu tarjonta h/vko	48,7	39,4	66,3	37,2	-	-	-	82,2	68,6
<i>Uutiset</i>	48,7	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Pelit</i>	-	39,4	1,3	1,5	-	-	-	36,8	28,6
<i>Pelit, juonnetut</i>	-	-	12,1	2,3	-	-	-	3,6	-
<i>Chatit</i>	-	-	-	13,9	-	-	-	40,5	-
<i>Chatit, juonnetut</i>	-	-	38,2	-	-	-	-	1,3	40,1
<i>Ostos</i>	-	-	14,7	19,4	-	-	-	-	-
Yht. h/vko	162,6	131,1	167,9	128,0	82,0	52,3	40,7	167,8	118,6

1.2 Analoginen kokonaistarjonta ja paras katseluaika

Vuoden 2004 analoginen kokonaistarjonta rakentui ohjelmatyypeittäin seuraavasti:

Suomalaisen television ohjelmatarjonnassa suurin yksittäinen ohjelmatyyppi on edellisvuosien tapaan ulkomainen fiktio. Sen osuus koko ohjelmatarjonnasta oli vuonna 2004 noin viidennes eli 83 tuntia viikossa. Tämä on suhteessa ja tuntimääräisestikin hieman vähemmän kuin vuonna 2003, ja ulkomaisen fiktion osuuden hienoinen lasku onkin ollut kehityssuuntana jo muutaman viime vuoden ajan. Ajankohtaisohjelmien luokka oli seuraavaksi suurin (13 %). Sitä seurasivat asiaohjelmat ja viihde, kumpikin kymmenen prosentin osuuksilla. Urheilu ja elokuvat saivat yhdeksän prosentin osuudet koko tarjonnasta. Pienimmät osuudet tarjonnasta olivat opetus- ja palveluohjelmilla sekä kulttuuriohjelmilla ja kotimaisella fiktioilla.

Suomalaisen tv-tarjonnan kokonaisprofiili on pysynyt hyvin samankaltaisena viime vuodet. Vaikka pieniä muutoksia oli tapahtunut vuodesta 2003 vuoteen 2004, ne heijastavat lähinnä vuotuista vaihtelua, eivät suuria muutostiljoja. Informatiivisuus–viihteellisyys-jatkumolla⁸ suomalainen tv-tarjonta 2004 sijoittuu seuraavasti: 40 prosenttia sen tarjonnasta koostui informatiivisista, 52 prosenttia viihteellisistä ohjelmista. Käytännössä mitään muutosta vuodesta 2003 ei ole tapahtunut.

Edellisvuosien tapaan illan televisiotarjonta näytti kokonaisuudessaan kuitenkin toisenlaiselta kuin koko vuorokauden tarjonta. Illan paras katseluaika, nk. *prime time*, on tässä tutkimuksessa edelleen määritelty ohjelmiksi, jotka alkoivat kello 18.05–22.05 välisenä aikana.⁹ Paras katseluaika muodosti osapuilleen 30 prosenttia – 118 viikkotuntia – koko tarjonnasta.

Suurimmat erot kokonaistarjonnan ja illan ohjelmistojen välillä olivat samat kuin aiempina vuosina. Uutisten prosenttiosuus tuplaantui iltaisin, kun taas ajankohtaisohjelmien osuus laski edellisvuosien tapaan huomattavasti iltaisin. Tämän selittää pitkäkestoisten aamu-tv-ohjelmien suuri osuus ajankohtaistarjonnasta. Lasten- ja opetusohjelmat eivät käytännössä kuuluneet illan ohjelmistoon.

Hienoinen muutos vuodesta 2003 vuoteen 2004 on kuitenkin tapahtunut siinä, että ulkomaisen fiktion osuus illan ohjelmistosta laski muutaman prosenttiyksikön, edellisvuoden 19 prosentista 16 prosenttiin vuonna 2004. Aiemmin viihde oli selvästi verottanut ulkomaisen fiktion osuutta, mutta nyt niin viihteen kuin elokuvienkin osuudet eivät juuri olleet muuttuneet vuoteen 2003 verrattuna. Sen sijaan ajankohtais- ja asiaohjelmien luokat saivat hieman suuremmat osuudet suomalaisen tv-illan tarjonnasta kuin aiemmin.

Kiinnostavaa on, että suomalainen paras katseluaika on informatisoitunut jo muutaman vuoden ajan. Täten parhaan katseluajan tilanne on palannut siihen, mitä se oli nelikanavajärjestelmän alussa. Kun vuosina 1997 ja 1998 koko tarjonnan ja parhaan katseluajan informatiivisuusaste oli 40 prosentin tuntumassa, *prime time* keventyi selvästi vuosina 1999–2003

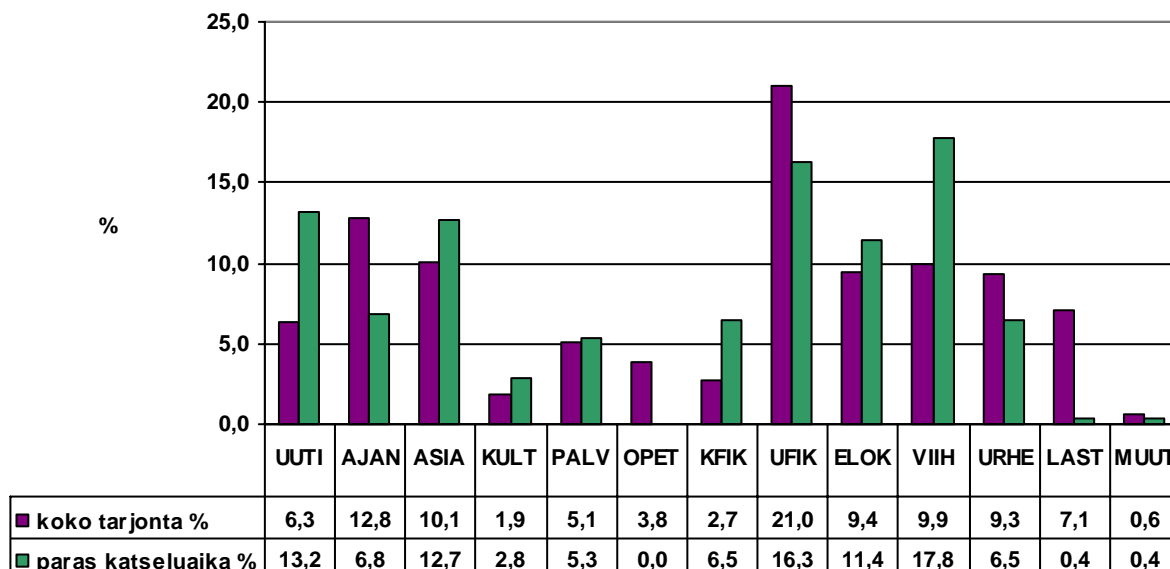
⁸ Informatiivisia ohjelmatyyppijä ovat tässä uutiset, ajankohtaisohjelmat, asiaohjelmat, palvelu- ja harrasteohjelmat, opetusohjelmat sekä kulttuuriohjelmat. Viihteellisiä ohjelmia ovat urheilu, kotimainen fiktio, ulkomainen fiktio, elokuva ja viihde. Luokittelun ulkopuolelle jäävät lastenohjelmat ja muut ohjelmat. Pääosin samaa luokittelua käytetään myös luvussa 6 esitettyssä vertailussa ruotsalaiseen tv-tarjontaan. Ks. myös liite 1.

⁹ Ruotsi-vertailussa on tästä poiketen käytetty *Svenskt TV-utbud 2004* (GRN 2005) -raportin *prime time* -määrittelyä, ks. luku 6.

koko tarjontaan verrattuna (ks. liite 5, kuvio B; vrt. Aslama & Karlsson 2001, 2002; Aslama & Wallenius 2003, 2004). Vuonna 2004 informatiivisuusaste nousi parhaaseen katselu aikaan hitusen, koko tarjonnan 40 prosentista illan 41 prosenttiin. Viihteellisten ohjelmien osuus oli 58 prosenttia eli se kasvoi hieman verrattuna koko tarjontaan, sillä prime time -ohjelmistosta ei juuri löytynyt lastenohjelmia. Ero vuosiin 1997 ja 1998 on siinä, että informatiivisuusaste vaihtelee nyt kanavittain huomattavasti jyrkemmin kuin kahdeksan vuotta aiemmin (ks. luku 2).

Kuvio 1.2 ja **taulukko 1.2** kuvaavat vuoden 2004 kokonaistarjonnan ja parhaan katseluajan ohjelmaprofiilit ja lisäksi esittävät vertailun vuoteen 2003. Luvussa 2 käsitellään profiileja yksityiskohtaisesti kanavittain, tehdään niiden välisiä vertailuja ja tarkastellaan viikkotunnein mitattuna kanavakohtaisia muutoksia vuodesta 2003 vuoteen 2004.

Kuvio 1.2. Valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Ohjelmatyyppien lyhenteet (ks. tarkempi kuvaus, liite 1):

UUTI – uutiset
AJAN – ajankohtaisohjelmat
ASIA – asiaohjelmat
KULT – kulttuuriohjelmat, musiikki
PALV – palvelu- ja harrasteohjelmat
URHE – urheilu
KFIK – kotimainen fiktio
UFIK – ulkomainen fiktio
ELOK – elokuvat
LAST – lastenohjelmat
OPET – opetusohjelmat
VIIH – viihde
MUUT – muut ohjelmat

Taulukko 1.2. Valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2003 ja 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	6,3	6,4	13,2	13,3
AJAN	12,8	12,9	6,8	5,1
ASIA	10,1	9,9	12,7	10,8
KULT	1,9	2,4	2,8	3,3
PALV	5,1	4,5	5,3	4,3
OPET	3,8	4,3	-	-
KFIK	2,7	2,5	6,5	5,7
UFIK	21,0	22,2	16,3	18,9
ELOK	9,4	9,5	11,4	12,0
VIIH	9,9	9,9	17,8	18,5
URHE	9,3	8,6	6,5	7,2
LAST	7,1	6,2	0,4	0,6
MUUT	0,6	0,6	0,4	0,4
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	398,2	397,1	117,8	118,8

1.3 Analogisen ohjelmiston kausi- ja viikkovaihtelut

Tässä selvityksessä tarkastellaan suomalaista tv-tarjontaa pääosin keskivertoviikon tasolla tai vuositasolla. Tarjonta vaihtelee kuitenkin vuorokauden sisällä (ks. luku 1.2), vuodenajoinnain sekä myös arki–viikonloppu-akselilla.

Kuten aiempinakin vuosina, kaikki kanavat toteuttivat kausivaihtelua siten, että ne tarjosivat keväällä enemmän ohjelmaa kuin muina kausina ja toisaalta vähensivät kesällä tarjontaansa selvästi (**taulukko 1.3.1**). Suurimmat erot kausien välillä olivat TV1:llä: sen kevään tarjonta oli miltei 40 viikkotuntia runsaampaa kuin kesällä. TV2:n tarjonnan määrä puolestaan tuskin muuttui vuodenaajan mukaan.

Taulukko 1.3.1. Viikoittainen ohjelma-aika kanavittain eri kausina 2004 (h/vko)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	Yht.
kevät	127,1	93,3	109,3	97,2	427,0
kesä	91,9	88,8	90,3	77,9	348,8
syksy	116,4	92,3	101,6	94,2	404,5

Edellisvuosien tapaan suomalaisessa televisiotarjonnassa tapahtui myös arjen ja viikonlopun välistä vaihtelua, niin tuntimäärän kuin ohjelmistorakenteenkin kannalta. Arkipäivillä tarkoitetaan tässä jaksoa maanantaista torstaihin ja viikonloppulla jaksoa perjantaista sunnuntaihin.

Taulukko 1.3.2 kertoo, että TV1:n tarjoama keskimääräinen päivittäinen ohjelma-aika ei vaihdellut viikon aikana, eikä MTV3:llakaan vaihtelu ollut järin suurta. TV2 ja Nelonen puolestaan kasvattivat jonkin verran tarjontaansa viikonloppuisin, kummatkin noin neljällä tunnilla vuorokaudessa.

Kaikkien kanavien ohjelmaprofiilit kuitenkin mukautuivat viikonloppuun. TV2, MTV3 ja Nelonen antoivat perjantaista sunnuntaihin reippaasti enemmän ohjelma-aikaa elokuville kuin arkisin. Muutos oli suurin Nelosella ja selittyy kanavan nk. ”viikonlopun leffaputkella”. Viikonloppuisin kaikki kolme kanavaa myös lisäsivät urheilun osuutta. Samoin kanavat vähensivät ulkomaisen fiktion osuutta perjantai–sunnuntai-jaksolla; erityisesti tämä oli havaittavissa Nelosen ohjelmistossa. Kiinnostavaa on, että tällainen viikonloppuprofilointi näkyi Nelosella ensi kertaa vuonna 2003 ja nyt puolestaan ensi kertaa TV2:n tarjonnassa.

TV1, TV2 ja MTV3 muokkasivat profiiliaan viikonloppuisin samalla tavoin siten, että ne vähensivät ajankohtaisohjelmien tarjontaansa viikonloppuisin huomattavasti. Tämän selittää pääosin arjen runsas aamutelevisiotarjonta (ja sen päivittäiset koosteet TV2:lla). TV1:lle oli kuitenkin edellisvuosien tapaan tyypillistä se, että se laski ajankohtaisohjelmien osuutta mutta kasvatti asiaohjelmien tarjontaa viikonloppuisin.

Taulukko 1.3.2. Kanavien ohjelmarakenne arkisin ja viikonloppuisin 2004 (%)

	TV1 arki	viikon- loppu	TV2 arki	viikon- loppu	MTV3 arki	viikon- loppu	Nelonen arki	viikon- loppu
UUTI	9,2	8,1	6,9	3,6	8,1	5,5	4,9	2,3
AJAN	28,4	14,3	15,9	5,7	21,8	6,3	0,1	0,0
ASIA	14,2	21,8	13,5	9,9	0,4	4,0	10,9	6,1
KULT	2,7	5,8	-	3,4	0,1	0,3	0,1	0,3
PALV	4,0	2,8	6,4	8,3	3,4	6,1	5,1	4,9
OPET	15,8	9,2	0,6	0,2	-	-	-	-
KFIK	3,0	0,5	2,5	0,5	6,0	5,1	2,0	0,8
UFIK	13,3	15,6	12,7	9,2	33,8	17,5	42,0	24,2
ELOK	4,0	6,5	3,1	15,5	7,4	12,0	4,6	26,1
VIIH	0,5	6,5	7,1	9,8	12,6	19,5	11,8	15,8
URHE	1,6	5,9	9,8	19,1	4,9	15,6	8,5	14,1
LAST	2,8	2,4	17,0	13,4	1,5	7,8	9,8	5,0
MUUT	0,3	0,5	1,9	1,5	0,0	0,4	0,2	0,3
Yht. %	100	100	100	100	100	100	100	100
Yht. h/vrk	16,5	16,0	11,6	15,2	14,0	15,2	11,6	14,8

1.4 Analoginen ohjelmisto alkuperämaittain

Ohjelmien alkuperämaat on selvityksessä edellisvuosien tapaan luokiteltu viiteen kategori-
aan: Suomi, muut Pohjoismaat, muu Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja muu maailma. Lisäksi
tähän raporttiin sisältyy erityisosio, jossa kuvataan tarkemmin kotimaista tarjontaa (ks. luku
7). Finnpanel Oy:n tietokanta ei sisällä informaatiota ohjelmien alkuperämaista, joten tietoja
on koodausvaiheessa saatu suoraan kanavilta sekä täydennetty lehtien ohjelmatiedoista ja
internetin tv- ja elokuvatietokannoista.

Alkuperämaiden osalta suomalaisen television tarjonnassa ei kokonaisuutena ollut tapahtunut
muutoksia pariin edellisvuoteen verrattuna: vuonna 2004 tarjonnasta yli puolet (55 %)
 koostui kotimaisesta ohjelmistosta. Pohjoisamerikkalainen tuotanto sai edelleenkin neljän-
neksen ja Euroopassa tuotetut ohjelmat hieman alle viisitoista prosenttia ohjelma-ajasta.

Kanavakohtaisestikaan suuria muutoksia ei ilmennyt. Kuten aiemmin, myös vuonna 2004
TV1, TV2 ja MTV3 panostivat selvästi kotimaiseen ohjelmistoon, sillä niiden kaikkien tar-
jonnasta enemmistö oli suomalaista ohjelmaa. YLE:n kanavat ylsivät kummatkin selvästi yli
60 prosentin ja MTV3 miltei 60 prosenttiin. TV1 ja MTV3 olivat jopa kasvattaneet kotimai-
suusastettaan jonkin verran vuodesta 2003, kun taas TV2:n tarjonnassa se oli hieman laske-
nut. MTV3 erottautui muista kanavista suhteellisen vähäisellä eurooppalaisella ohjelmistolla.
Kun eurooppalaisen ohjelmiston osuus oli TV2:lla sekä Nelosella kuudennes ja TV1:llä vii-
dennes, saivat Euroopassa tuotetut ohjelmat vain viitisen prosenttia MTV3:n tarjonnasta.
MTV3:n tarjonta oli edellisvuoden tapaan polarisoitunut suomalaisiin ja pohjoisamerikkalai-
siin ohjelmiin. Nelonen noudatti edelleen profiilia, joka on ollut tyypillinen koko sen ole-
massaolon ajan: kanava tarjosi muihin kanaviin verrattuna vähän kotimaisia ohjelmia
(vuonna 2004 noin kolmannes ohjelmistosta) ja panosti puolestaan pohjoisamerikkalaiseen
ohjelmistoon (edellisvuosien tapaan hieman alle puolet kanavan tarjonnasta). (Ks. **taulukko
1.4.1**; kotimaisesta ohjelmistosta tarkemmin ks. luku 7.)

Suomalaisen tv-tarjonnan ohjelmatyypit jakautuivat alkuperämaittain kovin samankaltaisesti
kuin aiempina vuosina. Kotimaista tarjontaa hallitsivat vajaan neljänneksen osuudella ajan-
kohtaisohjelmat. Vaikka suomalaista ohjelmatuotantoa löytyikin käytännössä kaikista ohjel-
matyypeistä, seuraavaksi suurimmat kotimaisten ohjelmien luokat olivat urheilu, viihde ja
uutiset. Pohjoismainen tarjonta jakautui melko tasaisesti asia- ja lastenohjelmien sekä fiktion
ja viihteen kesken; viimeisestä piti otosviikkoina huolta lähinnä MTV Nordic -musiikki-
kanavan tuottama, Nelosella nähty viikottainen *Up North* -ohjelma. Muusta eurooppalaisista
tarjonnasta noin kaksikymmentä prosenttia koostui asiaohjelmistosta ja nelisenkymmentä
prosenttia fiktiosta. Vieläkin suurempi osuus fiktiolla oli kuitenkin pohjoisamerikkalaisessa
ohjelmistossa, joka edellisvuosien tapaan muodostui lähinnä draamasta ja elokuvista. Muun
maailman tarjonnasta vajaan 40 prosenttia oli fiktiota ja noin neljänneksen elokuvia ja lasten-
ohjelmia kumpiakkin. Tuntimääräisesti selvää kasvua oli tapahtunut myös suomalaisessa tar-
jonnassa, jota lähetettiin vuorokaudessa reilu tunti enemmän kuin vuotta aiemmin. **Taulukko
1.4.2** esittää tarkemmin, miten eri ohjelmaluokat jakautuvat alkuperämaan mukaan.

Taulukko 1.4.1. Kanavien ohjelmatarjonta alkuperän mukaan 2004 (%)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	Yht.
Suomi	66,9	63,0	56,5	31,7	55,2
Muut Pohjoismaat	3,5	4,5	0,6	3,5	3,0
Muu Eurooppa	19,6	16,7	5,6	14,7	14,2
Pohjois-Amerikka	9,5	11,5	36,8	47,8	25,8
Muu maailma	0,6	4,3	0,6	2,3	1,8
Yht. %	100	100	100	100	100
Yht. h/vko	114,0	91,7	101,7	90,8	398,2

Taulukko 1.4.2. Ohjelmien alkuperä ohjelmaluokittain 2004 (%)

	Suomi	Muut Pohjoismaat	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Muu maailma
UUTI	11,0	-	1,7	-	-
AJAN	22,9	-	-	0,3	-
ASIA	8,5	20,8	19,7	7,4	11,3
KULT	2,1	3,0	4,0	0,2	0,9
PALV	7,2	6,9	3,8	1,0	1,3
OPET	4,9	7,9	6,1	-	-
KFIK	4,8	-	-	-	-
UFIK	-	19,0	41,0	53,7	38,5
ELOK	2,3	2,0	9,8	24,4	25,2
VIIH	13,8	18,4	1,4	6,7	-
URHE	16,2	-	0,3	1,4	-
LAST	5,3	21,9	12,2	5,2	22,8
MUUT	1,1	-	0,1	0,0	-
Yht. %	100	100	100	100	100
Yht. h/vko	219,6	11,9	56,7	102,7	7,3

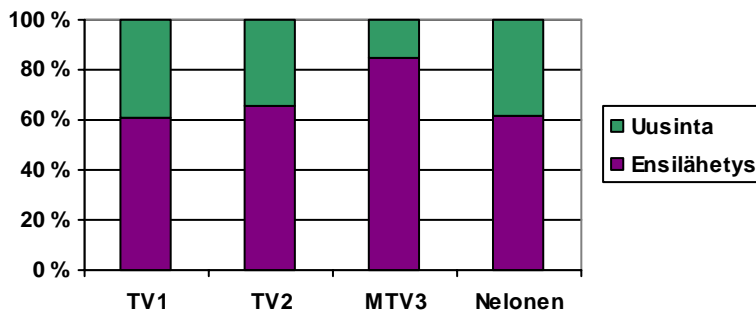
1.5 Analogisen ohjelmiston ensilähetykset ja uusinnat

Raportin uusintatiedot on saatu osin suoraan tv-kanavilta sekä lisäksi lehtien ohjelmatie- doista. Vuonna 2004 ensilähetykset muodostivat noin 68 prosenttia koko ohjelma-ajasta. Uu- sintoja oli kaiken kaikkiaan siis lähes kolmannes tarjonnasta. Täten tilanne oli hyvin saman- lainen kuin vuonna 2003.

Parhaaseen katselu-aikaan uusintoja oli selvästi vähemmän, edellisvuoden tapaan vain 16 prosenttia illan tarjonnasta. Uusintojen tarkastelu vuodenajoittain osoittaa, että suhteessa eniten uusintoja lähetettiin kesäisin. Silloin niiden osuus koko tarjonnasta oli osapuilleen 35 prosenttia, kun vastaava osuus oli keväällä 31 prosenttia ja syksyllä 29 prosenttia.

Uusintojen osuus vaihteli merkittävästi kanavittain, MTV3:n kuudenneksen osuudesta TV1:n 40 prosenttiin (ks. **kuvio 1.5; taulukko 1.5**; ks. myös luku 2). Suuremmasta lähetystunti- määrästä huolimatta TV1 tarjosi siten ensilähetystuntejä vähemmän kuin MTV3. Huomattavia muutoksia edellisvuoteen verrattuna ei juuri ollut havaittavissa; selvin niistä oli se, että Nelosella uusintoja oli nyt suhteessa hieman enemmän kuin vuotta aiemmin ja siten uusintojen osuus sen tarjonnasta oli käytännössä yhtä korkea kuin TV1:llä.

Kuvio 1.5. Ensilähetysten ja uusintojen osuus kanavittain 2004 (%)

Taulukko 1.5. Uusintojen määrä kanavittain 2004 (h/vko)

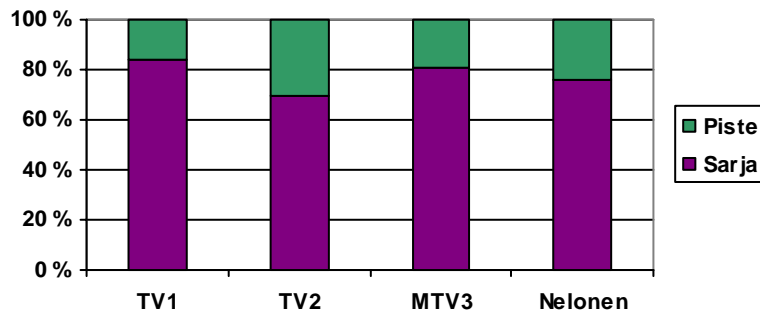
	Uusinta h/vko	Koko tarjonta h/vko
TV1	45,0	114,0
TV2	31,6	91,7
MTV3	15,1	101,7
Nelonen	34,7	90,8
Yht.	126,4	398,2

1.6 Analogisen ohjelmiston sarjoittuminen

Suomalaista televisiotarjontaa hallitsevat sarjamuotoiset ohjelmat. Sarjamuotoisuus on vaikeasti määriteltävä käsite, jonka piiriin voidaan laskea niin draamasarjat kuin tietyn ohjelma- paikan yhtenäisesti otsikoidut erillisreportaasitkin. Tässä selvityksessä sarjoiksi on laskettu kaikki ne ohjelmat, joissa oli kolme tai useampia osia. Sarjoiksi luokiteltiin niin päivittäisillä tai viikoittaisilla vakioaikoillaan olevat ohjelmat (*Ykkösen aamu-tv* tai *Kahdeksan uutiset*) kuin sinänsä yksittäisistä ohjelmista koostuvat mutta vakio-otsikon alle sijoitetut ja pääosin vakiokestoiset kokonaisuudet (*Tiedefoorumi* tai *45 minuuttia*). Tämän periaatteen mukaan vaikkapa *Kotikatsomo*-otsikon alle sijoitetut yksittäiset tv-elokuvat tai *SM-liiga Hockey Night* -lähetykset luokitellaan pisteohjelmiksi. Suuri osa ei-sarjamuotoisista, nk. pisteohjelmista olikin elokuvia tai tapahtumatalliointeja, erityisesti urheilua.

Sarjamuotoinen ohjelmisto muodosti lähes 80 prosenttia kokonaistarjonnasta. **Kuviossa 1.6** esitetään sarjamuotoiset ohjelmat prosentteina kanavittain, **taulukossa 1.6** ne havainnollistetaan viikoittaisina tuntimäärinä. Edellisvuosien tapaan TV1 (84 %) ja MTV3 (81 %) tarjosivat eniten sarjamuotoisia ohjelmia. Nelosella pisteohjelmia oli neljäsosa, suurin osa näistä elokuvia. TV2 oli suurin pisteohjelmien tarjoaja: tämä selittyy osin kanavan urheilutarjonnalla.

Kuvio 1.6. Sarjamuotoisten ja pisteohjelmien osuus kanavittain 2004 (%)

Taulukko 1.6. Sarjamuotoisten ohjelmien määrä kanavittain 2004 (h/vko)

	Sarjoja h/vko	Koko tarjonta h/vko
TV1	95,8	114,0
TV2	63,6	91,7
MTV3	81,9	101,7
Nelonen	69,2	90,8
Yht.	310,5	398,2

2 KANAVAPROFIILIT

Luku 2 tarkastelee vuoden 2004 suomalaista tv-tarjontaa neljän analogisen valtakunnallisten kanavan kannalta. Siinä kuvataan kanavaprofiilit sekä verrataan kanavien tarjontaa toisiinsa ja vuoden 2004 ohjelmistoja vuoden 2003 tarjontaan.

2.1 Profili: TV1

Vuonna 2004 Yleisradion TV1 lähetti viikoittain 114 tuntia eli päivittäin osapuilleen 16 tuntia ohjelmaa. Kanavan tarjonnan määrä ei siten ollut muuttunut edellisvuodesta. Tarjontaa oli arkisin ja viikonloppuisin ajallisesti yhtä paljon. Kesäisin kanava tarjosi huomattavasti niukemmin ohjelmaa kuin keväisin (yli 35 viikkotuntia vähemmän) tai syksyisin (noin 25 viikkotuntia vähemmän). Vajaat sata viikkotuntia tarjonnasta oli sarjamuotoisia ohjelmia. Uusintojen osuus kanavalla oli vuoden 2003 tapaan miltei 40 prosenttia eli se lähetti uusintoja keskimäärin kuutisen tuntia päivässä. (Ks. **taulukko 2.1.1.**)

TV1:n ohjelmistosta jopa 67 prosenttia oli suomalaista,¹⁰ 20 prosenttia eurooppalaista (Suomi ja muut Pohjoismaat pois lukien), osapuilleen kymmenen prosenttia pohjoisamerikkalaista ja neljä prosenttia pohjoismaista ohjelmaa. Vain vajaa prosentti tarjonnasta oli peräisin muualta maailmasta. Kuten vertailu **taulukossa 2.1.1** osoittaa, kanava oli hieman kasvattanut kotimaisuusastettaan edellisvuodesta.

Taulukko 2.1.1. TV1:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	69,0	67,2	57,9	54,7
Viihteellisiä ohjelmia	28,0	27,6	40,9	44,2
Ensilähetyksiä	60,6	61,6	85,8	83,9
Uusintoja	39,4	38,4	14,2	16,1
Sarjamuotoisia ohjelmia	84,1	81,9	78,1	75,3
Pisteohjelmia	15,9	18,1	21,9	24,7
Alkuperämaa:				
Suomi	66,9	64,4	68,7	65,7
Muut Pohjoismaat	3,5	3,9	2,6	4,7
Muu Eurooppa	19,6	21,4	19,1	21,9
Pohjois-Amerikka	9,5	8,3	9,2	5,8
Muut maat	0,6	2,0	0,4	1,9

Taulukot 2.1.1 ja 2.1.2 sekä **kuvio 2.1** näyttävät selvästi sen, että TV1:n tarjontaa leimasivat informatiiviset ohjelmat: niitä oli miltei 70 prosenttia koko tarjonnasta ja lähes 60 prosenttia

¹⁰ Tarkemmin analogisten ja digitaalisten kanavien kotimaisista ohjelmistoista, ks. luku 7.

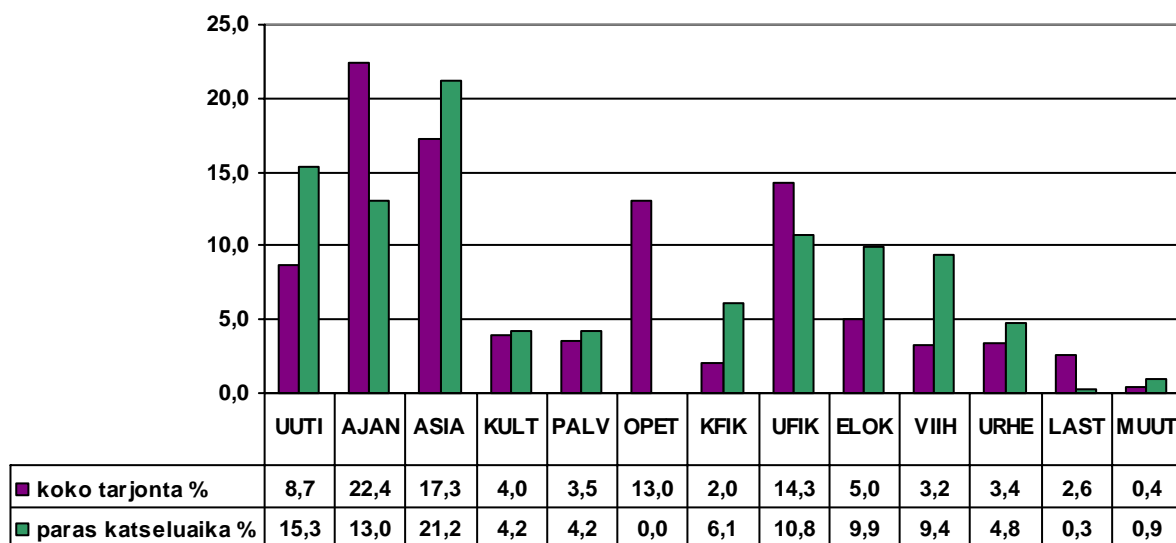
prime time -tarjonnasta. Viihteellisten ohjelmien osuus kanavalla oli vastaavasti 28 prosenttia koko tarjonnasta ja 41 prosenttia parhaasta katseluajasta. Vertailu vuoteen 2003 osoittaa, että kanava on lisännyt informatiivisuuttaan jonkin verran ja myös vähentänyt viihteellisten ohjelmien osuutta prime time -aikaan. TV1:n hienoinen informatiivisuus onkin ollut havaittavissa jo muutaman vuoden ajan. Samoin taulukossa havainnollistuu se, että kanava tarjosi uusintoja nimenomaan päiväaikaan ja myöhäisillalla: parhaan katseluajan ohjelmista yli 80 prosenttia oli ensilähetyksiä.

Yleisesti ottaen TV1:n ohjelmakohtainen kanavaprofiili on pysynyt edellisvuoteen verraten hyvin samanlaisena (ks. myös luku 2.6). Yksikään yksittäinen ohjelmatyyppe ei edelleenkään selvästi hallinnut TV1:n ohjelmistoa, mutta ajankohtaisohjelmat muodostivat yli viidenneksen osuudellaan kanavan kokonaistarjonnassa suurimman ohjelmaluokan. Syynä on *Aamutv*: sen lähetykset kestivät arki-aamuisin keväällä ja syksyllä osapuilleen kolme tuntia ja keuhällä kaksi tuntia. Tästä johtuen ajankohtaisohjelmien osuus notkahti sekä viikonloppuisin että ylipäänsä prime time -aikana. Seuraavaksi suurin ohjelmaluokka oli asiaohjelmat, joita ohjelmistosta oli 17 prosenttia eli lähes 20 viikkotuntia. Ne kasvattivatkin osaltaan TV1:n informatiivisuutta, sillä kanava lähetti vuonna 2004 kolmisen viikkotuntia enemmän asiaohjelmaa kuin vuotta aiemmin. Lähes kuudenneksen osuuksiin yltivät edellisvuoden tapaan opetusohjelmat ja ulkomainen fiktio. Myös uutisten osuus oli edelleen jonkin verran alle kymmenen prosenttia.¹¹ Seuraavaksi järjestyksessä seurasivat elokuvat (joiden osuus oli hie-man supistunut), kulttuuri- ja palveluohjelmat sekä urheilu ja viihde. Vähiten aikaa kokonaistarjonnasta saivat lastenohjelmat ja kotimainen fiktio.

Paras katseluaika erosi totuttuun tapaan koko tarjonnasta jonkin verran: illan ohjelmistossa nähtiin suhteessa enemmän niin uutisia kuin asiaohjelmia ja myös elokuvia sekä viihdettä. Kuitenkin TV1:n prime time -tarjonta oli suhteessa vähemmän viihteellistä kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2003 alkanut kehityssuunta näkyi nyt parhaassa katseluajassa varsinkin siinä, että aiemmista vuosista poiketen ulkomaisen fiktion osuus ei enää kasvanut, vaan kanava supisti sen osuutta iltaisin. Kokonaistarjontaan verrattuna TV1:n illat karsivat selvimmin ajankohtais- ja opetusohjelmia, niin että parhaaseen katseluaikaan opetusohjelmia nähtiin vain satunnaisesti. Myöskään lastenohjelmat eivät kuuluneet illan ohjelmistoon. (Ks. **kuvio 2.1; taulukko 2.1.2.**)

¹¹ *Aamutv*:n uutislähetykset on koodattu osaksi ohjelmakokonaisuutta, siis ajankohtaisohjelmien luokkaan. Ks. myös liitteet 1 ja 3.

Kuvio 2.1. TV1:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Taulukko 2.1.2. TV1:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	8,7	9,0	15,3	15,8
AJAN	22,4	21,5	13,0	8,9
ASIA	17,3	14,6	21,2	20,7
KULT	4,0	5,8	4,2	6,6
PALV	3,5	3,1	4,2	2,7
OPET	13,0	13,2	-	-
KFIK	2,0	1,8	6,1	4,0
UFIK	14,3	13,0	10,8	12,9
ELOK	5,0	7,0	9,9	11,7
VIIH	3,2	3,3	9,4	9,9
URHE	3,4	2,5	4,8	5,7
LAST	2,6	5,1	0,3	0,2
MUUT	0,4	0,3	0,9	1,0
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	114,0	115,4	31,1	31,0

2.2 Profiili: TV2

Vuonna 2004 Yleisradion TV2 lähetti viikoittain 92 tuntia ohjelmaa, ja kanava olikin kasvattanut tarjontansa muutamalla viikkotunnilla edellisvuodesta. TV2 tarjosi viikonloppuisin nelisen tuntia enemmän ohjelmaa vuorokaudessa kuin arkena. Kesällä 2004 TV2:n viikoittainen tarjonta oli viitisen tuntia pienempi kuin keväällä ja syksyllä. Kuten aiempina vuosina, myös vuonna 2004 TV2 tarjosi enemmän pisteohjelmia kuin muut kanavat: niitä oli miltei kolmannes sen koko tarjonnasta. Uusintalähetyksiä kanava lähetti 32 viikkotuntia: siten myös niitä oli viikoittaisesta ohjelmistosta noin kolmannes. (Ks. **taulukko 2.2.1.**)

TV2 oli vuonna 2004 parin edellisvuoden tapaan edelleenkin erittäin kotimainen kanava, joskin se oli hieman supistanut suomalaisen tarjonnan osuutta vuodesta 2003. Ohjelmien alkuperän kannalta suurin ero TV1:n profiiliin oli se, että TV2 lähetti vähemmän eurooppalaista mutta vastaavasti enemmän muun maailman tarjontaa. (Ks. **taulukko 2.2.1.**)

Taulukko 2.2.1. TV2:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)

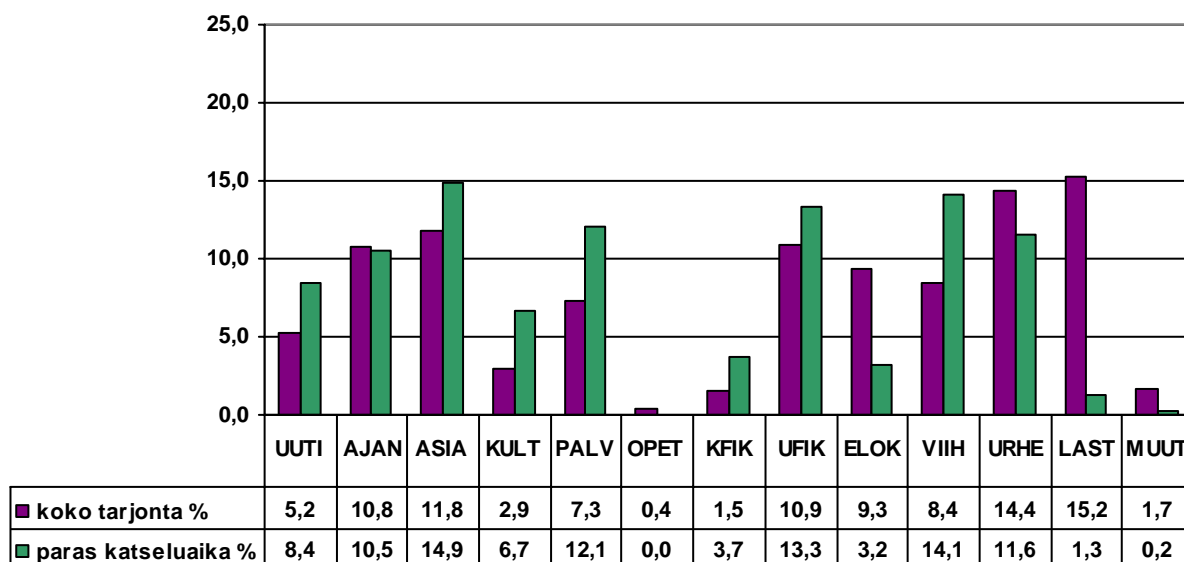
	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	38,5	43,9	52,7	49,8
Viihteellisiä ohjelmia	44,5	43,5	45,9	48,1
Ensilähetyksiä	65,6	66,5	83,4	84,3
Uusintoja	34,4	33,5	16,6	15,7
Sarjamoitoisia ohjelmia	69,3	69,5	78,6	76,9
Pisteohjelmia	30,7	30,5	21,4	23,1
Alkuperämaa:				
Suomi	63,0	69,0	71,1	72,4
Muut Pohjoismaat	4,5	3,7	3,8	4,9
Muu Eurooppa	16,7	14,4	18,1	19,3
Pohjois-Amerikka	11,5	9,4	6,6	2,0
Muut maat	4,3	3,5	0,4	1,3

Kuten **taulukko 2.2.1** havainnollistaa, TV2:n ohjelmisto jakautui melko tasaisesti informatiivisiin (39 %) ja viihteellisiin (45 %) ohjelmiin. Paras katseluaika kasvatti suhteessa informatiivisten ohjelmien tarjontaa (53 %), mutta viihteellisten ohjelmien osuus pysyi samana myös prime time -ohjelmistossa. Tässä on havaittavissa muutos edellisvuoteen, jolloin TV2 näyttäytyi selvästi informatiivisempänä koko tarjonnassaan mutta hieman viihteellisempänä illan tarjonnan osalta. Koko tarjonnassa tilanteeseen vaikutti lastenohjelmien osuuden kasvu kanavalla. Toisaalta myös viihteellisyyden vähentyminen kanavan parhaassa katseluajassa on viimeaikainen kehityssuuntaus: vielä vuonna 2002 TV2 kasvatti viihteellisten ohjelmien osuutta iltaisin liki 60 prosenttiin, mutta vuosina 2003 ja 2004 antoi niille vain alle puolet ohjelma-ajasta. Varsinkin urheilun osuus on selvästi supistunut prime time -tarjonnassa. Kun esimerkiksi vuonna 2001 urheilu sai noin 17 prosenttia ja olympiavuonna 2002 jopa 24 prosenttia illan ohjelma-ajasta, oli vastaava osuus vuonna 2003 laskenut 15 prosenttiin ja vuonna 2004 vain 12 prosenttiin (ks. myös **kuvio 2.2.1** ja **taulukko 2.2.2**).

Yksittäisten ohjelmatyyppeiden osuudet jakautuivat TV2-kanavalla melko tasaisesti. Selvä muutos vuoteen 2003 oli, että lastenohjelmat olivat nousseet kuudenneksen osuudellaan suurimmaksi ohjelmaluokaksi, urheilun saadessa miltei yhtä suuren osuuden kanavan koko tarjonnasta. Niitä seurasivat yli kymmenyksen osuuksillaan asiaohjelmat, ulkomainen fiktio ja ajankohtaisohjelmat. Vähiten TV2 lähetti kulttuuriohjelmia ja kotimaista fiktiota. Opetusohjelmat eivät käytännössä kuuluneet kanavan tarjontaan.

Prime time -aikana kanava muutti profiiliaan maltillisesti. Suurin ero koko tarjontaan oli luonnollisesti se, etteivät lastenohjelmat olleet osa illan ohjelmistoa. Muutoin ilta korosti varsinkin uutisten, asia-, sekä kulttuuri- ja palveluohjelmien osuutta ja kasvatti myös selvästi viihteen ja hieman sekä kotimaiset että ulkomaisen fiktion tarjontaa. Elokuvat eivät edelleenkään kuulu keskeisenä osana TV2:n prime time -ohjelmistoon: edellisvuoden tapaan kanava tyypisti parhaan katseluajan elokuvatarjontaa ja lähettikin elokuvia pääosin päivisin ja myöhäisillassa. (ks. **kuvio 2.2**; **taulukko 2.2.2**).

Kuvio 2.2. TV2:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Taulukko 2.2.2. TV2:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	5,2	5,3	8,4	8,3
AJAN	10,8	9,5	10,5	8,5
ASIA	11,8	15,5	14,9	15,0
KULT	2,9	2,8	6,7	6,3
PALV	7,3	8,8	12,1	11,7
OPET	0,4	2,0	-	-
KFIK	1,5	1,6	3,7	5,0
UFIK	10,9	9,9	13,3	12,7
ELOK	9,3	9,0	3,2	2,4
VIIH	8,4	8,0	14,1	12,6
URHE	14,4	15,0	11,6	15,4
LAST	15,2	10,6	1,3	2,0
MUUT	1,7	2,0	0,2	0,2
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	91,7	89,2	28,3	29,1

2.3 Profiili: MTV3

MTV3 tarjosi vuonna 2004 keskimäärin 102 tuntia ohjelmaa viikossa eli hieman alle 15 tuntia päivässä. Tämä on suurin piirtein saman verran kuin edellisvuonna. Vuoden 2003 tapaan kanava lähetti viikonloppuisin reilun tunnin enemmän ohjelmaa vuorokaudessa kuin arkipäivinä. Kausivaihtelu vaikutti kanavan profiiliin siten, että se lähetti tuntimääräisesti eniten ohjelmaa, eli noin 110 viikkotuntia, kevätkaudella. Syksyllä kanava supisti tarjontaansa keskimäärin noin kymmenellä ja kesäkuukausina parillakymmenellä viikkotunnilla. Sarjamuotoisia ohjelmia MTV3:lla oli noin 80 prosenttia, eli suhteessa hieman vähemmän kuin edellisvuonna. MTV3:lla nähtiin myös selvästi vähemmän uusintoja kuin muilla kanavilla. Niiden osuus oli kuudennes MTV3:n koko tarjonnasta, mikä oli selvästi vähemmän kuin vuonna 2003. (Ks. **taulukko 2.3.1.**)

MTV3:n suomalaisuusaste oli kasvanut jonkin verran vuodesta 2003 ja oli nyt 57 prosenttia kanavan koko tarjonnasta. Valtaosan jäljelle jäävästä ohjelma-ajasta eli miltei 40 prosenttia saivat pohjoisamerikkalaiset ohjelmat, joista valtaosa oli draamasarjoja ja elokuvia. Pohjoismaisia ohjelmia edusti otosviikoilla ainoastaan kaksi fiktiisarjaa. Fiktio sekä lisäksi lastenohjelmat muodostivat suurimman osa kanavan eurooppalaisesta tarjonnasta. (Ks. **taulukko 2.3.1.**)

Taulukosta 2.3.1 ilmenee, että edellisvuosien tapaan MTV3:n ohjelmisto sisälsi hieman alle kolmanneksen informatiivisia ohjelmia ja kaksi kolmannesta viihteellisiä ohjelmia. Parhaaseen katseluaikaan MTV3 kasvatti viihteellisen tarjonnan osuutta 71 prosenttiin; informatiivisen ohjelmiston osuus kutistui, eikä lastenohjelmia lähetetty ilta-aikaan käytännössä lainkaan. Lisäksi kanava lisäsi huomattavasti kotimaisten ohjelmien osuutta illan tarjonnassa verrattuna koko ohjelmistoon (**taulukko 2.3.1**).

Taulukko 2.3.1. MTV3:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)

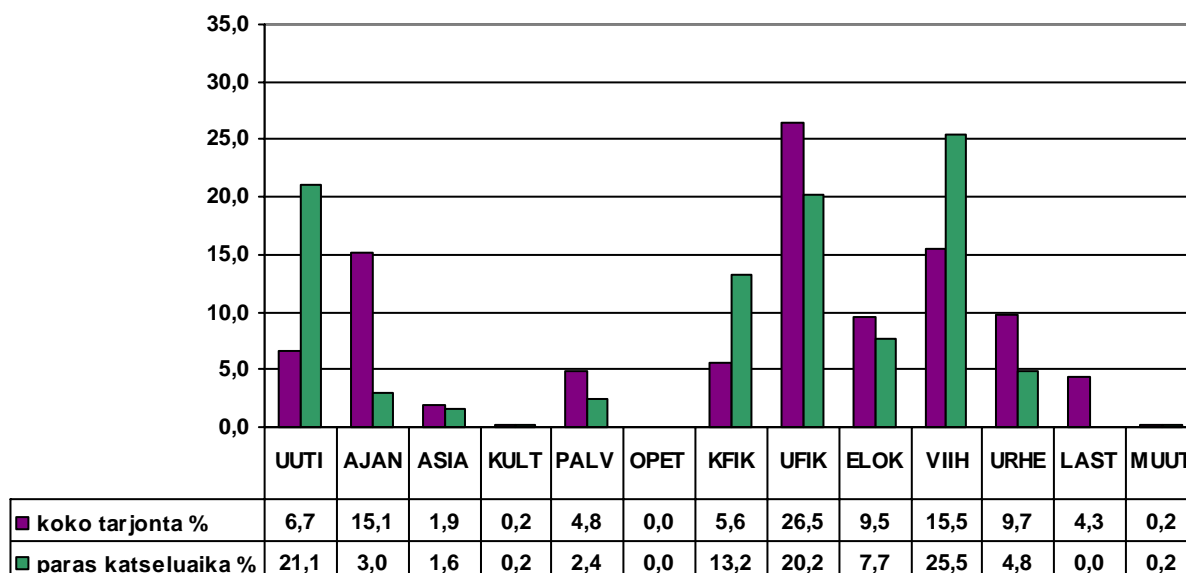
	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	28,7	29,3	28,5	26,3
Viihteellisiä ohjelmia	66,7	66,3	71,4	73,6
Ensilähetyksiä	85,1	79,5	91,2	88,7
Uusintoja	14,9	20,5	8,8	11,3
Sarjamuotoisia ohjelmia	80,6	83,9	84,8	84,2
Pisteohjelmia	19,4	16,1	15,2	15,8
Alkuperämaa:				
Suomi	56,5	52,8	67,5	68,6
Muut Pohjoismaat	0,6	0,7	1,4	-
Muu Eurooppa	5,6	6,9	1,7	5,2
Pohjois-Amerikka	36,7	38,8	29,4	26,2
Muut maat	0,6	0,7	-	-

MTV3:n tarjontaa leimasi edellisvuosien tapaan ulkomaisen fiktion suuri osuus. Sitä oli hie- man alle kolmekymmentä prosenttia kokonaistarjonnasta. Seuraavaksi suurimmat ohjelma- luokat olivat viihde- ja ajankohtaisohjelmat, jotka yhdessä muodostivat toiset 30 prosenttia kanavan ohjelmistosta. Suuruusjärjestyksessä seurasivat sitten urheilu ja elokuvat, kummat- kin noin kymmenyksen osuuksilla. Uutiset¹² saivat seitsemän, kotimainen fiktio kuusi, palve- luohjelmat viisi ja lastenohjelmat neljä prosenttia ohjelma-ajasta. Asiaohjelmatarjonnasta vastasivat pitkälti nk. sekaohjelmat (mm. *Hollywoodin tähdet* ja tosi-tv-dokumenttisarja *Pe- lastakaa sotamies Hytönen*); luokan osuus olikin vain kaksi prosenttia koko tarjonnasta. Kulttuuri- ja opetusohjelmia ei kanavalla nähty käytännössä lainkaan. Vertailu vuoteen 2003 osoittaa, että kanavan ohjelmistoprofiili ei ollut vuodessa merkittävästi muuttunut.

Kuten **kuvio 2.3** osoittaa, paras katselu-aika puolestaan korosti toisaalta uutis-, toisaalta viihde- ja fiktiotarjontaa. Prime time nosti uutisten osuutta koko tarjonnan seitsemästä pro- sentista illan reiluun kahteenkymmeneen prosenttiin. *Huomenta Suomi* ja *Ihana aamu* -oh- jelmien leimaama ajankohtaisarjonta puolestaan kutistui vain kolmeen prosenttiin illan oh- jelmistossa. Ulkomaisen fiktion osuus kapeni iltaisin selvästi ja sen korvasi suhteessa runsas viihdetarjonta. Viihteen rooli MTV3:n prime time -tarjonnassa onkin kasvanut jo muutaman vuoden ajan.

MTV3:n vuoden 2003 ja 2004 prime time -profiilit ovat hyvin samankaltaiset. Kuitenkin ul- komaisen fiktion osuus oli vuoden 2004 koko tarjonnassa jonkin verran pienempi kuin edel- lisvuonna – vaikka toisaalta mitään suurta muutosta ei ollut tapahtunut parhaan katseluajan ohjelmistossa. Osasyynä lienee se, että kanavan iltapäiväohjelmistoon kuuluu nyt saippua- oopperoiden ohella nk. muuta tarjontaa, varsinkin juonnettuja pelejä.

Kuvio 2.3. MTV3:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

¹² *Huomenta Suomen* uutislähetykset on sisällytetty niiden ohjelmakokonaisuuksiin, siis osaksi ajankohtaisohjelmia.

Taulukko 2.3.2. MTV3:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	6,7	6,4	21,1	20,9
AJAN	15,1	16,6	3,0	2,9
ASIA	1,9	2,7	1,6	1,3
KULT	0,2	0,3	0,2	0,0
PALV	4,8	3,3	2,4	1,2
OPET	-	-	-	-
KFIK	5,6	5,3	13,2	12,9
UFIK	26,5	30,4	20,2	18,1
ELOK	9,5	7,9	7,7	8,3
VIIH	15,5	14,3	25,5	31,4
URHE	9,7	8,4	4,8	2,9
LAST	4,3	4,2	-	-
MUUT	0,2	0,1	0,2	0,2
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	101,7	104,1	28,3	28,1

2.4 Profiili: Nelonen

Nelonen lähetti ohjelmaa vuonna 2004 viikoittain 91 tuntia eli kaksi tuntia enemmän kuin vuonna 2003. Nelosen kevään ja syksyn tarjonta oli miltei parisenkymmentä viikkotuntia pidempi kuin kesällä. Viikonloppuisin kanava lähetti kolme tuntia vuorokaudessa enemmän ohjelmaa kuin arkisin. Nelonen tarjosi sarjaohjelmia 69 tuntia viikossa eli niitä oli kolme neljännestä kanavan kokonaistarjonnasta. Pisteohjelmia kanavalla edustivat lähinnä pitkäkestoiset lähetykset kuten urheilutallenteet ja elokuvat. Nelosen tarjonnasta uusintoja oli 38 prosenttia ja siten kanava oli kasvattanut niiden osuutta jonkin verran vuodesta 2003 (ks. **taulukko 2.4.1**).

Nelosen ohjelmista miltei puolet oli pohjoisamerikkalaista alkuperää ja noin kolmannes kotimaista tuotantoa; merkittäviä muutoksia näissä osuuksissa edellisvuoteen verrattuna ei juurikaan ole nähtävissä. Puolet kanavan amerikkalaisesta tarjonnasta oli fiktiota ja neljännes elokuvia. Pohjoisamerikkalaista tuotantoa löytyi myös lasten- ja urheiluohjelmista. Lisäksi kanava lähetti viikossa keskimäärin kolme tuntia asiaohjelmiin luokiteltuja amerikkalaisia dokumentteja tai ”dokumentaarista draamaa” (nk. *docudrama* tai *docusoap*; esim. *Gay Riviera* ja *Ravintola Rocco*), jotka olisi myös voinut luokitella tosi-tv-viihteeksi.¹³ Amerikkalaiset viihdeohjelmat (11 % amerikkalaisesta, 6 % koko tarjonnasta) koostuvat lähinnä tosi-tv-sarjoista, joita oli suhteessa hieman enemmän kuin vuonna 2003. Nelonen siis jatkoi muutaman edellisvuoden tapaan tosi-tv-ohjelmiston kartuttamista, ja niitä löytyi myös brittiversiona kanavan eurooppalaisesta tarjonnasta. (Ks. **taulukko 2.4.1**.)

Kuten **taulukosta 2.4.1** käy ilmi, Nelosella informatiiviset ohjelmat saivat alle viidenneksen koko tarjonnasta, mutta toisaalta miltei neljänneksen parhaasta katseluajasta. Viihteellinen ohjelmisto muodosti kolme neljäsosaa kanavan koko profiilista. Lastenohjelmien osuus oli noin seitsemän prosenttia.

Taulukko 2.4.1. Nelosen ohjelmatarjonnän ominaisuuksia 2004 (%)

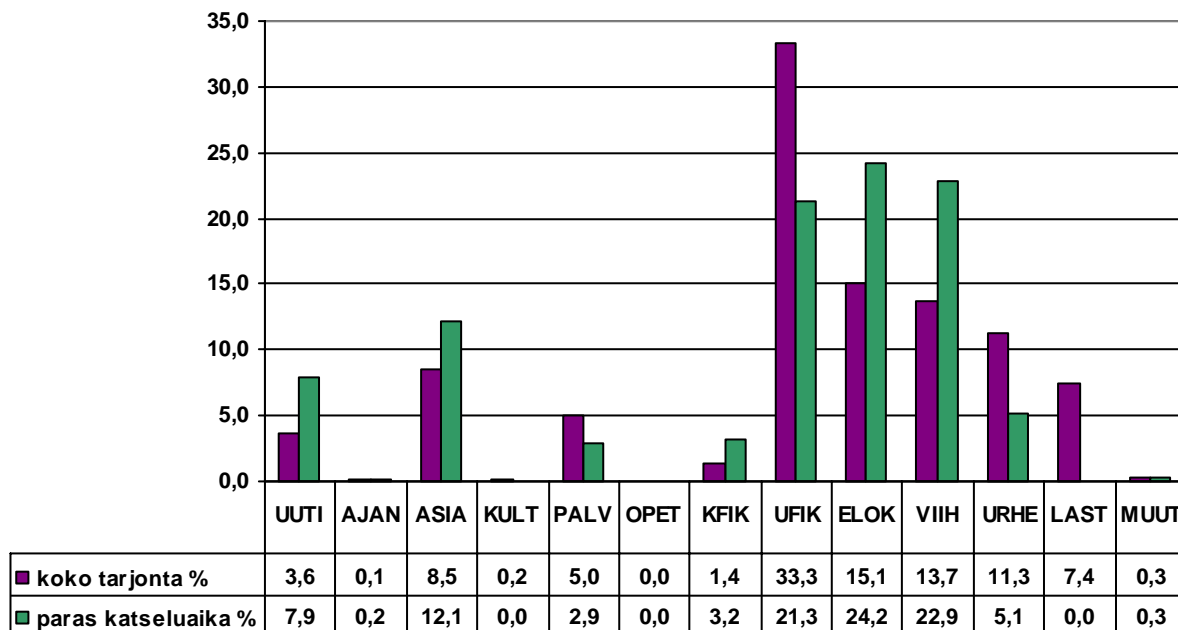
	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	17,5	14,8	23,1	14,3
Viihteellisiä ohjelmia	74,8	79,1	76,6	84,3
Ensilähetyksiä	61,8	67,5	74,5	79,1
Uusintoja	38,2	32,5	25,5	20,9
Sarjamuotoisia ohjelmia	76,2	75,0	70,1	69,5
Pisteohjelmia	23,8	25,0	29,9	30,5
Alkuperämaa:				
Suomi	31,7	32,2	31,8	30,1
Muut Pohjoismaat	3,5	2,0	0,7	1,0
Muu Eurooppa	14,7	17,3	15,1	12,5
Pohjois-Amerikka	47,8	46,7	52,4	56,5
Muut maat	2,3	1,7	-	-

¹³ Tässä selvityksessä kilpailuelementin sisältävät tosi-tv-ohjelmat ovat viihdettä, muut ”kevytdokumentit” (vrt. luku 8) on luokiteltu asiaohjelmiksi.

Totuttuun tapaan Nelonen profiloitui ulkomaisen fiktion tarjoajaksi. Kuitenkin ulkomaisen fiktion osuus on jo jonkun vuoden ajan ollut laskussa: kun vuonna 2002 kanavan tarjonnasta jopa 44 prosenttia koostui ulkomaisesta fiktiosta, oli ohjelmatyyppin osuus seuraavana vuonna 37 prosenttia ja nyt vain 33 prosenttia. Seuraavaksi suurin ohjelmaluokka kuudenneksen osuudellaan oli elokuvat, ja miltei samaan ylti myös viihde. Toisaalta Nelonen tarjosi ajan-kohtaisohjelmia vain satunnaisesti, eikä kulttuuri- tai opetusohjelmia nähty kanavalla lainkaan.

Vaikka paras katseluaika kasvatti Nelosella selvimmin elokuvien ja viihteen osuutta, kanavan prime time ei merkittävästi ”viihteellistynyt” kokonaistarjontaan verrattuna: parhaaseen katseluaikaan ulkomaisen fiktion ja urheiluohjelmien osuus laski ja uutisten sekä asiaohjelmien tarjonta puolestaan suhteessa hieman kasvoi. Kokonaisuudessaankin kanava osoittautui hieman informatiivisemmaksi kuin vuotta aiemmin, mutta selvä muutos näkyi erityisesti parhaan katseluajan ohjelmistossa. Muutosta selittää se, että asiaohjelmiin luokiteltuja tositv-sarjoja nähdään kanavalla suhteessa runsaasti juuri ilta-aikaan. (Ks. **kuvio 2.4**; **taulukko 2.4.2**.)

Kuvio 2.4. Nelosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Taulukko 2.4.2. Nelosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	3,6	3,9	7,9	8,6
AJAN	0,1	0,9	0,2	0,0
ASIA	8,5	6,5	12,1	5,4
KULT	0,2	-	-	0,0
PALV	5,0	3,5	2,9	1,7
OPET	-	-	-	-
KFIK	1,4	1,0	3,2	1,6
UFIK	33,3	37,0	21,3	31,7
ELOK	15,1	15,3	24,2	24,8
VIIH	13,7	15,2	22,9	21,1
URHE	11,3	10,6	5,1	5,1
LAST	7,4	5,8	-	-
MUUT	0,3	0,3	0,3	0,0
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	90,8	88,3	30,0	30,7

2.5 Kanavavertailu

Tämä osio kokoaa yhteen kanavakuvaukset ja tarkastelee kanavia rinnakkain eri ohjelmatyyppien osalta. Vuonna 2004 eniten ohjelma-aikaa tarjosi TV1, sitä seurasivat järjestyksessä MTV3 ja hyvin tasaveroisina TV2 ja Nelonen. MTV3 lähetti analogisista kanavista selvästi eniten muuta tarjontaa, lähinnä chatteja ja juonnettuja pelejä. Toisaalta myös TV1:n *Uutisikkuna* sai runsaasti ohjelma-aikaa. Jonkin verran vähemmän tv-palveluja tarjosivat taas TV2 ja Nelonen.

Kausivaihtelut olivat samankaltaisia joka kanavalla, mutta selvästi jyrkimpiä TV1:llä. Arjen ja viikonlopun vaihtelut näkyivät TV1-, TV2- ja MTV3-kanavilla selvimmin erityisesti ajan-kohtaisohjelmien määrän laskuna viikonloppuisin, jolloin ei nähty aamu-tv-ohjelmia, *Tänään otsikoissa* -ohjelmaa eikä alueellisia lähetyksiä. Lisäksi TV2:n, MTV3:n ja Nelosen profiilit muuttuivat viikonloppuisin siten, että urheilu sai suhteessa lisää ohjelma-aikaa ja ulkomaisen fiktion osuus laski. Elokuviin ja viihteen osuus kasvoi viikonloppuisin kaikilla kanavilla. Suhteessa eniten viihdetarjontaa kasvattivat MTV3 ja yllättäen TV1: jälkimmäinen ei arkinen tarjonnut viihdeohjelmia kuin satunnaisesti. Elokuvatarjontaa taas lisäsi viikonloppuisin selvästi eniten Nelonen.

Ohjelmistostaan suhteellisesti suurimman osuuden sarjamoitoille ohjelmille antoi TV1 (84 %), joka oli vuonna 2004 ohittanut MTV3:n sarjaohjelmistojen tarjoajana. Vähiten niitä lähetti edellisvuoden tapaan TV2 (70 %). Uusintoja oli selvästi eniten TV1:llä (39 %) ja Nelosella (38 %). TV2:n ohjelmistosta uusinnat muodostivat hieman yli kolmanneksen. MTV3 lähetti vähiten uusintoja: ne muodostivat vain kuudenneksen sen tarjonnasta.

Kanavat osoittautuivat omanlaisikseen myös ohjelmien alkuperämaiden osalta. YLE:n kanavat muistuttivat eniten toisiaan, ja niillä olikin suurin kotimaisuusaste. TV1 oli nyt ottanut TV2:n paikan tarjoamalla eniten kotimaista ohjelmistoa (67 %), mutta myös TV2:n suomalainen tarjonta oli erittäin runsasta (63 %). MTV3:n ohjelmista selvästi yli puolet oli suomalaista alkuperää ja kanava keskittyikin lähinnä kotimaisiin ja amerikkalaisiin ohjelmiin. Vain Nelonen tarjosi selvästi enemmän ulkomaisia kuin suomalaisia ohjelmia; jälkimmäisten osuus oli alle kolmannes kanavan koko tarjonnasta. Nelonen olikin edellisvuosien tapaan kanavista amerikkalaisin: Pohjois-Amerikassa tuotettuja ohjelmia oli kanavalla miltei puolet. Kuitenkin sen ohjelmistosta löytyi suhteessa miltei yhtä paljon eurooppalaista tarjontaa kuin YLE:n kanavilta.

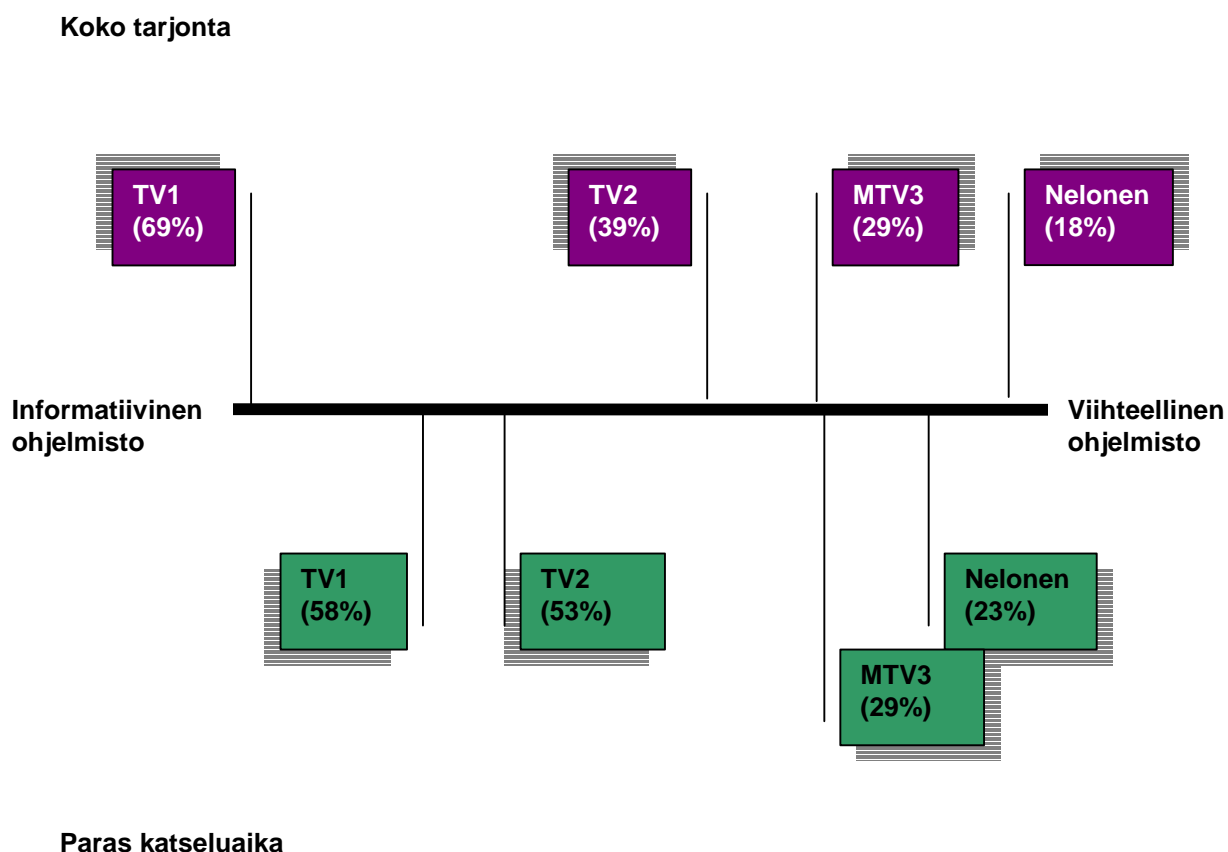
Ohjelmien alkuperän suhteen kanavat olivat hyvin samankaltaisia kuin vuonna 2003. TV1 ja TV2 painottivat edelleen suomalaisia ja eurooppalaisia ohjelmia, kun taas vain kymmenesosa niiden tarjonnasta oli tuotettu Pohjois-Amerikassa. YLE:n kanavat lähettivät keskimäärin neljä prosenttia pohjoismaista ohjelmaa. Tämä oli odotettavaa, koska Yleisradion ruotsinkielinen FST toimii TV1- ja TV2-kanavilla, minkä voi olettaa edistävän osaltaan pohjoismaista tarjontaa. Myös Nelonen ylsi samaan osuuteen. Tätä selittävät kanavan lastenohjelmatarjonta ja MTV Nordic -musiikkikanavan tuottama *Up North* -musiikkiohjelma. MTV3:n pohjoismainen tarjonta sai kanavan ohjelmistosta vain alle prosentin osuuden.

Lisäksi kanavat rakensivat erilaisia profiileja myös informatiivisen ja viihteellisen tarjonnan näkökulmasta. Kuten **kuvio 2.5.1** havainnollistaa, TV1 johti informatiivisuudessa, ja sitä seurasivat järjestyksessä TV2, MTV3 ja Nelonen. Kiinnostavaa on, että prime time -aikaan YLE:n kanavat muuttuivat kaupallisia enemmän: TV1 laski selvästi ajankohtaisohjelmien

osuutta, poisti opetusohjelmat parhaan katseluajan tarjonnasta ja toisaalta kasvatti myös viihteellisten ohjelmatyyppeiden osuutta. TV2 puolestaan kasvatti selvästi informatiivista ohjelmistoa ilta-aikaan. Kanava olikin vähentänyt urheilun ja ulkomaisen fiktion tarjontaa (ks. luku 2.6), kun taas informatiivisen ohjelmiston osuus korostuu iltaisin, koska kanavan runsas lastenohjelmatarjonta sijoittuu pääosin parhaan katseluajan ulkopuolelle.

Karkealla informatiivisuus–viihteellisyys-akselilla YLE:n muutoin eriytyneet kanavat lähenivät parhaana katseluaikana siis selvästi toisiaan. MTV3 taas pysytteli profiililtaan samanaikaisena ympäri vuorokauden. Nelonen tarjosi prime time -aikaan hieman enemmän informatiivisia ohjelmia kuin koko ohjelmistossaan. Kiinnostava onkin, että nelikanavajärjestelmän informatiivisin kanava kevensi selvästi tarjontaansa iltaisin kun taas viihteellisin kanava tarjosi silloin enemmän informatiivista ohjelmistoa kuin koko profiilissään. Nelosen illan informatiivisuus selittyi tosin monilla tosi-tv-tyylisillä dokumenteilla (ks. luku 2.4).

Kuvio 2.5.1. Kanavat informatiivisuus–viihteellisyys-akselilla 2004 (koko tarjonta ja paras katseluaika, % informatiivisia ohjelmia)

Kanavien vertailu ohjelmatyypeittäin tarkentaa kanavaprofiileja ja kuvaa suomalaisen tv-tarjonnan työnjakoa. **Kuvio 2.5.2** kertoo siitä, mikä osuus kullakin ohjelmatyypillä on kunkin kanavan **koko tarjonnasta**.

Edellisvuosien tapaan sekä uutis- että ajankohtaistarjonta saivat suhteellisesti suurimmat osuudet TV1:n ohjelmistossa, ja niiden osuudet olivat melko suuret myös MTV3:lla. Neloselta ajankohtaisohjelmat puuttuivat käytännössä kokonaan: niitä edustivat vuonna 2004 muutamat kuntavaaleja käsittelevät lähetykset. Ajankohtaisohjelmien kirjoa löytyy vain julkisen palvelun kanavilta, sillä MTV3:n ajankohtaistarjontaa hallitsee ylivoimaisesti sen aamuhjelmisto (*Huomenta Suomi* ja *Ihana aamu*). Yleisradion kanavat taas lähettivät otosviikoilla ajankohtaistarjontaa yhteensä jopa 31 eri ohjelmanimikkeen alla.

Myös perinteiset asiaohjelmat – kuten reportaasit, tv-dokumentit ja luovat dokumenttielokuvat – olivat selvästi YLE:n kanaville ominainen ohjelmatyyppi: ne muodostivat edellisvuoden tapaan yli kuudenneksen TV1:n ja yli kymmeneksen TV2:n ohjelmistoista. MTV3:lle ohjelmatyyppi ei ollut merkittävä, mutta tosi-tv-tyyppisistä dokumenteista johtuen Nelosella asiaohjelmat saivat yli kahdeksan prosenttia ohjelma-ajasta. Edellisvuosien tapaan monet kaupallisten kanavien asiaohjelmista olivatkin yleisesti ottaen dokumentaarisesti toteutettuja mutta aiheeltaan tai näkökulmaltaan viihteellisiä (vrt. myös luku 8).

Ajankohtais- ja asiaohjelmien lisäksi niin kulttuuri- kuin opetusohjelmatkin profiloituivat käytännössä julkisen palvelun genreiksi. Muilla kuin TV1:llä opetusohjelmia tarjottiinkin vain satunnaisesti.

Lastenohjelmia taas lähetettiin kaikilla kanavilla, mutta TV2:n profiilissa niillä oli selvästi suurin osuus, 15 prosenttia koko tarjonnasta. Sekä opetus- että lastenohjelmien osuudet Yleisradion kanavilla heijastavat yhtiön virallisia kanavatoimeksiantoja (ks. Hujanen 2002). Opetusohjelmat kuuluvat TV1:lle, jonka ohjelmistosta ne muodostivat 13 prosenttia; TV2 taas lähetti niitä vain satunnaisesti. Lastenohjelmissä kanavien työnjako taas on päinvastainen. (Ks. myös luku 2.6.)

Vaikka TV2 oli supistanut urheilutarjontaansa muutaman viime vuoden aikana, urheilu oli silti kanavalle ominainen lajityyppi niin YLE:n kanavien keskinäisessä työnjaossa kuin neljän analogisen kanavan välisessä profiloitumisessakin, vaikkakin myös kaupalliset kanavat sisällyttivät suhteellisen runsaasti urheilua ohjelmistoonsa. Palveluohjelmia löytyi suhteessa saman verran, keskimäärin viitisen prosenttia, niin YLE:n kuin kaupallistenkin kanavien tarjonnasta.

Kotimaisen fiktion osuus oli kaikilla kanavilla vähäinen. MTV3 johti totutusti kotimaisen draaman tarjontaa suureksi osaksi *Salatut elämät* -sarjan vuoksi. Edellisvuosien tapaan ulkomaista fiktiota tarjosi suhteessa eniten Nelonen (33 %), vaikka se onkin hieman supistanut ohjelmatyyppin osuutta muutaman vuoden ajan. MTV3 yliti miltei samaan, sillä kanavalla ulkomainen fiktio sai 27 prosenttia tarjonnasta. Kaupallisten kanavien ja julkisen palvelun eroja havainnollistaa ohjelmatyyppin saama päivittäinen lähetyssaika eri kanavilla. MTV3 ja Nelonen lähettivät kumpikin vuorokaudessa hieman alle neljä tuntia ulkomaista fiktiota, kun YLE:n kaksi kanavaa yltivät häidin tuskin yhdessä samaan tuntimäärään.

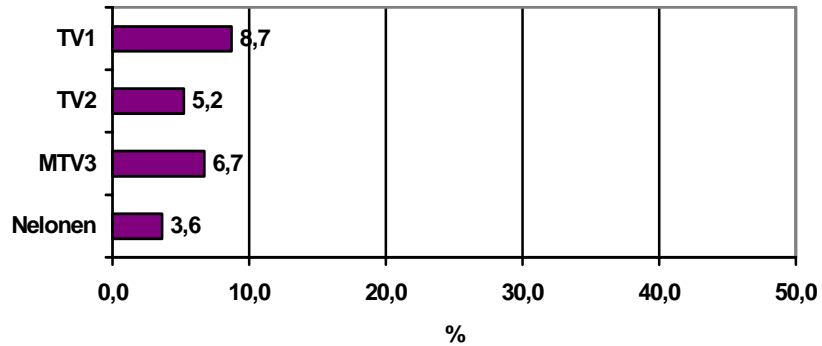
Nelonen profiloitui selvästi myös elokuvien tarjoajaksi, sillä niitä oli kanavan tarjonnasta kuudennes. Toisaalta ohjelmatyyppi muodosti jopa kymmeneksen sekä TV2:n että MTV3:n tarjonnasta. Ulkomaisen fiktion lisäksi kaupallisten kanavien profiileja leimasi viihde. Nelonen näytti edelleen haastavan MTV3:n johtoasemaa viihteen tarjoajana: ohjelmatyyppi sai vuoden 2003 tapaan noin kuudenneksen kummankin kanavan ohjelmistosta.

Parhaana katseluaikana uutistarjonnan osuus korostui kaikilla kanavilla, erityisesti TV1:llä ja vieläkin voimakkaammin MTV3:lla. Ajankohtais-, asia- ja kulttuuriohjelmien tarjonta oli iltaisin entistä selvemmin YLE:n varassa. Palvelu- ja urheiluohjelmat näyttäisivät kuuluvan nimenomaisesti TV2:n illan profiiliin. *Salatut elämät* taas nosti MTV3:n kärkeen illan kotimaisen fiktion tarjoajana. Nelosen profiili ulkomaisen fiktion ja elokuvien tarjoajana korostui iltaisin, kun taas TV2 näytti keskittäneen elokuvatarjonnan parhaan katseluajan ulkopuolelle. Viihde oli olennainen osa prime time -tarjontaa eritoten kaupallisille kanaville: kummankin iltaohjelmistosta se sai osapuilleen neljänneksen. Viihdettä löytyi tosin TV2:lläkin noin kuudennes ja TV1:llä kymmenesosa illan ohjelmista. Viihteestä onkin jo muutaman vuoden ajan tullut entistä merkittävämpi ohjelmatyyppi suomalaisessa tv-illassa, osin tosi-tv-ohjelmien suosioista johtuen. Ohjelmatyyppikohtaista kanavavertailua prime time -aikaan vuonna 2004 havainnollistetaan tarkemmin liitteessä 5 (kuvio A).

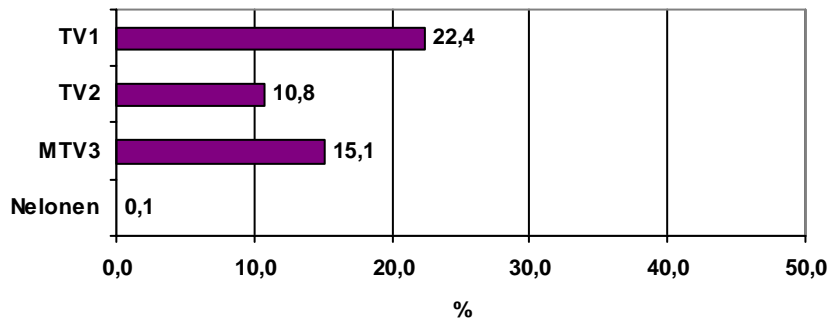
Parhaan katseluajan 2004 kanavakohtainen vertailu osoittaa sen, että kanavat harjoittavat osin keskinäistä työnjakoa ohjelmatyyppitarjonnassaan. Tämä havainnollistuu myös **kuviossa 2.5.3**, joka esittää TV1:n, TV2:n, MTV3:n ja Nelosen katsojilleen tarjoamat ohjelmatyyppivaihtoehdot esimerkki-iltana perjantaina 22.10.2004. Ohjelmaluokitus on tiivistetty kuuteen vaihtoehtoon (vrt. Hellman 1999, 377–380 ja Aslama & Wallenius 2004, 47): 1) uutiset ja ajankohtaisohjelmat; 2) asia-, kulttuuri-, palvelu-, ja opetusohjelmat; 3) urheilu; 4) kotimainen ja ulkomainen fiktio sekä elokuvat; 5) viihde; ja 6) lastenohjelmat, muut ohjelmat. Kuvio osoittaa edellisvuoden tarkastelun tapaan, että kyseisenä viikonloppuillana tarjonta oli, odotetusti, fiktio- ja viihdepainotteista – niin kaupallisilla kuin Yleisradionkin kanavilla. Silti katsoja sai valita ohjelmaa neljältä kanavalta useimmiten kolmesta ylläkuvatusta (tiivistetystä) ohjelmaluokasta ja ainoastaan myöhäisillassa nähtiin kolmella kanavalla samaan aikaan fiktiota ja elokuvaa. Vaikka esimerkiksi *Mullan alla*- (MTV3) ja *Sopranos* (Nelonen) -sarjojen samanaikainen sijoittelu on herättänyt keskustelua kovenevasta yleisöjen tavoittelusta, osoittavat osaltaan niin informatiivisuus–viihteellisyys-tarkastelu (**kuvio 2.5.1**), kuin myös esimerkki-ilta, että parhaana katseluaikanakin ohjelmistoilla kilpailu on Suomessa hyvin maltillista.

Kuvio 2.5.2. Kanavien vertailu ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

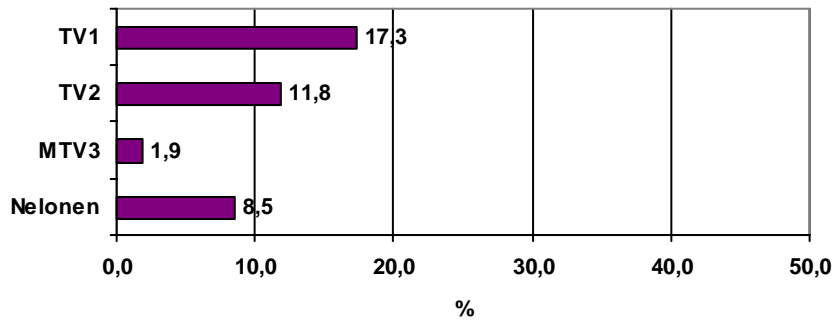
Uutiset

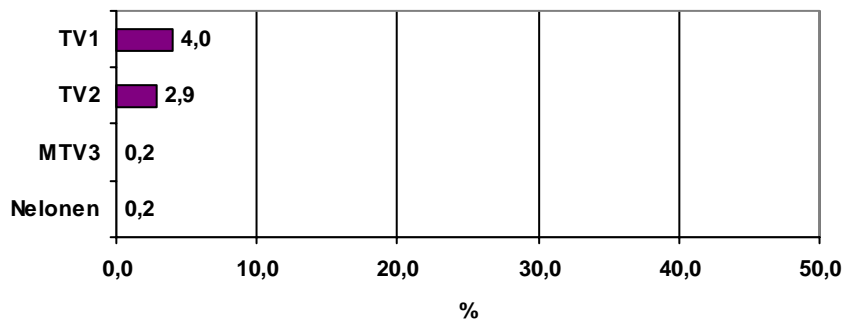
Ajankohtaisohjelmat

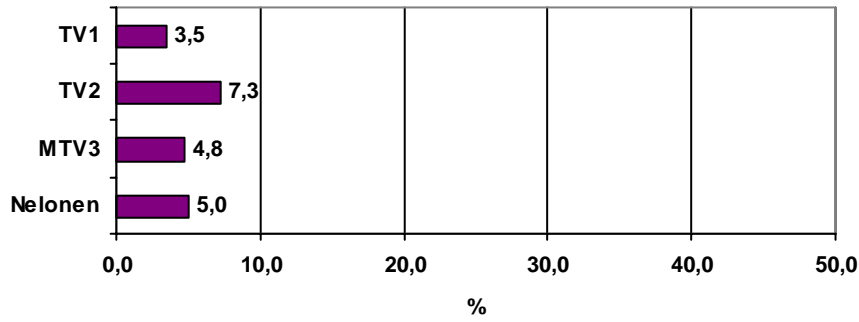
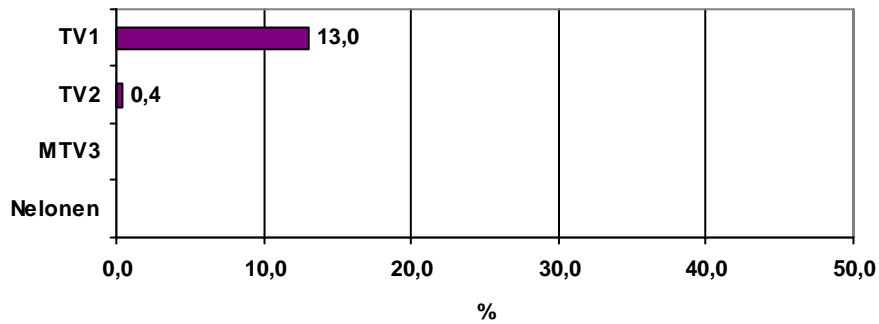
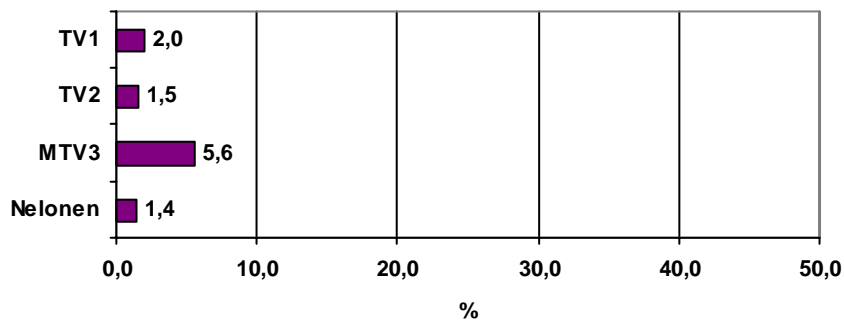
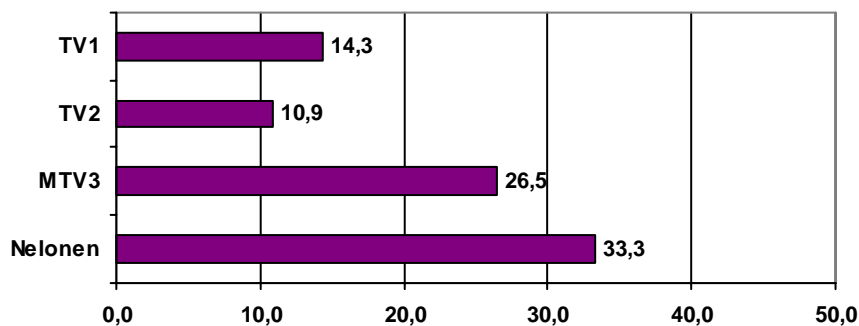

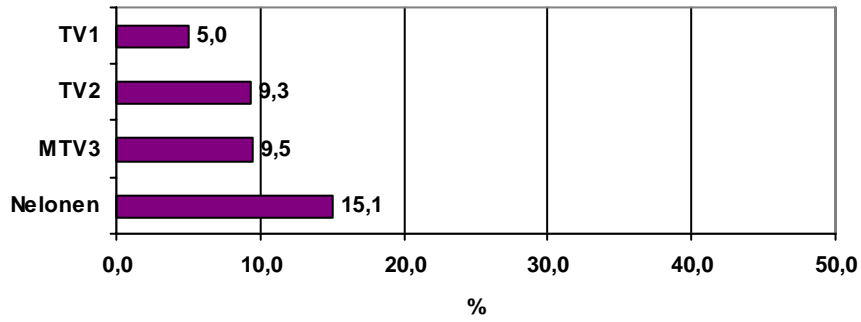
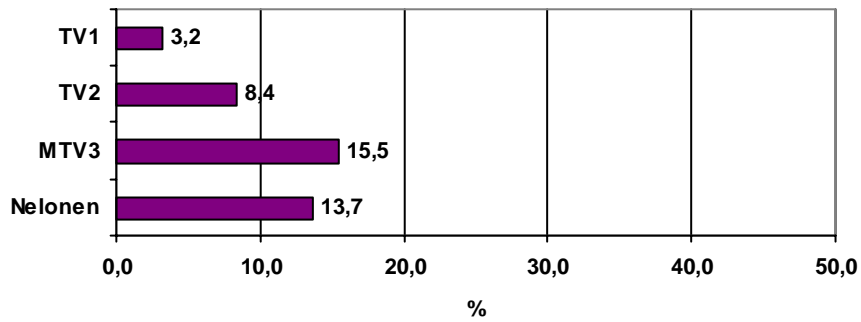
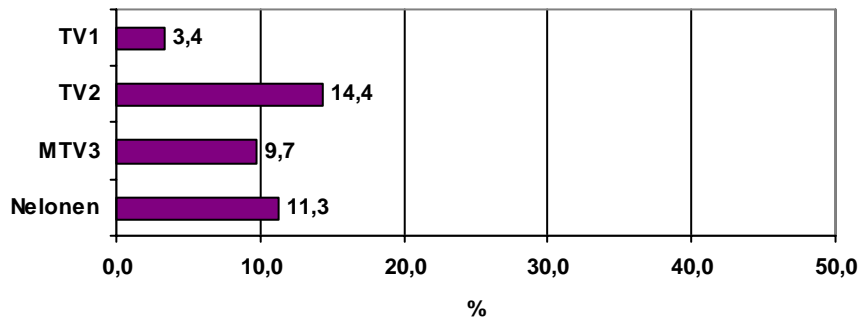
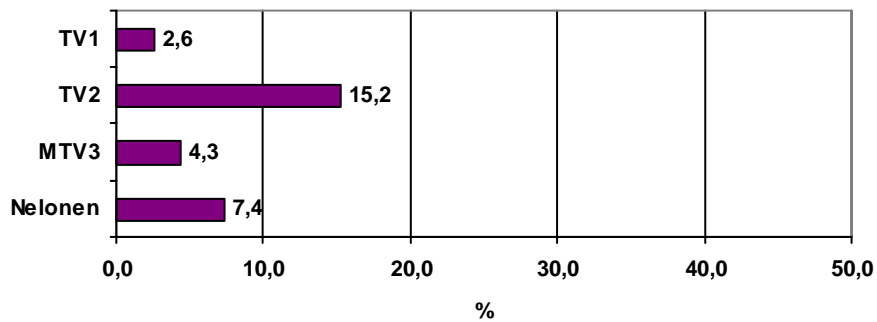
Asiaohjelmat

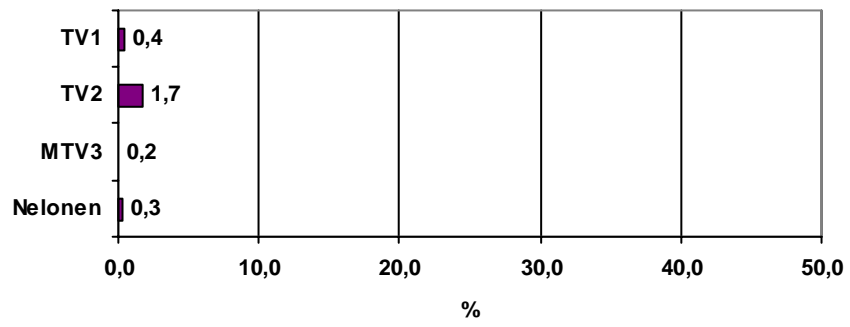

Kulttuuriohjelmat

Palveluohjelmat**Opetusohjelmat****Kotimainen fiktio****Ulkomainen fiktio**

Elokuvat**Viihde****Urheiluohjelmat****Lastenohjelmat**

Muut

Kuvio 2.5.3. Kanavien parhaan katseluajan tarjonta esimerkkipäivänä 22.10.2004

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen
18:00	Apinasta ötökkään	Tv-uutiset ja Kuuden talous	Emmerdale G5	Koiran hommaa
	TV-nytt	Kakkosen syysää Kamera kiertää		
18:30	Närbild Uutisotsikot Top40	Pisara FST: OBS	Kauniit ja rohkeat	Nanny
19:00	Naurun paikka: Mutapainin ystävät	Persona non Grata	Seitsemän uutiset Kauppalehden talousuutiset Päivän sää	Kilpakosijat näytillä
19:30	SF-studio	Kansakunnan lisämuisti: Vamma vai ei?	Salatut elämät	
20:00		Joki kutsuu	Kahdeksan uutiset Diili	Kahdeksan uutiset, talous ja sää Vaimot vaihtoon
20:30	Tv-uutiset ja sää Urheiluruutu	Makujen matkassa: Ranskan herkut		
21:00	A-piste	Missä vika?	Ruuben & Joonas	Keno Levottomat
21:30	Satunnaisia sankareita	Tv-uutiset, sää ja urheilu		
22:00		Kova laki	Kymmenen uutiset	

UUTI, AJAN	ASIA, KULT, PALV, OPE	URHE	KFIK, ELOK	UFIK,	VIIH	LAST, MUUT
------------	-----------------------	------	------------	-------	------	------------

2.6 Muutokset 2003–2004

Kanavakohtaisia muutoksia vuodesta 2003 vuoteen 2004 on jo osin kuvattu aiemmissä osioissa. Seuraavassa verrataan vuoden 2004 eri ohjelmatyyppien absoluuttisia ohjelmatuntimääriä edellisvuoden tilanteeseen. Näin tarkastellaan ohjelmistoja pikemminkin katsojien kuin kanavien sisäisten painotusten kannalta.

Vuoden 2004 suomalainen tv-tarjonta ilmentää jo useamman vuoden ajan jatkunutta kehitystä. Valtakunnalliset täyden palvelun analogiset kanavat ovat eriytyneet toisistaan ja ottaneet entistä selvemmin omat paikkansa informatiivisen ja viihteellisen tarjonnan jatkumolla. Kiinnostavaa on työnjako, sillä kokonaistarjonnassa ei tapahtunut suuria muutoksia – pääosa tarjonnan tilastollisista muutoksista voidaan tulkita pikemminkin vuotuisen vaihtelun aiheuttamaksi kuin laajempaa suuntausta heijastavaksi. Näkyvin muutos on TV2:n informatiivisuuden lasku koko tarjonnassa vuodesta 2003 vuoteen 2004, mikä selittyy suurelta osin lastenohjelmien osuuden kasvuna kanavan profiilissa.

Taulukko 2.6 vertaa kehitystä eri kanavilla vuodesta 2003 vuoteen 2004 ja kuvaa muutokset eri ohjelmatyyppien viikoittaisen ohjelma-ajan kasvuna tai vähentymisenä. Se todentaa jälleen kerran, että tarjonnan määrät ja ohjelmistoprofiilit näyttävät vakiintuneen, sillä erot vuoteen 2003 verrattuna ovat hyvin maltillisia.

TV1:n tarjonnan määrä ei juurikaan muuttunut vuodessa. Ilmeisimmät muutokset peilaavatkin muutoksia TV2:n tarjonnassa: TV1 lisäsi ja TV2 vähensi asiaohjelmien tarjontaa osapuilleen saman verran. Päinvastainen kehitys oli havaittavissa lastenohjelmien tarjonnassa: niiden tuntimäärä kutistui TV1:llä mutta lisääntyi TV2:lla. Näin kanavat edelleenkin tarkensivat keskinäistä työnjakoaan, ja TV1:llä nähtävä lastenohjelmatarjonta olikin lähinnä FST:n ohjelmistoa. MTV3:n tarjonta supistui muutamalla viikkotunnilla, mutta ohjelmatyyppien osalta kanavan merkittävin muutos oli ulkomaisen fiktion saaman ohjelma-ajan supistuminen miltei viidellä viikkotunnilla. Myös Nelonen vähensi ulkomaista fiktiota, jonka sijaan se tarjosi saman verran lisää asiaohjelmia.

Suomalaisen tv-tarjonnan kanavaprofiilit olivat yleisellä informaation ja viihteen akselilla hyvin samanlaisia kuin vuosina 2002 ja 2003. TV1 oli edelleenkin tietopainotteisin; TV2 sijoittui akselin keskivaiheille; MTV3 tarjosi kolmanneksen informatiivista ja kaksi kolmannesta viihteellistä ohjelmaa, kun taas Nelonen asettui selvästi viihteellisimmäksi kanavaksi. Pidemmän aikavälin tarkastelu informatiivisten ja viihteellisten ohjelmien osuuksista eri kanavilla osoittaa, että Nelosen tulon johdosta viihteellinen tarjonta on vuoden 1997 jälkeen lisääntynyt, mutta samalla kanavat ovat ryhtyneet entistä selvemmin toteuttamaan työnjakoa. Tästä on seurannut se, että informatiivinen kokonaistarjonta on pysytellyt samalla tasolla vuodesta 2000 lähtien ja kanavien yhteenlaskettu viihteellisten ohjelmien osuus on jopa hivenen laskenut vuodesta 2002 lukien. (Ks. liite 5, kuviot B ja C.)

Taulukko 2.6. Ohjelmatarjonnan muutokset kanavittain 2003–2004 (h/vko)

	Ohjelma-aika kasvoi 2003–2004 h/vko	Ohjelma-aika väheni 2003–2004 h/vko
TV1	Asiaohjelmat 2,8 Ulkomainen fiktio 1,3 Urheilu 1,1 Ajankohtaisohjelmat 0,8 Palveluohjelmat 0,5 Kotimainen fiktio 0,1 Muut ohjelmat 0,1	Lastenohjelmat -2,9 Elokuvat -2,2 Kulttuuri -2,1 Uutiset -0,4 Opetusohjelmat -0,4 Viihde -0,1
TV2	Lastenohjelmat 4,6 Ajankohtaisohjelmat 1,4 Ulkomainen fiktio 1,2 Viihde 0,6 Elokuvat 0,5 Kulttuuri 0,2 Uutiset 0,1	Asiaohjelmat -3,1 Opetusohjelmat -1,4 Palveluohjelmat -1,1 Urheilu -0,2 Muut ohjelmat -0,2 Kotimainen fiktio -0,1
MTV3	Palveluohjelmat 1,4 Elokuvat 1,4 Urheilu 1,1 Viihde 0,8 Uutiset 0,2 Kotimainen fiktio 0,2 Muut ohjelmat 0,1	Ulkomainen fiktio -4,8 Ajankohtaisohjelmat -1,9 Asiaohjelmat -0,7 Kulttuuri -0,1
Nelonen	Asiaohjelmat 2,0 Lastenohjelmat 1,6 Palveluohjelmat 1,4 Urheilu 0,8 Kotimainen fiktio 0,4 Elokuvat 0,2 Kulttuuri 0,2	Ulkomainen fiktio -2,5 Viihde -1,0 Ajankohtaisohjelmat -0,7 Uutiset -0,2

3 DIGITAALISET TELEVISIOKANAVAT 2004

Tässä luvussa luodaan yleiskuva uusien digitaalisten kanavien¹⁴ – YLE24:n, YLE Teeman, FST-D:n, Subtv:n ja Urheilukanavan – ohjelmatarjontaan vuonna 2004. Analogisten kanavien kuvausta mukailten digiohjelmistoja tarkastellaan ensin yhteenlaskettuna tarjontana, sillä näin havainnollistuu digiajan tuoma lisätarjonta kokonaisuutena. Lisäksi kuvataan yksittäisten kanavien ohjelmaprofiilit, joita vertaillaan soveltuvin osin vuoden 2003 tarjontaan. Tässä yhteydessä ei käsitellä kokonaisuudessaan edellisissä luvuissa jo tarkasteltujen analogisten kanavien digitaalisia rinnakkaiskanavia¹⁵, mutta esitellään kuitenkin lopuksi niiden katsojille tuoma digitaalinen lisätarjonta.

3.1 Uusien kanavien kokonaistarjonta

”Varsinaiset” digikanavat lähettivät vuonna 2004 yhteensä 311 viikkotuntia ohjelmaa. Eniten ohjelmia tarjosivat melko tasaväkisesti Subtv ja YLE24 (kummatkin yli 80 viikkotuntia), joiden yhteenlaskettu tarjonta muodostikin yli puolet viiden kanavan kokonaistarjonnasta. YLE Teema ja Urheilukanava lähettivät kummatkin viitisenkymmentä tuntia viikossa. FST-D:n tarjonta oli vähäisintä, 41 tuntia viikossa. Kaikki kanavat olivat kasvattaneet tarjonnan tuntimäärää vuodesta 2003: Subtv ja YLE24 selvimmin eli noin viidellä viikkotunnilla kumpikin (ks. myös luku 1.1).

Uusien kanavien kokonaistarjonta jakautui suhteellisen tasaisesti. Suurimmat, yli kymmenksen osuudet saivat järjestyksessä urheilu-¹⁶, ajankohtais- ja asiaohjelmat sekä ulkomainen fiktio ja viihde. Suhteessa vähiten tarjottiin palvelu- sekä lastenohjelmia. Kotimaista fiktiota nähtiin uusilla digikanavilla vain satunnaisesti. Paras katseluaika ei suurestikaan muuttanut digitaalisen kokonaistarjonnan profiilia. Selvin muutos iltahjelmistossa oli edellisvuoden tapaan ajankohtaistarjonnan lasku osapuilleen kymmenellä prosenttiyksiköllä. Yleisesti ottaen sekä koko digitarjonnan että digitaalisen parhaan katseluajan ohjelmaprofiili olivat vuonna 2004 samanlaisia kuin vuotta aiemmin. (Ks. **taulukko 3.1.1** ja **kuvio 3.1.1**.)

¹⁴ Tässä ei kuvata keväällä 2004 aloittaneita osin maksullisia kanavia (CANAL+ Finland, CANAL+FILM1, CANAL+FILM2, CANAL+Sport, The Voice ja SexTV.fi).

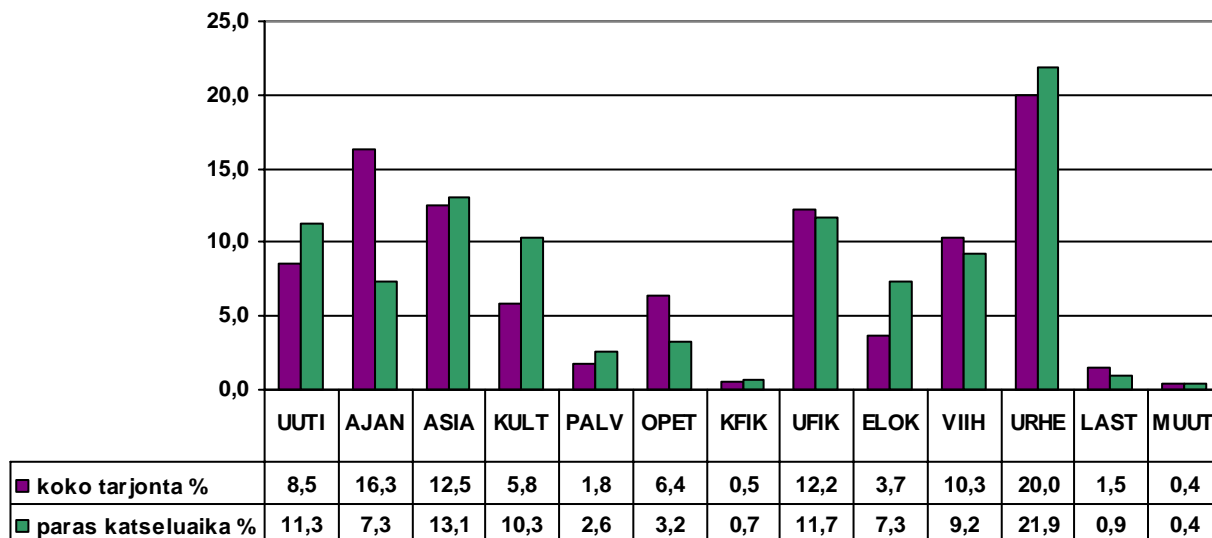
¹⁵ TV1-D, TV2-D, MTV3D ja NelonenD.

¹⁶ On huomattava, että vaikka esim. YLE Teema ja Subtv eivät tarjoa urheilua lainkaan, Urheilukanavan koko ohjelmisto koostui tästä ohjelmatyypistä ja siten nosti sen suhteellista osuutta.

Taulukko 3.1.1. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonta 2004 (h/vko)

	YLE24	YLE Teema	YLE FST-D	Subtv	Urheilu- kanava	Yhteensä
UUTI	22,3	-	4,1	0,1	-	26,5
AJAN	44,5	0,0	2,7	3,6	-	50,7
ASIA	2,8	15,6	6,8	13,5	-	38,0
KULT	1,8	11,1	4,0	1,3	-	18,2
PALV	-	0,3	3,0	2,1	0,3	6,4
OPET	0,2	17,4	2,3	-	-	19,8
KFIK	-	0,4	0,8	0,4	-	1,7
UFIK	-	2,5	3,9	31,5	-	37,9
ELOK	-	4,4	3,5	3,6	-	11,5
VIIH	-	0,5	3,1	28,2	0,3	32,6
URHE	10,1	-	1,9	1,2	48,9	61,3
LAST	0,3	-	4,4	-	-	4,7
MUUT	0,1	0,1	0,2	0,1	0,6	1,3
Kanava yht.	82,0	52,3	40,7	85,6	50,0	310,5

Kuvio 3.1.1. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonta 2004 (%)

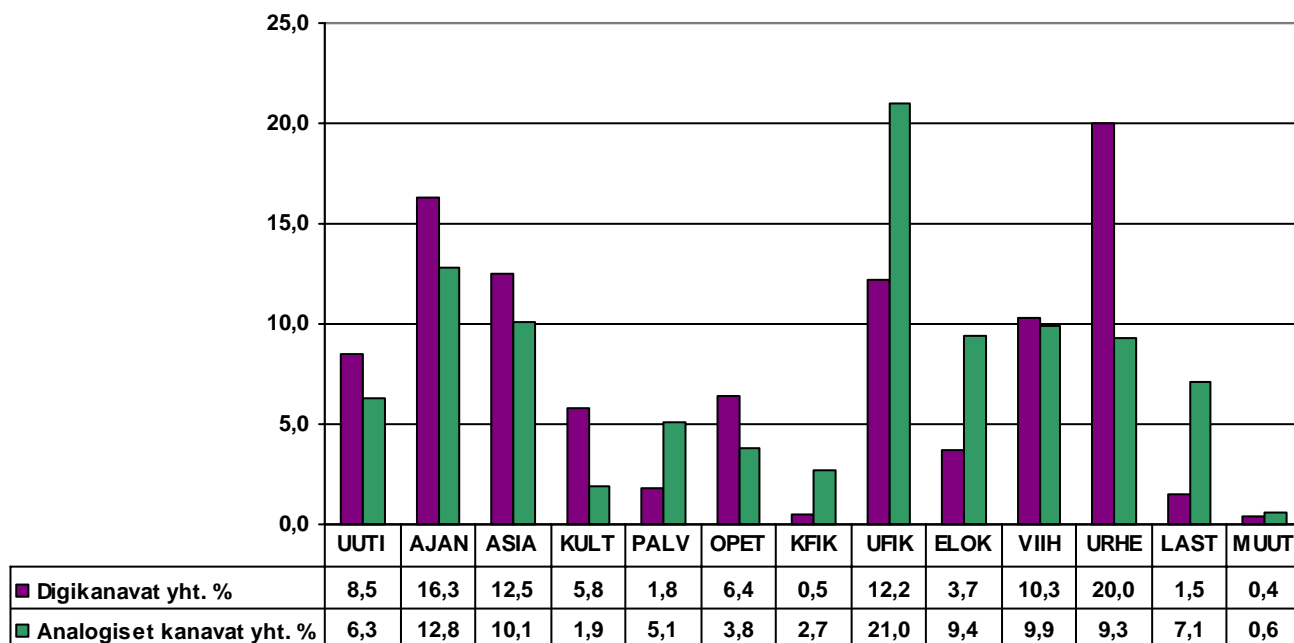
Vaikka uudet digikanavat ovat FST-D:tä lukuun ottamatta selvästi erikoistuneet, niiden yhteinen ohjelmaprofiili muistutti pääosin neljän täyden palvelun analogisen kanavan yhteisprofiilia (ks. **kuvio 3.1.2**). Digitaalisten kanavien yhteenlaskettu tarjonta sisälsi analogista tarjontaa selvästi enemmän urheilua ja ajankohtais-, kulttuuri- ja opetusohjelmia. Toisaalta digitarjontaan sisältyi vähemmän ulkomaista fiktiota, elokuvia sekä lasten- ja palveluohjelmia. Erikoistuneet digikanavat saivat kuitenkin aikaan analogisesta tarjonnasta poikkeavan prime time -profiilin. Digitaalinen paras katseluaika tarjosi huomattavasti enemmän urheilua ja kulttuuria kuin analoginen iltaohjelmisto. Lisäksi opetusohjelmat kuuluivat digitaaliseen prime time -tarjontaan. Toisaalta digikanavien yhteenlaskettu tarjonta piti sisällään

analogista tarjontaa vähemmän elokuvia, viihdettä sekä koti- ja ulkomaista fiktiota. (Ks. **kuvio 3.1.3.**)

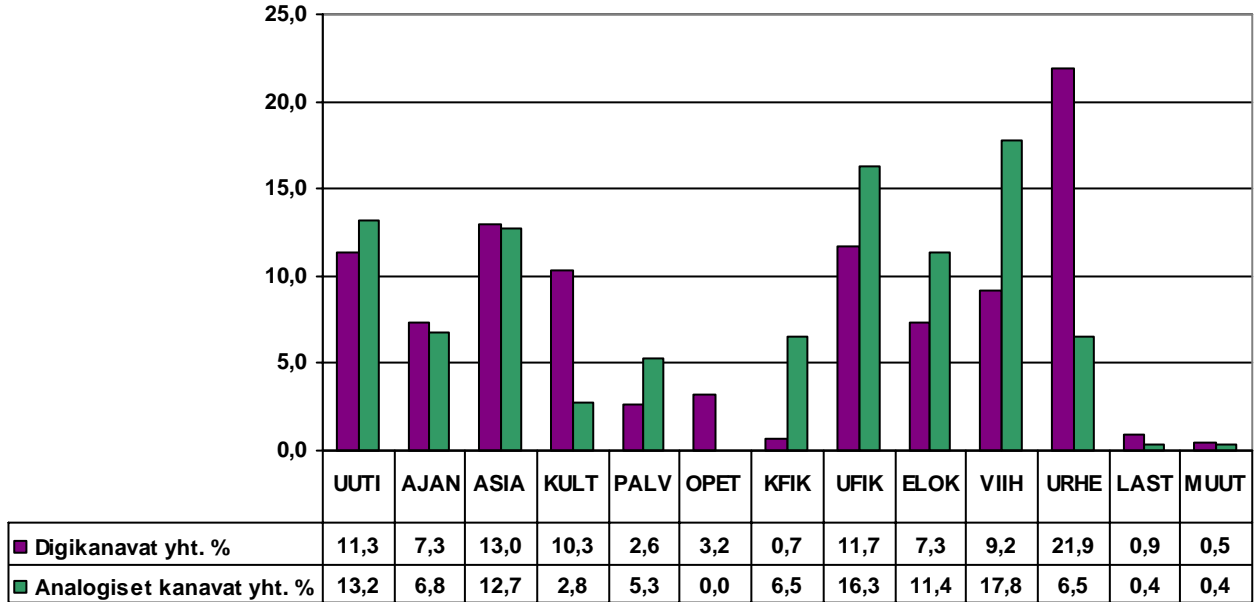
Yleisesti ottaen digitaalisten kanavien yhteenlaskettu tarjonta koostuikin jonkin verran informatiivisemmasta ohjelmistosta kuin analogisten kanavien tarjonta. Digiohjelmistosta 51 prosenttia oli informatiivista ja 47 prosenttia viihteellistä tarjontaa. Tällä karkealla tasolla vertailtuna paras katseluaika ei juurikaan poikennut koko tarjonnan profiilista. Iltaisin informatiivisia ohjelmia tarjottiin 48 prosenttia, ja viihteellinen tarjonta sai 51 prosenttia illan ohjelma-ajasta. Vastaavat osuudet analogisilla kanavilla olivat koko tarjonnan tasolla 40 prosenttia informatiivisia ja 52 prosenttia viihteellisiä ohjelmia; parhaaseen katseluaikaan informatiivinen tarjonta sai 41 prosenttia ja viihteellisen ohjelmiston osuus kasvoi 58 prosenttiin (ks. myös luku 1.2). Digikanavien yhteenlaskettu profiili oli hivenen viihteellistynyt vuodesta 2003.

Eri kanavien tarjontaa havainnollistetaan esimerkkiviikon 43 ohjelmanimikkeillä liitteessä 3.

Kuvio 3.1.2. Vertailu: digitaalisten ja analogisten kanavien koko ohjelmatarjonta 2004 (%)

Kuvio 3.1.3. Vertailu: digitaalisten ja analogisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjonta 2004 (%)

Edellisvuosien tapaan digitaalisten kanavien ohjelmistot olivat vuonna 2004 yhteenlasketuna erittäin kotimaisia, eikä suuria muutoksia ollut tapahtunut yksittäisilläkään kanavilla. Kuten vuonna 2003 myös vuonna 2004 kotimainen ohjelmisto muodosti yhteensä 57 prosenttia kokonaistarjonnasta. Käytännössä digitaalinen tarjonta oli kotimaisuusasteeltaan taasoissa analogisen tarjonnan kanssa (ks. luku 1, **taulukko 1.4.1**). Pohjoisamerikkalainen tarjonta muodosti viidenneksen ja eurooppalainen kuudenneksen digikanavien yhteenlasketusta ohjelmistosta. Digitaaliset kanavat erottautuivat toisistaan ohjelmistojen alkuperän suhteen vieläkin selvemmin kuin analogiset kanavat (vrt. luku 2), eikä tässä ollut havaittavissa muutoksia edellisvuoteen. YLE24 ja Urheilukanava olivat miltei täysin kotimaisia. FST-D antoi 56 prosenttia ohjelma-ajastaan kotimaiselle tuotannolle ja erottautui muista kanavista varsinkin pohjoismaisen ohjelmiston tarjoajana. Puolet YLE Teeman ohjelmistosta oli suomalaista, yli kolmannes eurooppalaista. Subtv poikkesi linjasta rakentamalla suurimman osan tarjontaansa pohjoisamerikkalaisten ohjelmien varaan, jotka muodostivat 63 prosenttia kanavan ohjelmistosta. Kotimaisen tarjonnan osuus kanavalla oli viidennes (**taulukko 3.1.2**).

Taulukko 3.1.2. Digitaalisten kanavien ohjelmatarjonnan alkuperä 2004 (%)

	YLE24	YLE Teema	YLE FST-D	SubTV	Urheilu-kanava	Yhteensä
Suomi	85,2	48,1	55,7	19,4	83,9	56,7
Muut Pohjoismaat	2,2	1,9	15,6	-	-	3,0
Muu Eurooppa	10,6	34,4	17,3	13,8	13,5	16,8
Pohjois-Amerikka	2,0	8,7	7,3	62,8	1,2	20,5
Muu maailma	-	6,9	4,1	4,0	1,4	3,0
Yht.	100	100	100	100	100	100
Yht. h/vko	82,0	52,3	40,7	85,6	50,0	310,5

Kuvio 3.1.4 havainnollistaa uusien digitaalisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjontaa esimerkkipäivänä 22.10.2004 (vrt. luku 2). Kuvio konkretisoikin kanavien eroavuuksia ja erikoistumista tiettyihin ohjelmatyyppeihin. Samalla se kertoo myös siitä, ettei kilpailua samoilla ohjelmatyypeillä juuri tapahdu edes parhaana katseluaikana. Erikoistuminen merkitsee katsojille valinnanvaraa useista ohjelmatyypivaihtoehdoista. Toisaalta kuvio kuvastaa FST-D:n roolia kanavana, joka erikoistuu kielellisesti mutta tarjoaa perjantai-illassaankin hyvin monentyyppisiä ohjelmia. Kaiken kaikkiaan kanavien perjantai-profiilit olivat kovin samankaltaisia kuin vuonna 2003.

Tarkemmat profiilit kanavittain vuonna 2004 esitellään alaluvuissa 3.2–3.6.

Kuvio 3.1.4 Uusien digitaalisten kanavien parhaan katseluajan ohjelmatarjonta esimerkkipäivänä 22.10.2004

	Yle24	YleTeema	FST-D	Subtv	Urheilukanava
18:00	Tv-uutiset ja Kuuden talous	Kasvien voima	Apinasta ötökkään	Date Plate	Salibandyliiga: Ennakko-tunnelmat
	Syyssää Viittomakieliset uutiset		Tv-nytt	Famous	Salibandyliiga/1
18:30	HARDtalk	Jazz1	Närbild Obs		Frendit
19:00	Tv-uutiset Syyssää Kulttuuriuutiset		Watergaten varjo	Sanomalehti-elämää	
	Uudenmaan uutiset	Swing Kulttuuriuutiset	Enigma	Suoraa huutoa	Salibandyliiga/3
19:30	Louonais-Suomen uutiset Kaakkois-Suomen uutiset Hämeen uutiset				
20:00	Tv-uutiset Kulttuuriuutiset Keski-Suomen uutiset Itä-Suomen uutiset	Vielä on ääniä laskematta	Jools Holland Show	Sub-sähkeet	Salibandyliiga/4
20:30	Tv-uutiset ja sää		Kulisseissa: Ministry of Sound	Sessions: Leffa	
	Urheiluruutu	Ateljee: Jalkanumerot	Keltainen	Pikku-Britannia	Maalikamera
21:00	Kulttuuriuutiset Pohjanmaan uutiset Pohjois-Suomen uutiset			Satunnaisia sankareita	Kaksi tuoppia, kiitos
21:30	HARDtalk				Olympiamitalistit Purjehdus: Seamaster
22:00	Tv-uutiset, sää ja urheilu				Ravi-tv

UUTI, AJAN	ASIA, KULT, PALV, OPE	URHE	KFIK, ELOK	UFIK,	VIIH	LAST, MUUT
------------	-----------------------	------	------------	-------	------	------------

3.2 Profiili: YLE24

Julkisen palvelun Yleisradio tarjoaa digitaalisesti paitsi peruskanavat TV1-D:n ja TV2-D:n, myös kolme uutta ”kohderyhmäkanavaa”. YLE24 on Yleisradion ”ympäri vuorokautinen uutis- ja ajankohtaispalvelu monissa medioissa”.¹⁷ Yksi YLE24:n palveluista on tässä tarkasteltava digitaalinen televisiokanava.

Vuonna 2004 YLE24 lähetti noin 82 tuntia ohjelmaa viikossa eli käytännössä saman verran kuin vuotta aiemmin. Yli puolet tarjonnasta oli ajankohtaisohjelmistoa, uutisia oli yli neljännes ja urheilua liki kuudennes ohjelma-ajasta. Muut kanavalla nähdyt ohjelmatyypit olivat asiaohjelmat, jotka muodostivat kolmisen prosenttia, ja kulttuuri, joka muodosti kaksi prosenttia kanavan profiilista. Kanava oli selvästi lisännyt urheilutarjontansa ja vähentänyt asiaohjelmien osuutta edellisvuoteen verrattuna, mikä näkyy myös kanavan informatiivisuusasteen laskuna (ks. **taulukko 3.2.1**). Parhaan katseluajan ohjelmistossa uutiset ja saivat suhteessa lisää aikaa lähinnä ajankohtaistarjonnan kustannuksella.

Uutispalveluna ja -kanavana YLE24:lle oli ominaista erittäin kotimainen ja hyvin omatuotantoinen, sarjamuotoisiin ohjelmiin keskittyvä ohjelmisto. Tosin urheilutarjonnan kasvu kanavalla lisäsi samalla pisteohjelmien osuutta. Kanava tarjosi myös runsaasti ensilähetyksiä – kun ensilähetyksiksi luetaan juuri tällä kanavalla ensi kertaa nähdyt ohjelmat.¹⁸ YLE24 lähetti runsaasti Yleisradion analogisilta kanavilta tuttua tarjontaa, mutta sieltä löytyi myös jonkun verran omaa ohjelmistoa: esimerkiksi saamenkielinen uutislähetys *Tv-oddasat*, sekä hankintaohjelmia BBC:n tuottama ajankohtaiskeskustelu *HardTalk* ja pohjoisamerikkalainen ajankohtaismakasiini *60 minutes* (ks. **taulukko 3.2.1**, **kuvio 3.2** ja **taulukko 3.2.2**, myös liite 3).

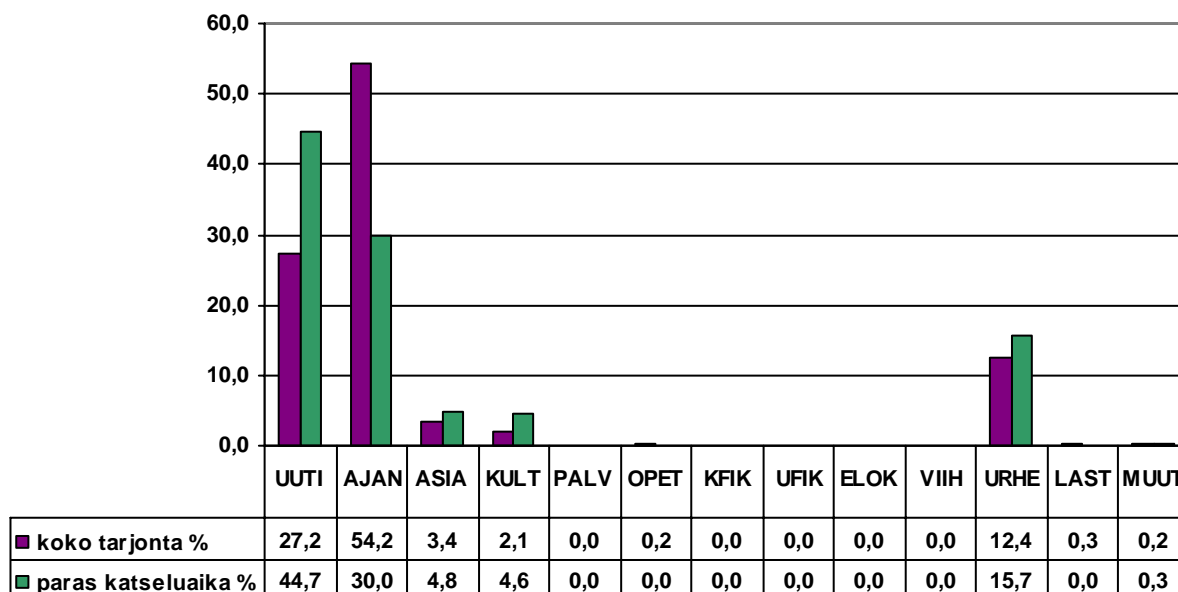
Taulukko 3.2.1. YLE24:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	87,1	96,4	84,1	92,9
Viihteellisiä ohjelmia	12,4	2,9	15,7	6,6
Ensilähetyksiä	73,5	71,7	73,1	74,1
Uusintoja	26,5	28,3	27,1	25,9
Sarjamuotoisia ohjelmia	85,3	95,4	86,6	98,5
Pisteohjelmia	14,7	4,6	13,6	1,5
Alkuperämaa:				
Suomi	85,2	81,8	85,5	77,9
Muut Pohjoismaat	2,2	3,5	0,9	4,2
Muu Eurooppa	10,6	8,2	12,6	7,6
Pohjois-Amerikka	2,0	6,0	0,1	10,3
Muut maat	-	0,5	-	-

¹⁷ Ks. www.digitv.fi, myös www.yle.fi/yle24.

¹⁸ Ks. Johdanto.

Kuvio 3.2. YLE24:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Taulukko 3.2.2. YLE24:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	27,2	29,4	44,7	43,7
AJAN	54,2	54,5	30,0	23,3
ASIA	3,4	9,7	4,8	19,6
KULT	2,1	2,6	4,6	6,3
PALV	-	-	-	-
OPET	0,2	0,2	-	-
KFIK	-	-	-	-
UFIK	-	-	-	-
ELOK	-	-	-	-
VIIH	-	-	-	-
URHE	12,4	2,9	15,7	6,6
LAST	0,3	0,4	-	-
MUUT	0,2	0,2	0,3	0,5
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	82,0	80,0	26,5	25,1

3.3 Profiili: YLE Teema

YLE Teema profiloituu kulttuurin, tieteen ja oppimisen erikoiskanavaksi.¹⁹ Vuonna 2004 kanava lähetti ohjelmaa 52 tuntia viikossa eli noin seitsemän ja puoli tuntia vuorokaudessa. Kanava tarjosikin vuorokaudessa noin tunnin enemmän ohjelmaa kuin vuotta aiemmin. YLE Teema on profiilinsa mukaisesti kovin informatiivispainotteinen (85 % informatiivisia ohjelmia), eikä paras katseluaika käytännössä muuttanut tilannetta.

Ohjelmatyypeistä opetus- ja asiaohjelmat muodostivat kummatkin noin kolmanneksen koko ohjelmistosta. Hieman pienemmän osuuden sai kulttuuritarjonta, jota oli viidennes kanavan ohjelmista. Elokuvien osuus oli osapuilleen kahdeksan ja ulkomaisen fiktion noin viisi prosenttia. Palveluohjelmia nähtiin Teemalla satunnaisesti, viihdettä ja kotimaista fiktiota vain harvoin. Prime time -aika ei tuonut suuria muutoksia YLE Teeman tarjontaan yksittäisten ohjelmatyypien osalta vaan vaikutti ainoastaan niiden keskinäisiin mittasuhteisiin: opetuksen osuus laski, kun taas asia- ja kulttuuriohjelmien osuudet korostuivat. Teeman profiili oli kaiken kaikkiaan hyvin samankaltainen kuin vuonna 2003.

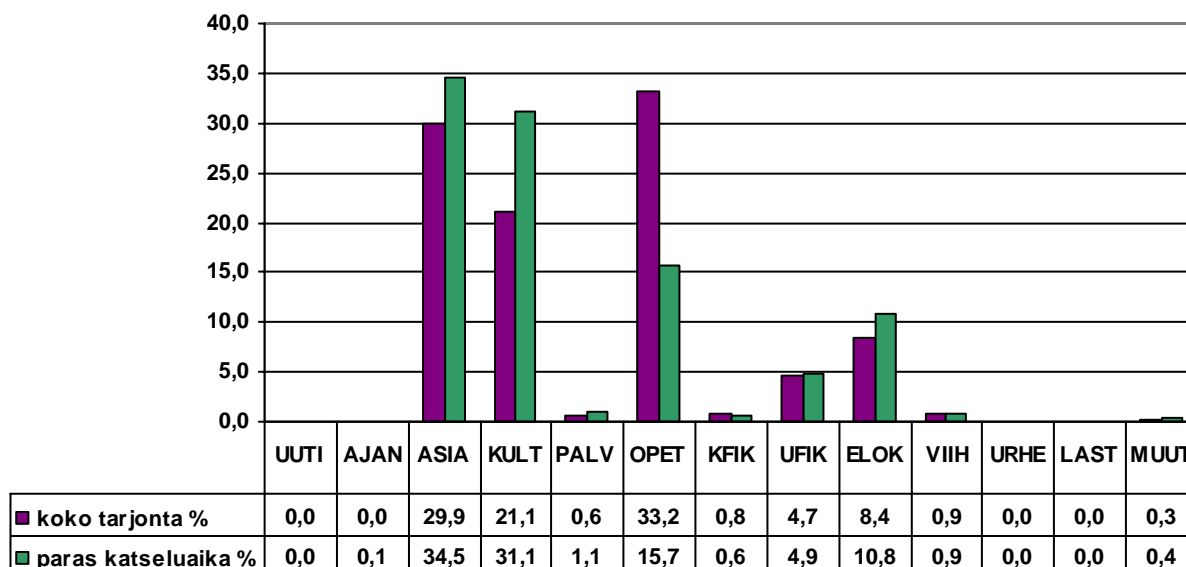
Edellisvuoden tapaan Teema suosi kotimaista ohjelmistoa (puolet tarjonnasta) ja eurooppalaisia tuotantoja (kolmannes tarjonnasta). Kanavan amerikkalaisuusaste jäi alle kymmenen prosentin. Sarjamuotoisia ohjelmia kanavalla oli, kuten vuonna 2003, noin 70 prosenttia koko tarjonnasta. Ainoa selvä muutos Teeman profiilissa oli se, että uusintoja nähtiin nyt suhteessa enemmän kuin vuotta aiemmin. (Ks. taulukko 3.3.1, kuvio 3.3 ja taulukko 3.3.2, myös liite 3.)

Taulukko 3.3.1. YLE Teeman ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	84,8	85,0	82,5	79,6
Viihteellisiä ohjelmia	14,9	15,0	17,1	20,4
Ensilähetyksiä	47,9	67,2	60,5	56,1
Uusintoja	52,1	32,8	39,5	43,9
Sarjamuotoisia ohjelmia	71,4	74,9	64,0	67,3
Pisteohjelmia	28,6	25,1	36,0	32,7
Alkuperämaa:				
Suomi	48,1	51,3	40,9	37,4
Muut Pohjoismaat	1,9	2,6	2,5	3,2
Muu Eurooppa	34,4	33,3	35,9	43,3
Pohjois-Amerikka	8,7	8,7	13,8	11,1
Muut maat	6,9	4,1	7,0	4,9

¹⁹ www.yle.fi/teema, www.digitv.fi

Kuvio 3.3. YLE Teeman ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Taulukko 3.3.2. YLE Teeman ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	-	-	-	-
AJAN	0,0	-	0,1	-
ASIA	29,9	26,3	34,5	28,5
KULT	21,1	20,9	31,1	28,6
PALV	0,6	1,3	1,1	1,1
OPET	33,2	36,5	15,7	21,4
KFIK	0,8	0,4	0,6	0,7
UFIK	4,7	5,3	4,9	5,6
ELOK	8,4	8,5	10,8	12,8
VIIH	0,9	0,8	0,9	1,4
URHE	-	-	-	-
LAST	-	-	-	-
MUUT	0,3	-	0,4	-
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	52,3	47,0	27,8	26,9

3.4 Profiili: FST-D²⁰

Finlands Svenska Televisionin FST-D on ”digitaalinen suomenruotsalainen kanava”. Siten kanavan kohderyhmä ei määrity teeman vaan kielen perusteella. Tässä tarkastelluista digi-kanavista sen tarjonta oli määrällisesti vähäisintä. Vuonna 2004 FST-D lähetti keskimäärin kuusi tuntia ohjelmaa vuorokaudessa.

FST-D on YLE24- ja YLE Teema -kanavista poiketen täyden palvelun kanava.²¹ Täyden palvelun periaate näkyi edellisvuosien tapaan FST-D:n ohjelmaprofiilissa: kanavalta löytyi kaikkia ohjelmatyyppejä, eikä yksikään genre selvästi hallinnut tarjontaa. Tätä osoittaa niiden ohjelmatyyppeiden kirjo, jotka muodostivat osapuilleen tai yli kymmeneksen tarjonnasta. Suurin luokka muodostui asiaohjelmista (17 %). Lastenohjelmat, uutiset, kulttuuri ja ulkomainen fiktio saivat melko tasaisesti noin kymmenen prosentin osuudet. FST-D:n ohjelmatyypit jakautuivatkin tasapainoisemmin kuin muilla digitaalisilla kanavilla, vaikka informatiivinen tarjonta korostui jonkin verran (56 % ohjelmistosta). (Vrt. myös monipuolisuus, luku 4.)

Parhaaseen katseluaikaan FST-D:n profiili muuttui vain hieman, osin analogisten täyden palvelun kanavien suuntaisesti. Varsinkin uutisten, ulkomaisen fiktion ja elokuvien osuus korostui. Toisaalta kanava vähensi lastenohjelmien tarjontaa ja jätti opetusohjelmat pois prime time -ajasta. Kanava näyttää vakiinnuttaneen profiilinsa, sillä suuria muutoksia vuodesta 2003 ei ollut havaittavissa koko tarjonnassa eikä iltaohjelmistossa.

Taulukko 3.4.1. FST-D:n ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	56,2	56,2	57,0	59,0
Viihteellisiä ohjelmia	32,4	31,0	38,6	37,2
Ensilähetyksiä	54,3	62,9	53,3	63,0
Uusintoja	45,6	37,1	46,7	37,0
Sarjamuotoisia ohjelmia	72,0	82,2	70,4	80,2
Pisteohjelmia	28,0	17,8	29,6	19,8
Alkuperämaa:				
Suomi	55,7	60,1	53,2	55,9
Muut Pohjoismaat	15,6	17,0	16,4	18,4
Muu Eurooppa	17,3	14,4	16,2	15,2
Pohjois-Amerikka	7,3	7,5	9,4	9,1
Muut maat	4,1	1,0	4,8	1,4

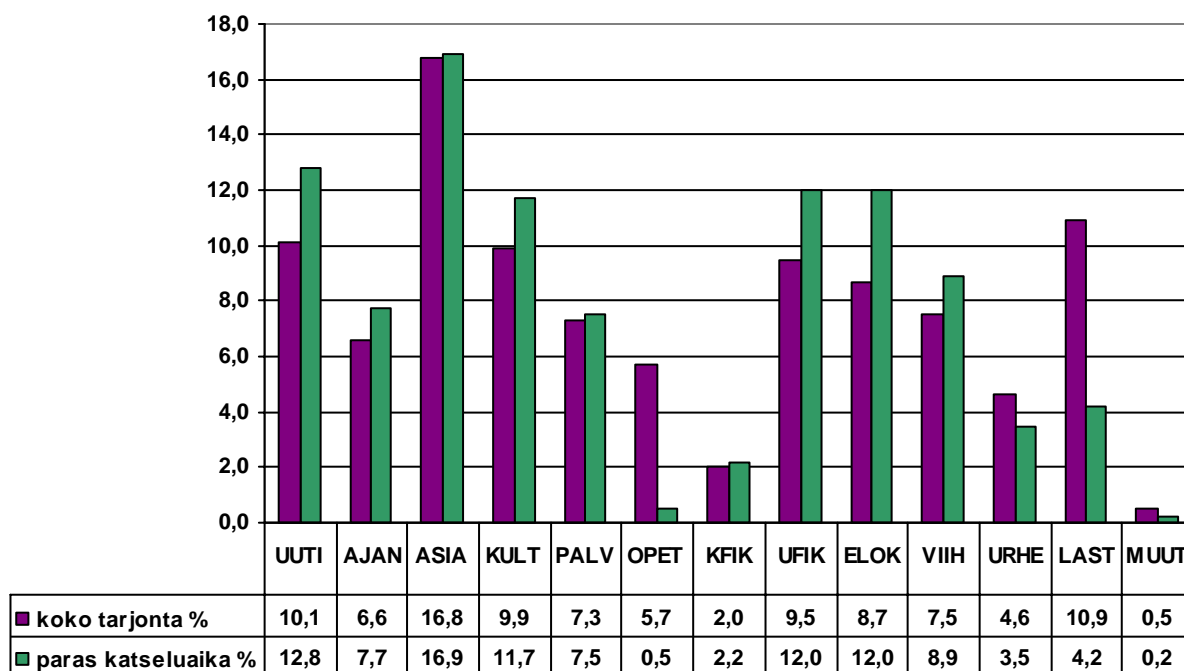
Alkuperältään 56 prosenttia FST-D:n ohjelmista oli kotimaisia. Muutoin kanava oli hyvin ”eurooppalainen”. Pohjoismaiset ohjelmat muodostivat 16 prosenttia ohjelma-ajasta, muun

²⁰ Tässä selvityksessä käytetään digitaalisesta kanavasta nimeä FST-D erotukseksi Finlands Svenska Televisionin (FST) tuottamasta analogisesta tarjonnasta, ks. luku 5.

²¹ <http://fst.yle.fi>, www.digitv.fi.

Euroopan ohjelmat 17 prosenttia. Pohjoisamerikkalaisia ohjelmia oli seitsemisen prosenttia ja muualla maailmassa tuotettuja ohjelmia vain neljä prosenttia kanavan tarjonnasta. Kanava on selvästi kartuttanut uusintojen osuutta ohjelmistostaan jo muutaman vuoden ajan: nyt niitä oli jopa 46 prosenttia koko tarjonnasta. FST-D lähetti kuitenkin sarjamuotoisia ohjelmia suhteessa saman verran, hieman alle kolme neljänestä koko tarjonnasta, kuin vuotta aiemmin. (Ks. taulukko 3.4.1, kuvio 3.4 ja taulukko 3.4.2, myös liite 3.)

Kuvio 3.4. FST-D:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Taulukko 3.4.2. FST-D:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	10,1	10,4	12,8	12,8
AJAN	6,6	4,9	7,7	5,9
ASIA	16,8	17,1	16,9	20,1
KULT	9,9	9,7	11,7	8,6
PALV	7,3	8,2	7,5	8,9
OPET	5,7	5,9	0,5	2,7
KFIK	2,0	1,6	2,2	2,2
UFIK	9,5	11,6	12,0	15,0
ELOK	8,7	6,4	12,0	9,0
VIIH	7,5	6,2	8,9	6,9
URHE	4,6	5,2	3,5	4,1
LAST	10,9	12,4	4,2	3,7
MUUT	0,5	0,5	0,2	0,2
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	40,7	36,8	29,2	26,1

3.5 Profiili: Subtv

Subtv on digikanavista ”profiloivin ja viihdyttävin”; ”tv-sukupolven oma kanava”, joka ”tarjoaa katsojille rentoa viihtymistä, yllättäviä uutuuksia ja kulttiklassikoita”.²² Vuonna 2004 Subtv:n viikottainen ohjelma-aika oli lähes 86 tuntia eli noin viisi viikotuntia enemmän kuin vuotta aiemmin. Viihteellisten ohjelmatyyppeiden osuus kanavan tarjonnasta oli kolme neljänestä. Lisäksi kanava lähetti runsaasti muuta kuin varsinaista ohjelmatarjontaa: chatteja ja pelejä oli kanavalla käytännössä yhtä paljon kuin perinteisiä tv-ohjelmia (vrt. luku 1.1).

Subtv:n profiili oli melko samanlainen kuin vuotta aiemmin ja rakentui suurelta osin ulkomaisen fiktion ja viihteen varaan. Kanava on kuitenkin supistanut ulkomaisen fiktion tarjontansa jo muutaman vuoden ajan. Viihdetarjonta oli puolestaan taas selvästi kasvanut edellisvuodesta, mikä selittyy suurelta osin kanavan tosi-tv-ohjelmistoilla. Merkittävä osa viihdetarjonnasta koostui tosin amerikkalaisen *Late Night with Conan O’Brian* -talkshown lähe-tyksistä mutta kanavan viihdetarjontaa leimasi lisäksi brittiläinen *Big Brother* -tosi-tv-sarja. Ohjelmistosta löytyi runsaasti muitakin tosi-tv-ohjelmia (vrt. luku 8). Viihdetarjontaan mahtui mukaan kuitenkin myös kotimaista tuotantoa, mm. kanavan oma *Martti Servo ja Yösydän*, MTV3:lla aiemmin esitetty *Pulttibois* sekä MTV3:n tosi-tv-sarjojen ”lisäohjelmat” kuten *Miljonääri-Jussi Extra* ja *Popstars Extra*.

Asiaohjelmia löytyi kanavalta kuudennes koko tarjonnasta, joukossa suhteellisen paljon kanavan omaa tuotantoa; eniten ohjelma-aikaa sai populaarikulttuuriin keskittynyt *Sessions*. Niiden ohella kanava lähetti lähinnä angloamerikkalaisia viihteellisiä dokumentteja kuten *Hollywoodin paparazzit* ja *Britannian tyhmimmät vanhemmat* (vrt. **taulukko 8**). Elokuvia nähtiin kanavalla noin neljä prosenttia tarjonnasta. Edellisvuodesta poiketen kanava lähetti myös profiiliinsa sopivaa ajankohtaistarjontaa eli päivittäistä *Aamunavaus*-ohjelmaa. Kulttuuri-, palvelu- ja urheiluoohjelmia löytyi kanavalta vain satunnaisesti.

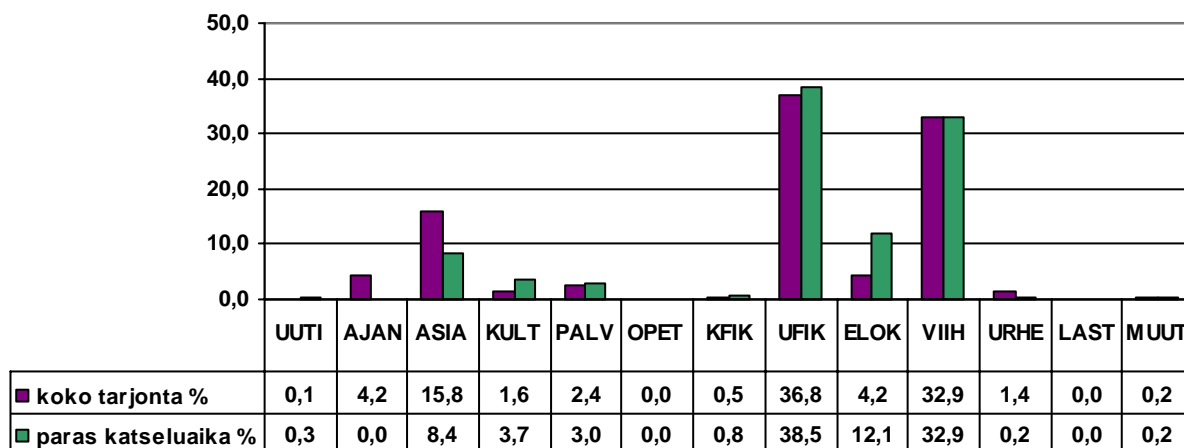
Taulukko 3.5.1. Subtv:n ohjelmatarjonnän ominaisuuksia 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	24,0	25,7	15,3	23,8
Viihteellisiä ohjelmia	75,8	74,2	84,5	76,2
Ensilähetyksiä	49,8	52,1	71,5	67,5
Uusintoja	50,2	47,9	28,5	32,5
Sarjamootoisia ohjelmia	94,8	94,9	86,6	88,7
Pisteohjelmia	5,2	5,1	13,4	11,3
Alkuperämaa:				
Suomi	19,4	17,8	15,5	14,1
Muut Pohjoismaat	-	1,2	-	-
Muu Eurooppa	13,8	13,6	15,0	13,7
Pohjois-Amerikka	62,8	60,5	65,9	67,5
Muut maat	4,0	6,9	3,7	4,7

²² Ks. www.digitv.fi, myös www.subtv.fi.

Viihde- ja fiktiopainotteiselle profiililleen tyypillisesti Subtv painotti pohjoisamerikkalaista ohjelmistoa, joka muodosti 63 prosenttia tarjonnasta. Kotimaisia ohjelmia oli viidennes, eurooppalaisia vajaa kuudennes. Edellisvuoden tapaan Subtv:n voi sanoa rakentuvan käytännössä täysin sarjamuotoisista ohjelmista (ks. taulukko 3.5.1, kuvio 3.5 ja taulukko 3.5.2, myös liite 3).

Kuvio 3.5. Subtv:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Taulukko 3.5.2. Subtv:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	0,1	-	0,3	-
AJAN	4,2	-	-	-
ASIA	15,8	20,9	8,4	19,5
KULT	1,6	2,5	3,7	2,4
PALV	2,4	2,3	3,0	1,9
OPET	-	-	-	-
KFIK	0,5	-	0,8	-
UFIK	36,8	40,8	38,5	45,9
ELOK	4,2	3,5	12,1	8,1
VIIH	32,9	27,9	32,9	20,5
URHE	1,4	2,0	0,2	1,7
LAST	-	-	-	-
MUUT	0,2	0,1	0,2	-
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	85,6	80,4	29,5	29,6

3.6 Profiili: Urheilukanava

Urheilukanava näkyy Subtv:n tapaan paitsi digitaalisena myös kaapeliverkossa. Kanavan esittely määrittelee sen ”Suomen laadukkaimmaksi urheiluun erikoistuneeksi kohderyhmämediaksi”.²³ Erikoistuneisuus ja kohderyhmäajattelu näkyvätkin edellisvuosien tapaan kanavan profiilissa. Koska selvityksessä urheiluohjelmat on määritelty ohjelmien asiasisällön mukaan (esim. *Urheilu-uutiset* lasketaan urheilu-, ei uutisohjelmiksi), Urheilukanavan ohjelma-profiili muodostui kovin yksiviivaiseksi.

Kanavan profiili rakentui miltei yksinomaan urheiluohjelmista, joita se lähetti vuonna 2004 keskimäärin 50 tuntia viikossa (eli käytännössä saman verran kuin vuotta aiemmin). Tarjonnasta löytyi tosin myös yksi palveluohjelma, *Urheilijakokkikoulu*. Lisäksi Urheilukanava ponnistaa Subtv:n tapaan myös muuhun kuin ohjelmatarjontaan, jota se lähetti miltei 70 viikkotuntia eli huomattavasti enemmän kuin varsinaista tv-ohjelmaa (ks. luku 1.1.2).

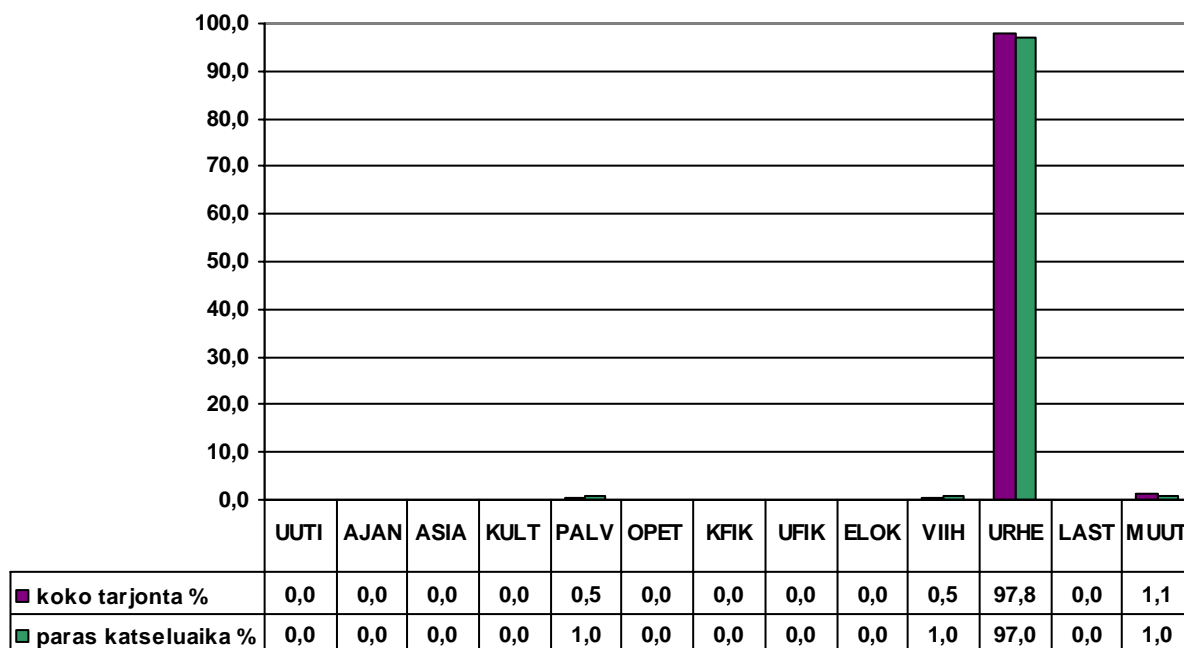
Kanavan ohjelmisto oli pääosin kotimaista. Lisäksi kanavalla nähtiin eurooppalaista tuotantoa (mm. *Purjehdus: Moet Cup* ja *Golfia: European Tour Highlights*). Urheilutarjontaan keskittyneen kanavan ohjelmistossa pisteohjelmien ja ensilähetysten huomattavat osuudet ovat luonnollisestikin korkeat verrattuna muiden kanavien tarjontaan (ks. **taulukko 3.6.1**, **kuvio 3.6** ja **taulukko 3.6.2**, myös liite 3).

Taulukko 3.6.1. Urheilukanavan ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	0,5	-	1,0	-
Viihteellisiä ohjelmia	98,4	98,3	98,0	98,2
Ensilähetyksiä	84,8	78,0	85,3	73,9
Uusintoja	15,2	22,0	14,7	26,1
Sarjamuotoisia ohjelmia	43,8	38,7	45,8	37,3
Pisteohjelmia	56,2	61,3	54,2	62,3
Alkuperämaa:				
Suomi	83,9	84,7	85,5	81,2
Muut Pohjoismaat	-	-	-	-
Muu Eurooppa	13,5	12,5	11,9	15,4
Pohjois-Amerikka	1,2	2,5	2,3	2,8
Muut maat	1,4	0,3	0,2	0,6

²³ [Http://www.digitv.fi](http://www.digitv.fi), myös www.urheilukanava.tv

Kuvio 3.6. Urheilukanavan ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Taulukko 3.6.2. Urheilukanavan ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	-	-	-	-
AJAN	-	-	-	-
ASIA	-	-	-	-
KULT	-	-	-	-
PALV	0,5	-	1,0	-
OPET	-	-	-	-
KFIK	-	-	-	-
UFIK	-	-	-	-
ELOK	-	-	-	-
VIIH	0,5	-	1,0	-
URHE	97,8	98,3	97,0	98,2
LAST	-	-	-	-
MUUT	1,1	1,8	1,0	1,8
Yht.	100,0	100,0	100,0	100,0
Yht. h/vko	50,0	48,9	26,1	25,3

3.7 Pääkanavien digitaalinen lisätarjonta

Digitaaliset YLE TV1-D ja YLE TV2-D ovat tarjonnaltaan pääsääntöisesti samanlaiset kuin niiden analogiset vastineet. Tilanne on samankaltainen myös digitaalisten MTV3:n ja Nelosen osalta. Jälkimmäiset tarjoavat kuitenkin digitaalisia lisäpalveluja MTV3+- ja Nelonen Plus -kanavilla. Kuten **taulukko 3.7** osoittaa, osin maksullinen MTV3+ on keskittynyt urheiluun ja lähettää myös *Huomenta Suomea*, Nelonen taas käytännössä vain urheilua. MTV3+-kanava onkin kasvattanut tarjontaansa huomattavasti, vuoden 2003 kymmenestä viikkotunnista vuoden 2004 noin 25 viikkotuntiin – lähinnä lisäämällä urheilutarjontaa. Nelonen Plus ei ollut lisännyt tarjontaansa ja keskittyi vuonna 2004 edellisvuoden tapaan lähinnä suoriin urheilulähettyksiin.

Taulukko 3.7. Pääkanavien digitaalinen lisätarjonta 2004 (h/vko)

	MTV3+	Nelonen Plus
UUTI	0,3	-
AJAN	6,5	-
ASIA	-	0,2
KULT	-	-
PALV	-	-
URHE	18,6	5,9
KFIK	-	-
UFIK	0,2	-
ELOK	-	-
LAST	-	-
OPET	-	-
VIIH	-	-
MUUT	-	-
Yht. h/vko	25,6	6,0

4 MONIPUOLISUUS 2004

Tässä selvityksessä tarkastellaan vuosien 2000–2003 raporttien tapaan suomalaisia tv-ohjelmistoja niiden monipuolisuuden kannalta. Monipuolisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä ohjelmiston kokoonpanoa: mitä useammat ohjelmatyypit ovat tarjonnassa edustettuina ja mitä tasaisemmin ne jakautuvat ohjelmakaaviossa, sen monipuolisempi ohjelmisto on. Tavoitteena on siten ollut arvioida, miten suomalainen kanavavalikoima ohjelmistoinen palvelee yleisöä. Ohjelmiston monipuolisuutta on *Suomalainen tv-tarjonta* -selvityksissä mitattu ns. suhteellisen entropian matemaattisella mittarilla, josta on tullut hyvin yleinen juuri mitattaessa viestintäsisältöjen monipuolisuutta eli diversiteettiä. (Ks. liite 2, myös Hellman 2001; vrt. Aslama & Karlsson 2001, 2002 ja Aslama & Wallenius 2003, 2004.)

Mittarin kuvaama ohjelmiston suhteellinen entropia on sitä korkeampi, mitä tasaisemmin ohjelmisto jakautuu eri ohjelmatyypien kesken. Indeksien minimiarvo on 0 (kaikki ohjelmat yhdessä ohjelmaluokassa) ja maksimi 1 (kaikissa ohjelmaluokissa yhtä paljon ohjelmia). Mittarilla laskettavaa indeksilukua on tulkittu niin, että 0,00–0,34 edustavat erittäin vähäistä monipuolisuutta, 0,35–0,54 vähäistä, 0,55–0,69 keskimääräistä, 0,70–0,79 suurta ja 0,80–1,00 erittäin suurta monipuolisuutta.²⁴

Alla havainnollistetaan sekä analogisten että digitaalisten kanavien monipuolisuutta niin koko tarjonnan kuin parhaan katseluajan ohjelmistojenkin osalta. Lisäksi on aiempien selvitysten tapaan haluttu myös vuoden 2004 tarkastelussa ottaa mukaan pidempi aikaperspektiivi. Täten tässä luvussa kuvataan analogisten kanavien monipuolisuutta neljännen analogisen kanavan toiminnan aloittamisesta lähtien eli kahdeksan vuoden ajanjaksolla 1997–2004. Samoin tarkastellaan myös kanavien välisiä eroavuuksia tällä ajanjaksolla.

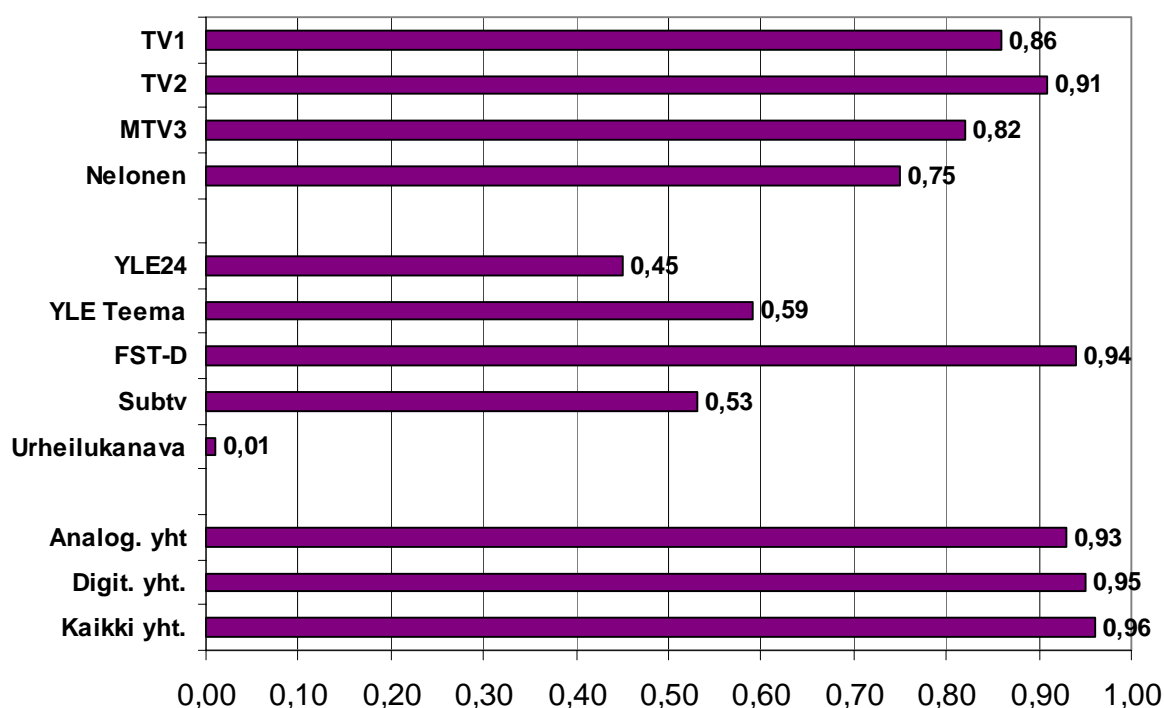
Kuvio 4.1 kuvaa suomalaisten analogisten ja digitaalisten kanavien monipuolisuutta vuonna 2004. Koko ohjelmiston kanavakohtaisessa tarkastelussa parhaiten selviytyi digitaalinen FST-D (indeksiluvulla 0,94), joka oli hieman monipuolistanut tarjontaansa edellisvuodesta. Sitä seurasi TV2 (0,91), joka oli vuoden 2003 tapaan monipuolisin analoginen kanava; tosin se oli hitusen kapeampi kuin vuotta aiemmin. Myös TV1:n tarjonta kaventui hieman vuoteen 2003 verrattuna, vaikka kanava ylsi silti erittäin suureen monipuolisuuteen (0,86). Yleisradion kanavia seurasi MTV3, joka oli vuodessa hieman laventanut ohjelmistoaan (vuoden 2003 indeksiluvusta 0,80 vuoden 2004 lukuun 0,82). Samoin Nelonen on jo toisena vuonna peräkkäin kasvattanut tarjontansa monipuolisuutta, joka notkahti vuosina 2000–2002. Kuten edellisvuonna, myös nyt kanavan monipuolisuus oli suurta (0,75). YLE Teeman monipuolisuudessa ei ollut tapahtunut suuria muutoksia vaan se saavutti vuonna 2004 edelleenkin, erikoistuneisuudestaan huolimatta, keskimääräisen monipuolisuustason (0,59). Vähäistä monipuolisuutta osoittivat sen sijaan indeksiluvullaan Subtv (0,53) ja YLE24 (0,45). Subtv näyttäisikin kaventaneen tarjontaansa vuoteen 2003 verrattuna. Kapein kanavista oli luonnollisesti urheilutarjontaan erikoistunut Urheilukanava.

Vuonna 2004 suomalaisten analogisten täyden palvelun tv-kanavien tarjonta oli kokonaisuutena ohjelmatyypivalikoimaltaan hyvin monipuolista. Vaikka YLE:n kanavat olivat hieman kaventuneet ja kaupalliset laventuneet, koko tarjonnan monipuolisuudessa ei ollut tapahtunut

²⁴ Mittarin logaritmisuudesta johtuen asteikko ei ole tasavälinen.

mitään muutosta vuoteen 2003 verrattuna. Muutosta oli kuitenkin havaittavissa digitarjonnassa, sillä – toisin kuin vuosina 2002 ja 2003 – se oli analogista ohjelmistoa monipuolisempaa. Tämä kertoo digikanavien tehokkaasta työnjaosta: kanavat, jotka FST-D:tä lukuun ottamatta ovat ohjelmistoiltaan hyvinkin erikoistuneita, voivat yhdessä tarjota laavamman ohjelmiston kuin neljä täyden palvelun analogista kanavaa yhdessä. Kaikkien kanavien työnjaon voisi taas tulkita ennustavan hyvää tulevalle digiajalle, sillä analogiset ja digitaaliset kanavat yhdessä tarjosivat hieman laiveempaa ohjelmistoa kuin kumpikaan kanavajärjestelmä erikseen. Kaikkien kanavien monipuolisuus oli selvästi noussut vuodesta 2003 ja ylsi nyt erittäin korkeaan indeksilukuun 0,96.

Kuvio 4.1. Koko ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 2004

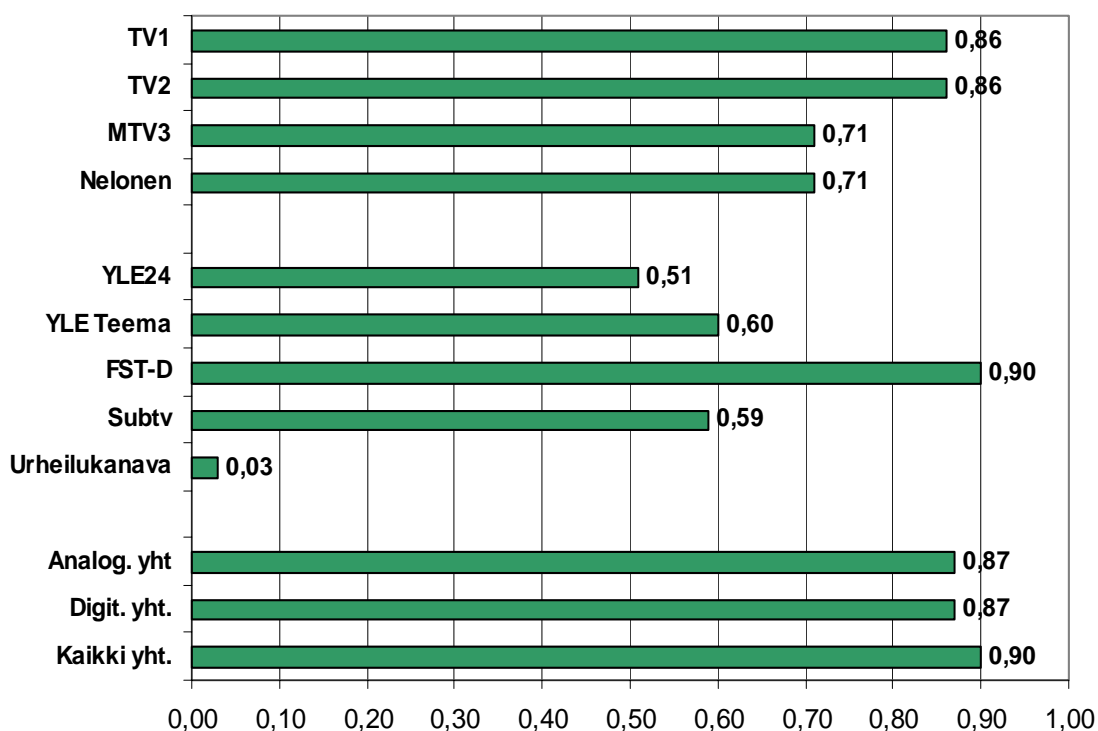

Kuvio 4.2 puolestaan havainnollistaa tilannetta parhaaseen katseluaikaan. Analogisista kanavista eniten kaventui MTV3, mutta myös Nelonen ja TV2 vähensivät ohjelmistojensa monipuolisuutta iltaisin. TV1:n kokonais- ja iltatarjonnan monipuolisuudessa ei puolestaan ollut mitään eroa. Digitaalisilla kanavilla muutos oli erityyppinen. FST-D:tä lukuun ottamatta digitaaliset erikoistuneet kanavat olivat parhaaseen katseluaikaan jopa monipuolisempia kuin koko tarjonnassaan.

Kokonaisuudessaan parhaan katseluajan monipuolisuus ei ollut vuodessa juuri muuttunut, mutta analogiset kaupalliset kanavat, varsinkin Nelonen, olivat hieman monipuolisempia kuin vuonna 2003. Samoin illan monipuolisuuttaan oli edellisvuodesta nostanut digitaalinen Subtv, kun taas YLE 24 ja YLE Teema olivat kaventaneet parhaan katseluajan tarjontaansa jonkin verran. Silti sekä analoginen tarjonta että varsinkin digitaalinen tarjonta olivat vuonna 2004 iltaisin monipuolisempia kuin vuotta aiemmin. Koko suomalaisen parhaan katseluajan

indeksiluku oli 0,90 eli korkeampi kuin analogisilla tai digitaalisilla kanavilla erikseen. Tämä osoittaa, että ilta-aikaan analogiset ja digitaaliset kanavat muodostavat yhdessä järjestelmän, jossa ohjelmatyypit jakautuvat tasaisemmin kuin analogisessa tai digitaalisessa järjestelmässä erikseen. Yksittäisistä kanavista samaan prime time -ajan monipuolisuuslukuun ylsi vain FST-D. Kokonaisuudessaan digitarjonta kaventui prime time -aikaan hiukan enemmän kuin analoginen ohjelmisto. Analogiset ja digitaaliset kanavat säilyttivät kuitenkin illan tarjonnan erittäin monipuolisena – niin järjestelminä kuin kokonaisuutenakin.

Kuvio 4.2. Parhaan katseluajan ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 2004

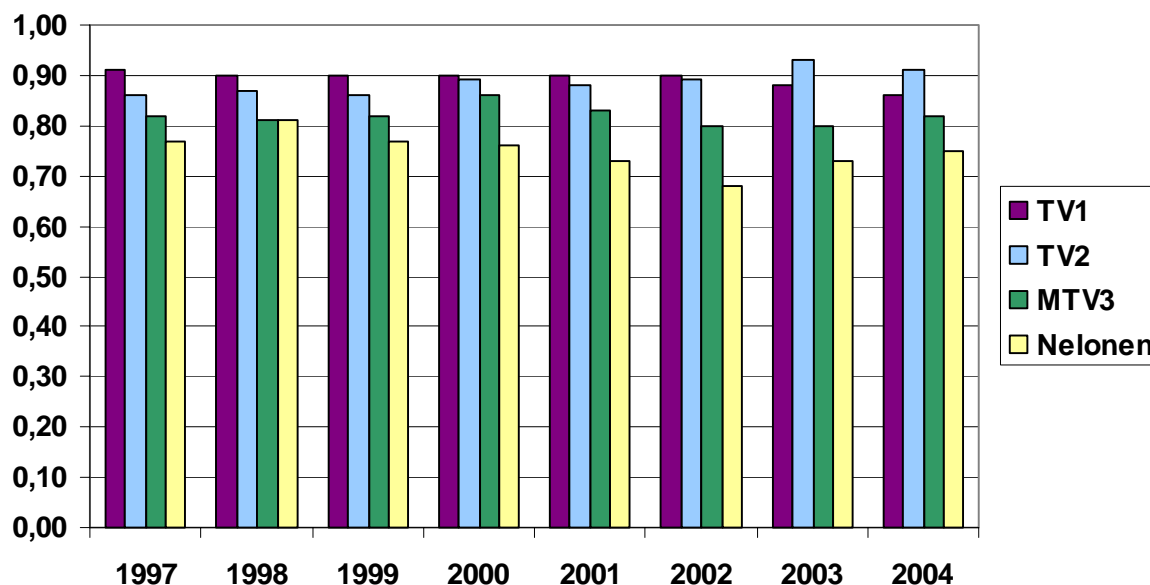

Analogisten kanavien monipuolisuuden kehitystä on seurattu aiemmissakin *Suomalainen tv-tarjonta* -raporteissa vuodesta 1997 lukien (Aslama & Karlsson 2001, 2002; Aslama & Wallenius 2003, 2004). **Kuvio 4.3** vertailee monipuolisuutta analogisilla kanavilla kahdeksan vuoden ajanjaksona 1997–2004.

Tarkastelu osoittaa, että vuonna 2003 tapahtunut muutos – TV2:n nousu TV1:n ohi monipuolisimmaksi kanavaksi – pitää edelleen paikkaansa. Sekä TV1 että TV2 olivat kummatkin kuitenkin hivenen kaventaneet monipuolisuuttaan edellisvuodesta. TV1:n tarjonta olikin vuonna 2004 kapeampaa kuin koskaan aiemmin tarkastellun kahdeksan vuoden aikana. Tämä johtuu suurelta osin YLE:n kanavien täsmentyneestä työnjaosta: TV1 ”siirsi” – kanavatoimeksiantojen mukaisesti – lastenohjelmia TV2:lle ja toisaalta kasvatti asiaohjelmien osuutta (vrt. luku 2). Kaupalliset kanavat olivat puolestaan jonkin verran monipuolisempia

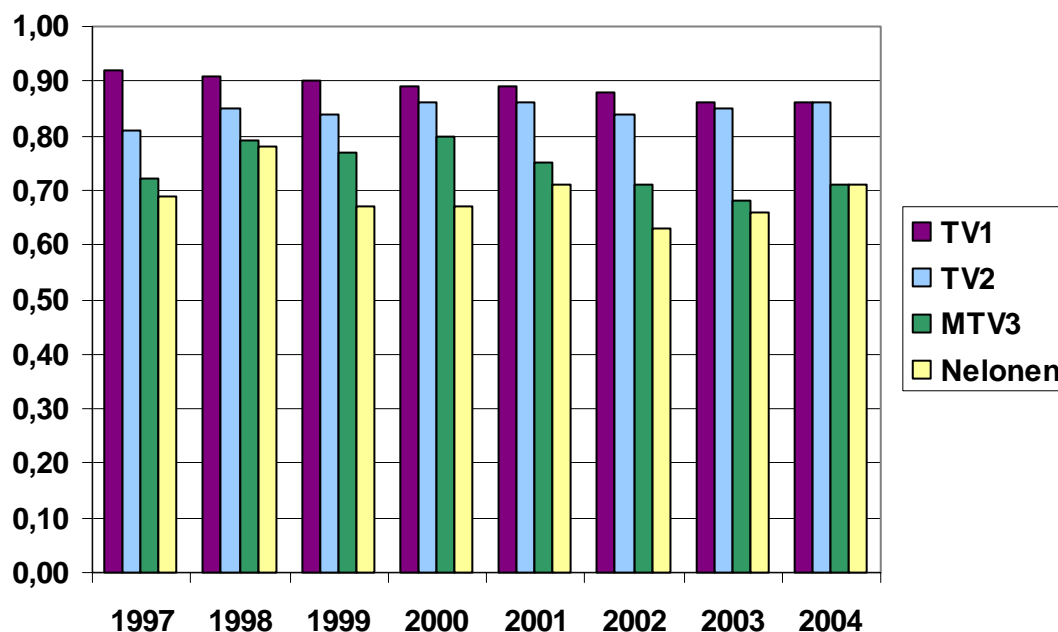
kuin vuotta aiemmin. Sekä YLE:n kanavat että MTV3 ylsivät tarjonnassaan erittäin suureen monipuolisuuteen ja Nelonenkin suureen monipuolisuuteen.

Kuvio 4.3. Analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1997–2004

Kuvio 4.4 osoittaa, että parhaana katseluaikana molemmat Yleisradion kanavat tarjosivat kaupallisia kilpailijoitaan selvästi monipuolisemman ohjelmiston. Sekä TV1:n että TV2:n indeksiluku oli tällöin 0,86, joka merkitsee edelleenkin erittäin monipuolista tarjontaa. TV1:n prime time -ajan monipuolisuus on ollut hienoisessa laskussa vuodesta 1997 lukien, mutta vuonna 2004 se oli sama kuin edellisvuonna. TV2 on puolestaan vuoden 1997 jälkeen pysytellyt käytännössä samalla tasolla. MTV3 tarjosi vuonna 2003 kapeampaa iltahjelmistoa kuin kertaakaan aiemmin nelikanavajärjestelmän aikana (0,68) mutta oli vuonna 2004 nostanut monipuolisuuttaan jonkin verran paitsi koko tarjonnassa, myös parhaan katseluajan ohjelmistoissa (0,71). Nelosen prime time -ohjelmisto noudatti muutaman viime vuoden trendiä ja oli lalentunut vuodesta 2003 jopa selvemmin kuin MTV3. Yleisesti ottaen Nelosen illan tarjonta oli tutkimusjaksolla ollut aina hieman kapeampi kuin kaupallisen kilpailijansa, mutta vuonna 2004 se ylsi samaan indeksilukuun.

Kuvio 4.4. Parhaan katseluajan analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1997–2004

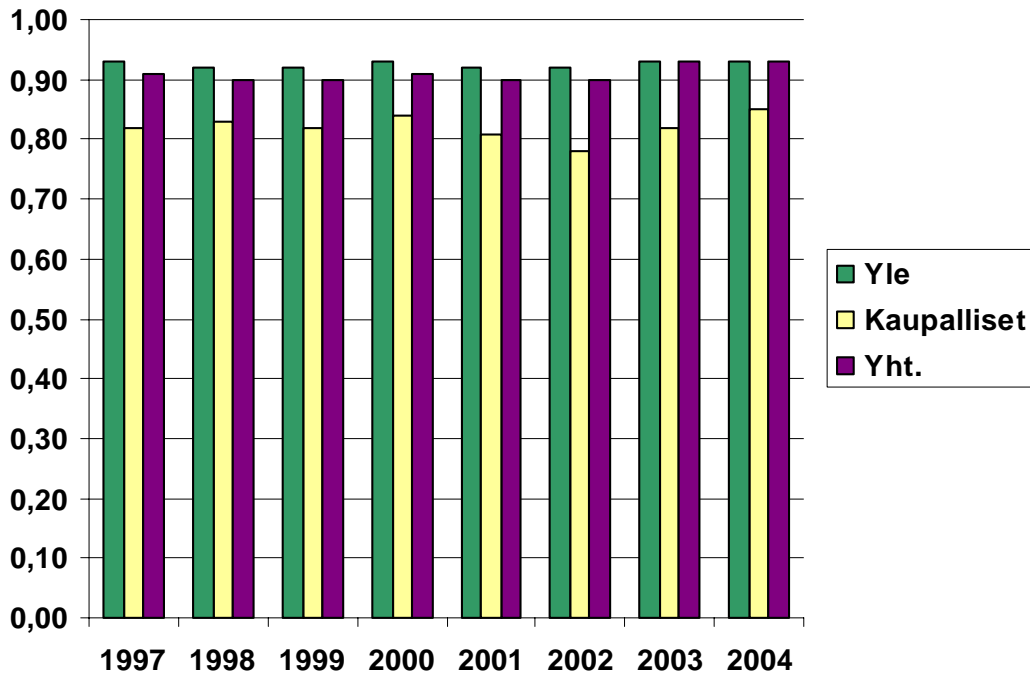

Kanavakohtaisen tarkastelun täydennykseksi **kuviot 4.5 ja 4.6** vertailevat julkisen palvelun ja kaupallisen television monipuolisuutta. Yleisradion kaksi kanavaa TV1 ja TV2 tarjosivat vuosina 1997–2004 yhteenlaskettuna johdonmukaisesti monipuolisemman ohjelmiston kuin kaksi kaupallista kanavaa MTV3 ja Nelonen yhdessä.

Julkisen palvelun monipuolisuus on pysynyt vakaana koko tutkitun kahdeksan vuoden ajan. Vaikka TV1:n ja TV2:n kanavakohtaiset ohjelmistot osoittautuivat vuonna 2004 hieman kaapeammiksi kuin aiemmin, tämä ei vaikuttanut julkisen palvelun tarjonnan monipuolisuuteen kokonaisuutena. Vuoteen 2002 saakka Yleisradion ohjelmisto oli tosin ollut hivenen laiveampaa kuin kokonaistarjonta, mutta kuten vuonna 2003, myös vuonna 2004 analogisten kanavien ohjelmisto kokonaisuutena tarjosi yhtä monipuolista ohjelmistoa kuin julkisen palvelun kanavat yhdessä (0,93). Tämä sekä TV1:n ja TV2:n kanavakohtaiset muutokset osoittavat lähinnä sen, miten YLE:n kanavien välinen työnjako korostuu edelleen.

Kokonaistarjonnan monipuolisuuteen vaikutti lisäksi osaltaan kaupallisen tarjonnan indeksi, joka oli vuonna 2004 korkeampi (0,85) kuin koskaan aiemmin tutkimusjakson aikana. Kaupallisten kanavien yhteenlaskettu ohjelmakirjo olikin edellisvuoden tapaan suurempi kuin MTV3:n yksinään (0,82), mikä indikoi sitä, että myös kaupalliset kanavat jakavat työsarkaa. Kaiken kaikkiaan kanavien työnjako näyttäisi palvelevan katsojia, sillä kaikkien neljän kanavan yhteenlaskettu monipuolisuusindeksi (0,93) oli korkeampi kuin minkään yksittäisen kanavan.

Kuvio 4.5. Analogisen ohjelmiston monipuolisuus yli kanavien 1997–2004

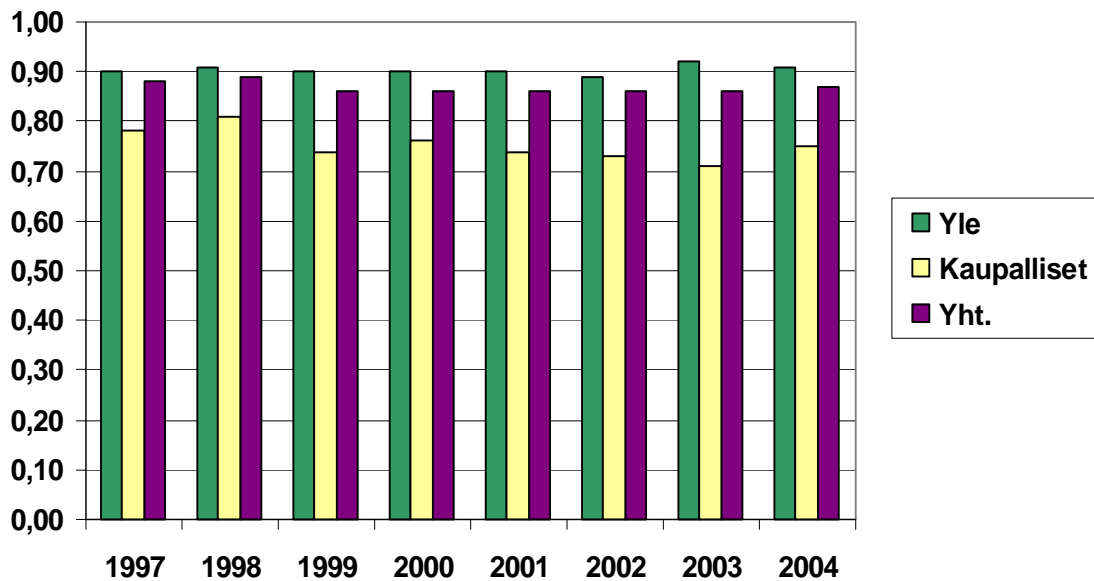

Kuvion 4.6 esittämä parhaan katseluajan monipuolisuus kahdeksan vuoden jaksolla kertoo siitä, että suomalainen prime time -ohjelmisto on ollut säännönmukaisesti erittäin monipuolista koko nelikanavajärjestelmän ajan. Yleisradion tarjonnan monipuolisuus on käytännössä pysynyt samalla tasolla kahdeksan vuoden ajan. Parhaaseen katseluaikaan korostui edelleen Yleisradion kanavien työnjako: yhdessä TV1 ja TV2 onnistuivat tarjoamaan selvästi monipuolisemman ohjelmiston kuin erikseen. Samoin niiden yhteenlaskettu iltahjelmiston monipuolisuus (0,91) oli selvästi korkeampi kuin analogisten kanavien koko prime time -tarjonnan monipuolisuus (0,87).

Myöskään kaupalliset kanavat eivät näyttäneet vuonna 2004 kilpailevan parhaaseenkaan katseluaikaan järin samankaltaisella ohjelmistolla vaan jakoivat tehtäviä: MTV3:n ja Nelosen prime time -indeksit (0,71 kumpikin) olivat alhaisemmat kuin kaupallisten kanavien yhteenlaskettu monipuolisuus (0,75). Kaupallinen parhaan katseluajan tarjonta oli laventunut edellisvuodesta paitsi kanavakohtaisesti myös kokonaisuudessaan, (0,71:stä 0,75:een).

Yleisesti ottaen Suomen neljä valtakunnallista analogista tv-kanavaa lähettivät vuonna 2004 ohjelmatyyppijakaumaltaan hyvin monipuolista tarjontaa. Vaikka Yleisradion kanavat olivat erikseen hieman kapeampia kuin vuotta aiemmin, säilytti YLE edelleenkin erittäin suuren kokonaistarjonnan monipuolisuuden. Kun kaupalliset kanavat olivat hieman laventuneet, monipuolisuusindeksin osoittama kanavien työnjako näytti toimivan kokonaistarjonnan kannalta hyvin: monipuolisuus oli sama kuin edellisvuonna. Kahdentoista vuoden monipuolisuusvertailu (1993–2004) on esitetty liitteessä 5 (kuvio D).

Kuvio 4.6. Parhaan katseluajan analogisen ohjelmiston monipuolisuus yli kanavien 1997–2004

Diversiteettianalyysi ei siis ainoastaan kerro suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuudesta, vaan viittaa myös siihen, että kanavat toteuttavat entistä selvempää työnjakoa. Tämän kehityksen tarkastelemiseksi kanavien tarjonnasta on *Suomalainen tv-tarjonta 2002 ja 2003* -selvitysten (Aslama & Wallenius 2003, 2004) tapaan laskettu ns. erilaisuusindeksi. Se kertoo, kuinka paljon yhden kanavan ohjelmatyypiprofiili eroaa toisen kanavan vastaavasta profiilista (kanavaerilaisuus). Vuosittainen kanavakohtaisten indeksilukujen keskiarvo puolestaan kertoo kokonaistarjonnan eroista. Erilaisuus lasketaan vähentämällä yhden kanavan ohjelmatyypiosuuksista toisen kanavan vastaavat (prosentti)osuudet ja laskemalla saadut erotukset yhteen. Mitä suurempi yhteenlaskettu erojen summa on, sitä erilaisempia kanavat ovat keskenään; mitä pienempi luku, sitä samankaltaisempia kanavat ovat. Indeksien suurin arvo on 2 ja pienin 0. (Vrt. esim. Hellman 2001.)

Taulukko 4 kuvaa erilaisuusindeksejä sekä kanavien välillä että kokonaistarjonnan vuosittaisina keskiarvoina ajanjaksolla 1997–2004. TV1 ja Nelonen olivat aiempien vuosien tapaan keskenään erilaisimmat kanavat, seuraavaksi toisistaan eniten poikkeavat profiilit olivat TV1:llä ja MTV3:lla. Lähimpänä toisiaan olivat MTV3 ja Nelonen.

Julkisen palvelun kanavien työnjako ja profiilien terävöityminen näkyvät taulukossa selvästi. TV1 on muutaman vuoden ajan eriyttänyt profiiliaan TV2:sta ja MTV3:sta. TV2 taas oli vuonna 2004 selvästi lähempänä kaupallisia kanavia kuin vuotta aiemmin. MTV3 ja Nelonen ovat olleet keskenään melko samankaltaisia varsinkin viimeisten kolmen vuoden ajan.

Kuten edellisvuonna, myös vuoden 2004 tulos vaikuttaa ristiriitaiselta monipuolisuusanalyysin tulokannan kanssa, jonka mukaan kanavat harjoittavat työnjakoa. Indeksit kertovat kuitenkin eri asioista: kun monipuolisuusanalyysi tarkastelee kanavien tai systeemin *sisäistä* ohjelmatyyppien ”tasapainoisuutta”, vertailee erilaisuusanalyysi kahden kanavan ohjelmatyypitarjontaa *suhteessa toisiinsa*. Siten monipuolisuusanalyysi kertoo siitä, että sekä Yleisradion että kau-

palliset kanavat tasapainottavat ja täydentävät toistensa tarjontaa. Eroavuusanalyysi taas osoittaa, että TV1 näyttää erilaistuneen suhteessa kaupallisiin kanaviin, kun taas TV2 on profiililtaan lähentynyt niitä.

Taulukko 4. Kanavien erilaisuus 1997–2004

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1997– 2004
TV1/TV2	0,69	0,67	0,71	0,61	0,59	0,60	0,66	0,76	0,66
TV1/MTV3	0,73	0,80	0,76	0,72	0,74	0,73	0,78	0,83	0,76
TV1/Nelonen	0,89	0,91	0,99	0,97	1,00	1,09	1,07	1,07	1,00
TV2/MTV3	0,57	0,63	0,65	0,65	0,65	0,75	0,78	0,65	0,67
TV2/Nelonen	0,44	0,61	0,57	0,75	0,74	0,87	0,81	0,66	0,68
MTV3/Nelonen	0,64	0,45	0,55	0,61	0,56	0,48	0,46	0,49	0,53
Keskim. eroavuus	0,66	0,68	0,70	0,72	0,71	0,75	0,76	0,74	0,72

5 JULKISEN PALVELUN OHJELMATARJONNAN OMINAISUUKSIA 2004

Seuraavassa tarkastellaan vuoden 2004 televisiotarjontaa erikseen julkisen palvelun kannalta. Kanavakohtaiset profiilit löytyvät luvuista 2 ja 3; monipuolisuutta käsitellään sekä kanavittain että julkinen–kaupallinen-jaon mukaan luvussa 4. Siksi alla keskitytäänkin kuvaamaan erikseen Yleisradion televisio-ohjelmistoja ensin kokonaisuutena, sitten analogisen ja digitaalisen tarjonnan vertailuna. Tarkastelua syvennetään katsauksella erityisyleisöjen ohjelmiin. Yhtäältä kuvataan YLE:n Finlands Svenska Televisionin (FST) tarjontaa; kuvaus on rajattu näin, sillä muilla kanavilla ruotsinkielinen tarjonta on satunnaista. Toisaalta erityisyleisöjen analyysiin sisällytetään aiempien *Suomalainen tv-tarjonta* -selvitysten tapaan myös lastenohjelmat (vrt. Aslama & Karlsson 2001, 2002 ja Aslama & Wallenius 2003, 2004).

5.1 Yleisradion kanavat

Yleisradion tarkastelu televisioyhtiönä, jonka kokonaistarjonta jakaantuu kahdelle analogiselle ja kolmelle digitaaliselle kanavalle, osoittaa yhtiön tarjoavan kokonaisuutena hyvin kattavan ohjelmakirjon ja erittäin kotimaisen ohjelmiston.²⁵ YLE lähetti vuonna 2004 TV1-, TV2-, YLE24-, YLE Teema- ja FST-D-kanavillaan yhteensä noin 380 tuntia ohjelmaa viikossa eli 54 tuntia vuorokaudessa. YLE tarjosi osapuilleen kymmenen viikkotuntia enemmän ohjelmaa kuin vuotta aiemmin; ainoastaan TV1 oli hieman supistanut tarjontaansa edellisvuodesta. YLE panostaa selvästi informatiivisiin ohjelmistoihin, sillä viiden kanavan yhteenlasketusta kokonaisprofiilista 66 prosenttia voidaan luokitella informatiiviseksi tarjonnaksi. Viihteellisen ohjelmiston osuus oli runsas neljännes. Parhaaseen katseluaikaan informatiivisuuden aste laski vain hieman, mutta lastenohjelmien poistuessa illan tarjonnasta viihteellisten ohjelmien osuus nousi miltei kolmannekseen.

Yksittäisten ohjelmaluokkien tarkastelu havainnollistaa YLE:n kokonaistarjonnan painotuksia. Viiden kanavan yhteenlasketussa tarjonnassa ei yksikään ohjelmaluokka selvästi hallinnut kokonaisuutta. Ohjelma-ajasta suurimmat osuudet, yli kymmenen prosenttia, saivat järjestyksessä ajankohtaisohjelmat (22 %), asiaohjelmat (15 %) ja uutiset (11 %). Parhaana katseluaikana osuudet muuttuivat lähinnä siten, että ajankohtaisohjelmien tarjonta laski osapuilleen kymmenen prosenttiyksikköä. Yli kymmenyksen osuuteen ylsivät tällöin yllämainittujen lisäksi kulttuuriohjelmat, paljolti YLE Teeman ansiosta. YLE:n ohjelmistorakenne näyttääkin vakiintuneen, sillä muutoksia vuoteen 2003 ei ollut havaittavissa kanavien yhteenlasketussa tarjonnassa – ja kanavakohtaisestikin muutokset kertoivat lähinnä TV1:n ja TV2:n tarkentuneesta työnjaosta (ks. **kuvio 5.1.1** ja **taulukot 5.1.1** ja **5.1.2**, myös luku 2).

YLE:n kanavilla näytettiin suomalaista ohjelmistoa yli kaksi ja puolisataa tuntia viikossa; täten kotimainen ohjelmisto vei yhteensä 66 prosenttia YLE:n analogisesta ja digitaalisesta ohjelma-ajasta. Muutoin YLE panosti selvästi ”muun Euroopan” tarjontaan. Pohjois-Amerikan osuus oli vain kahdeksan prosenttia viiden kanavan yhteenlasketusta tarjonnasta. Poh-

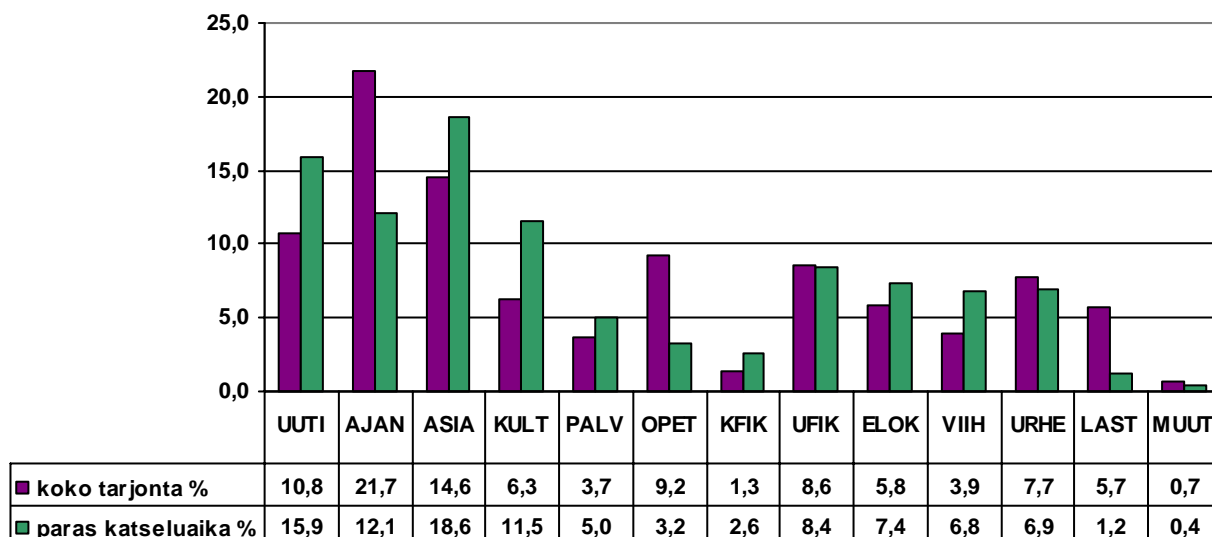
²⁵ Tarkasteluun on tässä sisällytetty kaikki TV1- ja TV2-kanavien ohjelmat sekä YLE:n kolmen digitaalisen kanavan ohjelmat. Analogisilla kanavilla lähetettyä Finlands Svenska Televisionin (FST) tuottamaa tarjontaa tarkastellaan erikseen ”erityisyleisöjen ohjelmatarjonnan” näkökulmasta, ks. alaluku 5.2.

joismaisia ohjelmia taas nähtiin vajaat viisi prosenttia. Muualla maailmassa tuotettua ohjelmaa löytyi kanavilta suhteellisen vähän (3 %). Sarjamuotoisuus hallitsi YLE:n tarjontaa. Miltei 40 prosenttia sen ohjelmistoista oli uusintoja (ks. **taulukko 5.1.1**).

Taulukko 5.1.1. Yleisradion ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katselu-aika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
Informatiivisia ohjelmia	66,4	69,0	66,3	66,0
Viihteellisiä ohjelmia	27,3	24,8	32,1	32,3
Ensilähetys	62,2	65,8	71,4	72,2
Uusintoja	37,8	34,2	28,6	27,8
Sarjamuotoisia ohjelmia	77,7	80,8	75,4	79,6
Pisteohjelmia	22,3	19,2	24,6	20,4
Alkuperämaa:				
Suomi	66,1	65,7	63,7	61,7
Muut Pohjoismaat	4,5	6,1	5,3	7,1
Muu Eurooppa	18,7	18,3	20,3	21,5
Pohjois-Amerikka	8,0	8,0	8,1	7,7
Muut maat	2,6	1,8	2,6	1,9

Kuvio 5.1.1. Yleisradion koko ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

Taulukko 5.1.2. Yleisradion koko ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
UUTI	10,8	11,5	15,9	15,6
AJAN	21,7	21,4	12,1	9,1
ASIA	14,6	15,5	18,6	20,7
KULT	6,3	6,7	11,5	11,1
PALV	3,7	4,0	5,0	4,9
OPET	9,2	9,9	3,2	4,6
KFIK	1,3	1,2	2,6	2,5
UFIK	8,6	8,3	8,4	9,5
ELOK	5,8	6,1	7,4	7,2
VIIH	3,9	3,7	6,8	6,5
URHE	7,7	5,5	6,9	6,6
LAST	5,7	5,5	1,2	1,2
MUUT	0,7	0,6	0,4	0,4
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	380,7	368,3	143,0	138,2

Analogiset TV1 ja TV2 yhdessä ja toisaalta digitaaliset YLE24, YLE Teema ja FST-D yhdessä näyttäytyvät tietyiltä ominaisuuksiltaan samanlaisina. Ensilähetysten ja uusintojen suhteen eroja ei juuri löytynyt: ainoastaan parhaaseen katseluaikaan analogiset tarjosivat selvästi vähemmän uusintoja kuin digitaaliset kanavat. Sarja- ja pisteohjelmien tarjonta oli analogisilla ja digikanavilla kovin samankaltaista, eikä alkuperämaitten osuuksissakaan ollut suuria eroja. (Ks. **taulukko 5.1.3.**)

Vaikka YLE:n analoginen ja digitaalinen tarjonta ovatkin osin samankaltaisia, ohjelmatyyppi-kohtaisia eroavaisuuksia löytyy. **Kuvioiden 5.1.2 ja 5.1.3** ohjelmistoprofiilit havainnollistavatkin kahden täyden palvelun kanavan (TV1 ja TV2) sekä suurelta osin erikoistuneen digitarjonnan eroja (YLE24 ja YLE Teema).

Analoginen tarjonta koostui edellisvuosien tapaan parista sadasta viikkotunnista. TV1:n ja TV2:n yhteenlasketusta kokonaistarjonnasta 55 prosenttia voidaan luokitella informatiiviseksi ohjelmiksi. Viihteellisen ohjelmiston osuus oli reilu kolmannes (ks. **taulukko 5.1.3**). Kun kahtena aiempänä vuonna kahden analogisen kanavan kokonaistarjonnan informatiivisuus oli selvästi kasvanut, oli YLE:n analoginen ohjelmisto vuonna 2004 hieman vähemmän informatiivista kuin vuotta aiemmin. Vaikka TV1 on jo useana vuonna informatisoitunut, kehitystä tasoittaa TV2:n profiili (vrt. luku 2), jossa vuonna 2004 oli selvästi enemmän lastenohjelmia ja hieman enemmän viihteellistä tarjontaa kuin edellisvuonna. Parhaaseen katseluaikaan analogisen tarjonnan informatiivisuus ei juurikaan laskenut, mutta viihteellinen tarjonta sai suhteessa lisää ohjelma-aikaa – lastenohjelmien karsiutuessa illan ohjelmistosta.

Monipuolisuusanalyysi (ks. luku 4) viittasi siihen, että ohjelmatyypit jakautuvat hyvin tasaisesti YLE:n analogisessa ohjelmaprofiilissa. Suurin, reilun kuudenneksen ohjelmaluokka olivat ajankohtaisohjelmat. Seuraavaksi suurimmat osuudet saaneet ohjelmatyypit olivat asiaohjelmat ja ulkomainen fiktio. Näitä seurasivat urheilu, lastenohjelmat ja uutiset. YLE:n analogisen tarjonnan paras katseluaika muistutti kovin koko tarjontaa; vaikka ohjelmatyyp-

pien osuuksissa oli hienoisia muutoksia, ainoastaan uutisten ja viihteen saama suhteellinen ohjelma-aika korostui selvästi iltaisin. (Ks. **kuviot 5.1.2 ja 5.1.3 ja taulukko 5.1.4.**)

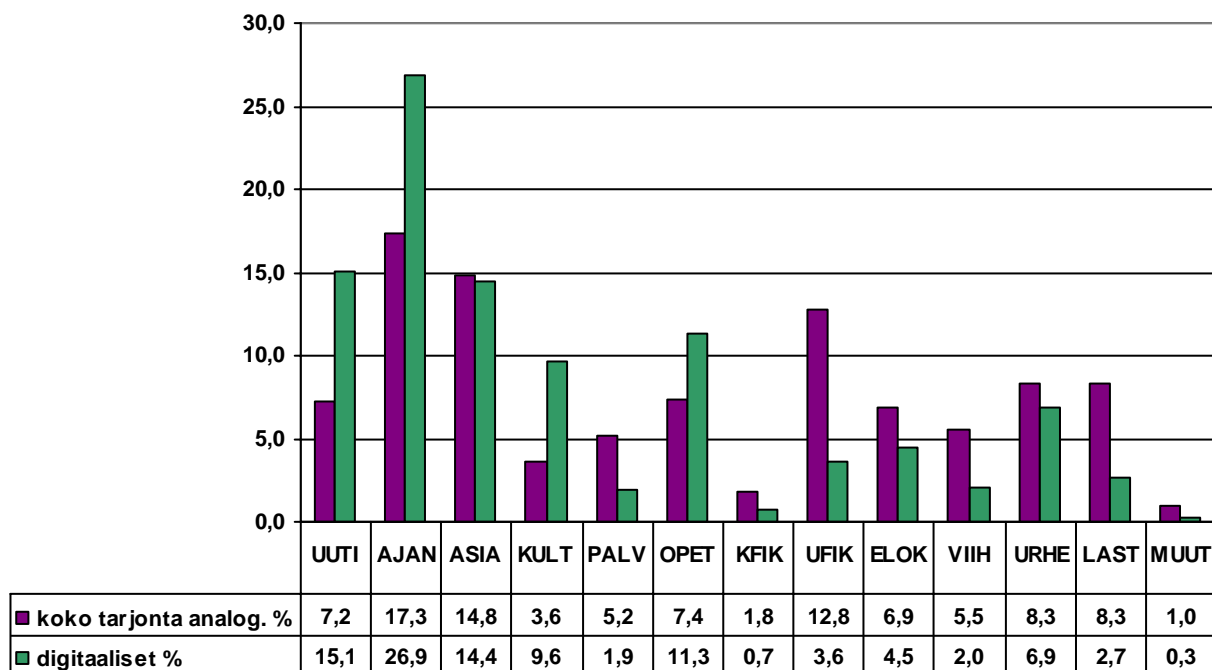
Digitaalisista kanavista vain FST-D tarjosi täyden palvelun ohjelmiston eli kaikkia ohjelmatyyppejä. Tämä näkyy selvästi YLE:n digitaalisessa kokonaistarjonnassa: informatiivisia ohjelmia oli koko tarjonnasta miltei 80 prosenttia. Yleisradion kolme digikanavaa olivat yhdessä kuitenkin hieman vähentäneet informatiivisuusastettaan ja kasvattaneet viihteellisen tarjonnan osuutta vuodesta 2003 vuoteen 2004; tämä selittyy pääosin sillä, että YLE24 on lisännyt urheilutarjontaansa (vrt. luku 3). Informatiivisuus-vihteellisyys-akselilla YLE:n digitarjonnan illan profiili ei juuri eronnut koko vuorokauden profiilista (ks. **taulukko 5.1.3**).

Yleisradion digitaalista kokonaistarjontaa hallitsivat selvästi ajankohtaisohjelmat, jotka edellisvuoden tapaan muodostivat reilun neljänneksen sen ohjelma-ajasta. Uutis- ja asiaohjelmien luokat muodostivat kummatkin kuudenneksen tarjonnasta. YLE Teeman ansiosta myös opetusohjelmat ylsivät yli kymmeneen prosenttiin digitaalisesta kokonaistarjonnasta. Vähiten lähetettiin järjestyksessä viihdettä ja palveluohjelmia; kotimaista fiktiota nähtiin digikanavilla vain satunnaisesti. YLE24:n muutos näkyy myös digitarjonnan kokonaisprofiilissa: kun vuonna 2003 urheilun osuus oli kolmisen prosenttia, sai ohjelmaluokka vuonna 2004 seitsemän prosenttia YLE:n koko digitarjonnasta. Huomattavin muutos parhaaseen katseluaikaan oli ajankohtaisohjelmien tarjonnan väheneminen. Myös opetusohjelmia nähtiin digikanavilla iltaisin selvästi vähemmän kuin koko tarjonnassa. Sitä vastoin kulttuurin, uutisten sekä asiaohjelmien osuus korostui. (Ks. **kuviot 5.1.2 ja 5.1.3**)

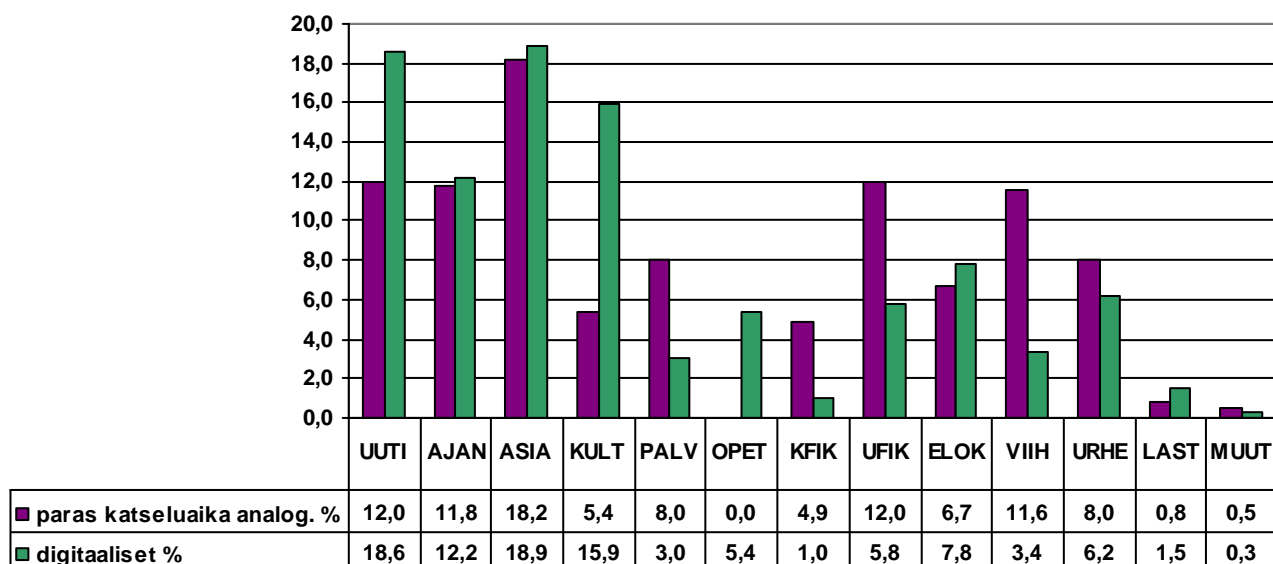
Taulukko 5.1.3. Yleisradion ohjelmatarjonnan ominaisuuksia analogisilla ja digitaalisilla kanavilla 2004 (%)

	Koko tarjonta %		Paras katseluaika %	
	Analogiset	Digitaaliset	Analogiset	Digitaaliset
Informatiivisia ohjelmia	55,4	79,3	55,4	74,1
Viihteellisiä ohjelmia	35,3	17,8	43,3	24,2
Ensilähetyksiä	62,8	61,4	84,6	62,0
Uusintoja	37,2	38,6	15,4	38,0
Sarjamuotoisia ohjelmia	77,5	78,1	78,3	73,4
Pisteohjelmia	22,5	21,9	21,7	26,6
Alkuperämaa:				
Suomi	65,2	67,2	69,9	59,3
Muut Pohjoismaat	3,9	5,2	3,2	6,9
Muu Eurooppa	18,3	19,3	18,6	21,6
Pohjois-Amerikka	10,4	5,2	8,0	8,2
Muut maat	2,2	3,0	0,4	4,1

Kuvio 5.1.2. Yleisradion analoginen ja digitaalinen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004, koko tarjonta (%)

Kuvio 5.1.3. Yleisradion analoginen ja digitaalinen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004, paras katseluaika (%)

Yhteenvedona voi todeta, että suomalainen julkinen palvelu satsaa selvästi informatiivisiin ohjelmistoihin. Digitaalisten kanavien voimakas painottuminen informatiiviseen ohjelmistoon on toki niiden ominaispiirre YLE24:n ja Teeman erikoistuneista profiileista johtuen.

FST-D:n kokonaistarjonnasta löytyy kaikkia ohjelmatyyppejä, mutta senkin profiilista yli puolet on informatiivisia ohjelmia. (Vrt. luku 3.) Digikanavien informatiivisuus-vihteellisyys-profiilit ovat kuitenkin pysyneet samanlaisina digiajan alusta eli vuodesta 2002 lukien.

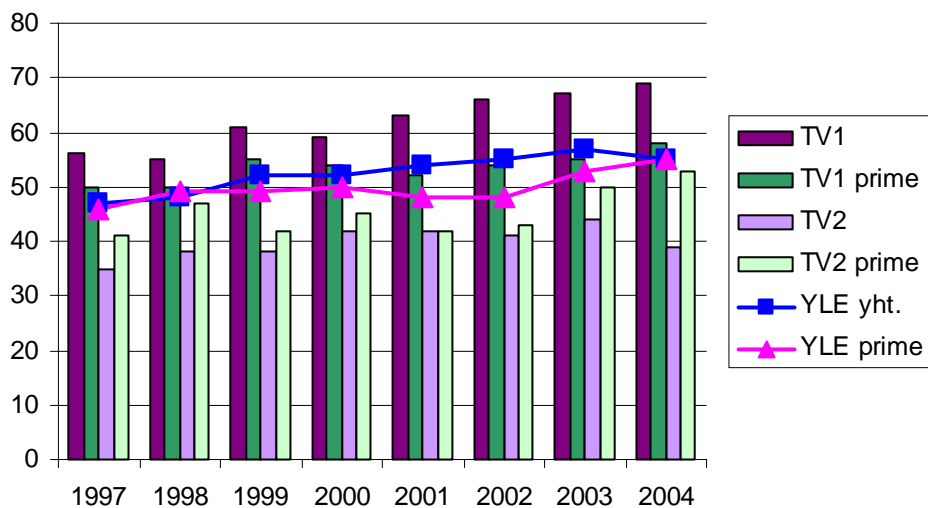
Täyden palvelun analogisilla kanavilla tilanne on kuitenkin toinen. **Kuviot 5.1.4 ja 5.1.5** kuvaavat YLE:n analogisen tarjonnan informatiivisuutta ja viihteellisyyttä nelikanavajärjestelmän alusta eli vuodesta 1997 lukien. Kuten **kuvio 5.1.4** osoittaa, YLE:n analogisten kanavien informatiivisuusaste on kasvanut tasaisesti nelikanavajärjestelmän alusta lukien vuoteen 2003 asti. Kasvu on samansuuntaista molemmilla kanavilla, mutta selvempää TV1:llä. Tosin vuonna 2004 TV2:n informatiivisuus notkahti selvästi kanavan siirrettyä asiaohjelmistoa TV1:lle. YLE:n analogisen parhaan katseluajan informatiivisuus on ollut kasvussa vuodesta 2002 asti, ja vuonna 2004 TV1:n ja TV2:n yhteenlaskettu prime time olikin yhtä informatiivista kuin koko tarjonta.

Viihteellisten ohjelmien kehitys on miltei päinvastaista. **Kuvio 5.1.5** havainnollistaa, miten TV1 on varsinkin vuodesta 1999 lähtien vähentänyt viihteellisiä ohjelmia kokonaistarjonnastaan. Toisaalta kanava on samalla reippaasti viihteellistynyt ilta-aikaan. TV2:lla koko tarjonta ja iltaohjelmisto eivät ole poikenneet toisistaan yhtä voimakkaasti. Vuosina 2001 ja 2002 kanava oli iltaisin viihteellisimmillään, ja tämä vaikutti osin myös YLE:n analogiseen kokonaistarjontaan: eritoten näinä vuosina prime time oli huomattavasti viihdepainotteisempaa kuin koko tarjonta. TV2:n koko tarjonnan ja parhaan katseluajan erot ovat tasoittuneet, ja vuonna 2004 kanava olikin käytännössä yhtä viihteellinen koko tarjonnassaan kuin iltaisinakin. Myöskään YLE:n yhteinen iltaohjelmisto ei enää poikennut järin suuresti sen koko päivän tarjonnasta.

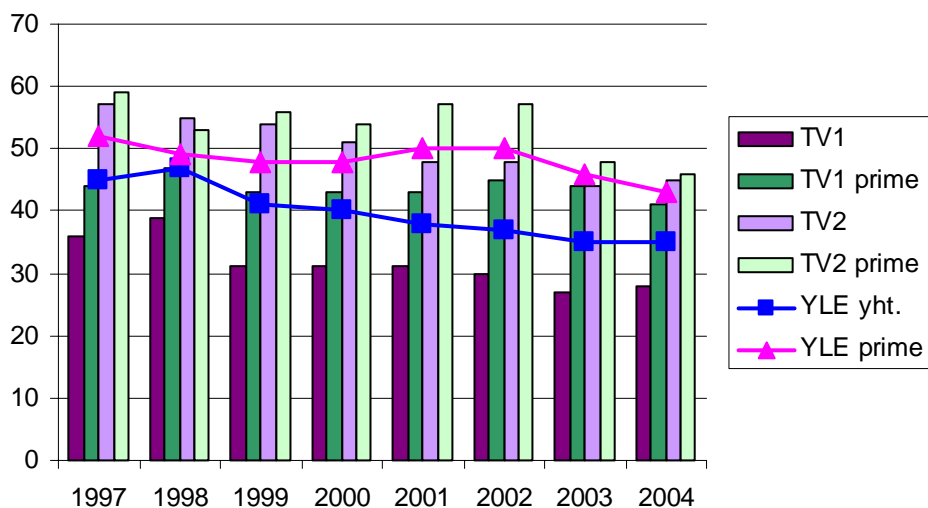
YLE:n analogisen ja digitaalisen tarjonnan eroa havainnollistavat myös sekä monipuolisuus että kanavaeroavuudet. TV1 ja TV2 eroavat selvästi enemmän toisistaan (indeksiluku 0,76) kuin YLE:n digitaaliset kanavat keskimäärin toisistaan (0,50). Sekä YLE:n kahden kanavan analoginen tarjonta että YLE:n viiden kanavan yhteenlaskettu tarjonta ovat yhtä monipuolisia kuin kaikkien analogisten kanavien yhteenlaskettu tarjonta (0,93). YLE24:n, YLE Teeman ja FST-D:n yhteenlaskettu monipuolisuus (0,89) jää puolestaan alle koko digitarjonnan monipuolisuuden (0,95).

Lisäksi Yleisradion ja kaupallisten kanavien työnjako näyttää toimivan hyvin suomalaisen tv-järjestelmän ja katsojien kannalta, sillä sekä analoginen että digitaalinen kokonaistarjonta ylsivät vuonna 2004 käytännössä samaan monipuolisuusindeksipisteeseen ja näyttäytyivät erittäin monipuolisina. Lisäksi niiden yhteenlaskettu kokonaistarjonta oli jopa hivenen monipuolisempaa kuin analogisen tai digitaalisen järjestelmän tarjonta. (Ks. luku 4, myös luku 7.)

Kuvio 5.1.4. Informatiiviset ohjelmat Yleisradion analogisilla kanavilla koko tarjonnassa ja parhaaseen katselu-aikaan 1997–2004 (%)

Kuvio 5.1.5. Viihteelliset ohjelmat Yleisradion analogisilla kanavilla koko tarjonnassa ja parhaaseen katselu-aikaan 1997–2004 (%)

5.2 Julkisen palvelun erityisyleisöjen ohjelmat: ruotsinkielinen tarjonta

Luvussa 3 on käsitelty erikseen digitaalista FST-D-kanavaa. Siksi tässä keskitytäänkin Finlands Svenska Televisionin ohjelmiin analogisilla TV1- ja TV2-kanavilla sekä vertaillaan FST:n analogista ja digitaalista tarjontaa.

FST:n ohjelmia lähetettiin vuonna 2004 analogisilla kanavilla noin 19 tuntia viikossa eli keskimäärin kolme tuntia päivässä. Niiden osuus TV1:n ja TV2:n yhteenlasketusta ohjelmatarjonnasta oli noin yhdeksän prosenttia ja se oli siten pysynyt likipitään samana kuin kolmena edellisvuonna. FST:n suhteellinen osuus TV1:n ohjelmistosta oli hieman alle yhdeksän prosenttia, TV2:n ohjelmista osapuulle kymmenen prosenttia. TV1:lla nähtiin kuitenkin jonkin verran enemmän FST:n ohjelmistoa (59 % kaikista FST:n ohjelmista) kuin TV2:lla (41 %) (**taulukko 5.2.1**).

FST:n tarjonta on hyvin kotimaista: vuonna 2004 kolme neljäsosaa sen ohjelmista oli suomalaisia. FST oli kasvattanut merkittävästi suomalaisen ohjelmistonsa osuutta vuodesta 2000 (40 %) vuoteen 2001 (64 %) ja on nyt säilyttänyt korkean kotimaisuusasteen jo parin vuoden ajan. 11 prosenttia vuoden 2004 ohjelmista oli pohjoismaista alkuperää; eurooppalaiset ohjelmat saivat kymmenyksen tarjonnasta (**taulukko 5.2.1**).

Taulukko 5.2. FST:n analogisen ohjelmatarjonnan ominaisuuksia 2004 (%)

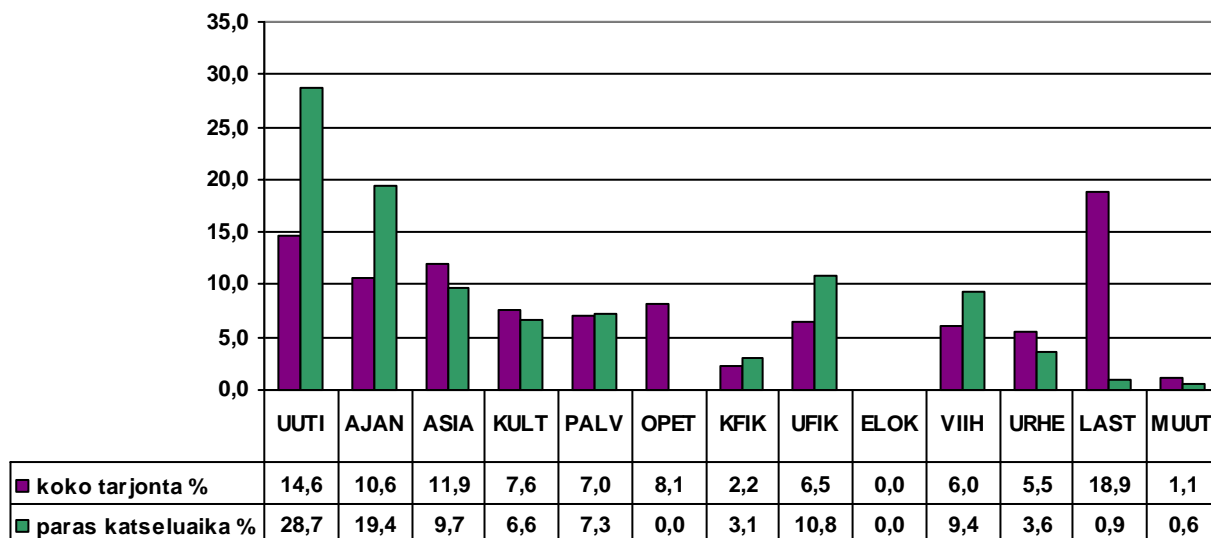
	Koko tarjonta		Paras katseluaika	
	% 2004	% 2003	% 2004	% 2003
TV1-kanavalla	59,3	62,3	50,6	55,2
TV2-kanavalla	40,7	37,7	49,4	44,8
Informatiivisia ohjelmia	59,9	58,1	71,6	69,1
Viihteellisiä ohjelmia	20,2	21,6	26,9	29,2
Ensilähetyksiä	73,0	80,4	86,0	92,0
Uusintoja	27,0	19,6	14,0	8,0
Sarjamoitoisia ohjelmia	81,3	82,8	86,0	88,9
Pisteohjelmia	18,7	17,2	14,0	11,1
Alkuperämaa:				
Suomi	74,5	76,9	81,3	74,5
Muut Pohjoismaat	11,0	12,0	9,8	14,0
Muu Eurooppa	9,6	9,6	4,5	11,6
Pohjois-Amerikka	4,2	1,4	4,3	-
Muut maat	0,8	0,1	-	-

Vaikka FST:n analoginen tarjonta jakautuu TV1:n ja TV2:n kesken, sitä voidaan myös vertailun vuoksi tarkastella ikään kuin omana kanavanaan: tällöin vertailu mahdollistuu niin suomenkielisiin analogisiin kanaviin kuin FST:n omaan digitaaliseen kanavaankin (ks. luku 3). Edellisvuoden tapaan FST esitti uusintoja huomattavasti harvemmin kuin varsinaiset analogiset kanavat, sarjoja se taas lähetti suhteessa enemmän kuin YLE:n analogiset kanavat

keskimäärin. Informatiivisuus–vihteellisyys-akselilla FST:n tarjonta oli hivenen informatiivisempaa kuin TV1:n ja TV2:n yhteenlaskettu kokonaistarjonta. (Ks. taulukot 5.1.3 ja 5.2.1.)

Analogisen ohjelmatarjontansa perusteella FST tarjosi miltei ”täyden palvelun” eli kaikkia ohjelmatyyppejä paitsi elokuvia. Kokonaistarjonnassa suurimman ohjelmaluokan muodostivat lastenohjelmat lähes viidenneksen osuudellaan. Uutiset muodostivat kuudenneksen ja asia- ja ajankohtaisohjelmat kumpikin reilun kymmeneksen ruotsinkielisestä tarjonnasta. FST tarjosi suhteellisen runsaasti myös opetus- ja kulttuuriohjelmia. Kotimaisen fiktion tarjonta oli erittäin vähäistä. Parhaaseen katseluaikaan FST kasvatti eniten uutisten osuutta, jopa 14 prosenttiyksiköllä. Samoin ajankohtaistarjonnassa osuus korostui. Toisaalta opetus- ja lastenohjelmat eivät käytännössä kuuluneet sen prime time -ohjelmistoon. FST tosin sisällytti koko analogiseen tarjontaansa suhteessa runsaammin lastenohjelmia kuin YLE:n lastenohjelmiin erikoistunut TV2 – tai kumpikaan kaupallisista kanavista. FST:n analogisessa tarjonnassa oli ohjelmatyyppeiden osalta muutoksia vuodesta 2003 vuoteen 2004 havaittavissa lähinnä siinä, että varsinkin ajankohtais- ja asiaohjelmien osuus oli hieman kasvanut ja satunnaisesti esitetyt elokuvat olivat poistuneet ohjelmistosta. (kuvio 5.2.1, ks. myös luku 2).

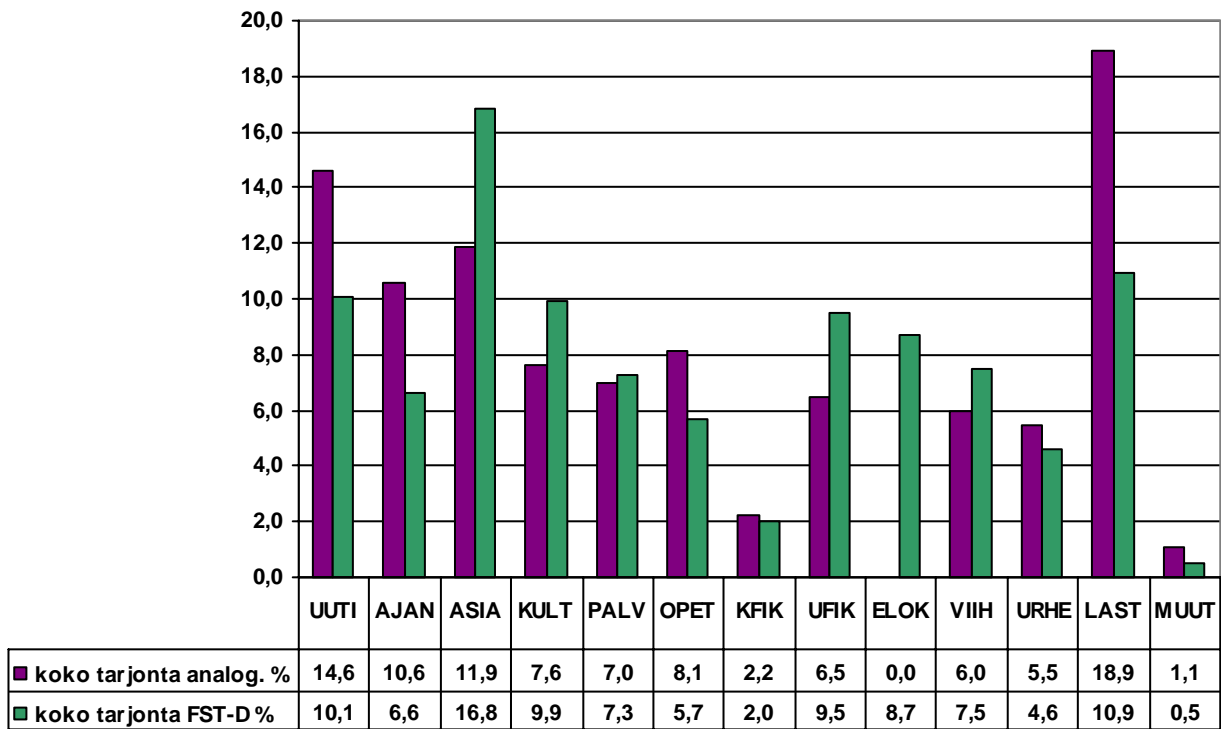
Kuvio 5.2.1. FST:n analoginen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

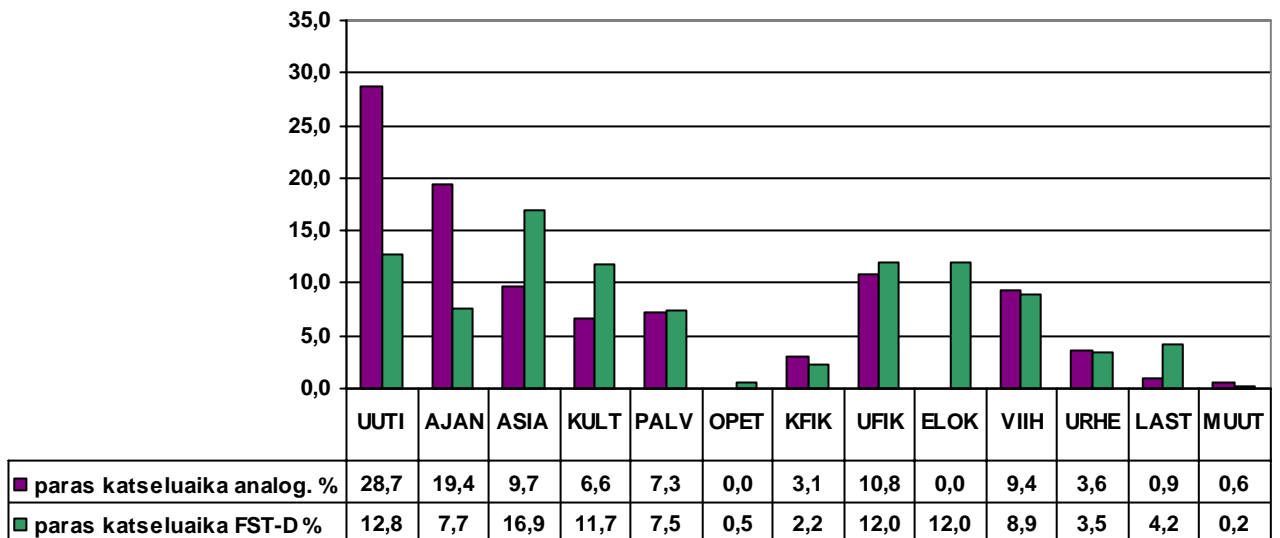
Analogisen FST-tarjonnassa ja digitaalisen FST-D:n vertailu osoittaa, että vaikka kummatkin tarjoavat käytännössä ”täyttä palvelua”, selviä erojakin löytyy. Analoginen FST lähetti varsinkin parhaaseen katseluaikaan suhteessa enemmän uutis- ja ajankohtaisohjelmia kuin FST-D. Edellinen siis panostaa analogisilla kanavilla ruotsinkielisen väestön palvelemiseen omilla uutisilla illan ohjelmistossa. Myös lastenohjelmien osuus oli analogisella FST:llä jonkin verran suurempi. Asiaohjelmat ja toisaalta ulkomainen fiktio saivat puolestaan FST-D:llä jonkin verran enemmän suhteellista ohjelma-aikaa analogiseen FST-ohjelmistoon verrattuna; samoin FST-D:ltä löytyi myös elokuvatarjontaa. Tämä kuvastaa sitä, että FST-D on täyden palvelun

ruotsinkielinen kanava, kun FST taas tarjoaa ruotsinkielisen vaihtoehdon suomenkielisen ohjelmiston lomassa. (Kuvio 5.2.2 ja 5.2.3.)

Kuvio 5.2.2. Vertailu: analoginen FST- ja FST-D-ohjelmisto 2004, koko tarjonta (%)

Kuvio 5.2.3. Vertailu: analoginen FST- ja FST-D-ohjelmisto, paras katseluaika 2004 (%)

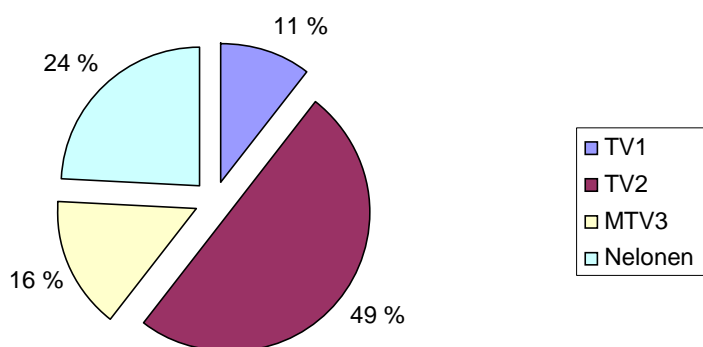
5.3 Julkisen palvelun erityisyleisöjen ohjelmat: lastenohjelmat

Suomalaisen television lastenohjelmien tarjonta ei ole ainoastaan julkisen palvelun varassa: lastenohjelmia löytyy myös kaupallisilta analogisilta kanavilta. Yleisradion kanavat lähettivät kuitenkin enemmistön lastenohjelmista ja hallitsevat kotimaista tarjontaa.

Kuvio 5.3 kuvaa tilanteen: YLE:n kanavien tarjonta muodosti 60 prosenttia analogisesta lastenohjelmatarjonnasta. Vuoteen 2003 verrattuna kaupallinen tarjonta oli ennallaan, mutta TV1:n ja TV2:n työnjako oli korostunut entisestään. Vaikka YLE:n lastenohjelmien kokonaistarjonta oli pysynyt samana vuoteen 2003 verrattuna, TV1 lähetti nyt vain 11 prosenttia lastenohjelmista, kun vuotta aiemmin kanavan osuus oli jopa viidennes. TV1:n tarjonta onkin käytännössä FST:n lastenohjelmatarjontaa. Vastaavasti TV2:n osuus analogisesta lastenohjelmistosta oli kasvanut kymmenellä prosenttiyksiköllä.

Kun sekä Yleisradio että kaupalliset analogiset täyden palvelun kanavat sisällyttivät ohjelmistoihinsa tarjontaa lapsille, oli FST-D digikanavista käytännössä ainoa lastenohjelmia tarjoava, joskin myös YLE24 -kanavalla nähtiin kestoaltaan lyhyitä lastenohjelmia. Suhteutettuna kanavien kokonaistarjontaan lastenohjelmat saivat jopa kuudesosan TV2:n ja kymmeneksen FST-D:n ohjelma-ajasta, seitsemän prosenttia Nelosen ohjelmistosta, nelisen prosenttia MTV3:n ohjelmistosta ja vajaat kolme prosenttia TV1:n tarjonnasta (**taulukko 5.3.1**). Lastenohjelmat eivät odotetusti kuulu parhaaseen katseluaikaan. Iltaisin niiden osuus putosi selvästi, ja ilta-aikaan niitä löytyikin vain FST-D:lta (4 % kanavan prime time -ohjelmistosta) sekä TV2:lta (2 %) ja satunnaisesti TV1:lta.

Kuvio 5.3. Lastenohjelmien analogisen tarjonnan jakautuminen kanavittain 2004 (%)

Taulukko 5.3.1. Lastenohjelmien osuus kanavittain 2004 (% ja h/vko)

	%	h/vko
TV1	2,6	3,0
TV2	15,2	14,0
MTV3	4,3	4,4
Nelonen	7,4	6,8
Analog. yht.	7,1	28,1
FST-D	10,9	4,4
YLE24	0,3	0,3
Digit. yht.	1,5	4,7

Taulukko 5.3.2 osoittaa, että lastenohjelmien korkea kotimaisuusaste oli YLE:n kanavien ominaispiirre. Kaupallisista kanavista Nelonen lähetti myös runsaasti suomalaista tarjontaa, jota käytännössä edusti edellisvuoden tapaan useasti viikossa lähetetty puolituntinen *Buusteri*-ohjelma. Vähiten kotimaisia lastenohjelmia lähetti MTV3. Eurooppalaiset lastenohjelmat olivat taas kaikilla kanavilla suhteellisen hyvin edustettuina. MTV3:n tarjonta koostuikin suuressa määrin toisaalta Euroopassa, toisaalta Pohjois-Amerikassa tuotetuista ohjelmista, kun taas TV2:lla ja Nelosella amerikkalainen tarjonta oli selvästi vähäisempää eikä sitä löytynyt lainkaan muilta kanavilta. ”Muun maailman” tarjontaa löytyi suhteessa eniten TV2:lta (esim. australialaiset *Rakas videopäiväkirja* ja *Vili Vilperi*) ja Neloselta (japanilainen *Digimon*).

Taulukko 5.3.2. Lastenohjelmien alkuperä kanavittain 2004 (%)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	FST-D	YLE24
Suomi	73,7	37,8	16,2	49,6	45,8	73,0
Muut Pohjoismaat	10,6	10,7	-	11,8	8,7	9,8
Muu Eurooppa	15,7	27,4	36,2	15,5	36,5	17,2
Pohjois-Amerikka	-	17,0	44,9	15,2	-	-
Muu maailma	-	7,2	2,6	8,0	8,9	-
Yht.	100	100	100	100	100	100

6 VERTAILU RUOTSALASEEN TELEVISIOTARJONTAAN 2004

Ruotsin Granskningsnämnden för radio och TV on vuodesta 1997 alkaen tutkinut ja kuvannut ruotsalaista televisiotarjontaa vuosittaisissa raporteissa,²⁶ osin tämän selvityksen tapaan. Kuten *Suomalainen tv-tarjonta 2001-*, *2002-* ja *2003* -raporteissa (Aslama & Karlsson 2002, Aslama & Wallenius 2003, 2004), myös tässä on haluttu soveltuvien osin vertailla Suomen tilannetta Ruotsin tarjontaan.

Ruotsin ja Suomen selvitykset jäljittävät televisiotarjonnan kehityssuuntauksia ja mahdollistavat korkean tason kanavavertailun ohjelmatarjonnan informatiivisuuden ja viihteellisyyden akselilla.²⁷ Tämän luvun vertailussa poiketaan muualla tässä selvityksessä käytetystä luokittelusta kolmella tavoin. Ensinnäkin urheilu esitetään omana kategorianaan. Toiseksi prime time -aika on määritelty Ruotsin mukaan: siihen lasketaan ohjelmat, jotka alkavat aikavälillä 19.00–21.59 (toisin kuin tämän raportin muissa luvuissa, jolloin parhaaseen katse- luojaan lasketaan aikavälillä 18.05–22.05 alkaneet ohjelmat). Kolmanneksi informatiivisten, viihde- ja urheiluohjelmien suhteellisten kanavaosuuksien vertailu tehdään tässä ruotsalaisen selvityksen mukaisesti siten, että nämä kolme luokkaa yhdessä muodostavat sata prosenttia. Lasten- ja ”muiden” ohjelmien luokkia ei siis sisällytetä vertailuun lainkaan – toisin kuin muissa tämän raportin luvuissa

Ruotsalainen televisiokenttä on osin suomalaisen kaltainen: siellä toimii kaksi julkisen palvelun kanavaa. Toisaalta Ruotsin kaupallinen televisio eroaa suomalaisesta siinä, että maanpäällisiä kanavia on vain yksi (TV4). Sen lisäksi Ruotsissa toimii useita satelliitti- ja kaapeliteitse välitettäviä kaupallisia kanavia. SVT1 ja SVT2 ovat Sveriges televisionin, Ruotsin julkisen palvelun yleisradioyhtiön, kanavia ja vertautuvat siten YLE:n TV1- ja TV2-kanaviin. Näiden ohella Granskningsnämndenin tutkimuksen kohteina ovat seuraavat kaupalliset kanavat: TV4, TV3, Kanal 5, ZTV, VNA ja TV8 (vrt. kanavakuvaukset liitteessä 4).

Taulukko 6 kuvaa ruotsalaisten ja suomalaisten kanavien informatiivista, viihteellistä ja urheiluohjelmatarjontaa viikkotunteina.²⁸ Se viittaa siihen, että Suomessa ja Ruotsissa nähdään osapuilleen saman verran julkisen palvelun tarjoamaa ohjelmistoa. Toisaalta ruotsalaiset kaupalliset kanavat, luonto-ohjelmiin ja action-sarjoihin keskittyvää VNA-kanavaa lukuun ottamatta, lähettävät selvästi enemmän ohjelmaa kuin MTV3 ja Nelonen. Merkittävää muutosta vuodesta 2003 vuoteen 2004 ei tuntimäärissä ole juuri tapahtunut. Suurin muutos oli ruotsalaisen kaupallisen TV4:n viihteellisessä tarjonnassa: profiililtaan MTV3:n kaltainen TV4 oli selvästi kasvattanut viihteellisen ohjelmiston määrää edellisvuodesta. Viihde oli saanut muutaman viikkotunnin lisää myös ruotsalaisen julkisen palvelun SVT:n kahden kanavan yhteenlasketussa tarjonnassa, ja samoin viihdeohjelmistoon keskittynyt musiikkivideokanava ZTV oli hieman kasvattanut tarjontaansa.

²⁶ Ks. GRN (2005); siitä ja muista raporteista lisätietoja, ks. www.grn.se.

²⁷ Informatiivisia ohjelmatyyppejä ovat uutiset, ajankohtaisohjelmat, asiaohjelmat, palvelu- ja harrasteohjelmat, opetusohjelmat sekä kulttuuriohjelmat. Viihteellisiä ohjelmia ovat urheilu, kotimainen fiktio, ulkomainen fiktio, elokuva ja viihde. Luokittelun ulkopuolelle jäävät lastenohjelmat ja muut ohjelmat. Ks. myös liite 1.

²⁸ *Svenskt TV-utbud 2004* -raportin aineistosta ei ole mahdollista laskea niitä, sillä Ruotsin selvityksen ”sekaohjelmien” luokka on informatiivisuuden ja viihteellisyyden tarkastelua varten jaettu osin informatiivisiin, osin viihteellisiin ohjelmiin.

Taulukko 6. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien määrä Suomen ja Ruotsin kanavilla 2004 (h/vko)²⁹

	Informaatio	Viihde	Urheilu	Yhteensä
<i>Ruotsi – julkinen palvelu</i>				
SVT yht. (SVT1+SVT2)	89	73	18	180
<i>Ruotsi – kaupalliset kanavat</i>				
TV4	34	102	12	148
TV3	5	141	5	151
Kanal 5	9	137	4	150
ZTV	2	164	1	167
VNA	21	21	-	42
TV8	164	1	-	165
<i>Suomi – julkinen palvelu</i>				
YLE yht. (TV1 + TV2)	114	56	17	187
<i>Suomi – kaupalliset kanavat</i>				
MTV3	29	58	10	97
Nelonen	16	58	10	84

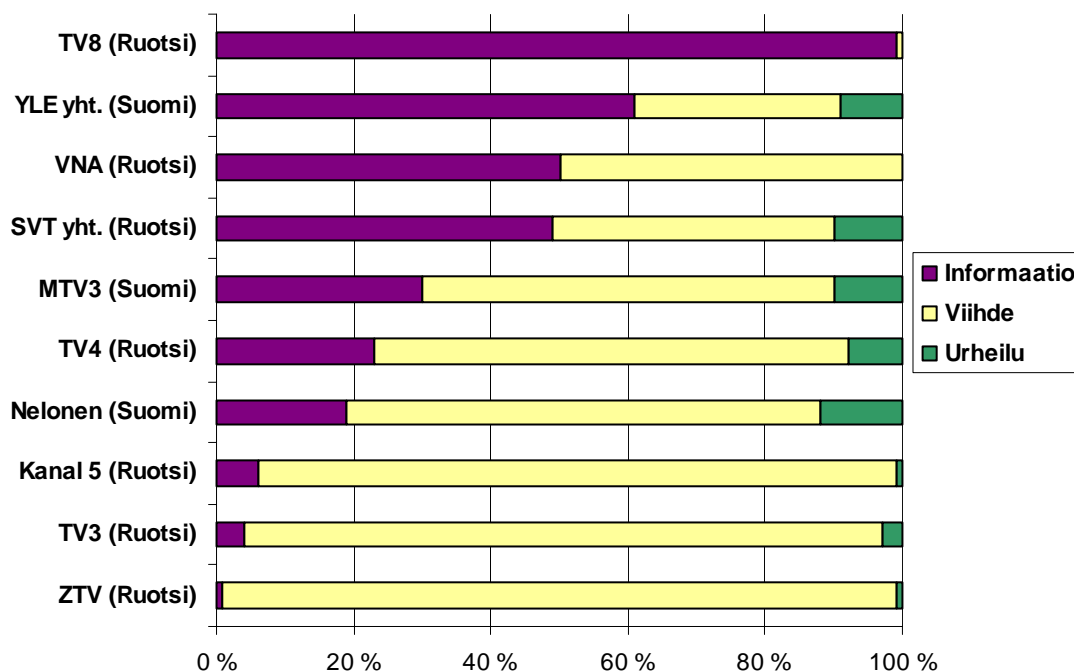
Kuviot 6.1 ja 6.2 kertovat informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuuksista kullakin kanavalla, toisaalta koko tarjonnan osalta, toisaalta parhaaseen katseluaikaan. Kanavat on järjestetty kummassakin kuviossa informatiivisen ohjelmatarjonnan osuuden mukaan.

Kuten **kuvio 6.1** osoittaa, ruotsalaisen uutiskanavan TV8:n kokonaistarjonta sisälsi eniten informatiivisia ohjelmia, sillä sen ohjelmistosta ei löytynyt käytännössä lainkaan viihteellisiä ohjelmia tai urheiluohjelmia. Marssijärjestyksessä tai informatiivisuusasteissa ei ollut tapahtunut muutoksia vuodesta 2003 vuoteen 2004. Informatiiviset ohjelmat saivat yli puolet myös Yleisradion tarjonnassa (61 %) ja VNA-kanavalla (50 %). Niitä seurasi SVT, jonka informatiivisuusaste oli sekin miltei puolet, 49 prosenttia. Suomalainen ja ruotsalainen julkinen palvelu näyttäytyvät tässä vertailussa jokseenkin samankaltaisina. Ne erosivat tällä karkealla tasolla tarkasteltuna siinä, että vuoden 2003 tapaan YLE:n tarjonta oli jonkun verran informatiivisempaa kuin SVT:n; urheilua molemmat lähettivät noin kymmeneksen verran.

MTV3, Nelonen ja Ruotsin TV4 olivat tässä vertailussa edelleen suhteellisen samankaltaisia. Kanavat tarjosivat lähes samassa suhteessa informaatiota (MTV3 31 %, Nelonen 18 %, TV4 23 %), viihdettä (MTV3 60 %, Nelonen 68 %, TV4 69 %) ja urheilua (MTV3 10 %, Nelonen 12 %, TV4 8 %). Koska TV4 oli jonkin verran viihteellistynyt edellisvuodesta, se asemoitui profiililtaan MTV3:n ja Nelosen väliin. Ruotsin Kanal 5, ZTV ja TV3 taas lähettivät käytännössä vain satunnaisesti informatiivisia ohjelmia.

²⁹ Ruotsin raportin mukaisesti taulukko ei sisällä lasten- ja muiden ohjelmien tuntimääriä. Tuntimäärät ilmoitetaan täysinä tunteina, toisin kuin tämän selvityksen muissa luvuissa.

Kuvio 6.1. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuudet Suomen ja Ruotsin kanavilla 2004 (%)

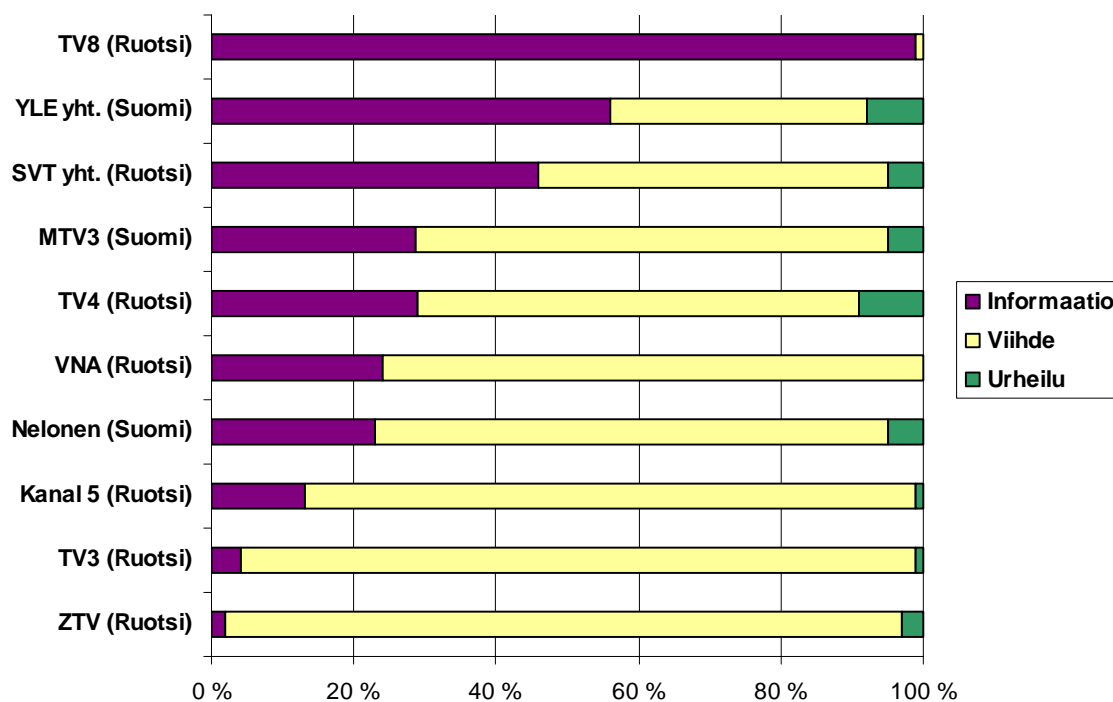
Kuvio 6.2 puolestaan havainnollistaa, että parhaaseen katseluaikaan kanavien marssijärjestys informatiivisuuden mukaan muuttu vain hieman: iltaisin VNA korvasi luontodokumentit toimintasarjoilla, kun taas uutis-, ajankohtais- ja dokumenttikanava TV8 lähetti parhaaseenkin katseluaikaan eniten informatiivisia ohjelmia. Seuraavaksi suurimmat informatiivisten ohjelmien tarjoajat olivat prime time -aikana YLE kokonaisuudessaan (56 %) ja SVT kokonaisuudessaan (46 %). Melko samankaltaisina pysyttelivät iltatarjonnassaan MTV3, Ruotsin TV4 ja Nelonen. Kun SVT ja MTV3 karsivat iltaisin urheilun osuutta, pysyi se lähes muuttumattomana niin YLE:n kuin TV4:n tarjonnassa.

Yleisradion kanavat näyttäisivät edellisvuoden tapaan toteuttaneen samaa strategiaa kuin ruotsalaiset kanavat jo useamman vuoden ajan: YLE:n tarjonta erottautui myös prime time -aikaan eikä enää kilpaillut kaupallisten kanavien kanssa yhtä näkyvästi kuin vuosina 2001 ja 2002. Nyt YLE:n ja SVT:n profiilien ero oli siinä, että edellinen jopa kasvatti, jälkimmäinen supisti informatiivisuutta hieman koko vuorokauden tarjontaan verrattuna.

Kaupallisten kanavien vertailu parhaaseen katseluaikaan korostaa puolestaan sitä, miten ruotsalaiset kanavat selkeästi profiloituvat tietynlaisen ohjelmiston tarjoajiksi ja/tai tiettyjen kohderyhmien kanaviksi. Kaupallisten kanavien joukossa MTV3 ja Ruotsin ainoa ”perinteinen” täyden palvelun kaupallinen kanava TV4 eivät juuri muuttaneet profiiliaan ja olivat iltaisin miltei identtiset: ne tarjosivat hieman alle kaksi kolmasosaa viihdettä ja vastaavasti runsaan kolmasosan informaatiota ja urheilua. MTV3, TV4 ja Nelonen olivatkin informatiivisten ohjelmistojen tarjoajina hyvin samankaltaisia, ja niiden rinnalle sijoittui myös luonto- ja action-ohjelmiin keskittyvä VNA. Kanal 5, TV3 ja ZTV olivat iltaisin selvästi viihdekanavia.

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että ruotsalainen ja suomalainen tv-tarjonta on tällä kärkeällä tasolla tarkasteltuna yllättävän samankaltaista. Vaikka ruotsalainen ja suomalainen tv-järjestelmä eroavat toisistaan – ruotsalainen tv-järjestelmä pitää sisällään puolet enemmän kanavia kuin suomalainen, ja moni ruotsalaisista kanavista on selvästi erikoistunut – muistuttavat YLE:n ja SVT:n profiilit toisiaan, ja toisaalta MTV3 ja sen ruotsalainen vastine TV4 toisiaan. Samankaltaistuminen on tapahtunut selvästi vuosina 2003 ja 2004.

Kuvio 6.2. Informatiivisten, viihteellisten ja urheiluohjelmien osuudet ruotsalaisilla ja suomalaisilla kanavilla parhaaseen katseluaikaan 2004 (%)

7 KOTIMAINEN OHJELMISTO 2004

Televisio-ohjelmiston monipuolinen alkuperä ja erityisesti kotimaisen tarjonnan takaaminen on perinteisesti ollut osa mediapolitiikkaa eri Euroopan maissa sekä myös EU:n tasolla.³⁰ Ohjelmiston alkuperä onkin ollut tarkastelun kohteena kaikissa *Suomalainen tv-tarjonta* -raporteissa, mutta tässä selvityksessä on vuoden 2004 osalta haluttu kuvata tarkemmin kotimaista ohjelmatarjontaa eri kanavilla.³¹ Samalla on haluttu myös luoda yleiskuva siihen, ketkä vastaavat kotimaisen ohjelmiston tuotannosta. Koska ohjelmien tuottajatietojen hankinta on työlästä, on keskitytty tarkastelemaan yhtä esimerkkiviikkoa eli aineiston viikkoa 43/2004.

Kuten **taulukko 7.1** osoittaa, puolet koko analogisen tarjonnan suomalaisista ohjelmista on YLE:n tuotantoa. YLE:n kanavilla kotimaista tarjontaa löytyykin joka ohjelmaluokasta, vaikka se painottuu informatiivisiin ohjelmiin. **Taulukko 7.2** puolestaan havainnollistaa, että keskimäärin neljä viidennestä YLE:n kotimaisista ohjelmista on yhtiön omaa tuotantoa. MTV3:n oma kotimainen ohjelmisto muodosti kymmenisen prosenttia ja Nelosen kolme prosenttia analogisesta kokonaistarjonnasta. Kaupallisten kanavien omaa tarjontaa edustivat lähinnä uutiset ja *Huomenta Suomi* (MTV3). YLE:n yhteistuotannot muodostivat kuutisen prosenttia, MTV:n ja Nelosen yhteistuotannot kumpikin vain vajaan prosentin koko kotimaisesta tarjonnasta.

Itsenäisten tuotantoyhtiöiden osuus suomalaisesta analogisesta tarjonnasta oli otosviikolla 43 miltei 30 prosenttia. Esimerkkiviikon analogisia ohjelmia oli tuottanut 35 eri tuotantoyhtiötä. Kuitenkin vain seitsemän prosenttia TV1:n ja 11 prosenttia TV2:n kotimaisesta tarjonnasta oli tehty kokonaan YLE:n ulkopuolella. Toisaalta itsenäiset tuotantoyhtiöt tuottivat valtaenemistön kaupallisten kanavien tarjonnasta (**taulukot 7.1 ja 7.2**).

Taulukko 7.1. Analogisen kotimaisen ohjelmiston tuottajat esimerkkiviikolla 43/2004 (h/vko ja %)

	h/vko	% kotimaisesta tarjonnasta
YLE/TV1 ³²	70,9	31,0
YLE/TV2	46,2	20,2
MTV3	22,3	9,7
Nelonen	7,6	3,3
Yhteistuotanto YLE/TV1	6,5	2,8
Yhteistuotanto YLE/TV2	6,3	2,8
Yhteistuotanto MTV3	1,8	0,8
Yhteistuotanto Nelonen	1,8	0,8
Itsenäiset tuotantoyhtiöt	65,2	28,5
Yht.	228,6	100,0

³⁰ Ks. esim. Iosifidis, Steemers & Wheeler (2005).

³¹ Ks. myös *Svenskt TV-utbud 2003* (GRN 2004).

³² Koska Yleisradiossa on käytössä nk. osaamiskeskusjärjestelmä, tässä ei viitata kanaviin tuottajina. Sen sijaan tässä kerrotaan, kuinka suuren osan YLE:n omatuotantoinen kotimainen tarjonta muodostaa kunkin kanavan kokonaistarjonnasta.

Taulukko 7.2. Analogisten kotimaisten ohjelmien tuottajat kanavittain esimerkkiweekilla 43/2004 (%)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen
Kanavan oma tuot.	85,0	78,9	38,2	25,9
Kanavan yhteistuot.	7,8	10,3	3,1	6,0
Its. tuotantoyhtiöt	7,2	10,8	58,7	68,1
Yht. %	100	100	100	100
Yht. h/vko	83,4	58,5	56,4	29,5

YLE on suurin kotimaisen ohjelmiston tuottaja myös digitaalisilla kanavilla (yhteensä 58 %; ks. **taulukko 7.3** ja **7.4**). Kolmannes kotimaisesta digiohjelmistosta on YLE24:n kanavalleen tuottamaa uutis- ja ajankohtaistarjontaa. Digitaaliset kaupalliset kanavat näyttäisivät yhteenlaskettuna tarjoavan saman verran itse tehtyä kotimaista ohjelmaa kuin analogiset kaupalliset kanavat. Urheilukanava tuottaa pääosin itse ohjelmistonsa. Subtv:n omatuotanteita ovat mm. *Sub-sähkeet* ja *Aamunavaus*. Sitä vastoin itsenäisten tuotantoyhtiöiden osuus koko digitarjonnasta on selvästi vähäisempi kuin analogisilla kanavilla.

Otosviikon tarkastelu on toki ainoastaan suuntaa-antava, mutta sen perusteella suomalaisia ohjelmistoilla on yllättävänkin monia tekijöitä: viikon 43/2004 analogisia ja digitaalisia ohjelmia oli YLE:n ja kaupallisten kanavien lisäksi ollut tuottamassa yhteensä 48 itsenäistä tuotantoyhtiötä.³³ Yhteenvedona voi otosviikon kotimaisten ohjelmatuntimäärien perusteella todeta, että YLE:llä on edelleen valta-asema kotimaisen tuotannon tekijänä. Itsenäisten tuotantoyhtiöiden osalta otosviikko osoittaa (**taulukko 7.5**), ettei mikään yhtiö yksin dominoi tarjontaa. Toisaalta otosviikon perusteella muutamat yhtiöt tuottavat selvästi enemmän ohjelmatunteja kuin muut. MTV3:lle *Huomenta Suomi* -ohjelmaa ja *Ihanaa aamua* tuottava Uutisvirta on näiden päivittäisohjelmien ansiosta ohjelmatuntimäärältään viikon selvästi suurin tuotantoyhtiö. Sitä seurasi otosviikolla Blue Media, joka tuotti mm. *Missä vika?* -viihdeohjelmaa TV2:lle, *SM-liiga Hockey Night* -urheiluohjelmaa MTV3:lle ja *NRJ Top 10* -viihdeohjelmaa Neloselle. Fremantle Productions on myös ohjelmatunneissa mitattuna keskimääräistä merkittävämpi toimija, lähinnä päivittäisen *Salatut elämät* -sarjan (MTV3) ansiosta. Vaikuttaa myös siltä, että harva itsenäinen yhtiö on keskittynyt vain kaupalliseen tai julkisen palvelun ohjelmistoon.

³³ Vrt. Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat ry:hyn kuuluu n. 70 tv-tuotantoyritystä, www.satu.fi.

Taulukko 7.3. Digitaalisen kotimaisen ohjelmiston tuottajat esimerkkiviikolla 43/2004 (h/vko ja %)

	h/vko	% koko tarjonnasta
YLE/Yle24	72,7	36,1
YLE/Yle Teema	17,7	8,8
YLE/FST-D	25,3	12,6
Subtv	7,3	3,6
Urheilukanava	40,2	20,0
Yhteistuotanto YLE/Yle24	1,0	0,5
Yhteistuotanto YLE/Yle Teema	1,5	0,7
Yhteistuotanto YLE/FST-D	1,4	0,7
Yhteistuotanto Subtv	-	-
Yhteistuotanto Urheilukanava	1,6	0,8
Itsenäiset tuotantoyhtiöt	32,7	16,2
Yht.	201,2	100

Taulukko 7.4. Digitaalisten kotimaisten ohjelmien tuottajat kanavittain esimerkkiviikolla 43/2004 (%)

	Yle24	Yle Teema	FST-D	Subtv	Urheilu-kanava
Kanavan oma tuot.	98,6	56,6	94,4	30,8	87,6
Kanavan yhteistuot.	1,4	4,7	5,1	-	3,6
Its. tuotantoyhtiöt	-	38,8	0,5	69,2	8,8
Yht. %	100	100	100	100	100
Yht. h/vko	73,7	31,2	26,8	23,7	45,9

Taulukko 7.5. 15 eniten ohjelmaa tuottanutta itsenäistä tuotantoyhtiötä esimerkkiviikolla 43/2004 (%)

	TV1	TV2	MTV3	Nel.	Y24	YT	FST	Sub	Urh.	Yht.	Yht. h/vko
Suomen Uutisvirta	-	-	100	-	-	-	-	-	-	100	10,8
Blue Media	-	17	50	21	-	-	-	12	-	100	9,4
Fremantle Productions	-	-	76	24	-	-	-	-	-	100	6,2
Bada Bing	-	-	-	-	-	-	-	100	-	100	5,7
Pueblo Pictures	-	-	-	-	-	-	-	100	-	100	5,7
Nordisk Film & TV	-	-	-	100	-	-	-	-	-	100	5,4
Broadcasters	36	15	49	-	-	-	-	-	-	100	5,3
Tarinatalo Oy	57	-	-	-	-	43	-	-	-	100	3,7
Suomen Filmitoimisto	-	-	-	-	-	100	-	-	-	100	3,3
Solar Films	-	16	-	84	-	-	-	-	-	100	3,2
Crea Video	10	50	33	-	-	7	-	-	-	100	3,0
Moskito Television	-	-	56	44	-	-	-	-	-	100	2,5
Roc Media Group	-	-	-	-	-	-	-	-	100	100	2,5
Production House	37	-	-	21	-	42	-	-	-	100	2,4
Van Der Media	-	-	-	100	-	-	-	-	-	100	2,4
Muut (yht. 33 kpl)	12	12	26	14	-	19	0	10	8	100	32,4

Suomalaisen ohjelmiston osalta on luvuissa 1–3 jo käynyt ilmi se, että Suomen tv-tarjonta on hyvin kotimaista. Kaiken kaikkiaan suomalaisia ohjelmia tarjottiin vuonna 2004 yhteensä 369 viikkotuntia eli 52 prosenttia yhdeksän kanavan yhteenlasketusta tarjonnasta. Analogisessa tarjonnassa uutiset, ajankohtais- ja urheiluohjelmat ovat täysin kotimaista tuotantoa. Myös viihdetarjonta on kovin suomalaista. Digitaalisessa tarjonnassa uutis- ja ajankohtaisohjelmista löytyi suhteessa hieman enemmän muualla kuin Suomessa tuotettuja ohjelmia (esim. *Euro-news*, YLE24). Suurin ero analogiseen tarjontaan oli kuitenkin ulkomaisen viihteen hallitseva osuus: kun viihdettä löytyi noin kymmenesosa koko digitarjonnasta, oli suomalaisen viihteen osuus ohjelmatyypin tarjonnasta alle kolmannes eli alle kolme prosenttia koko digitarjonnasta. Tämä selittyy sillä, että digikanavien viihdetarjonnasta vastaa lähinnä Subtv, joka panostaa mm. angloamerikkalaisiin tosi-tv-ohjelmiin.

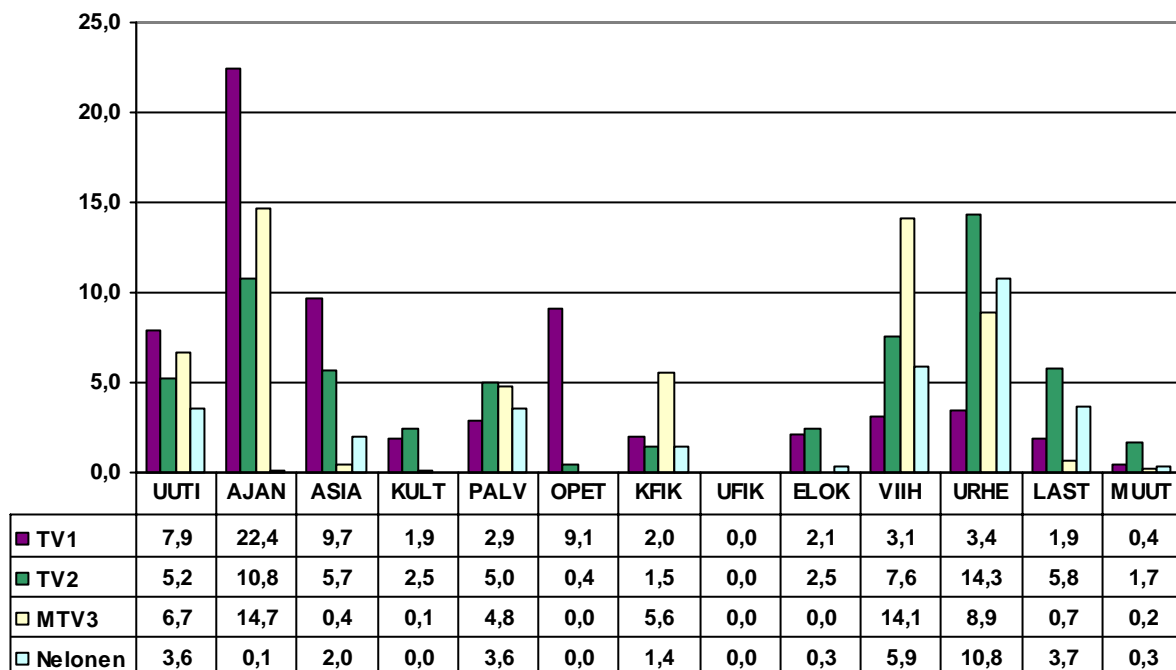
Prime time ei tuonut suomalaisen tv-tarjonnan kotimaisuusasteeseen suuria muutoksia. Analogiseen kokonaistarjontaan sisältyi suhteessa jopa enemmän suomalaista tarjontaa iltaisin kuin koko tarjonnassa. Analogisilla kanavilla parhaan katseluajan suomalainen tarjonta painottui uutisiin ja viihteeseen. Digikanavilla kotimainen ohjelmisto sai miltei yhtä suuren osuuden illasta kuin koko digiohjelmistosta – eli hieman yli puolet tarjonnasta. YLE 24:n ja Urheilukanavan ansiosta suomalaista digitarjontaa hallitsivat iltaisin uutiset ja urheilu.

Kanavittain kotimaisten ohjelmien tarjonta vaihteli kuitenkin huomattavasti, TV1:n miltei 70 prosentin osuudesta Subtv:n 19 prosenttiin. Myös suomalaisen ohjelmiston osuus eri ohjelmityypiluokissa oli hyvin erilainen eri kanavilla. **Kuviot 7.1 ja 7.2** kuvaavat kotimaisen tarjonnan jakautumista kanavittain ja ohjelmityypeittäin analogisten ja digitaalisten kanavien koko tarjonnassa (vrt. myös luvut 1–2). Kuvioissa havainnollistuu, että YLE:n ja kaupallisten kanavien työnjako pätee myös kotimaisen ohjelmiston suhteen. TV1:n ja TV2:n kotimainen tarjonta painottui informatiivisiin ohjelmityyppeihin, vaikkakin YLE:n kanavat tarjosivat ”täyden palvelun” kotimaisen ohjelmiston: suomalaista tarjontaa löytyi käytännössä joka ohjelmaluokasta. TV1:n koko tarjonnasta miltei neljännes oli suomalaista ajankohtaisohjelmaa. TV2:n kokonaisprofiilissa kotimainen tarjonta oli suurinta urheilun (14 % koko tarjonnasta) ja ajankohtaisohjelmiston (11 %) osalta.

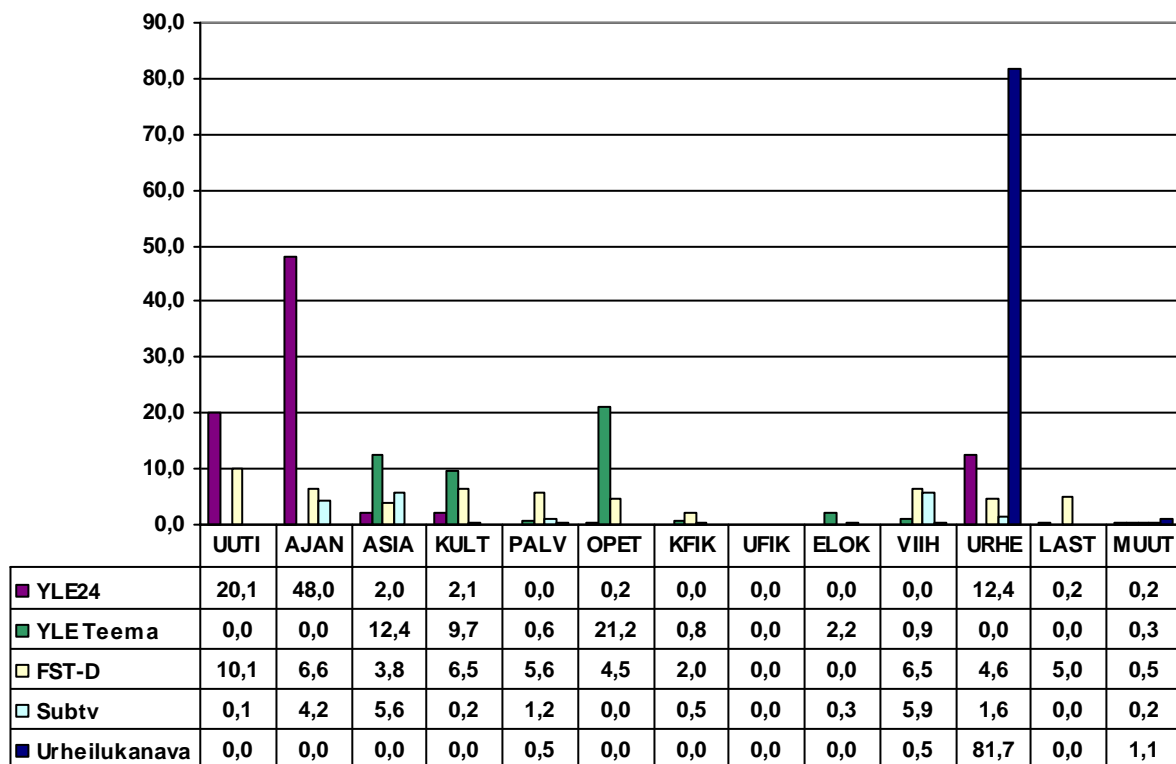
Kaupallisten kanavien kotimainen tarjonta oli kapeampaa, vaikkakin MTV3:n ohjelmistosta puolet oli suomalaista. MTV3:n kotimainen ohjelmisto rakentui erityisesti aamuohjelmien, urheilun ja viihteen varaan; ajankohtaisohjelmat sekä kotimainen viihde saivat kanavan kokonaisprofiilista kumpikin kuudenneksen (tosin *Salattujen elämien* ansioista se tarjosi kanavista eniten myös kotimaista fiktiota, vrt. luku 2). Nelosen suurin suomalainen ohjelmaluokka oli urheilu, joka muodosti kymmeneksen kanavan koko tarjonnasta.

Digitaalisilla kanavilla tilanne oli kärjistyneempi. Kuten luku 3 osoitti, YLE 24:n ja Urheilukanavan ohjelmistot olivat erittäin kotimaisia. YLE Teeman kokonaistarjonnasta viidennes muodostui kotimaisista opetusohjelmista ja miltei kuudennes kotimaisesta asiaohjelmistosta. FST-D:n suurin kotimainen ohjelmaluokka oli uutiset (10 % koko tarjonnasta), mutta suomalaisia ohjelmia löytyi hyvin tasaisesti miltei kaikista ohjelmaluokista. Subtv:llä kotimaisinta tarjontaa löytyi viihteen ja asiaohjelmien luokista, ja niiden suomalainen tarjonta muodosti osapuilleen kymmeneksen kanavan koko tarjonnasta.

Kuvio 7.1. Analoginen kotimainen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin ja kanavittain 2004 (% koko tarjonnasta)

Kuvio 7.2. Digitaalinen kotimainen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin ja kanavittain 2004 (% koko tarjonnasta)

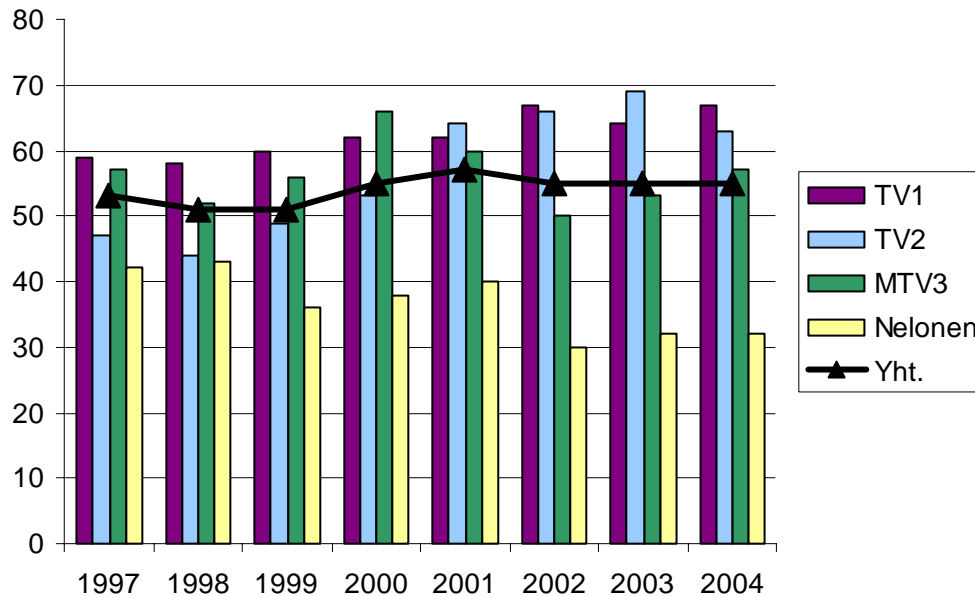

Mediatilouden ja -politiikantutkimuksen piirissä esitetään usein väittämä, että kasvava tarjonta ja sitä seuraava kanavakilpailu paitsi ”viihteellistävät” ohjelmistoja, samalla lisäävät (suhteellisen edullisten) angloamerikkalaisten hankintaohjelmien määrää – ja siten vähentävät (usein kustannuksiltaan korkean) kotimaisen tuotannon osuutta kanavien tarjonnasta (vrt. esim. de Bens 2000). Väite ei näyttäisi pitävän paikkaansa suomalaisen televisiotarjonnan osalta. Kuten nelikanavajärjestelmän (1997–) aikaista kehitystä kuvaava **kuvio 7.3** havainnollistaa, kotimaisessa ohjelmatarjonnassa oli havaittavissa hienoinen notkahdus heti Nelosen tultua markkinoille. Vuonna 2004 suomalaisen ohjelmiston osuus oli kuitenkin taas selvästi yli puolet kokonaistarjonnasta ja siten kotimaisuusaste oli käytännössä yhtä korkea kuin vuonna 1997. Havaittavissa on kuitenkin kanavakohtaista kehitystä. TV1 ja varsinkin TV2 olivat kahdeksassa vuodessa lisänneet suomalaisten ohjelmien osuutta. Nelonen oli taas vähentänyt kotimaista ohjelmistoa selvästi. MTV3:n suomalainen tarjonta notkahti vuosina 2002 ja 2003 mutta oli taas kasvanut vuoteen 2004 mennessä. Karkealla tasolla tarkasteltuna voisi todeta, että TV2:n ja Nelosen vastakkaiset kehityssuuntaukset ”tasapainottavat” toisensa, ja siksi kotimaisuusaste onkin pysynyt suhteellisen tasaisena ja korkeana tarkasteltujen kahdeksan vuoden ajan.

Vuoden 2003 ruotsalaisessa tv-tarjontaselvityksessä (GRN 2004) todettiin, että muutoksia on ollut havaittavissa siinä, mistä ohjelmatyypeistä ruotsalaiset ohjelmistot rakentuvat. Viime vuosien kehitys oli viitannut siihen, että Ruotsissa kotimaiset ”sekaohjelmat” (vrt. luku 8), eritoten tosi-tv-ohjelmat, olivat vieneet ohjelma-aikaa kotimaiselta fiktiolta. Tämäkään trendi ei näytä toteutuvan ainakaan vuoden 2004 suomalaisissa ohjelmistoissa, vaikka koko viihdetarjonta onkin muutaman vuoden ajan kasvanut fiktion kustannuksella (vrt. luku 2). **Taulukossa 7.6** verrataan vuoden 1998³⁴ kotimaisen analogisen tarjonnan ohjelmatyypiprofiileita vuoden 2004 vastaaviin. Se osoittaa, että kanavien kokonaistarjonnan kasvun myötä myös suomalaista ohjelmaa nähdään nyt tuntimääräisesti selvästi enemmän kuin vuonna 1998. Kanavat ovat kuitenkin muuttaneet kotimaista tarjontaansa vain vähän. TV1:n ohjelmistossa näkyy YLE:n kanavien työnjako siinä, että kotimaiset asiaohjelmat ovat saaneet suhteessa lisää aikaa ja toisaalta kanava tarjosi vuonna 2004 kotimaisia lastenohjelmia suhteessa vähemmän kuin seitsemän vuotta aiemmin. Päinvastainen kehitys on havaittavissa TV2:n suomalaisessa tarjonnassa; lisäksi urheilun kasvanut osuus heijastui suomalaiseen tarjontaan. MTV3:n näkyvimät muutokset olivat asiaohjelmien (esim. kotimaiset keskustelut) poistuminen sekä kotimaisen fiktion ja urheilun osuuksien kasvu. Nelonen oli puolestaan tipauttanut ajankohtais-, kulttuuri- ja opetusohjelmatarjonnan pois profiilistaan mutta lisännyt suomalaista lastenohjelmistoa (*Buusteri*) ja urheilua.

³⁴ Vertailuvuodeksi on valittu 1998, sillä se oli Nelosen ensimmäinen kokonainen toimintavuosi.

Kuvio 7.3. Kotimainen analoginen ohjelmatarjonta 1997–2004 (% kokonaistarjonnasta)

Taulukko 7.6. Kotimaisen analogisen ohjelmatarjonnassa osuudet ohjelmatyypeittäin 1998 ja 2004 (%)

	TV1		TV2		MTV3		Nelonen	
	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004
UUTI	12,2	11,8	6,5	8,3	10,1	12,4	9,8	11,5
AJAN	33,0	33,5	16,2	17,2	27,0	26,0	3,9	0,2
ASIA	8,7	14,7	22,1	9,0	4,0	0,8	5,8	6,2
KULT	5,1	2,8	3,3	4,0	0,2	0,2	2,0	-
PALV	2,4	4,4	10,8	7,9	9,4	8,3	29,0	11,2
OPET	14,0	13,7	8,8	0,6	1,8	-	8,2	-
KFIK	3,7	3,0	6,4	2,3	4,8	10,0	5,0	4,5
UFIK	-	-	-	-	-	-	-	-
ELOK	2,0	3,1	0,2	4,0	1,0	-	0,7	1,1
VIIH	7,7	4,4	12,2	12,1	29,6	25,6	18,9	18,6
URHE	5,5	5,1	7,9	22,7	10,6	15,2	15,6	34,2
LAST	5,2	2,9	3,3	9,1	0,1	1,2	0,9	11,7
MUUT	0,5	0,6	2,3	2,7	1,4	0,3	0,3	0,8
Yht.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
h/vko	65	76	33	58	55	57	29	29
% kanavan tarjonnasta	58	67	44	63	52	56	43	32

8 LOPUKSI

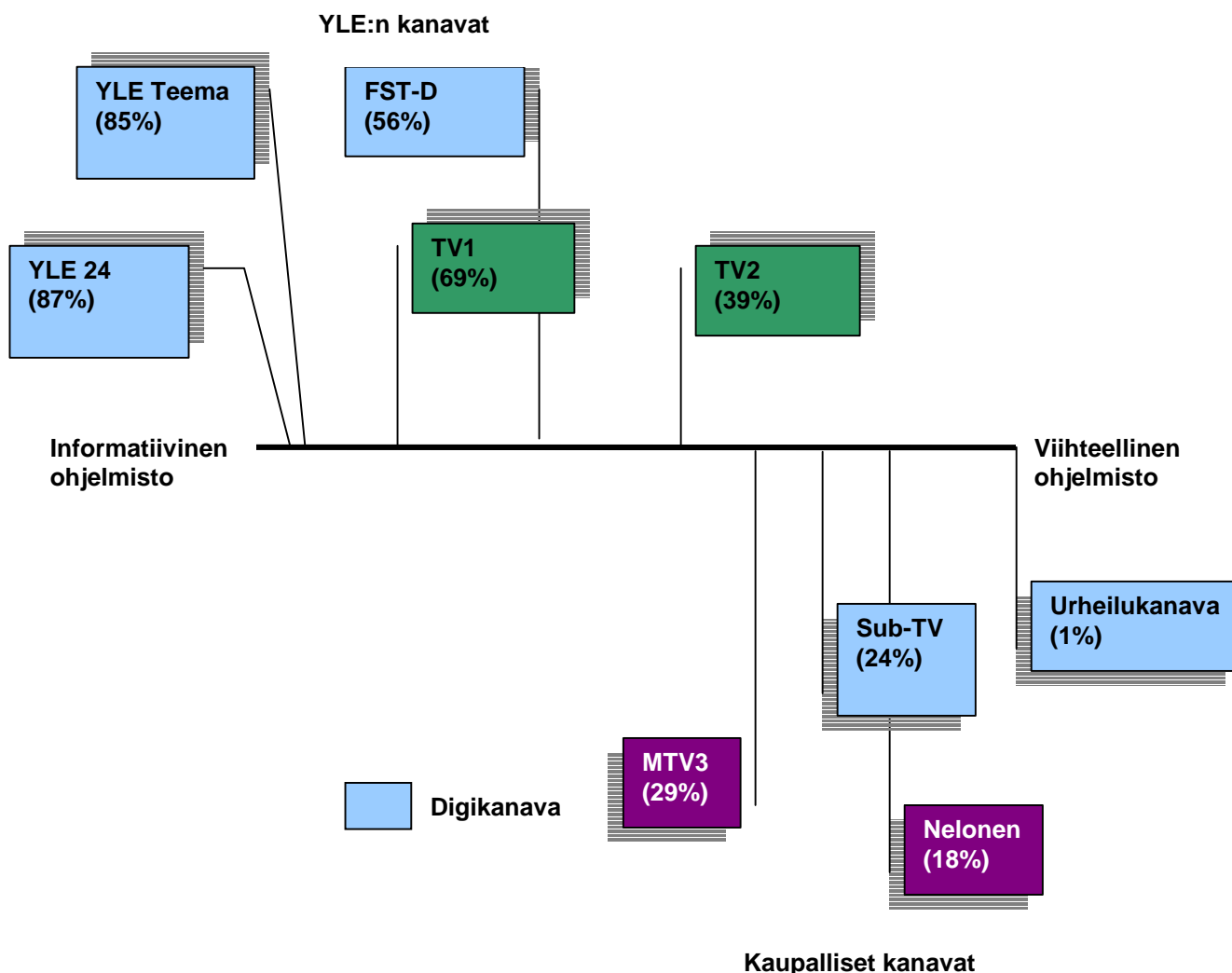
Suomalainen televisiotarjonta vuonna 2004 ei juuri eroa edellisvuosien tarjonnasta. Tämän selvityksen tulokset korostavat kuitenkin entisestäänkin seuraavia suomalaisen televisiotarjonnan ominaispiirteitä:

Korkea monipuolisuus. Suomalainen televisio oli vuonna 2004 kokonaisuudessaan ohjelmistoiltaan edelleenkin erittäin monipuolinen – ja selvästi monipuolisempi kuin nelikanavajärjestelmän alussa vuonna 1997. Kiinnostavaa on, että FST-D:tä lukuun ottamatta hyvinkin erikoistuneet digikanavat tarjosivat yhteenlaskettuna hieman laveamman ohjelmiston kuin täyden palvelun analogiset kanavat ja että analoginen ja digitaalinen tarjonta muodostivat yhdessä monipuolisemman kokonaisuuden kuin erikseen. Erityisesti jälkimmäinen tulos ennustaa sitä, että tuleva digiaika tarjoaa katsojille erittäin lavean kirjon ohjelmistoja, kun tarjontaa tarkastellaan koko tv-järjestelmän kannalta.

Kanavien korostunut työnjako. Suomalaisen television monipuolisuus on osaltaan tulosta kanavien keskinäisestä työnjaosta. Tätä havainnollistaa **kuvio 8**, joka kuvaa kuinka tasaisesti analogiset ja digitaaliset kanavat yhdessä asettautuvat informatiivisuus–viihteellisyys-akselille. Erottautuminen on ollut alusta lähtien digitaalisten kanavien perusta, mutta se on vuosi vuodelta käynyt yhä selvemmäksi myös Yleisradion analogisessa tarjonnassa. YLE siis näyttää mieltävän analogisen tarjonnan kahden kanavan kokonaisuutena, vaikka TV1 ja TV2 ovatkin edelleen täyden palvelun kanavia. YLE:n analoginen tarjonta olikin yhtä monipuolista kuin analoginen kokonaistarjonta – ja monipuolisempaa kuin TV1:n tai TV2:n tarjonta erikseen.

Kirjo kotimaisia ohjelmia ja niiden tekijöitä. Yli puolet yhdeksän kanavan muodostamasta tarjonnasta on kotimaista, ja suomalaisia ohjelmia löytyi vuonna 2004 käytännössä kaikista ohjelmaluokista. Analogisen tarjonnan osalta tilanne ei ollut muuttunut nelikanavajärjestelmän alkuvuosiin (1997–98) verrattuna. Yleisradio on suurin kotimaisen tarjonnan tuottaja, mutta otosviikon 43/2004 perusteella suomalaisessa tv-järjestelmässä on tilaa lukuisille itsenäisille tuotantoyhtiöille – eikä yksikään niistä varsinaisesti hallitse markkinoita.

Kuvio 8. Analogiset ja digitaaliset kanavat informatiivisuus–viihteellisyys-akselilla 2004 (% informatiivisia ohjelmia)

Ohjelmatyyppien hybridisaatio. *Suomalainen tv-tarjonta 2002- ja 2003 -selvityksissä* (Aslama & Wallenius 2003, 2004) on jo sivuttu ilmiötä, joka on noussut selväksi kehityssuuntaukseksi varsinkin kaupallisten kanavien ohjelmistoissa. Kanavat tarjoavat yhä enenevässä määrin ohjelmia, joita ei voi yksiselitteisesti sijoittaa yhteen ainoaan ohjelmatyyppiluokkaan; ohjelmat ovat nk. *hybridejä* eli yhdistelevät niin sisällöllisesti kuin tyylillisestikin elementtejä eri genreistä. Keskeisintä hybridisoitumisessa on ”vakavan ja kevyen”, asian ja viihteen sekoittuminen. Sama ilmiö on myös havaittu Ruotsin *Svenskt TV-utbud* -raporteissa, joissa nk. *sekaohjelmille* (*blandprogram*, ks. myös Aslama & Wallenius 2003, 43) on oma ohjelmaluokka.

Sekaohjelmien tunnistaminen ja luokittelu kategorioihin on suurelta osin tulkintakysymys. Usein sekaohjelman ideana on *infotainment*, eli asiaa kevennetään viihteellisillä elementeillä. Esimerkiksi monet keskusteluohjelmat ja talk showt – joissa vakavan aiheen yhteyteen ympäröidään kevyempiä osioita – mielletään infotainment-ohjelmiksi (esim. Dahlgren 1995). Samoin myös vaikkapa aamutelevisio-ohjelmat (Wieten 2000) ja tosi-tv:n ensimmäiset ilmentymät eli

ns. ”dokumenttisaippuat” (*docusoap*, esim. TV2:lla nähty *Lentokenttä*, vrt. Hill 2005) on usein tulkittu infotainment-suuntauksen edustajiksi.

Toisaalta sekaohjelmat voivat olla lähtökohtaisesti myös viihdettä tai fiktiota, mutta niissä hyödynnetään informatiivisten ohjelmatyyppeiden piirteitä. Tyyppiesimerkkejä tästä ovat erilaiset tosi-tv-kisat. Lisäksi monissa eurooppalaisissa tv-yhtiöissä käytetään myös termiä *asia-viihde* (*factual entertainment*, vrt. Hill 2005), johon sisällytetään tosi-tv eri muodoissaan mutta myös elämäntapaan ja kuluttamiseen keskittyviä ohjelmia. Jälkimmäiset ovat usein palvelu-ohjelmia, joiden keskeisenä tavoitteena on kuitenkin viihdyttää; malliesimerkkeinä erilaiset muuttumisohjelmat. Jako kevennettyihin informatiivisiin ohjelmiin ja asiaa sisältävään viihteeseen on kuitenkin kovin tulkinnanvarainen.

Jotta saataisiin kuva suomalaisen tv-tarjonnan ”hybridisoitumisesta”, vuoden 2004 analogisia ja digitaalisia ohjelmistoja tarkasteltiin yllä kuvatuun luokittelun sijaan aineistolähtöisesti eli sen perusteella, millaisia ”sekatyyppejä” aineistosta selvästi nousi esiin.³⁵ Sitä, miten eri ohjelmatyypit sekoittuvat, tarkasteltiin toisaalta muotoon ja rakenteeseen kuuluvien elementtien perustella, toisaalta sisältöä kuvaavilla akseleilla: vakava–kevyt; fakta–fiktio; julkinen/yleinen–yksityinen/persoonakeskeinen; korkea(kulttuuri)–matala/populaari(kulttuuri). Sekaohjelmille muodostettiin seuraavat alaluokat:

1. ”Kevytajankohtais- ja asiaohjelmat”: ohjelman aihe tai näkökulma on ainakin osin viiheellinen, korostetun henkilökeskeinen ja/tai yksityisen alueella, mutta toteutus perinteisen ajankohtais- tai asiaohjelman tyylinen. Esimerkkejä tällaisista ohjelmista ovat aamutelevisiot (TV1 ja MTV3), *45 minuuttia* (MTV3), *4pop* (Nelonen) ja YLE:n aamu-tv:n *Jälkiviisaat* (omana ohjelmanaan YLE24 -kanavalla).

2. ”Kevytdokumentit”: aihe tai näkökulma on viiheellinen, korostetun henkilökeskeinen ja/tai yksityisen alueella, mutta toteutus puolestaan perinteinen. Tällaisia ovat esim. *Tosi tarina-* (TV1) tai *4D-dokumentit* (Nelonen).

3. ”Kevyt keskustelut”: aihe ja/tai näkökulma on viiheellinen, korostetun henkilökeskeinen ja/tai yksityisen alueella, mutta keskustelun toteutus perinteinen (ei musiikkiesityksiä, viiheellisiä inserttejä tms., esim. TV1:n *Jos* ja TV2:n *Persona Non Grata*).

4. Talk showt: ohjelma on selvästi viiheellinen ja perustuu puheelle/keskustelulle (esim. Subtv:n *Suoraa huutoa* ja Nelosen *HEE*).

5. ”Kevyt arki -ohjelmat”: liikutaan yksilön, arjen ja tavalla tai toisella kuluttamisen tasolla, mutta viiheellisesti (toisin kuin esimerkiksi *Akuutissa*, TV2, tai *Kuningaskuluttajassa*, TV1). Tällaisiksi ohjelmiksi on luettu mm. TV1:n *Muuttujat*, MTV3:n *Liemessä* ja Subtv:n *Kauneus-salonki*.

6. Tosi-tv: tähän sisältyvät nk. dokumenttisaippuat kuten *Lentokenttä* (TV2) ja *Haluatko leffa-ohjaajaksi* (Subtv); nk. elämäntapakisat kuten *Miehen perässä* (MTV3) tai *Sillä silmällä* (Nelonen); varsinaiset tosi-tv-kisat kuten *Diili* (MTV3) ja *Unelmakämpä* (Nelonen); sekä tosi-tv-showt, piilokameravariaatiot ja nk. törky-tv, kuten esim. Subtv:n *Noriko* ja Nelosen *Extreme Duudsonit*.

³⁵ Tässä on kuitenkin osin hyödynnetty hybridisaatiota pohtinutta akateemista tv-tutkimusta (mm. Bjondeberg 2002, Hartley 2001, Hill 2005).

7. Muut: aineistosta löytyi myös yksittäisiä muita ohjelmia, joissa voi tulkita ilmenevän hybridipiirteitä: esimerkiksi viihteellistä, ei-perinteistä urheilutarjontaa kuten TV2:n *HotSport*; ajankohtaista asiaa hyvinkin viihteellisessä muodossa (*Uutisvuoto*, TV1); fiktiota kieliopetusohjelmiana (*Aus gutem Haus*, YLE Teema); ja chat- ja visailuohjelman sekoitusta kuten MTV3:n *Ring-a-ling*. Tähän sisällytettiin myös *faction*-ideaan perustuva eli faktan ja fiktion sekoittava MTV3:n viihdeohjelma *W-tyyli*.

Kartoitus osoittaa, että sekaohjelmia löytyy kaikilta kanavilta (**taulukko 8**). Ne näyttävät olevan erityisesti Subtv:lle ominaista ohjelmistoa, sillä liki puolet sen ohjelmistosta voidaan luokitella yllä kuvattuihin kategorioihin. Kanavan tarjonnasta noin kymmenyksen saavat sekä kevytasiaohjelmat kuten *Aamunavaus*, talk showt että tosi-tv. Seuraavaksi eniten hybridiohjelmistoa lähettivät MTV3 ja TV1. Niiden hybriditarjontaa korosti luonnollisesti aamutelevisio, mutta kun TV1 tarjosi kirjon erityyppisiä keskusteluja ja dokumentteja, MTV3:lta löytyi arkeen liittyvää viihteellistä ohjelmistoa sekä tosi-tv:tä. Myös päivittäinen *Ring-a-ling* kasvatti kanavan sekaohjelmiston osuutta. YLE 24:n hybridiohjelmat koostuivat käytännössä TV1:n aamu-tv:n toimitetuista uusintalähetyksistä. Neloselle selvästi tyypillisin sekaohjelmatyyppi oli tosi-tv. Kanava ylsikin miltei Subtv:n tasolle, eli tosi-tv sai miltei kymmenen prosenttia Nelosen koko tarjonnasta. TV2:lla näytettiin myös TV1:n aamu-tv-koosteita, mutta lisäksi ”kevyt arki” sai ohjelma-aikaa, nelisen prosenttia kanavan ohjelmistosta. Osapuilleen saman verran tätä sekaohjelmatyyppiä tarjosi myös FST-D, jonka muu hybriditarjonta oli suhteellisen vähäistä. Harvimmin sekaohjelmia nähtiin YLE Teemalla; siellä niiden enemmistö olikin juuri saippuaopperan muotoon rakennettuja kieliopetusohjelmia.

Vaikka infotainment-ilmio ja tosi-tv:n kasvanut osuus ohjelmatarjonnasta ovat puhuttaneet eri Euroopan maissa,³⁶ on myös todettu, että kehitys ei ole uutta ja ainutlaatuista. Televisio on luonteeltaan ”huokoinen media” (Hartley 2002), eli se on aina sisältänyt niin asiaa kuin viihdettäkin ja kehitelty uutta eri lajityyppejä yhdistämällä. Esimerkiksi aamu-tv vakavaa ja kevyttä sekoittavana ”hybridiohjelmiana” saattaa vaikuttaa ylitulkinnalta, koska se on suomalaisessa televisiotarjonnassa jo hyvin vakiintunut ajankohtaisohjelmatyyppi.

Hybridiohjelmien luokittelu kertoo kuitenkin jotain siitä, että tässäkin raportissa käytössä olevat perusohjelmaluokat pitävät sisällään kovin erilaisia ohjelmia ja että monissa ohjelmissa yhdistyy vastakkaisia elementtejä; perinteisten genrejen sisällä tapahtuu jatkuvasti muutoksia. Tosi-tv eri muotoineen lienee tullut jäädäkseen. Samoin ”kevyt arki”, nk. *lifestyle* sisustuksesta kauneudenhoitoon, vaikuttaa suhteellisen suosituilta ohjelmatyypiltä monilla kanavilla, ja se voi myös ottaa tosi-tv-muodon kuten Nelosen *Sillä silmällä*. Lifestyle-teema oli 1990-luvun alussa BBC:n tapa tuottaa kevyempää mutta laadukasta asiaohjelmistoa vastaiskuna kaupallistuvalla televisiotarjonnalle (Hill 2005). Nyt yksilölliseen elämäntapaan liittyvä ohjelmatarjonta, joka ei valista vaan opastaa kuluttamiseen ja elämyksiin, on kasvanut kansainväliseksi ilmiöksi, joka näkyy myös suomalaisessa televisiotarjonnassa.

³⁶ Esim. Ruotsin tilanteesta, ks. *Svenkt TV-utbud* -raportit ja Andersson & Lundberg 2001; Iso-Britannian tilanteesta Hill 2005.

Taulukko 8. Hybridiohjelmien osuudet ja alaluokat kanavittain 2004 (%)

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen	YLE24	YLE Teema	FST- D	Subtv	Urheilu- kanava
Kevytasia	15,2	5,6	14,6	3,8	23,3	0,4	2,8	9,7	-
Kevytdok.	4,1	0,8	0,2	2,1	0,5	2,2	2,7	5,4	-
Kevytkesk.	3,4	3,3	-	2,1	-	-	1,1	0,4	-
Talk show		0,7	0,3	0,4	-	-	0,2	10,5	-
Kevyt arki	1,1	4,1	3,6	3,7	0,1	-	4,6	4,9	6,0
Tosi-tv	0,1	1,7	2,9	9,6	0,5	-	-	11,0	-
Muut	1,2	1,4	4,5	-	-	5,0	-	4,4	0,9
% koko tarjonnasta	25,1	18,3	26,1	21,9	23,9	8,2	11,5	47,3	6,9
Yht. h/vko	28,6	16,8	26,5	19,9	19,6	4,3	4,7	40,5	3,3

Lähteet

- Andersson, Y. & Lundberg D. (2001)
Dokusåpor – en 'verklighet' för sig? Granskningsnämndens rapportserie nr 8. Stockholm.
- Aslama, M. & Karlsson, M. (2001)
Suomalainen tv-tarjonta 2000. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 41/2001. Helsinki.
- Aslama, M. & Karlsson, M. (2002)
Suomalainen tv-tarjonta 2001. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 41/2002. Helsinki.
- Aslama, M. & Wallenius J. (2003)
Suomalainen tv-tarjonta 2002. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 40/2003. Helsinki.
- Aslama, M. & Wallenius J. (2004)
Suomalainen tv-tarjonta 2003. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 58/2004. Helsinki
- de Bens, E. (2000)
Television Programming: More Diversity, More Convergence? Teoksessa Brants, Kees, Hermes, Joke & van Zoonen Liesbet (toim.), *The Media in Question. Popular Cultures and Public Interests*. London, Thousand Oaks & New Delhi. Sage, 27–37.
- Bjondeberg, I. (2002)
The Mediation of Everyday Life. Genre Discourse and Spectacle in Reality TV. Teoksessa Anne Jerslev (toim.), *Realism and 'Reality' in Film and the Media*. Copenhagen: Museum Tusulanum Press, 159–192.
- Dahlgren, P. (1995)
Television and the Public Sphere. London, Thousand Oaks & New Delhi: Sage.
- GRN (2005) = Granskningsnämnden för radio och TV (2005)
Svenskt TV-utbud 2004. Granskningsnämndens rapportserie nr. 17, Stockholm 2005. www.grn.se
- GRN (2004) = Granskningsnämnden för radio och TV (2004)
Svenskt TV-utbud 2003. Granskningsnämndens rapportserie nr. 13 Stockholm. www.grn.se
- Hartley, J. (2001)
The Infotainment Debate. Teoksessa Greeber, Glen (toim.), *The Television Genre Book*. London: British Film Institute, 118–120.

Hellman, H. (1999)

From Companions to Competitors: The Changing Broadcasting Markets and Television Programming in Finland. *Acta Universitatis Tamperensis* 652. Tampere: University of Tampere.

Hellman, H. (2001)

Diversity – An End in Itself? Developing a Multi-Measure Methodology of Television Programme Variety Studies. *European Journal of Communication* 16:2, 181–208.

Hill, A. (2005)

Reality TV. Audiences and Popular Factual Television. London & New York: Routledge.

Hujanen, T. (2002)

The Power of Schedule: Programme Management in the Transformation of Finnish Public Service Television. Tampere: Tampere University Press.

Iosifidis, P., Steemers, J. & Wheeler, M. (2005)

European Television Industries. London: British Film Institute.

Wieten, J. (2000)

Breakfast television. Infotainers at Daybreak. Teoksessa Wieten, Jan, Graham Murdock & Peter Dahlgren (toim.), *Television Across Europe. A Comparative Introduction*. London, Thousand Oaks & New Delhi: Sage. 175–197.

Liite 1: Ohjelmaluokitus

Suomalaista tv-tarjontaa tarkastellaan tässä raportissa 13-luokkaisen perusluokituksen kautta. Luokitus on lähellä tv-mittaritutkimuksen vuonna 1999 yhtenäistettyä luokitusjärjestelmää. Siten tämä raportti tarjoaa tietoa, joka vertautuu luontevasti kanavien omiin mittariaineistojen analyysihin. Samoin raportin ohjelmaluokitus mahdollistaa vuotuisen seurannan sekä muun jatkoraportoinnin.

Erot tv-mittariluokitukseen on tehty lähinnä tasoittamaan luokkien kokoja. Asiaohjelmien luokasta on irrotettu erilliseksi palvelu- ja harrasteohjelmien luokka. Toisaalta musiikin hyvin pieni luokka on yhdistetty kulttuuriin. Lisäksi tv-mittariluokituksesta poiketen kulttuuridokumentit sisältyvät tässä raportissa kulttuuriohjelmiin, eivät asiaohjelmiin.

Ohjelmaluokitusta on käytetty tässä raportissa 11 vuoden aineistoon ja se on osoittautunut toimivaksi. *Suomalainen tv-tarjonta 2000-* ja *2001-*raporteista (Aslama & Karlsson 2001 ja 2002) poiketen muutamat keskusteluohjelmat siirrettiin jo vuoden 2002 raportin (Aslama & Wallenius 2003) osalta ajankohtaisohjelmien luokasta asiaohjelmien luokkaan, ja sama tarkistus on tehty myös *Sunnuntaivekkarin* (TV1) osalta tässä raportissa. Tulosten kannalta muutokset eivät ole merkittäviä.

Raportin **perusluokituksen** ohjelmatyypit ovat seuraavat:

1 Uutiset (UUTI). Tähän luokkaan sisältyvät kanavien pääuutislähetykset sekä muut säännölliset uutislähetykset kuten *Viittomakieliset uutiset* (TV1), *Alueelliset lähetykset* (TV2) tai *Kauppalehden talousuutiset* (MTV3). Uutisiksi on koodattu myös erilliset talousuutislähetykset. TV1:n *Aamu-TV*:n ja MTV3:n *Huomenta Suomen* uutislähetyksiä ei puolestaan ole eritelty erikseen, vaan ne on laskettu aamulähetysten mukana ajankohtaisohjelmiksi.

2 Ajankohtaisohjelmat (AJAN). Ajankohtaisohjelmia ovat säännölliset ajankohtaismakaasiinit ja -keskustelut kuten esim. *A-Studio*, *A-plus* tai *Maaillmannäyttämöllä* (TV1) *Kotimaan kasvot* ja *Tänään otsikoissa*, (TV2). Lisäksi luokkaan kuuluvat TV1:n ja MTV3:n aamutelevisiolähetykset, myös MTV3:n *Ihana aamu*.

3 Asiaohjelmat (ASIA). Asiaohjelmiksi on luokiteltu erilaiset asia-, reportaasi- ja dokumenttiohjelmien sarjat kuten *Avara luonto*, *Ulkolinja* (TV1) tai *Seportaasit* (FST/TV2). Samoin luokkaan kuuluvat saman genren perinteiset yksittäisohjelmat, jotka nekin usein esittävät yleisönsikön kuten *Ykkösdokumentti* (TV1), *Dokumenttiprojekti* (TV2) tai *4-D* (Nelonen) alla. Lisäksi dokumentaariset lyhytelokuvat (tässä: alle 60 min) sisältyvät tähän kategoriaan. Asiaohjelmiin on vuoden 2002 tapaan tässä koodattu myös ”yleisiä teemoja” käsittelevät keskusteluohjelmat, joiden aiheet eivät kuitenkaan ole suoraan uutis- tai ajankohtaisohjelmien aihepiiristä. Näitä ohjelmia löytyy lähinnä TV1:n ja TV2:n tarjonnasta (esim. *Inhimillinen tekijä*, *T-klubi*). Samoin tähän luokkaan on sisällytetty myös nk. tosi-tv-tyyppisiä ohjelmia, jotka sijoittuvat asian ja viihteen rajamaastoon. Tässä periaatteena on ollut, että dokumenttaarisuutta ja viihdettä yhdistävät ohjelmat, joista kuitenkin puuttuu kilpailuelementti, luokitellaan asiaohjelmiksi (esim. TV2:n *Risteilijällä*, MTV3:n *Hollywoodin tähdet* sekä Nelosen *Malesian matkaajat*). Kisailun ympärille rakennetut tosi-tv-tyyppiset ohjelmat on sijoitettu viihdeluokkaan.

4 Kulttuuriohjelmat sekä musiikkitapahtumat ja -konserttitaltioinnit (KULT). Tähän luokkaan on sisällytetty yksittäiset kulttuuria käsittelevät dokumentit, esim. *Kulttuuridokumentti*-otsikon alle sijoitetut artistien ja taiteilijoiden henkilökuvat TV1:llä sekä elokuvia tms. käsittelevät *Näin tehtiin* -dokumentit MTV3:lla ja Nelosella. Samoin luokkaan kuuluvat sarjaluonteiset ohjelmat, esim. *Kulttuuriuutiset*, *Kosmos* ja *Kirja A&Ö* (TV1). Myös konserttitaltioinnit sisältyvät tähän luokkaan; musiikin ympärille rakennetut nk. estradiviihdeohjelmat puolestaan on sijoitettu viihde-luokkaan.

5 Palvelu- ja harrasteohjelmat (PALV) (ei tv-mittaritutkimuksen luokituksessa). Tämä on hybridi ohjelmaluokka, jonka yhteinen nimittäjä on keskittyminen nk. human interest- tai ihmisten yksityisen alueen teemoihin. Usein ohjelmia leimaa katsojien puhuttelemisen kulluttajina pikemminkin kuin kansalaisina. Tähän luokkaan sisältyvät siten selvät kuluttamiseen ja palveluun liittyvät ohjelmat kuten *Kuningaskuluttaja* (TV1), *Akuutti* (TV2), *Joka kodin asuntomarkkinat*, (MTV3); nk. life style -ohjelmat kuten TV1:n *Vierivät kivet* ja MTV3:n *Kaunis olo*; kuluttamisen ja harrastamisen välimaastossa sijaitsevat kodinhoitoon, sisustamiseen ja ruokaan liittyvät ohjelmat (esim. TV1:n *Lentävä puutarhuri*, TV1/FST:n *Strömsö*, TV2:n *Makupalat*, MTV3:n *Ruokala.tv* tai Nelosen *Inno*); matkailuohjelmat (TV2:n *Matkpassi*, Nelosen *Nettimatkaaja Veikka Gustafsson*); sekä harrasteohjelmat kuten esim. tietokonepelejä käsittelevä *tilt.tv* (MTV3). Luokkaan kuuluvat yleisemmistä yhteiskunnallisista piirteistään huolimatta myös sellaiset ohjelmat kuten *Poliisi-TV* (TV2) tai *Karpolla on asiaa* (MTV3) aiheiden yksityistävän ja yksilöitä palvelevan käsittelytavan vuoksi. Samoin luokkaan sisältyvät myös hengellisten teemojen ympärille rakentuvat ohjelmat kuten *Pisara* (TV2).

6 Urheilu (URHE). Urheiluohjelmiksi on luokiteltu sekä urheilutapahtumat (suorat ja nauhoitetut) että urheilu-uutiset ja ajankohtaiset urheiluaiheiset ohjelmat (esim. TV2:n *Hot Sport*, tai Nelosen *Monster Jam*).

7 Kotimainen fiktio (KFIK). Kotimaisen fiktion luokka koostuu kotimaisista fiktiivisistä sarjoista (esim. TV1:n *Kotikatu*, TV2:n *Tie Eedeniin*, MTV3:n *Salatut elämät* sekä Nelosen *Kylmäverisesti sinun*), taltioidusta ja erityisesti tv:lle tuotetusta draamasta (myös tv-elokuvat). Lisäksi fiktiiviset lyhytelokuvat (tässä: alle 60 min) sisältyvät tähän kategoriaan.

8 Ulkomainen fiktio (UFIK). Ulkomaisen fiktion luokka vastaa kotimaisen fiktion luokkaa.

9 Elokuva (ELOK). Elokuviksi on koodattu sekä koti- että ulkomaiset fiktiiviset pitkät elokuvat, jotka on alun perin tehty elokuvateatterilevitykseen.

10 Lastenohjelmat (LAST). Tämä ohjelmaluokka perustuu kohderyhmään ennemminkin kuin ohjelmatyyppiin sinänsä: se sisältää makasiiniohjelmia (esim. TV2:n *Pikku Kakkonen* tai *Summeri* sekä Nelosen *Buusteri*) ja fiktiota. Animaatioissa ero fiktio- ja lastenohjelmaluokkien välille on määritelty siten, että suomeksi puhuttu animaatio on lastenohjelma (esim. MTV3:n *Spies-tytöt* tai Nelosen *Tehotytöt*), tekstitetty puolestaan fiktio (esim. TV2:n *Vaa-leanpunainen pantteri* tai MTV3:n *South Park*).

11 Opetusohjelmat (OPET). Opetusohjelmiin sisältyvät akateemiset, muodolliset opetusohjelmat (mm. kieliohjelmat, *Ylen avoin* ja *Tiedefoorumi*), koulu- ja nk. eskari-tv:n ohjelmat (esim. TV1:n *Uutisjuttu*) sekä taitoja opettavat ohjelmat (esim. TV1:n *Taito-TV*).

12 Viihde (VIII). Luokkaan on sisällytetty niin peli- ja visailuohjelmat (*Maailman ympäri*, TV1, *Leikin varjolla*, TV2, *Kymppitonni*, MTV3, *Hermopeli*, Nelonen), sketsi- ja estradi-viihde (TV2:n *Hupiklubi*, MTV3:n *Plan-ilta lapselle*) kuin talk show -tyyppinen puheviihde. Puheohjelmien osalta jako on tehty aiheiden ja niiden käsittelytavan mukaan niin, että esimerkiksi *Inhimillinen tekijä* (TV2) on sisällytetty asiaohjelmiin ja toisaalta kanavan *Hara-kanpesä* kuten myös esim. *Ruben & Joonas* (MTV3) ja *Hyppönen Enbuske Experience* (Nelonen) viihdeohjelmiin. Kilpailuelementin sisältävät tosi-tv-ohjelmat kuten *Diili* (MTV3) tai *Huippumalli haussa* (Nelonen) luokitellaan samoin viihdeohjelmiksi. Viihde-kategoriaan on lisäksi sisällytetty monista lajityypeistä ammentava talk show -parodia *W-tyyli* ja ei-perinteisiä elementtejä sisältävä kisa *Ring-a-Ling* (MTV3).

13 Muut (MUUT). Tähän luokkaan kuuluvat nk. täyteohjelmat sekä pieni määrä vaikeasti määriteltäviä hajaohjelmia: yhtäältä lottoarvonnat ja vastaavat, toisaalta taltioidut jumalanpalvelukset.

Ohjelmien luokittelusta vastasi tutkimusavustaja, VTK Heidi Orava. Kun koodaaja ja raportin laatija testasivat luokittelun reliabiliteetin, yksimielisyysprosentti oli 97,8.

Perusluokituksesta on tiivistetty seuraava informatiivisten ja viihteellisen ohjelmien jako kuvaamaan yleisempiä ajallisia ja kanavakohtaisia kehityssuuntia:

Informatiiviset ohjelmatyypit:

uutiset (1); ajankohtaisohjelmat (2); asiaohjelmat (3); kulttuuriohjelmat (4); palvelu- ja harrasteohjelmat (5); opetusohjelmat (9). Aiemmasta selvityksestä poiketen on koodausluokituksen yksinkertaistamiseksi informatiivisiin ohjelmatyyppeihin sisällytetty myös ne konserttitaltioinnit, jotka kuuluvat kulttuuriohjelmien luokkaan, kun ne aiemmin sisällytettiin viihteellisiin ohjelmiin. Muutos ei kuitenkaan ole analyysin kannalta merkittävä ja koskee pääasiassa vain YLE:n kanavia.

Viihteelliset ohjelmatyypit:

urheilu (6); kotimainen fiktio (7); ulkomainen fiktio (8); elokuva (9); viihde (12); musiikki.

Luokittelun ulkopuolelle jäävät lasten- ja muut ohjelmat.

Vertailussa ruotsalaiseen televisiotarjontaan (luku 6) käytetään myös informatiiviset–viihteelliset ohjelmatyypit -jatkumoa, kuitenkin niin että urheiluohjelmat esitetään omana ohjelma-luokkana ja prosenttiosuuksissa lasten- ja muut ohjelmat jätetään huomiotta; toisin sanoen informatiiviset, viihteelliset ja urheiluohjelma yhdessä muodostavat sata prosenttia.

Perusluokituksesta on lisäksi tiivistetty parhaan katseluajan ohjelmatyyppien havainnollistamiseksi kuusiluokkainen tyypittely (ks. luvut 2 ja 3):

1. uutiset (1) ja ajankohtaisohjelmat (2)
2. asia- (3), kulttuuri- (4), palvelu- (5), ja opetusohjelmat (9)
3. urheilu (6)
4. kotimainen (7) ja ulkomainen fiktio (8) sekä elokuvat (9)
5. viihde (12)
6. lastenohjelmat (11), muut ohjelmat (13).

Niin kutsuttujen **sekaohjelmien**, eli eri ohjelmatyyppeiden piirteitä yhdistävän tarjonnan kartoittamiseksi laadittiin tätä selvitystä varten erityinen luokitusrunko. Sekaohjelmiksi koodatut ohjelmat sisältyvät kuitenkin myös perusluokitukseen. Koodausrunko testattiin viikon 40/2004 ohjelmistolla. Sekaohjelmat on luokiteltu ”toisella analyysikierroksella” eli käymällä läpi jo kertaalleen koodattu aineisto. Jokainen ohjelma on siis ensin sijoitettu varsinaiseen 13-luokkaiseen ohjelmatyypiluokitukseen ja jokainen niistä sisältyy selvityksen koko aineistoon. Sekaohjelmille muodostettiin seuraavat alaluokat:

1. ”Kevytajankohtais- ja asiaohjelmat”: ohjelman aihe tai näkökulma on ainakin osin viihteellinen, korostetun henkilökeskeinen ja/tai yksityisen alueella, mutta toteutus perinteisen ajankohtais- tai asiaohjelman tyylinen. Esimerkkejä tällaisista ohjelmista ovat aamutelevisiot (TV1 ja MTV3), *45 minuuttia* (MTV3), *4pop* (Nelonen) ja *Jälkiviisaat* (YLE24).

2. ”Kevytdokumentit”: aihe tai näkökulma on viihteellinen, korostetun henkilökeskeinen ja/tai yksityisen alueella, mutta toteutus puolestaan perinteinen. Tällaisia ovat esim. *Tosi tarina-* (TV1) tai *4D-dokumentit* (Nelonen).

3. ”Kevyt keskustelut”: aihe ja/tai näkökulma on viihteellinen, korostetun henkilökeskeinen ja/tai yksityisen alueella, mutta keskustelun toteutus perinteinen (ei musiikkiesityksiä, viihteellisiä inserttejä tms., esim. TV1:n *Jos* ja TV2:n *Persona Non Grata*).

4. Talk showt: ohjelma on selvästi viihteellinen ja perustuu puheelle/keskustelulle (esim. Subtv:n *Suoraa huutoa* ja Nelosen *HEE*).

5. ”Kevyt arki -ohjelmat”: liikutaan yksilön, arjen ja tavalla tai toisella kuluttamisen tasolla, mutta viihteellisesti (toisin kuin esimerkiksi *Akuutissa*, TV2, tai *Kuningaskuluttajassa*, TV1). Tällaisiksi ohjelmiksi on luettu mm. TV1:n *Muuttujat*, MTV3:n *Liemessä* ja Subtv:n *Kauneus-salonki*.

6. Tosi-tv: tähän sisältyvät nk. dokumenttisaippuat kuten *Lentokenttä* (TV2) ja *Haluatko leffaohjaajaksi* (Subtv); nk. elämäntapakisat kuten *Miehen perässä* (MTV3) tai *Sillä silmällä* (Nelonen); varsinaiset tosi-tv-kisat kuten *Diili* (MTV3) ja *Unelmäkämpä* (Nelonen); sekä tosi-tv-showt, piilokameravariaatiot ja nk. törky-tv, kuten Subtv:n *Noriko* ja Nelosen *Extreme Duudsonit*.

7. Muut: aineistosta löytyi myös yksittäisiä muita ohjelmia, joissa voi tulkita ilmenevän hybridipiirteitä: esimerkiksi viihteellistä, ei-perinteistä urheilutarjontaa kuten TV2:n *HotSport*; ajankohtaista asiaa hyvinkin viihteellisessä muodossa (*Utisvuoto*, TV1); fiktiota kieliopetusohjelmiana (*Aus gutem Haus*, YLE Teema) ja chat- ja visailuohjelman sekoitusta kuten MTV3:n *Ring-a-ling*. Tähän sisällytettiin myös *faction*-ideaan perustuva eli faktan ja fiktion sekoittava MTV3:n viihdeohjelma *W-tyyli*.

Liite 2: Monipuolisuusmittari

Ohjelmiston monipuolisuutta selvityksessä on mitattu nk. suhteellisen entropian matemaattisella mittarilla, joka on tullut yleiseksi ohjelmarakennetutkimuksessa. Suhteellisen entropian indeksi (H) kuvaa eri ohjelmatyyppien esiintymisen todennäköisyyttä ohjelmistossa. Mitä useampia ohjelmatyyppejä on tarjolla ja mitä tasaisemmin ne jakautuvat ohjelmistossa, sen suurempi on indeksiluku. Mitä suurempi on indeksin arvo, sen suurempi on katsojille tarjottu ohjelmiston monipuolisuus.

Indeksiluku saadaan selville laskemalla ensin ohjelmiston nk. absoluuttinen entropia (H_{abs}). Siihen tarvittava laskentakaava on seuraava:

$$H_{abs} = \sum -p_i \log_2 p_i$$

jossa p_i tarkoittaa kunkin ohjelmatyyppin ohjelmistossa saamaa osuutta. Jos esimerkiksi uutisten osuus tarkastellulla jaksolla on 7,8 prosenttia, ulkomaisen fiktion osuus 20,2 prosenttia jne., absoluuttinen entropia lasketaan seuraavasti: $H_{abs} = -(0,078 * \log_2 0,078) + (0,202 * \log_2 0,202) + \text{jne.}$

Suhteellinen entropia puolestaan lasketaan jakamalla saatu H_{abs} :n arvo sen maksimiarvolla ($H_{max} = \log_2 N$):

$$H = \frac{H_{abs}}{H_{max} = \log_2 N}$$

jossa N edustaa analyysissa käytettyjen ohjelmatyyppien määrää. Esimerkiksi käytettäessä 13-luokkaista ohjelmarakennetta, absoluuttisen entropian maksimiarvo $H_{max} = \log_2 13 \approx 1,114$.

Suhteellisen entropian indeksin minimiarvo on 0 (kaikki ohjelmat yhdessä ohjelmaluokassa) ja maksimiarvo 1 (kaikissa ohjelmaluokissa yhtä paljon ohjelmia). Mittari käyttäytyy logaritmisesti, minkä johdosta muutos 0,80:stä 0,90:een on huomattavasti dramaattisempi kuin 0,40:stä 0,50:een. Ts. mitä suurempi indeksiluku kanavalla on, sen vaikeampaa monipuolisuuden lisääminen on. Mittarilla laskettavaa tunnuslukua on tulkittu niin, että 0,00–0,34 edustavat erittäin vähäistä monipuolisuutta, 0,35–0,54 vähäistä, 0,55–0,69 keskimääräistä, 0,70–0,79 suurta ja 0,80–1,00 erittäin suurta monipuolisuutta.³⁷

³⁷ Mittarista lisää ks. Hellman 1999 ja 2001.

Liite 3: Ohjelmat ohjelmatyypeittäin eri kanavilla esimerkkiviikolla 43/2004

Taulukko A. Analogisten kanavien esimerkkiviikolla 43/2004 esiintyneet ohjelmanimikkeet ohjelmatyypeittäin³⁸

	TV1	TV2	MTV3	Nelonen
UUTI	EuroUutiset FST: Kvällsnytt FST: TV-nytt Tv-uutiset ja sää Tv-uutiset ja Viiden talous Uutisotsikot Viittomakieliset uutiset	Alueelliset lähetykset FST: Kvällsnytt FST: TV-nytt Kakkosen syysää Tv-uutiset Tv-uutiset ja Kuuden talous Tv-uutiset, sää ja urheilu	Huomenta Suomen Uutiset Kahdeksan Uutiset Kauppalehden talousuutiset Kymmenen Uutiset Päivän sää Seitsemän Uutiset Sähkeutiset Yhdeksän Uutiset Ylimääräiset Uutiset	Kahdeksan uutiset, talous ja sää Maailman sää Myöhäisuutiset Nelosen sääviikko Nelosen uutiset ja sää Viikonlopun sää
AJAN	A-piste A-studio A-studio: Studio-Suomi Atlas FST: 360 grader FST: Närbild Kuntavaalit 2004 Lauantaiseura Lauantaivekkari Maailmannäyttämöllä MOT Suuri vaalikeskustelu Suuri vaalikeskustelu viitottuna Valta - siitä puhe mistä puute Ykkösen aamu-tv	Ajankohtainen kakkonen FST: Gogodebatt: Kunnallisvaalit FST: Kommunalval FST: OBS Kamera kiertää Kotimaan kasvot Kotimaan viikko Suomi puhuu Tänään otsikoissa	Huomenta Suomi Ihana Aamu Kunnallisvaalien tuloslähetys Puheenjohtajatentti	Kohti kuntavaaleja Nelosen uutiset: Kuntavaalien tulospalvelu

³⁸ Kukin ohjelma/sarjanimike mainitaan vain kerran. Aineistosta on poistettu ”muu televisiotarjonta” eli uutisia välittävät tekstilähetykset, nk. tv-chatit sekä mobiilipelit ja tuotteita markkinoivat *Ostoskanava*-tyyppiset lähetykset.

ASIA	Alkuperäiskansojen matkassa Avara luonto: Kesytön Tasmania Basaari FST: Surun monet kasvat Ikääntyvä Eurooppa Jos Kiehtova maailma: Niili Kiehtova maailma: Vuorten mahti Kolme vuodenaikaa: Kulttuurikasvit Luontohetki: Villihamsterin vuosi Lähdön hetkellä Maailmanmenoa: Ihmishevonen Maailmanmenoa: Keittiöiden kirjatoukat Maailmanmenoa: Minihevosia Maailmanmenoa: Nettitaksi Maailmanmenoa: Nurinkurinen ravintola Muistoja sodasta Norjaa ristiin rastiin Pekka, pullo ja perkele Prisma Studio Prisma: Hiljainen epidemia Seportaasi: Isä on vapaamuurari Sunnuntaivekkari T-klubi Tosi tarina: Hiihtoa ikä kaikki Tosi tarina: Mobiilielegia Tosi tarina: Suomalainen onni Ulkolinja: Bush vai Kerry? Valotuksia Watergaten varjo Voimala	Dokumenttiprojekti: Valoa pimeyteen Elämäni eläimet Erätulilla Euroopan vuoksi: Maailman parantajat FST: Dokumentti: Maailma Bushin mukaan FST: Liikkeellä luonnossa Inhimillinen tekijä Joki kutsuu Kansakunnan lisämuisti: Vamma vai ei? Koiran virka Löytöretkellä: Kambodzassa Muisti palaa pohjaan Nuijasota, remix: Jälkipeli Persona Non Grata Pohjantähden alla: Elämää Pellossa Raivoisa maa Silminnäkö: Loputon viha Täällä Tesvisio Vaihda elämä!	Miehen perässä	4D: Totuus kuullennoista 4Pop Discovery: Naisen monet kasvat Hurja muodonmuutos Kohti unelmäkämpää Koiran hommaa Laivaromansseja Sillä silmällä Upea luonto Vaimot vaihtoon
KULT	Bartoli ja Harnoncourt FST: Maailmanperintöme Kulttuurikuvia Kreikasta Kulttuuriuutiset Kuvastin: Lari Ylönen - Sarastus Suuret lukijat: Sipe Santapukki	Estradilla: Jari Sillanpää Musiikkia Golfvirran varrelta Olen. Ajattelenko?	Näin tehtiin Collateral Näin tehtiin Medusan isku	

PALV	FST: Elämäntaito FST: Strömsö Kuningaskuluttaja Verkkoyhteys Vierivät kivet	Akuutti FST: Tinan keittiössä Jumppa: Core-keskivartalojumppa Kodin kääntöpiiri Makujen matkassa: Ranskan herkut Matkalla Suomessa Matkapassi: Etelä-Korea Pisara Poliisi-tv	Elixir Joka kodin asuntomarkkinat Karpolla on asiaa Liemessä Navigare Extra Ruokala T.i.l.a. Tilt.tv	Dr. Phil Fit4You.tv Inno Jamien keittiössä Koeajo.tv Play Shoppailumatkalla
URHE	Urheiluruutu	Alppihiihdon maailmancup FST: Idrottsbiten FST: Sportmagasinet Hot Sport Jalkapallon Suomen Cup: Välierä Peliuutiset Rallin MM-sarja: Korsika Ruutulippu Urheiluruutu V75 ravit	F1/Brasilia F1-studio Motor Forum SM-liiga Hockey Night: Fan Club Tulosruutu	IS Urheilu-uutiset Nelosen urheiluaamu Sporttipalat Taitoluistelua: Finlandia Trophy 2004 UCL-viikkomakasiini UEFA Champions League
KFIK	Kotikatu The Flying Wonder Boy	Fakta homma FST: RaakaFilmi (K15) Tie Eedeniin	Käenpesä Me Stallarit Salatut elämät	Kumman kaa Susi rajalla

UFIK	Elämä tilauksessa Frasier Hetty ratkaisee Holby Cityn sairaala Kaikenkarvaiset ystäväni Kirjava joukko Lovejoy Monk Murhasta tuli totta Solistit Tuhkasta nousut Viides nainen	Hädän hetkellä Kahden keikka Kettu Kova laki McLeodin tyttäret Mr Bean Näkemiin vaan, muru! Sabrina, teininoita Taivaanranta Tohtori Ben Casey	Aina mielessä Ankantahtiin Chicagon lääkärit Elämän pyörteissä Emmerdale Everwood Frendit Jack & Jill Kaksi kaveria ja tyttö Kauniit ja rohkeat Muodon vuoksi Nakke Nakuttaja Oikeus ja kohtuus Poliisipäällikkö Mannion Rakkaat siskot Saman katon alla Simpsonit Sinkkuelämää South Park Tunteita ja tuoksua Tähtiportti	Alias Amyn lailla As If Elämä on laiffii Felicity Hulluna sinuun Jackie Chan seikkailee Mahdottomat marsilaiset Nanny Ned ja Stacey Näkyjen näkijä Ongelmia paratiisissa Paparazzi vasten tahtoaan Pelinaiset Päivien viemää Seinfeld Siskoni on noita Siveyspoliisi Sopranos Spider-Man Strong Medicine – kovaa lääkettä Sue Thomas, FBI Tuho-osasto Tyttökullat UutisetRadio Vaimoni on noita West Wing Viiden juttu
ELOK	Kotikatsomo: Umur Pekka ja Pätkä puistotäteinä Satunnaisia sankareita	Dracula Hopeaori Katariina ja Munkkiniemen kreivi Lue huuliltani	Elämän polkuja Liberty Stands Still Maalinvaihto Miss Kavis Yön kuningas	Kapteeni Corellin mandoliini Les Miserables – kurjat Levottomat Oman elämänsä sankari Skulls
LAST	FST: Apinasta ötökkään FST: BUU-klubben FST: Fribby: Sirkus FST: JOX FST: X-tra	Angela Anakonda Antti Aamunen: Antti F. Ei se ole koalan syy FST: Bumerang FST: BUU-klubben: Muumilaakson tarinoita FST: D-dax: Uusi ystävä FST: SICSAC HALOO!	10 + 2 Beethoven Gnarffit Gnarffit Hamtaro He-Man Sinisen talon nalle Skabadabaduu! Spies-tytöt	Beyblade Buusteri Digimon Disney esittää: Timon ja Pumba Koalaveljekset Mansikka-Marja Manu ja Matti Peikkotarinoita Pikku väkeä

	<p>Herkulliset naapurit: Kaalikunkku Himpulat: Rengas Hopea-aaveen perintö Jauhon kauppa: Apinamainen tarina Jytäkytät Kaaoskylä: Aamiainen ruohikolla Kahden kerroksen karhut Kallen maailma Karuherra Paddington Katinkontti Katja-Kai ja Aimo-Anna: Liian paksu koira LASTEN AAMU Lastenohjelmat 40 vuotta: Saunassa Laura Pelottaako? Pikku jääkarhun seikkailut Pikku Kakkonen Pikkukarhun tarinoita Pikkukino: Jesperin kamera Repe Sorsa Richard Scarryn touhukas maailma Suuri kupla Syrhämä: Toivottomuusnekul Sätkyjä ja tärinöitä: Puhumatta paras Velhokoira Merlin: Käytöskoulu Veran kera Vili Vilperi</p>	<p>Staraoke-laulupeli Teini-ikäiset Mutantti Ninja Kilpikonnat Tintin seikkailut Tomi Traktori Transformers Armada Winx-klubi</p>	<p>Puuha-Pete Taikaprinssessa Tehotytöt Tuomas-veturi Tweenies Viidakkovekara Juuso</p>
OPET	<p>Avoin foorumi: Työkyvyn päivittäminen Es español Etälukio: Lakitieto Extra en français FST: Euroopan lapset FST: Huset FST: Median pyörteissä FST: Pussel Itämeri jääkaudelta EU-aikaan Kansa koulussa</p>	<p>Koulu-tv: Uutisjuttu Plus</p>	

	Kansalaisen ABC: Tietoyhteiskunta Kielimatka Kiinaan Koulu-tv: Eurooppalaisia lapsia Koulu-tv: Kuva mielessä Koulu-tv: Romanitarinoita Koulu-tv: Uutisjuttu Plus Lähikuvia Kiinasta 2/10 Median mahti Puheenvuoroja urheilusta: Arne Wessberg Taito-tv: Sukututkimuksen alkeet Terveysfoorumi: Päihdepäivät Tiedefoorumi: Uudet materiaalit Tutkittu juttu: Pyhät kivet ja kalliot Työelämä muutoksessa			
VIIH	Itse Valtiaat Naurun paikka: Mutapainin ystävät SF-studio Top40 Uutisvuoto	FST: Bettina S. FST: Pohjoismainen videolista Leikin varjolla Missä vika? Muodollisesti pätevä Raumanmeri 04: Egotrippi Se on siinä Tahdon malliksi! Umpimähkä Voice Out!	BumtsiBum! Cedric: The Entertainer Diili G5 Kymppitonni Liemessä Popstars Pulssi Ruben & Joonas Valiojoukko W-tyyli	Haluatko miljonääriksi? Huippumalli haussa Hyppönen Enbuske Experience Kilpakosijat näytillä Krisse Niin Graham Nortonia NRJ Top 10 Punkd Törkytorstai: Duudsoni-elämää Törkytorstai: Jerry Springer Show Törkytorstai: Viva La Bam Unelmakämpä Up North Usko tai älä
MUUT	FST: Tärningen Lotto Vikinglotto Ykköskatsomo	Jumalanpalvelus	Lotto ja Jokeri Vikinglotto	Keno

Taulukko B. Digitaalisten kanavien esimerkkiviikolla 43/2004 esiintyneet ohjelmanimikkeet ohjelmatyypeittäin

	YLE24	YLE Teema	FST-D	Subtv	Urheilu-kanava
UUTI	Euronews Hämeen uutiset Itä-Suomen uutiset Kaakkois-Suomen uutiset Kakkosen syyssää Keski-Suomen uutiset Lounais-Suomen uutiset Oddasat Pohjanmaan uutiset Pohjois-Suomen uutiset SVT uutiset Tv-uutiset Tv-uutiset ja Kuuden talous Tv-uutiset ja sää Tv-uutiset ja Viiden talous Tv-uutiset, sää ja urheilu Uudenmaan uutiset Viittomakieliset uutiset		Kortnytt Kvällsnytt TV-nytt	Sub-sähkeet	
AJAN	360 grader Ajankohtainen kakkonen A-piste A-studio Atlas Eduskunnan kyselytunti HARDtalk Jälkiviisaat Kamera kiertää Kuntavaalit 2004 Lauantaiseura Maailmannäyttämöllä Press Review Studio-Suomi Suuri vaalikeskustelu Suuri vaalikeskustelu viitottuna	Ennen esivaalia	360 grader Kommunalval Kunnallisvaalit – että mitä? Närbild Svenskfinland OBS Valta – siitä puhe mistä puute	Aamunavaus	

	Tänään otsikoissa Uutispäivä Uutisviikko Viikko viitottuna Ykkösen aamu-tv				
ASIA	Eurooppa nyt Eurooppamme Kotimaan kasvot MOT Ulkolinja: Bush vai Kerry?	Esivaalit 1960 Hellää hoitoa Kasvien voima Kolmas ulottuvuus: Kartta Kuka voitti Floridassa? Kulkija Kiinassa Läskinvartijat Nerokas luonto Oulu - Pohjolan valkea kaupunki Paola Suhonen Prisma Studio Prisma: Hiljainen epidemia Puhutaan tieteestä: Anna Kortelainen Quadretto Theodore Roosevelt T-klubi Watergaten varjo Vielä on ääniä laskematta	Auttava käsi Isä on vapaamurari Liikkeellä luonnossa Maailma Bushin mukaan Maailmanperintömme Melomaan ja metsäpoluille Norjaa ristiin rastiin Sanomalehtielämää Sisäänkäyntejä Toiviomatkailijat Vaihdokit	Alaston maailma Amerikan tyhmimmät rikolliset Britannian noloimmat vanhemmat Date plate Hyvät kicksit Seksilinjalla Sessions Sextaasi Tyylintekijät Ufoa!	
PALV		Verkkoyhteys	Elämäntaito Strömsö SUOLA Surun monet kasvot Tinan keittiössä	Dweezil & Lisa Kauneussalonki Madventures Tilt.tv	Urheilijakokki-koulu
URHE	Alppihiihdon maailmancup Urheiluruutu		Idrottsbiten Sportmagasinet Sportnytt	ROCsport.TV	Allsvenskan ATP Masters Series Dekki.TV Elixir Sport Futbol Mundial Golf: European Tour 2004 Golfmakasiini Illan ottelu: Hollannin jalkapalloliiga

Moottoriurheilu: HWR-
 ralliohjelma
 Nations Cup
 Navigare
 Olympiamitalistit
 Pelistudio 2004
 Purjehdus: Seamaster
 Ratsastus: FEI:n
 maailmancup
 Ravi-tv
 Salibandyliiga:
 ennakkotunnelmat
 SLU - reilu peli
 SM-liiga Hockey Night:
 SM-liigan ottelu
 Surfausta: ASP Surf
 Urheilukanava Highlights
 Veikkauksen Kenon,
 Mitalipelin ja Viking
 V5-ravit Vermo 2004

KFIK

Kino Into: Väreit
 Marketti

Keltainen
 RaakaFilmi

UFIK

David Copperfield

Hän kuoli falafel kädessään
 Kath & Kim
 Komisario Lynley
 Saari merellä
 Solistit

Aika matka!
 Ammattilaiset
 Angel
 Apinoiden
 Planeetta
 A-Team
 Beverly Hills, 90210
 Bionic Woman
 Bottom
 Buffy, vampyyrintappaja
 Cow & Chicken
 Dharma & Greg
 DragonBall Z
 Farscape
 Frennit
 Idän soturit
 Jeparit
 Kaksi kaveria ja tyttö
 Kaksi tuoppia, kiitos!

			Langalla Lätkässä Melrose Place Miami Vice Myrskylinnut Nikki Pelastaja Ritari Ässä Sailor Moon Samurai Jack Simpsonit Smallville Star Trek, uusi sukupolvi Taka-ajatuksia Titus
ELOK	Kino Into: Tiikerin valtakunnassa Pojat Ryöstö Los Angelesissa	Satunnaisia sankareita	Eraser – suojelija Perhonen sydämessä
LAST	Junajuttu Matonokkeli Prinsessa ja lohikäärme Roskaamista Talvipäivä kesällä	Apinasta ötökkään Bumerang BUU-klubben Bärtil Egil ja Barbara Ei se ole koalan syy Eki Eläinlääkäri Filmkameran I Mumindalen Jox JOXband Lisa Mamemo Muruja Muumilaakson tarinoita Oppåner å hitådit Sicsac Sirkus Uusi ystävä	

OPET	Koulu-tv: Uutisjuttu Plus	Arjen esineet Arne Wessberg Aus gutem Haus Cap des Pins Das ist Deutschland Es español 2 Etälukio Elämäkatsomustieto - hyvää elämää etsimässä Etälukio: Lakitieto Filosofia: Kohti hyvää elämää Itämeri jääkaudelta EU- aikaan Kansa koulussa Kansalaisen ABC: Tarttis tehdä jotain Kehittyvä lapsi Kielimatka Kiinaan Koulu-tv: Ekolokero Koulu-tv: Laululeikit Koulu-tv: Luontoluuppi Koulu-tv: Me osaamme Koulu-tv: Romanitarinoita Koulu-tv: Uutisjuttu Plus Kreikkaa matkailijoille Médico de familia Minun elokuvani Pique-nique Pyhät kivet ja kalliot Raija Mattila Retkiä Italiaan Supisuomea Taito-tv: Sukututkimuksen alkeet Takapihan tiedettä Työkyvyn päivittäminen Uuden ajan löytöretket Uudet materiaalit ja prosessit	Bevingade ord Euroopan lapset Huset Median pyörteissä Om färg Paristo Pussel X-tra
-------------	---------------------------	--	---

VIIH

Bettina S.
Enigma
Jools Holland show
Pohjoismainen videolista

Date with design
Gavin Crawford Show
Haluatko leffaohjaajaksi?
Iron chef
Kulisseissa: Ministry of
Sound
Late Night with Conan
O'Brien
Mad TV
Matti Servo & Yösydän
Mehuhetki
Miestä viedään
Noriko Show
Pikku-Britannia
Popstars Extra
Pulttibois
RAW
Robot Wars
Saturday Night Live
SmackDown!
Suoraa huutoa
Taistelevat julkkikset
Viettelysten saari

MUUT

Lotto
Vikinglotto

Lapset puhuvat

Tärningen

Vesiposti vastaa

Maalikamera
Urheilukanavan viikon esit

Liite 4: Ruotsalaisten tv-kanavien kuvaukset

SVT1 ja **SVT2** ovat Sveriges Televisionin,³⁹ Ruotsin julkisen palvelun yleisradioyhtiön kanavia ja vertautuvat siten YLE:n TV1- ja TV2-kanaviin. Näiden ohella Granskingsnämnden för radio och TV:n tutkimuksen kohteina ovat seuraavat kaupalliset kanavat:

Ruotsin **TV4** on vuonna 1992 aloittanut, kaupallisten joukossa ainoa maanpäällinen tv-kanava. Vuonna 1994 TV4 nousi Ruotsin katsotuimmaksi kanavaksi. Se on ”kaupallinen laatu-kanava, joka lähettää ohjelmistoja kaikille ruotsalaisille”.⁴⁰ Valtakunnallisen kanavan lisäksi tv-yhtiöllä on mm. 16 paikallisteleviokanavaa, internet- ja teksti-tv-palvelut sekä kaapeli-, satelliitti- ja terrestriaalidigiverkossa lähetettävä nuorisokanava Med i tv. Näiden ohella kaapeli- ja satelliittikanava TV4 Plus keskittyy urheiluun ja viihteeseen. Kanavan liikeideana on olla Ruotsin ”johtava ja dynaamisen viihteen, uutisten, urheilun ja yhteiskuntajournalismin tarjoaja tv:ssä ja muissa medioissa”.

Mediakonserni Modern Times Groupin Viasat-kanavaryppäeseen kuuluva **TV3** on tilattavissa kaapeliverkossa tai digitaalisesti satelliittikanavana, ja siten viiden miljoonan ruotsalaisen ulottuvilla. Sen ensisijainen tavoite on ”viihdyttää yleisöjä”.⁴¹

SBS Broadcasting -konsernin omistama **Kanal 5** on samoin kaapeli- ja satelliittivälitteinen kanava, jonka ”missio on tehdä hauskeempaa televisiota – ei uutisia, ei poliittisia debatteja eikä tylsää kuluttajajournalismia”. Se tarjoaa ohjelmia ”moderneille ja aktiivisille ihmisille, pääpaino viihteessä, sarjoissa, ruotsalaisessa draamatuotannossa ja elokuvissa”.⁴²

Viasatin **ZTV** lähettää vuodesta 2000 alkaen ohjelmaa 24 tuntia vuorokaudessa. Sen profiili muodostuu lähinnä musiikkivideoista ja elokuvista, mutta kanavalla on myös jokin verran urheilua ja lähinnä musiikkiaiheisia uutisia ja dokumentteja. Kanavan kohderyhmänä ovat 12–35-vuotiaat nuoret ja aikuiset.⁴³

Myös **VNA** on Viasat-kanava, joka koostetaan kahdesta eri kanavasta. Viasat Nature lähettää nimensä mukaisesti alkuillasta luonto-ohjelmia ja myöhemmin illalla nähdään Viasat Actionin toiminta-teemaisia sarjoja ja elokuvia.⁴⁴

TV8 on Viasatin pääosin uutis-, ajankohtais- ja asiaohjelmiin keskittyvä kanava, jolla nähdään niin omatuotantoista ohjelmaa kuin mm. amerikkalaisia Fox-kanavan uutislähetyksiä ja *60 Minutes Midweek* -ajankohtaisohjelmaa.⁴⁵

³⁹ www.svt.se

⁴⁰ www.tv4.se

⁴¹ www.tv3.se

⁴² www.kanal5.se

⁴³ www.ztv.se

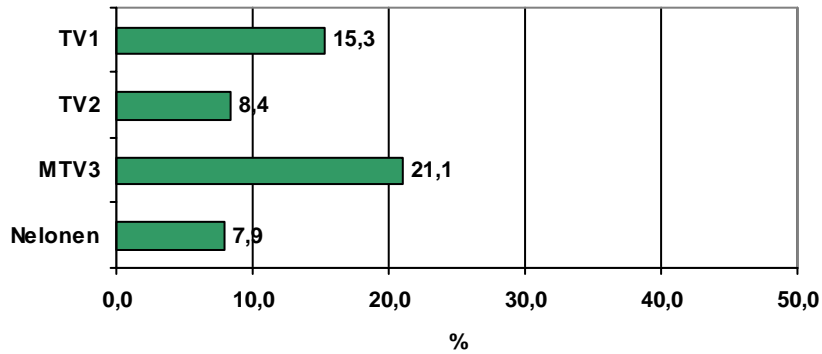
⁴⁴ www.tv6.se

⁴⁵ www.tv8.se

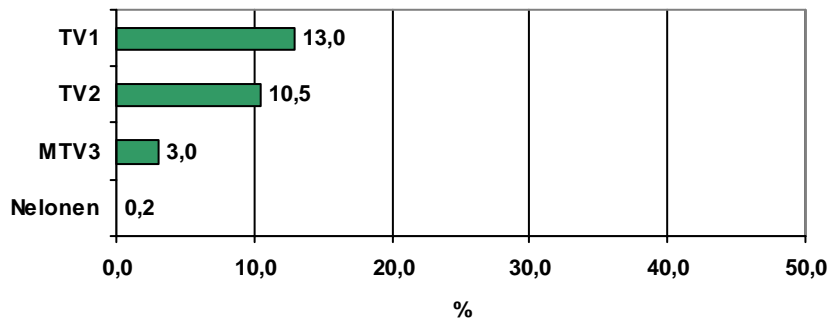
Liite 5: Liitekuviot

Kuvio A. Parhaan katseluajan kanavavertailu ohjelmatyypeittäin 2004 (%)

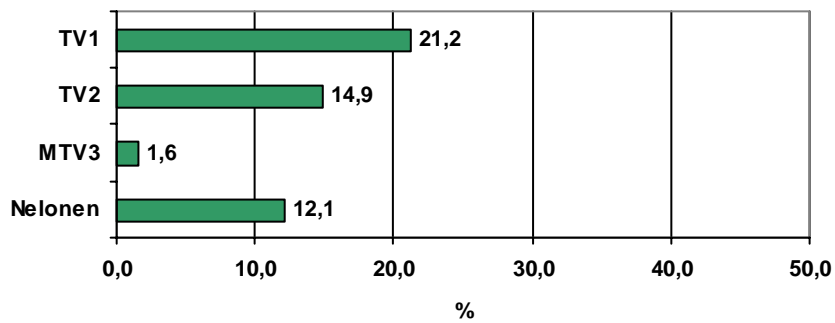
Uutiset

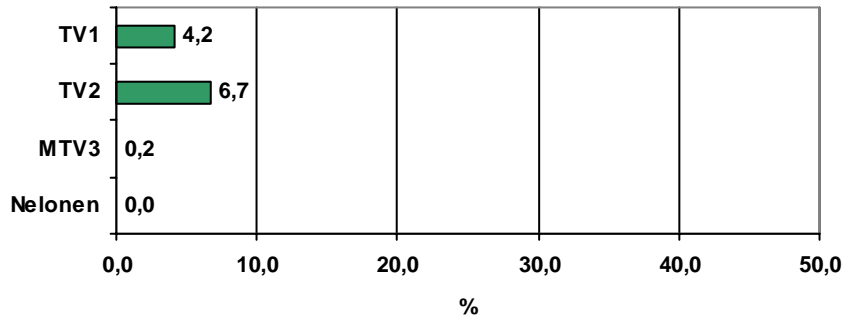
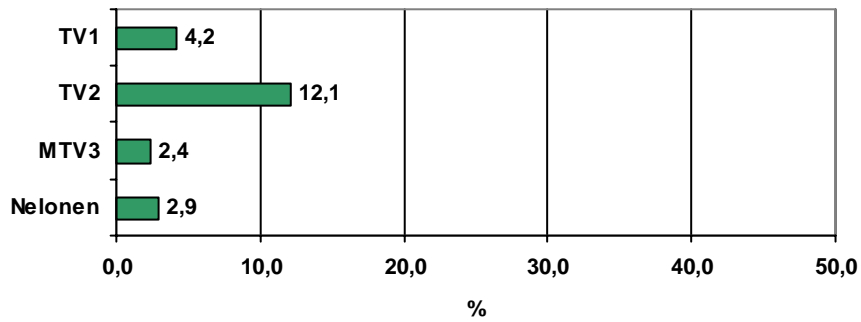
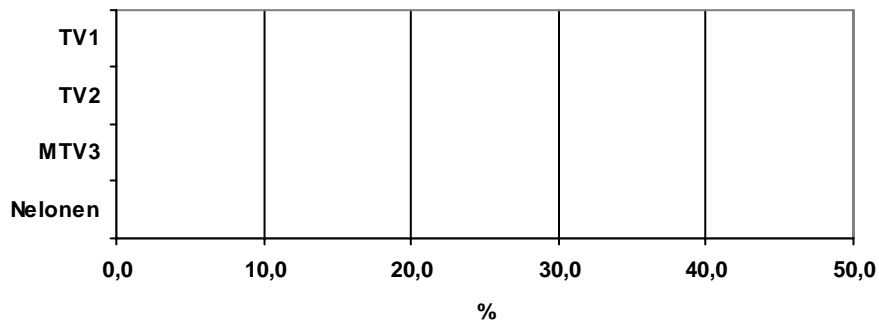
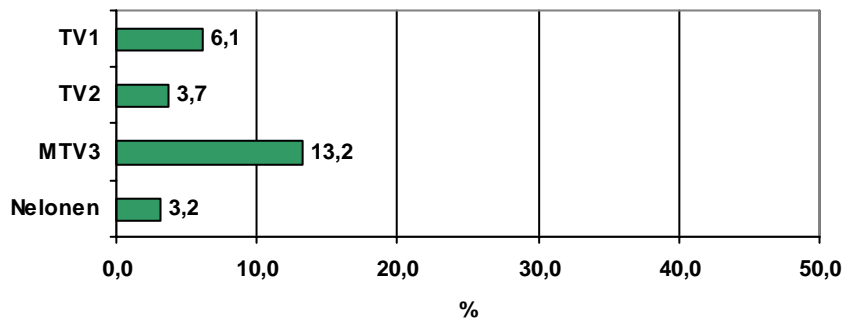

Ajankohtaisohjelmat

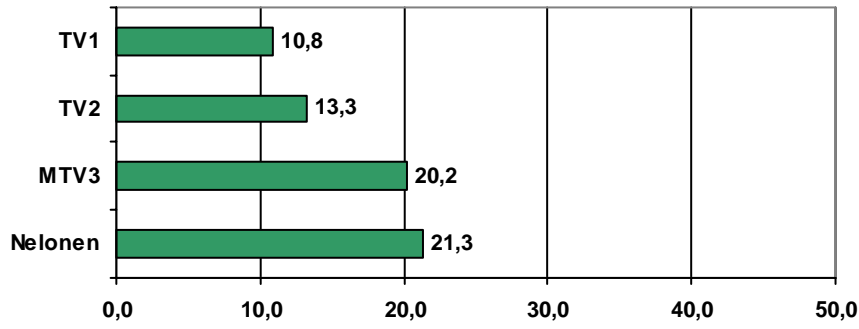

Asiaohjelmat

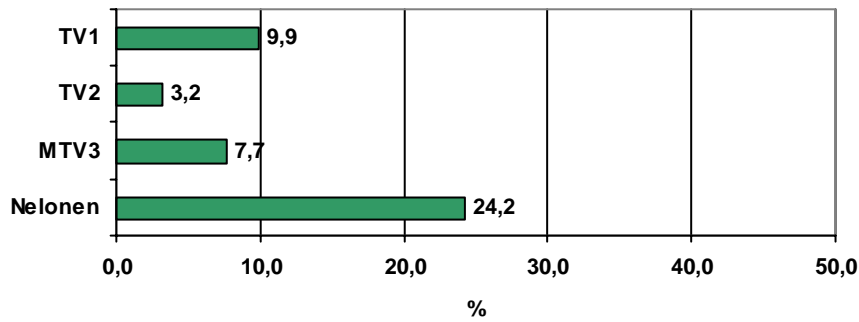

Kulttuuriohjelmat**Palveluohjelmat****Opetusohjelmat****Kotimainen fiktio**

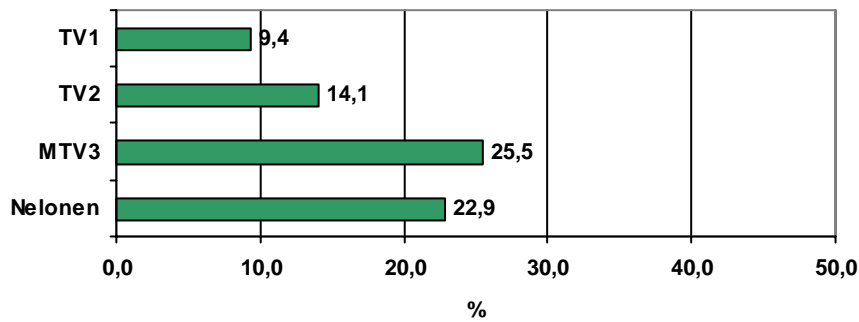
Ulkomainen fiktio

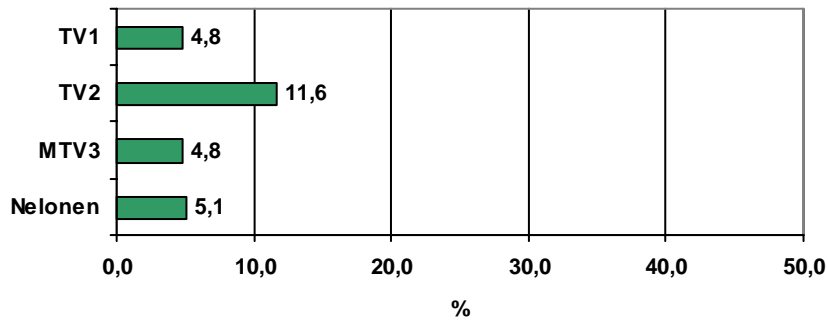
Elokuvat

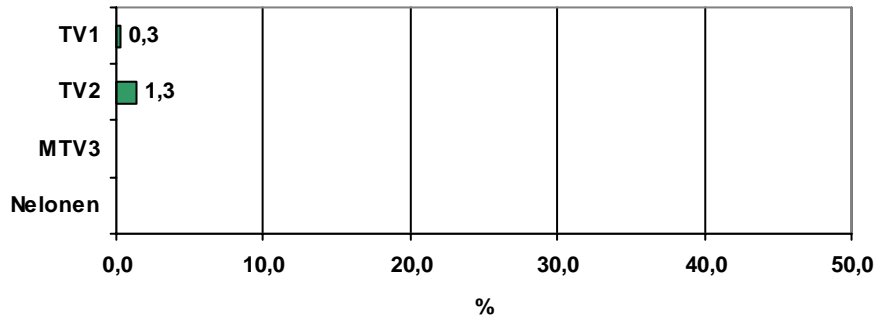
Viihde

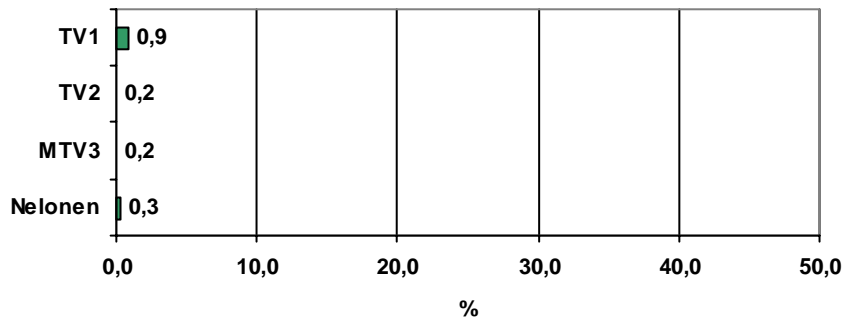
Urheiluohjelmat

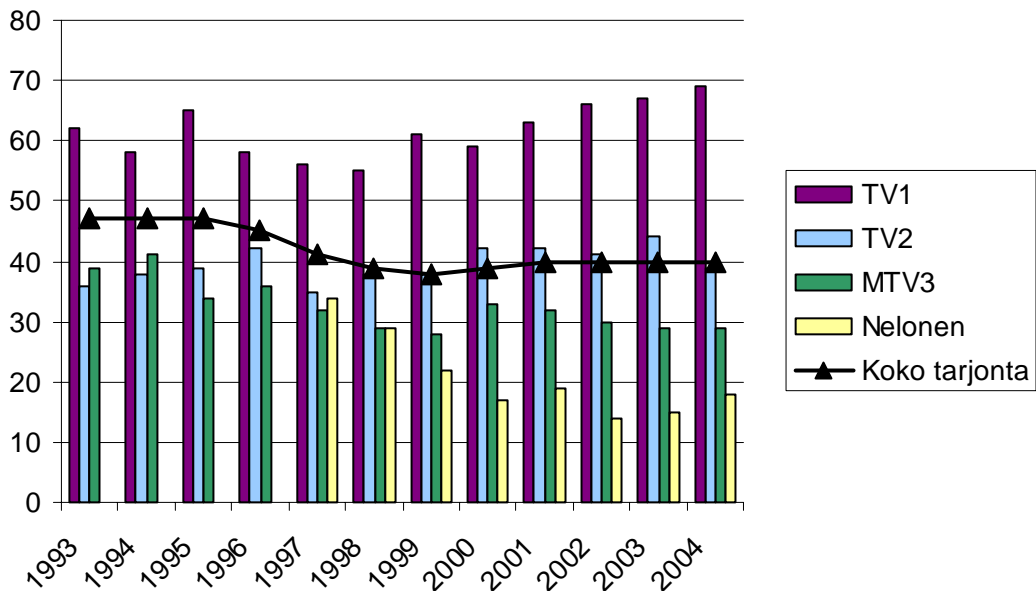
Lastenohjelmat

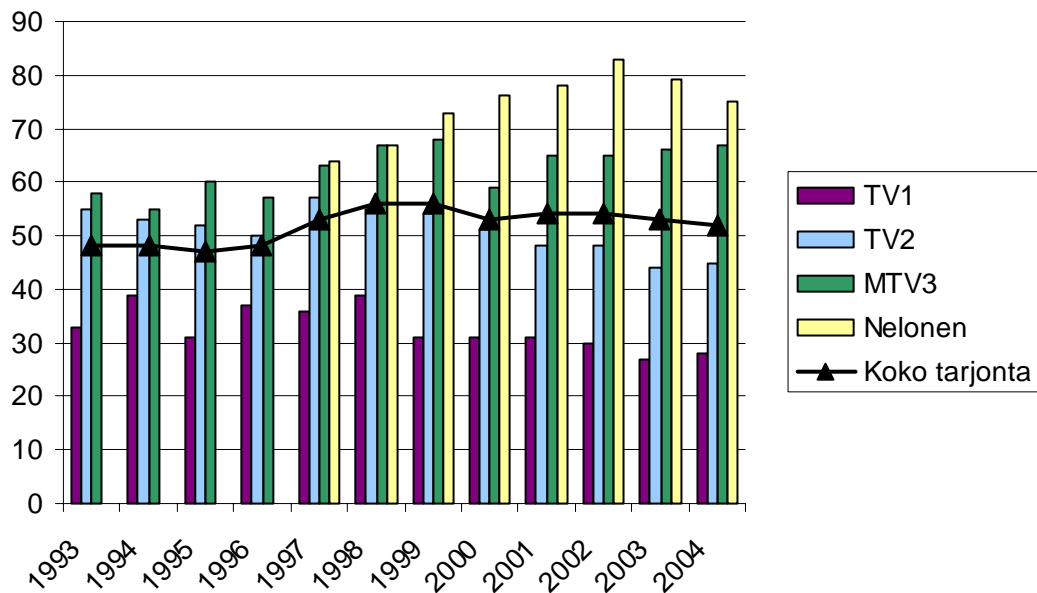
Muut

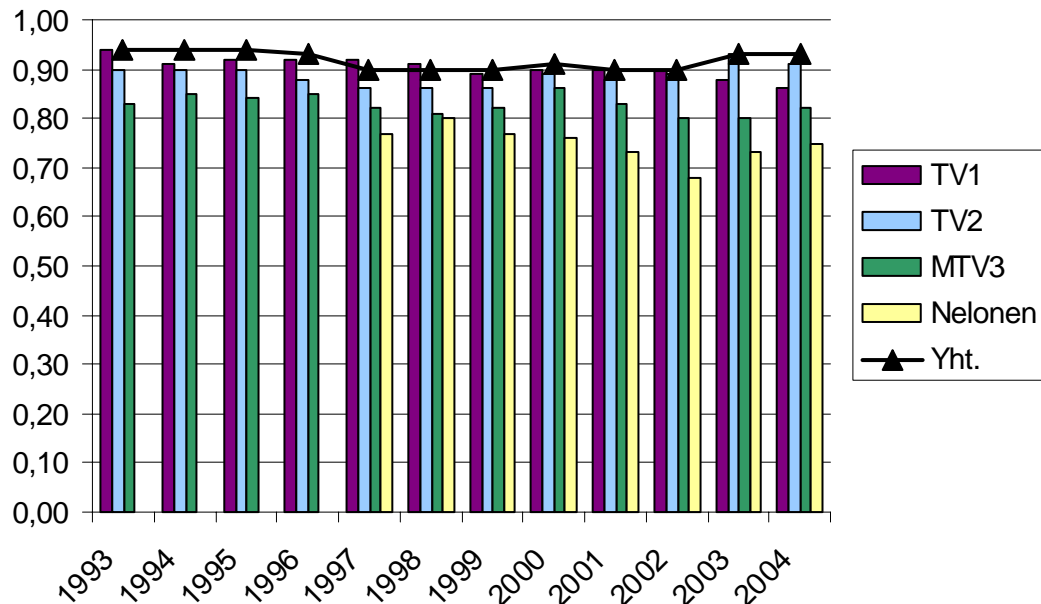
Kuvio B. Informatiivisten ohjelmien osuus kanavittain 1993–2004 (%)

Kuvio C. Viihteellisten ohjelmien osuus kanavittain 1993–2004 (%)

Kuvio D. Koko analogisen ohjelmiston monipuolisuus eri kanavilla 1993–2004

Kuvio E. Analogisten kanavien erilaisuus 1993–2004

